

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ที่ ๖๑๖๖
๒๔ ก.ค. ๒๕๕๐
๑๖.๑๖

ที่ ศร ๐๐๐๔.๒/ว๓๕

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ถนนจักรเพชร กทม. ๑๐๒๐๐

๒๐ กรกฎาคม ๒๕๕๐

สวค. ๔/๖๙
วันที่ ๖.๘๐.๕๐
เวลา ๑๕.๐๐ น.

เรื่อง เอกสาร “รายงานประจำปี ๒๕๔๘ - ๒๕๔๙ ศาลรัฐธรรมนูญ”

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. เอกสาร “รายงานประจำปี ๒๕๔๘ - ๒๕๔๙ ศาลรัฐธรรมนูญ” จำนวน ๑๒๐ เล่ม
๒. ซี.ดี. รวมคำวินิจฉัยกลางศาลรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๔๑ - ๒๕๔๙ จำนวน ๑๒๐ แผ่น

ตามที่พระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๔ บัญญัติว่า “เมื่อสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินได้ทำการตรวจสอบรับรองบัญชีและการเงินทุกประเภทของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญแล้วให้เสนอผลการสอบบัญชีต่อสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะรัฐมนตรีโดยไม่ชักช้า” สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการตามนัยมาตราดังกล่าวโดยนำเสนอพร้อมกับรายงานประจำปีมาโดยตลอด นั้น

บัดนี้ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการจัดทำเอกสารรายงานประจำปี ๒๕๔๘ - ๒๕๔๙ ศาลรัฐธรรมนูญ เสร็จเรียบร้อยแล้ว พร้อมจัดทำ ซี.ดี. รวมคำวินิจฉัยกลางศาลรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๔๑ - ๒๕๔๙ จำนวน ๔๖๙ คำวินิจฉัย ตามที่แนบมาพร้อมเอกสารนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และเพื่อโปรดนำเรียนคณะรัฐมนตรีต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายไพบุลย์ วราหะไพฑูรย์)

เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ศูนย์เทคโนโลยีและข้อมูลสารสนเทศ

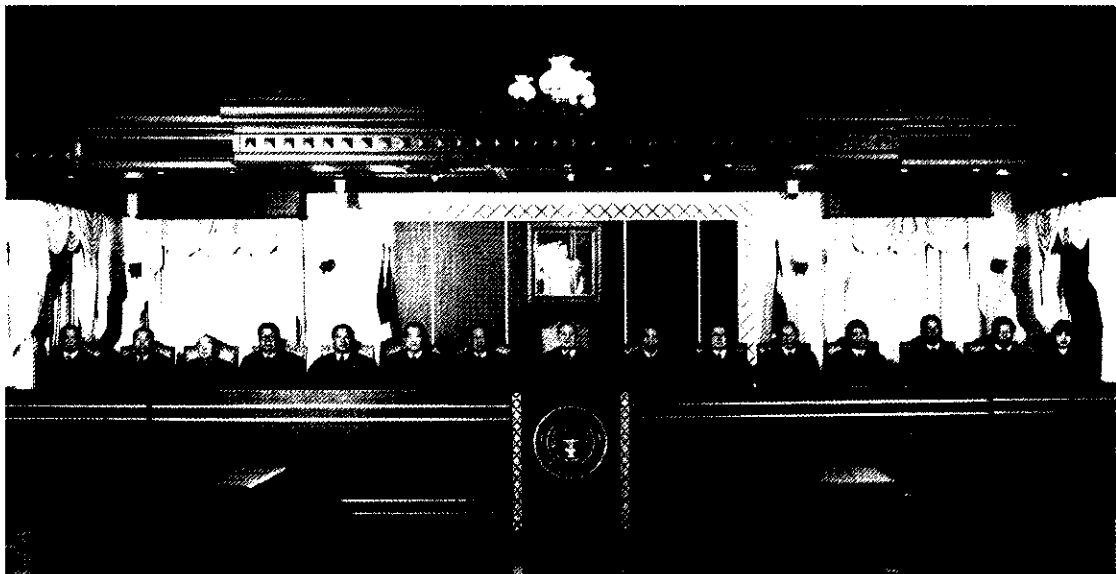
ส่วนนโยบายและแผน

โทร. ๐ ๒๖๒๓ ๙๖๐๐ ต่อ ๓๑๑๓

โทรสาร ๐ ๒๖๒๓ ๙๖๔๔

รายงานประจำปี ๒๕๕๘ - ๒๕๕๙

ศาลรัฐธรรมนูญ

The Constitutional Court of The Kingdom of Thailand

www.concourt.or.th

คำนำ

ศาลรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการ ได้รับการจัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยมีสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเป็นหน่วยธุรการ และนับแต่ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญชุดแรก เมื่อวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๕๑ ศาลรัฐธรรมนูญได้ปฏิบัติพันธกิจตามบทบัญญัติและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ การควบคุมร่างกฎหมายหรือกฎหมายที่ตราขึ้นใช้บังคับมิให้ขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ การวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ รวมถึงการปฏิบัติอำนาจหน้าที่อื่นตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญด้วยความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต โดยปราศจากอคติทั้งปวง เพื่อให้เกิดความยุติธรรมแก่ประชาชน และความสงบสุขแห่งราชอาณาจักร ทั้งจะรักษาไว้และปฏิบัติตามซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและกฎหมายทุกประการ

การปฏิบัติงานของศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญในรอบปี ๒๕๕๘ และ ๒๕๕๙ ได้มีการพัฒนาและปรับปรุงให้ก้าวหน้าและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาวินิจฉัยคดีด้วยความยุติธรรมและรวดเร็ว พร้อมทั้งมอบหมายให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญพัฒนาและสนับสนุนกระบวนการพิจารณาวินิจฉัยคดี พัฒนาองค์ความรู้ในภารกิจของศาลรัฐธรรมนูญในการศึกษาวิจัยวิชาการทางกฎหมายรัฐธรรมนูญ เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้ประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐ การเผยแพร่คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ รวมถึงการพัฒนาความร่วมมือทางวิชาการกับศาลรัฐธรรมนูญต่างประเทศและองค์กรยุติธรรมระหว่างประเทศ ตลอดจนการเสริมสร้างขีดสมรรถนะทางการบริหารจัดการ ทางด้านกฎหมาย และวิชาการ

รายงานประจำปี ๒๕๕๘ - ๒๕๕๙ ศาลรัฐธรรมนูญ ได้รวบรวมและประมวลผลการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวเพื่อรายงานต่อสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา คณะรัฐมนตรี และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้บุคคลในวงงานและประชาชนที่สนใจได้รับหมายและนำไปใช้ประโยชน์ในส่วนที่เกี่ยวข้องตามสมควร

ศาลรัฐธรรมนูญ

สารบัญ

คำนำ

พระบรมราชโองการแต่งตั้งประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	๖
คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	๘
คณะผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ	๑๑

ส่วนที่ ๑ โครงสร้างและอำนาจหน้าที่	๒๑
ศาลรัฐธรรมนูญ	

๑. เหตุผลและความเป็นมา	๒๔
๒. องค์ประกอบของศาลรัฐธรรมนูญ	๒๔
๓. อำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ	๒๖
๔. ผู้มีสิทธินำคดีขึ้นสู่การพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ	๒๘
๕. วิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ	๒๙
๖. คำวินิจฉัย หรือคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ และผลคำวินิจฉัย	๒๙

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

๑. วิสัยทัศน์	๓๐
๒. พันธกิจ	๓๐
๓. โครงสร้างสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ	๓๐
๔. อำนาจหน้าที่ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ	๓๑
๕. อัตรากำลังของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ	๓๒

ส่วนที่ ๒ สรุปผลการปฏิบัติราชการปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๕๙	๓๓
---	----

๑. การพิจารณาวินิจฉัยคดี	๓๔
๒. การพัฒนาและสนับสนุนกระบวนการวินิจฉัยคดี	๔๔
๓. การพัฒนาองค์ความรู้ในภารกิจของศาลรัฐธรรมนูญ	๔๕
๔. การเสริมสร้างขีดสมรรถนะการบริหารจัดการ	๕๒
๕. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสำคัญของชาติ	๕๙
๖. การเสริมสร้างองค์ความรู้ทางพระพุทธศาสนา	๖๑
๗. โครงการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องใน มหามงคลสมัยที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี	๖๕

ส่วนที่ ๓	รายงานของผู้สอบบัญชีและงบการเงิน	๖๗
ภาคผนวก		๙๐
	๑. สรุปย่อคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๔๘-๒๕๔๙	๙๑
	๒. บทคัดย่อ / บทสรุปสำหรับผู้บริหาร รายงานการศึกษาวิจัย ของศาลรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๔๒ - ๒๕๔๙	๑๖๙
	๓. การกิจและหน้าที่ของส่วนราชการในสังกัดสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ	๑๙๗
	๔. คณะทำงานจัดทำหนังสือรายงานประจำปีศาลรัฐธรรมนูญ	๒๐๔

ISBN : ๙๗๘-๙๗๔-๗๗๒๕-๔๒-๑

ประกาศ
แต่งตั้งประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(พระปรมาภิไธย) ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า ตามที่ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตามประกาศลงวันที่ ๒๙ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๓ และวันที่ ๒๘ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๔๖ แล้วนั้น

บัดนี้ นายกระมล ทองธรรมชาติ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ พ้นจากตำแหน่ง ตามมาตรา ๒๖๐ (๒) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และที่ประชุมใหญ่ศาลปกครองสูงสุดได้เลือก นายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี ให้เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ โดยที่ประชุมวุฒิสภา ได้มีมติให้ถวายคำแนะนำ เมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๙ และต่อมาที่ประชุมตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและผู้ได้รับเลือกเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ได้ประชุมและเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แล้ว

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๕๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตามคำแนะนำของวุฒิสภา ดังต่อไปนี้

๑. นายอุระ หวังอ้อมกลาง

เป็นประธานศาลรัฐธรรมนูญ

๒. นายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี

เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๓ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๔๙

เป็นปีที่ ๖๑ ในรัชกาลปัจจุบัน

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

สุชน ชาลีเครือ

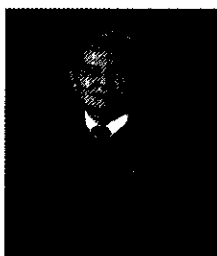
ประธานวุฒิสภา

สำเนาถูกต้อง

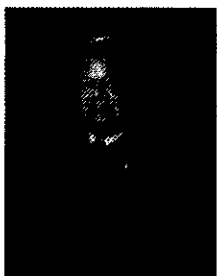
(นายทศพร แยมวงษ์)

ผู้อำนวยการกลุ่มงานสรรหาและแต่งตั้ง

ศาสตราจารย์ ดร.กระมล ทองธรรมชาติ^๑

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

นายผัน จันทรปาน^๒

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ปฏิบัติหน้าที่ประธานที่ประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายอุระ หวังอ้อมกลาง^๓

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

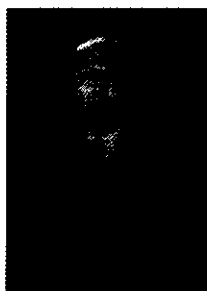
^๑ พ้นวาระตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๐ (๒) เมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๕๘

^๒ ปฏิบัติหน้าที่ประธานที่ประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามมติคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตั้งแต่วันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๘ - ๓ สิงหาคม ๒๕๕๙

^๓ พระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นประธานศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๕๙

นายจิระ บุญพจนสุนทร
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

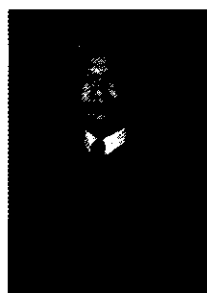
นายจุมพล ณ สงขลา
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายนพดล เอ่งเจริญ
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

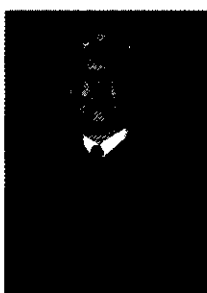
นายปรีชา เฉลิมนิชย์
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

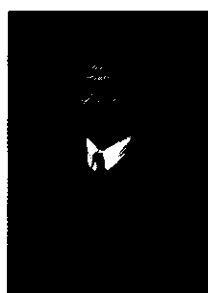
นายมงคล สระวัณ
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายมานิต วิทยาเต็ม
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

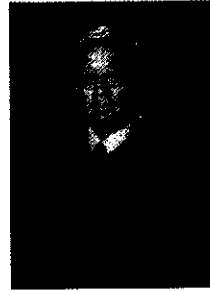
นายศักดิ์ เตชาชาญ
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายสุธี สุทธิสมบูรณ์
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

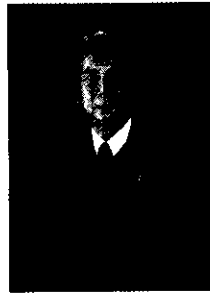
พลตำรวจเอกสุรเชษฐ์ ชัยวงศ์
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายสุวิทย์ ธีรพงษ์
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ศาสตราจารย์ ดร. เสาวนีย์ อัสวโรจน์
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายอภัย จันทนจุลกะ
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายอุดมศักดิ์^๔ นิติมนตรี
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

^๔ พระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๕๙ แต่ยังไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ เนื่องจากอยู่ระหว่างรอเข้าถวายสัตย์ปฏิญาณตามรัฐธรรมนูญกำหนด

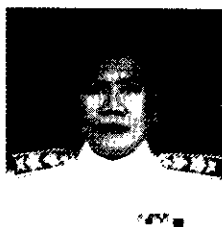
นายไพบูลย์ วราหะไพฑูรย์
เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

นายสนธิ จรอนันต์
รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

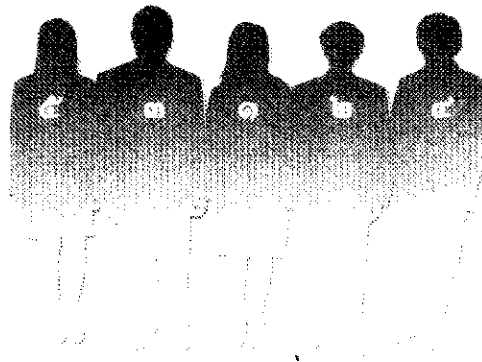
นายนภดล ช. สรพงษ์
รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ดร. เชาวนะ ไตรมาศ
ผู้เชี่ยวชาญด้านคดีและวิชาการ
(เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ ๑๐ ชช.)

คณะข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านคดีและวิชาการ

๑. นางชนิษฐา โตโพธิ์ไทย

๒. นายสาโรช โชติพันธุ์

๓. นายปัญญา อุดชาชน

๔. นางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์

๕. นางสาวจินตนา สิมมาลา

ผู้เชี่ยวชาญด้านคดีและวิชาการ

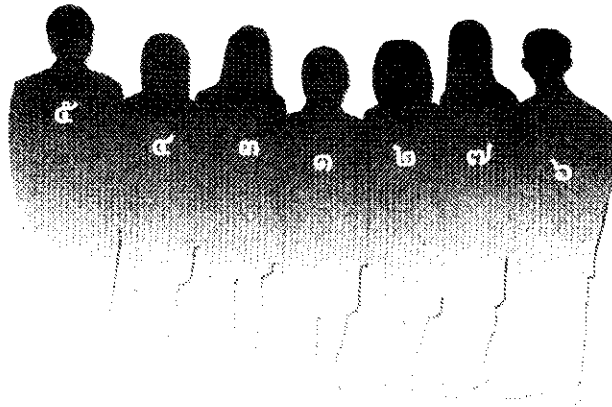
งานช่วยอำนวยความสะดวก

เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายใน

นางจินตนาพร คงธนะศ

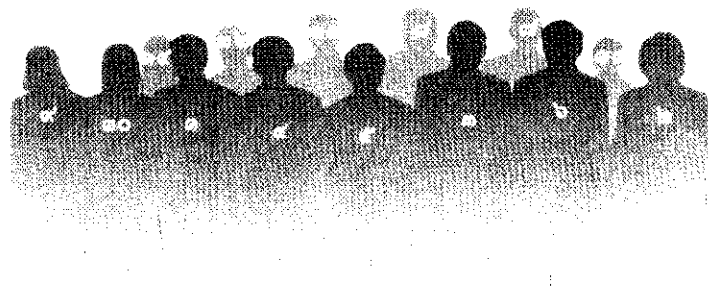
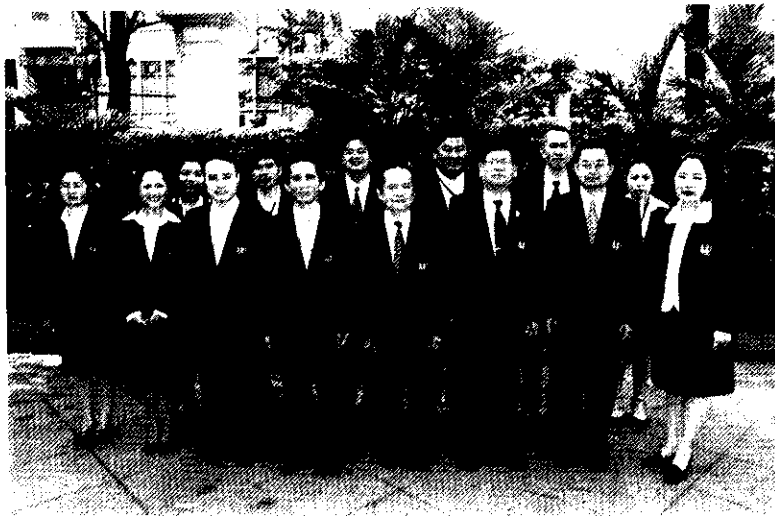
สำนักประธานศาลรัฐธรรมนูญ

๑. นางวิภาวรรณ หะวานนท์
๒. นางสาวราภรณ์ อมราพิทักษ์
๓. นางสาวสวิตรี อมรดานนท์
๔. นางสาวปิยดา บุญเรืองขาว
๕. นายคณินดิษฐ์ กาญจนารักษ์
๖. นางสมพงษ์ กลีบสวัสดิ์
๗. นางสาวอังคณา ศิลปชัย

ผู้อำนวยการสำนักประธานศาลรัฐธรรมนูญ
ผู้เชี่ยวชาญด้านนโยบายและกฎหมาย

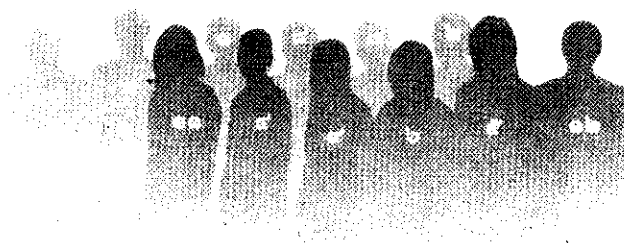
กลุ่มงานคดี

๑. นายสมฤทธิ์ ไชยวงศ์
๒. นางฉัตรแก้ว เลิศไพฑูรย์
๓. พันโท ภาคภูมิ ศิลารัตน์
๔. นายกมล โสคติโกคา
๕. นายปราณพงษ์ ติลภัทร
๖. นายสิทธิพร เคาภายน
๗. พันโท ณัฏพนธ์ สุขยิ่ง
๘. นายกาญจน์ วรกุล
๙. นางสาวนินดา ไชยชนตรติ
๑๐. นางสาวรมปรังค์ สวมประคำ
๑๑. นายภาณุมาศ ชัดประเสริฐ
๑๒. นายบุญลือ พิมพ์ทองงาม
๑๓. นางสาวธาริณี มณีรอด
๑๔. นางสาวผุสดี มณีรอด

- ผู้อำนวยการกลุ่มงานคดี ๑
- รณ. ผู้อำนวยการกลุ่มงานคดี ๒
- ผู้อำนวยการกลุ่มงานคดี ๓
- ผู้อำนวยการกลุ่มงานคดี ๔
- รณ. ผู้อำนวยการกลุ่มงานคดี ๕
- ผู้อำนวยการกลุ่มงานคดี ๖
- รณ. ผู้อำนวยการกลุ่มงานคดี ๗
- ผู้อำนวยการกลุ่มงานคดี ๘

สถาบันรัฐธรรมนุญศึกษา

๑. นายมนตรี กนกาวรี

ผู้อำนวยการกลุ่มงานประสานศาลรัฐธรรมนูญ
ระหว่างประเทศและวิเทศสัมพันธ์

๒. นายบุญเสริม นาคสาร

รณ. ผู้อำนวยการกลุ่มงานวิจัยและพัฒนา
รัฐธรรมนูญ

๓. นายวรงค์ สุทธิวานิช

๔. นางสาวศิวาภรณ์ เฉลิม่วงค์

๕. นางสาวไพบรียา ทัดนสกุล

๖. นางสาววัลภา ทิพพะพาทย

๗. นายอรรถวุฒิ รัตนสุภา

๘. นายชลภูมิ เย็นทรวง

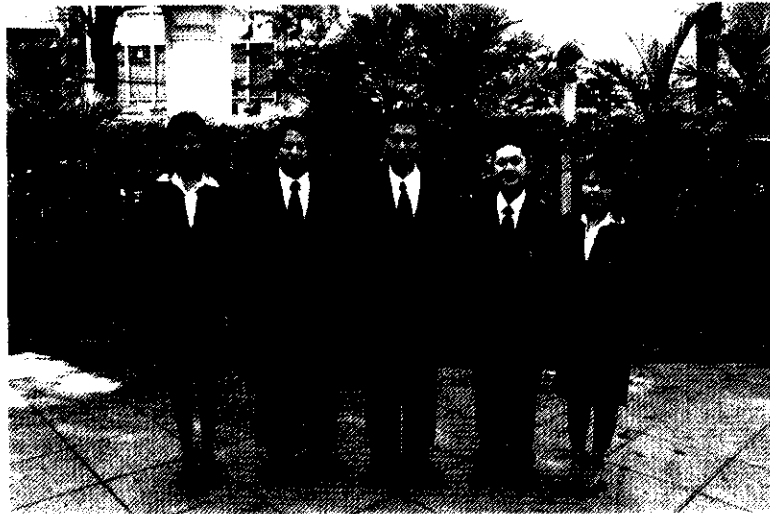
๙. นางสาวสุมาภรณ์ ศรีม่วง

๑๐. นายภาณุมาศ พฤกษ์อุดม

๑๑. นางสาวนงนภัส หงส์ร่อน

๑๒. นายธงไชย คงมงคล

สำนักอำนวยการกิจการศาลรัฐธรรมนูญ

๑. นายสุทธิรักษ์ ทรงศิริไฉ
๒. นายวีรพงษ์ ธิติธำกูร
๓. นางสาววลัยพร สุขศรี
๔. นางสาวสิรินดา บุญหล้า
๕. นายวีรพงษ์ พักตร์ผ่อง

ผู้อำนวยการสำนักอำนวยการกิจการศาลรัฐธรรมนูญ
ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาบุคลากรและระเบียบ

งานช่วยอำนวยการ

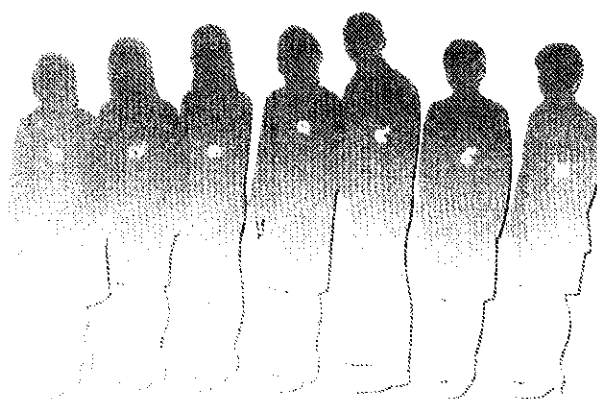
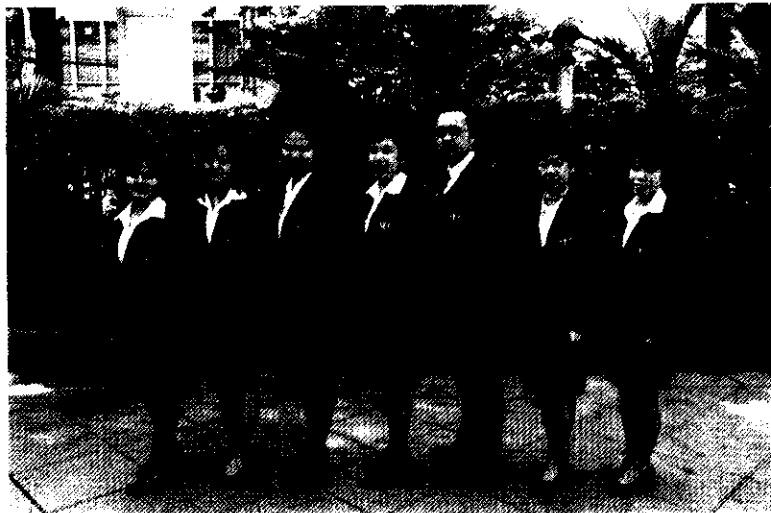
ส่วนบริหารและพัฒนาบุคคล

๑. นายเดชภัทร โพธิ์เดช
๒. นายธนวินท์ ณ เชียงใหม่
๓. นางอรรณพ เลาสุริโยธิน
๔. นางสาววรรตน์ ศรีสิยวรรณ
๕. นางวรรณ แก้วปิ่นทอง
๖. นายวัชรพงษ์ ใจสุทธิ
๗. นายมงคล ตันนิติ
๘. นางสาวसानิตา มั่นทรานนท์

ผู้อำนวยการส่วนบริหารและพัฒนาบุคคล

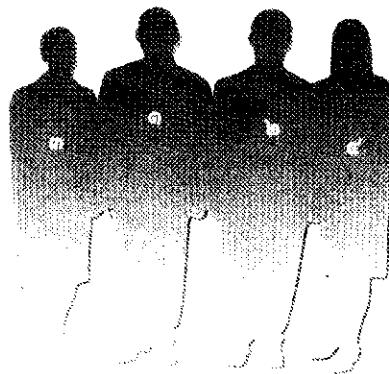
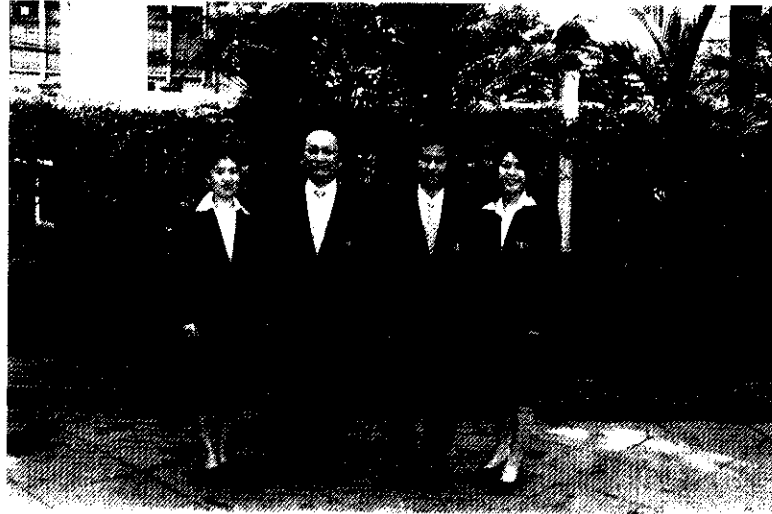
ส่วนการคลังและพัสดุ

๑. นางอัจฉรียา อนันตพงศ์
๒. นางสาวสิริยา หอมสุวรรณ
๓. นางสาวพจนพร ทวนทอง
๔. นายอาทิตย์ สัมครการ
๕. นางกิงกาญจน์ แข่งวา
๖. นางสาวสุพิชฌาย์ เรืองแจ้ง
๗. นางสาวบุศรา เทียนดี

ผู้อำนวยการส่วนการคลังและพัสดุ

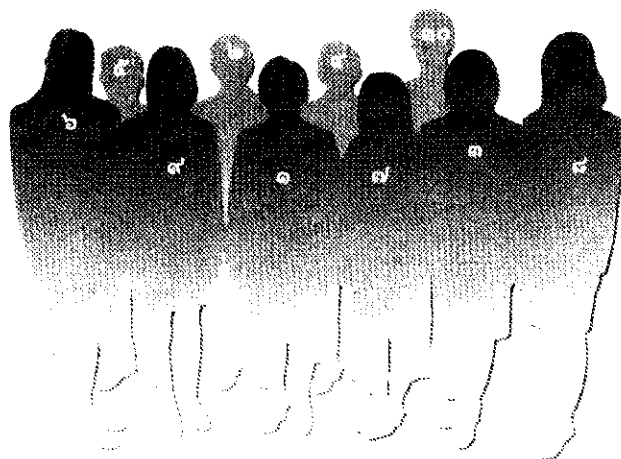
ส่วนประชาสัมพันธ์

๑. นายชวลิต ศรีโถมงาม
๒. นายพาณิภัทร วัชรภักย์
๓. นางสาวนฤมล รัตนทากุล
๔. นางสาวกนกวรรณ ชมะโชติ

ผู้อำนวยการส่วนประชาสัมพันธ์

ศูนย์เทคโนโลยีและข้อมูลสารสนเทศ

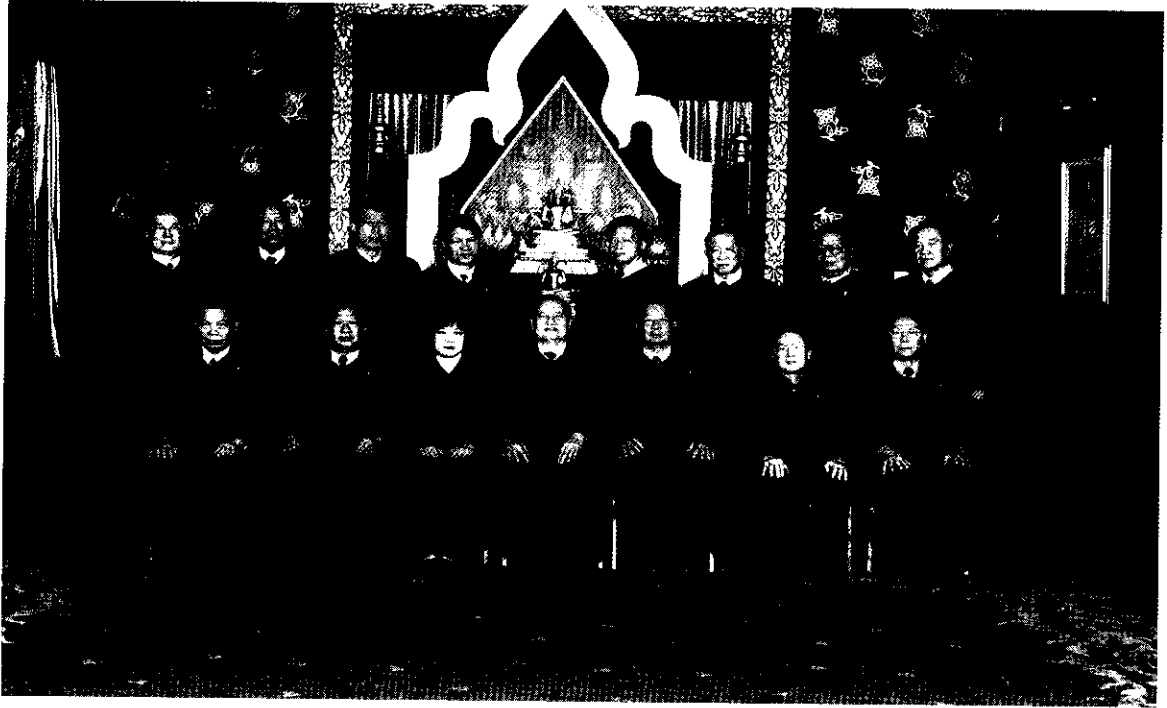
๑. นางจริยา อัครรักษ์
๒. นายชาญณรงค์ วีระขจร
๓. นางนันท์นภัส อุดมรัตน์นันท์
๔. นายเฉลิมวุฒิ รัตนรังสรรค์
๕. นายอดิศักดิ์ ธรรมการุณย์
๖. นางพิจกานต์ สวัสดิวงศ์
๗. นางสาวณัฐชนก ลิกขะไชย
๘. นางสาวขมาภรณ์ บัวเงิน
๙. นางสาวดวงชีวัน ตันตระกูล
๑๐. นายจตุพร ปราดเปื่องเวทย์

ผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีและข้อมูลสารสนเทศ
ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาระบบและข้อมูลสารสนเทศ
ผู้อำนวยการส่วนสารนิเทศ

ส่วนที่ ๑

โครงสร้างและอำนาจหน้าที่

คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(แถวล่างจากซ้าย) นายอุระ หวังอ้อมกลาง, นายมงคล สระฐานิ, ศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ อัศวโรจน์, ศาสตราจารย์ ดร.กระมล ทองธรรมชาติ^๑, นายสุวิทย์ ธีรพงษ์, นายปรีชา เถลิมนิชย์, นายจุมพล ณ สงขลา

(แถวบนจากซ้าย) นายศักดิ์ เตชะชาญ, นายอภัย จันทนจุลกะ, นายนพดล เสงเจริญ, นายสุธี สุทธิสมบูรณ์, พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวช, นายจิระ บุญพจนสุนทร, นายผืน จันทรปาน^๒, นายมานิต วิทยาเต็ม

^๑ พ้นวาระตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๐ (๒) เมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๕๘

^๒ ปฏิบัติหน้าที่ประธานที่ประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามมติคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตั้งแต่วันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๘ - ๓ สิงหาคม ๒๕๕๘

ศาลรัฐธรรมนูญ

๑. เหตุผลและความเป็นมา

การรักษาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญในฐานะที่เป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ คือ การควบคุมมิให้กฎหมายหรือร่างกฎหมายใด ๆ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ซึ่งจะเป็นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้ และเป็นการรักษาคุณภาพของการปฏิบัติหน้าที่ของแต่ละองค์กรตามที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญ

ด้วยเหตุที่ว่ารัฐธรรมนูญได้รับรองและคุ้มครองถึงสิทธิและเสรีภาพของประชาชน กำหนดถึงอำนาจหน้าที่ขององค์กรของรัฐและความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจเหล่านั้น ดังนั้นเพื่อรักษาความศักดิ์สิทธิ์ของความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญไว้ จึงจำเป็นต้องมีการควบคุมมิให้มีกฎหมายหรือสถานะของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญใด ๆ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

ความพยายามในการรักษาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญในอดีตที่ผ่านมา คือการจัดตั้ง “คณะตุลาการรัฐธรรมนูญ” เพื่อทำหน้าที่วินิจฉัยชี้ขาดความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย โดยปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยหลายฉบับนับตั้งแต่ฉบับพุทธศักราช ๒๔๘๙ เป็นต้นมา โดยมีวิวัฒนาการด้านรูปแบบโครงสร้าง และอำนาจหน้าที่มาตามลำดับ จนถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ฉบับปัจจุบันจึงได้เปลี่ยนแปลงมาเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการ เรียกว่า “ศาลรัฐธรรมนูญ”

๒. องค์ประกอบของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญประกอบด้วย ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ๑ คน และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญอีก ๑๔ คน รวมเป็น ๑๕ คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภาจากบุคคลดังต่อไปนี้

๒.๑ ผู้พิพากษาในศาลฎีกา ซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกา โดยได้รับเลือกจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาด้วยวิธีลงคะแนนลับ จำนวน ๕ คน

๒.๒ ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด โดยได้รับเลือกจากที่ประชุมใหญ่ศาลปกครองสูงสุด ด้วยวิธีลงคะแนนลับ จำนวน ๒ คน

๒.๓ ผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันนิติศาสตร์ โดยได้รับเลือกจากวุฒิสภามาตามบัญชีรายชื่อที่คณะกรรมการสรรหาเสนอ จำนวน ๕ คน

๒.๔ ผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันรัฐศาสตร์ โดยได้รับเลือกจากวุฒิสภามาตามบัญชีรายชื่อที่คณะกรรมการสรรหาเสนอ จำนวน ๓ คน

ในปีพุทธศักราช ๒๕๔๘-๒๕๔๙ คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประกอบด้วย

ศาสตราจารย์ ดร.กระมล ทองธรรมชาติ ^๑	ประธานศาลรัฐธรรมนูญ
ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด	
นายจิระ บุญพจนสุนทร	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
ผู้ทรงคุณวุฒิสภานิติศาสตร์	
นายจุมพล ณ สงขลา	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
ผู้พิพากษาในศาลฎีกา	
นายนพดล เสงเจริญ	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
ผู้ทรงคุณวุฒิสภารัฐศาสตร์	
นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
ผู้พิพากษาในศาลฎีกา	
นายผั่น จันทรปาน	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด	
นายมงคล สระแก้ว	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
ผู้พิพากษาในศาลฎีกา	
นายมานิต วิทยาเต็ม	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
ผู้ทรงคุณวุฒิสภานิติศาสตร์	
นายศักดิ์ เตชะชาญ	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
ผู้ทรงคุณวุฒิสภานิติศาสตร์	
นายสุธี สุทธิสมบุรณ์	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
ผู้ทรงคุณวุฒิสภานิติศาสตร์	
พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวช	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
ผู้ทรงคุณวุฒิสภารัฐศาสตร์	
นายสุวิทย์ ชีรพงษ์	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
ผู้พิพากษาในศาลฎีกา	

^๑ พ้นวาระตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๐ (๒) เมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๔๘

^๒ ปฏิบัติหน้าที่ประธานที่ประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามมติคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตั้งแต่วันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๔๘ - ๓ สิงหาคม ๒๕๔๘

ศาสตราจารย์ ดร. เสาวนีย์ อัครโรจน์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ผู้ทรงคุณวุฒิสภานิติศาสตร์

นายอภัย จันทนจุลกะ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ผู้ทรงคุณวุฒิสภารัฐศาสตร์

นายอูระ หวังอ้อมกลาง^๓

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ผู้พิพากษาในศาลฎีกา

นายอุดมศักดิ์ นิตินนตรี

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด

๓. อำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจหน้าที่ตามที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญบัญญัติให้อำนาจไว้ ดังนี้

๓.๑ อำนาจหน้าที่ในการควบคุมกฎหมาย ร่างกฎหมาย และร่างข้อบังคับการประชุมสภา มิให้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ แยกเป็น

๑) การควบคุมร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๗ และมาตรา ๒๖๒

๒) การควบคุมเงื่อนไขการตราพระราชกำหนด ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๙

๓) การควบคุมร่างข้อบังคับการประชุมสภา ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖

๔) การควบคุมกฎหมายหลังจากใช้บังคับแล้ว โดยผ่านกระบวนการผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๙๘ และโดยผ่านกระบวนการศาล ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖

๓.๒ อำนาจหน้าที่ในการพิจารณาวินิจฉัยสถานะภาพของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และผู้ดำรงตำแหน่งอื่น ๆ ได้แก่

๑) การสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภาคนใดคนหนึ่ง (มาตรา ๙๖)

๒) การสิ้นสุดความเป็นรัฐมนตรีของรัฐมนตรีคนใดคนหนึ่ง (มาตรา ๒๑๖ ประกอบมาตรา ๙๖)

^๓ พระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นประธานศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๕๔

^๔ พระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๕๔ แต่ยังไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ เนื่องจากอยู่ระหว่างรอเข้าถวายสัตย์ปฏิญาณตามรัฐธรรมนูญกำหนด

๓) การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการการเลือกตั้งคนใดคนหนึ่งกรณีขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๓๗ หรือกระทำการอันต้องห้ามตามมาตรา ๑๓๙ (มาตรา ๑๔๒)

๔) การพ้นจากตำแหน่งของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองกรณีจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ฯ หรือกรณีจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ (มาตรา ๒๙๕)

๓.๓ อำนาจหน้าที่ในการพิจารณาวินิจฉัยกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๒๖๖

๓.๔ อำนาจหน้าที่อื่นตามที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญบัญญัติ

๑) พิจารณาวินิจฉัยการกระทำของบุคคลหรือพรรคการเมืองกรณีมีการใช้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญนี้ หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ (มาตรา ๖๓)

๒) พิจารณาวินิจฉัยกรณีมติหรือข้อบังคับของพรรคการเมืองขัดต่อสถานะ และการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญนี้ หรือขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (มาตรา ๔๗ วรรคสาม)

๓) พิจารณาวินิจฉัยยุทธศาสตร์ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่คัดค้านมติของพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิกว่าเป็นมติที่มีลักษณะตามมาตรา ๔๗ วรรคสาม กรณีพรรคการเมืองนั้นมีมติให้พ้นจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง (มาตรา ๑๑๘ (๘))

๔) พิจารณาวินิจฉัยว่าการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี มีการเสนอการแปรญัตติ หรือการกระทำด้วยประการใด ๆ ที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการมีส่วนไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่าย (มาตรา ๑๘๐)

๕) พิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของระเบียบอันจำเป็นแก่การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (มาตรา ๓๒๑)

๖) พิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดคำสั่งไม่รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมืองของนายทะเบียนพรรคการเมือง (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๗)

๗) พิจารณาสั่งให้หัวหน้าพรรคการเมือง คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือกรรมการบริหารพรรคการเมือง ระงับหรือจัดการแก้ไขการกระทำอันฝ่าฝืนนโยบายพรรคการเมือง หรือข้อบังคับพรรคการเมือง อันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ หรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ ถ้าบุคคลดังกล่าวข้างต้นไม่ปฏิบัติตามคำเตือนของนายทะเบียนพรรคการเมือง อาจขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาสั่งให้หัวหน้าพรรคการเมือง กรรมการบริหารพรรคการเมืองออกจากตำแหน่งได้ (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๗)

๘) พิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดกรณีนายทะเบียนพรรคการเมืองไม่แจ้งตอบรับการเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคการเมือง ขอบังคับพรรคการเมือง หรือรายการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๓ วรรคสอง (๕) ที่จัดแจ้งไว้กับนายทะเบียน หรือรายละเอียดที่แจ้งไว้ในแบบตามมาตรา ๓๐ (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๓ ประกอบ มาตรา ๑๗)

๙) พิจารณาสั่งยุบพรรคการเมือง (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ มาตรา ๖ มาตรา ๖๗ มาตรา ๗๒ และมาตรา ๗๓)

๔. ผู้มีสิทธินำคดีขึ้นสู่การพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญกำหนดให้องค์กรและบุคคลต่อไปนี้เป็นผู้มีสิทธิเสนอคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย

๔.๑ ศาล (ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลทหาร) ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

๔.๒ ประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๖ มาตรา ๑๗ มาตรา ๒๑๖ วรรคสอง มาตรา ๒๑ มาตรา ๒๖๒ และมาตรา ๒๖๓

๔.๓ ประธานรัฐสภา ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔ มาตรา ๒๖๒ มาตรา ๒๖๓ และมาตรา ๒๖๖

๔.๔ องค์กรตามรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖

๔.๕ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๗ วรรคสาม มาตรา ๑๑๘ (๘) และมาตรา ๑๘๐

๔.๖ นายกรัฐมนตรี ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๒

๔.๗ อัยการสูงสุด ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๓ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๖

๔.๘ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๕

๔.๙ ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๙๘

๔.๑๐ กรรมการบริหารของพรรคการเมือง หรือสมาชิกพรรคการเมือง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๗ วรรคสาม

๔.๑๑ ประธานกรรมการการเลือกตั้ง ในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๗ มาตรา ๖ มาตรา ๖๖ มาตรา ๖๗ มาตรา ๗๒ และมาตรา ๗๓

๔.๑๒ ผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๗

๕. วิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๙ บัญญัติให้วิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญเป็นไปตามที่ศาลรัฐธรรมนูญกำหนด ซึ่งต้องกำหนดโดยมติเอกฉันท์และต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษา นอกจากนี้ วิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญจะต้องมีหลักประกันขั้นพื้นฐานเรื่องการพิจารณาคดีโดยเปิดเผย การให้โอกาสคู่กรณีแสดงความเห็นก่อนการวินิจฉัยคดี การให้สิทธิคู่กรณีขอตรวจดูเอกสารที่เกี่ยวข้องกับตน การเปิดโอกาสให้มีการคัดค้านตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และการให้เหตุผลประกอบคำวินิจฉัยหรือคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญด้วย

ศาลรัฐธรรมนูญอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๙ กำหนดวิธีพิจารณา เรียกว่า “ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๖

๖. คำวินิจฉัย หรือคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ และผลคำวินิจฉัย

รัฐธรรมนูญกำหนดให้ใช้เสียงข้างมากของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในการจัดทำคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ เว้นแต่เป็นกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดใดไม่เป็นไปตามมาตรา ๒๑๘ วรรคหนึ่ง ต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้งหมด ทั้งนี้ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทุกคนต้องทำคำวินิจฉัยในส่วนของตนพร้อมแถลงด้วยวาจาต่อที่ประชุมก่อนการลงมติ คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทุกคนต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษา

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญถือเป็นเด็ดขาดให้ใช้ได้ในคดีทั้งปวง แต่ไม่กระทบกระเทือนถึงคำพิพากษาของศาลอันถึงที่สุดแล้ว ทั้งนี้ ผู้ใดจะนำไปฟ้องร้องยังศาลอื่นเพื่อให้กลับคำวินิจฉัย หรือจะอุทธรณ์ ฎีกาต่อไปไม่ได้ นอกจากนี้ คำวินิจฉัยขอศาลรัฐธรรมนูญมีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐ ซึ่งส่งผลให้องค์กรดังกล่าวต้องถือปฏิบัติตามคำวินิจฉัยขอศาลรัฐธรรมนูญ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

๑. วิสัยทัศน์

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรอำนวยการของศาลรัฐธรรมนูญที่มีระบบ มาตรฐาน คุณภาพ และคุณธรรมในการปฏิบัติงานสูงสุด เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ รวมทั้งสนับสนุน ส่งเสริมการคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพของประชาชนและการพัฒนาระบบประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ

๒. พันธกิจ

๒.๑ ศึกษาวิเคราะห์ด้านคดีและกฎหมาย เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติภารกิจของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

๒.๒ ดำเนินงานอำนวยการงานศาลรัฐธรรมนูญตามกระบวนการพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

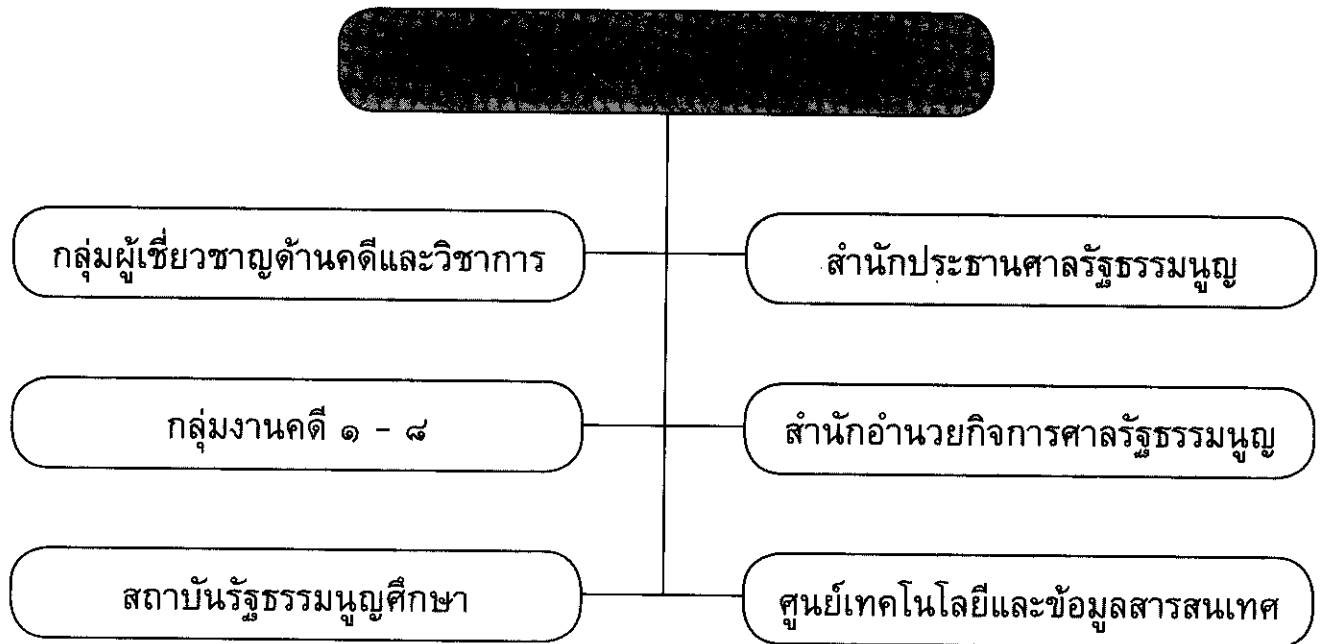
๒.๓ สนับสนุนด้านการศึกษาวิจัยทางวิชาการ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติภารกิจหน้าที่ของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตลอดจนสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ และงานศาลรัฐธรรมนูญ

๒.๔ พัฒนาระบบบริหารจัดการสำนักงานและบุคลากร เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการปฏิบัติภารกิจหน้าที่ของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

๒.๕ เผยแพร่ และให้บริการข้อมูล ข่าวสาร องค์ความรู้ การศึกษาต่อสาธารณะเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ งานศาลรัฐธรรมนูญ การดำเนินกิจกรรมของศาลรัฐธรรมนูญ

๓. โครงสร้างสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๗๐ กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญมีหน่วยธุรการของศาลรัฐธรรมนูญที่เป็นอิสระ โดยมีเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้บังคับบัญชาขึ้นตรงต่อประธานศาลรัฐธรรมนูญ การแต่งตั้งเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ต้องได้รับความเห็นชอบของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินงานอื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ พระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๖ บัญญัติให้คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจออกกระเบียบหรือประกาศเกี่ยวกับการแบ่งส่วนราชการภายในของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญและขอบเขตหน้าที่ของส่วนราชการดังกล่าว ปัจจุบันศาลรัฐธรรมนูญได้มีประกาศศาลรัฐธรรมนูญ ลงวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๗ แบ่งส่วนราชการภายในและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการในสังกัดสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญออกเป็น ๑ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ๒ สำนัก ๑ ศูนย์ ๑ สถาบัน และ ๘ กลุ่มงาน

๔. อำนาจหน้าที่ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

พระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๙ เมษายน ๒๕๔๒ กำหนดให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเป็นส่วนราชการที่เป็นหน่วยงานอิสระตามรัฐธรรมนูญ มีฐานะเป็นกรมตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๔.๑ รับผิดชอบงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญ

๔.๒ ศึกษาและรวบรวมข้อมูล คำสั่ง และคำวินิจฉัยต่าง ๆ เกี่ยวกับงานของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

๔.๓ สนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยและเผยแพร่กิจการของศาลรัฐธรรมนูญ

๔.๔ ปฏิบัติการอื่นตามที่คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมอบหมาย

จากบทบัญญัติดังกล่าวกำหนดภารกิจหลักที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจะต้องดำเนินการ ๓ ด้าน คือ ภารกิจด้านการสนับสนุนงานคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ได้แก่ งานศึกษา วิเคราะห์ข้อมูล ข้อกฎหมาย ทำความเห็นสรุปเกี่ยวกับคำร้อง การยอร่างคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ รวมทั้งการดำเนินการอื่นตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๖

ภารกิจด้านการศึกษาและวิจัยทางวิชาการ ได้แก่ การศึกษา วิจัยทางวิชาการเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ การเสนอความเห็นทางวิชาการเกี่ยวกับคำร้องคดีประกอบการพิจารณาวินิจฉัยของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ การเผยแพร่ การให้ความรู้ การศึกษาต่อสาธารณะในทางวิชาการเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญและงานศาลรัฐธรรมนูญ รวมทั้งกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการทั้งภายในและต่างประเทศเพื่อพัฒนางานศาลรัฐธรรมนูญ

ภารกิจด้านการบริหารและจัดการสำนักงาน ได้แก่ การจัดทำนโยบายและแผนงบประมาณ ติดตาม และประเมินผล บริหารงานคลัง พัสดุ ครุภัณฑ์ พาหนะ อาคารสถานที่ บริหารและพัฒนาบุคลากร

พัฒนาระบบงานภายใน ปรับปรุงแก้ไขระเบียบปฏิบัติงาน พัฒนาระบบสารสนเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศ
บริการข้อมูลกฎหมายรัฐธรรมนูญเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ และบริการข้อมูลข่าวสาร

๕. อัตรากำลังของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้กำหนดกรอบอัตรากำลังของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญตามโครงสร้าง
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญปัจจุบันไว้ ๙๙ อัตรา ขณะนี้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีอัตรากำลังข้าราชการ
จำนวน ๘๖ คน ลูกจ้างประจำ ๑๕ คน และลูกจ้างชั่วคราว ๖ คน ซึ่งมีคุณสมบัติ ดังนี้

ปริญญาเอก	จำนวน	๒ คน
ปริญญาโท	จำนวน	๓๕ คน
ปริญญาตรี	จำนวน	๕๑ คน
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง	จำนวน	๔ คน
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ	จำนวน	๗ คน
อื่น ๆ	จำนวน	๙ คน

សំណុំ ២
សរុបផលការបង្កើតតារាងការ
បែងចែកប្រាក់ W.ក. ២៥៤៨ - ២៥៤៩

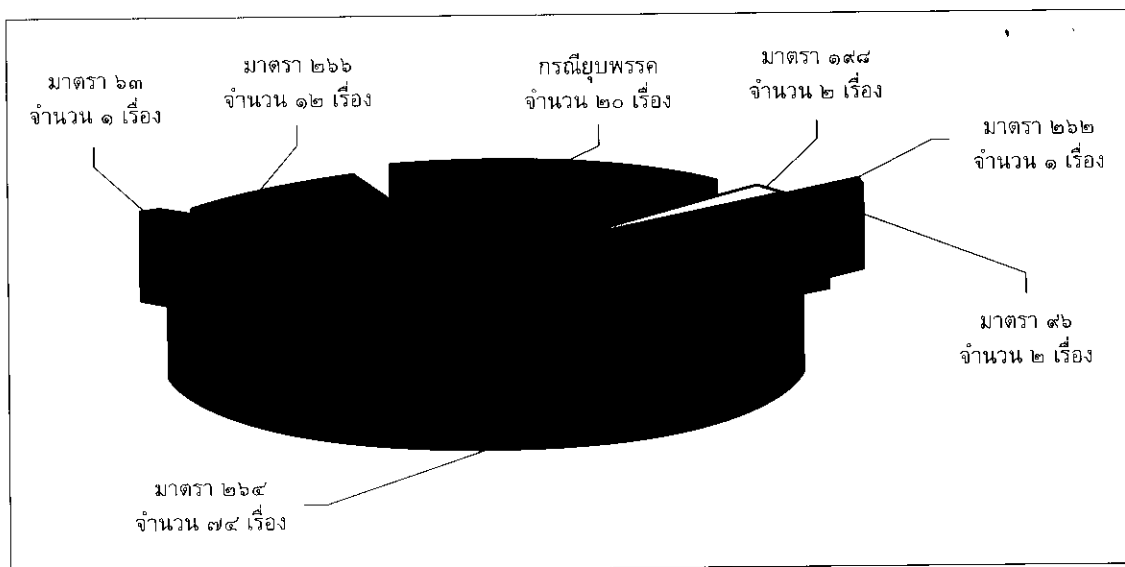
๑. การพิจารณาวินิจฉัยคดี

ศาลรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรซึ่งใช้อำนาจตุลาการตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน มีอำนาจหน้าที่พิจารณาวินิจฉัยคดีที่มีประเด็นปัญหาเกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ทั้งนี้ เพื่อคุ้มครองและรักษาความเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ปี พ.ศ. ๒๕๔๘- ๒๕๔๙ มีเรื่องเข้าสู่การพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญจำแนกได้ดังนี้

๑.๑ เรื่องที่เข้าสู่การพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

เรื่องที่เข้าสู่การพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญตั้งแต่เดือนมกราคม-ธันวาคม ๒๕๔๘ - กันยายน ๒๕๔๙ มีจำนวนทั้งสิ้น ๑๑๒ เรื่อง ประกอบด้วย (ดูรูปภาพที่ ๑ ประกอบ)

รูปภาพที่ ๑ เรื่องเข้าสู่การพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๘ - ๒๕๔๙

๑) เรื่องที่รับไว้พิจารณาและได้มีคำวินิจฉัยแล้ว จำนวน ๘๐ เรื่อง แยกเป็น

- เรื่องค้างพิจารณาจากปี พ.ศ. ๒๕๔๖ จำนวน ๔ เรื่อง
- เรื่องค้างพิจารณาจากปี พ.ศ. ๒๕๔๗ จำนวน ๔๖ เรื่อง
- เรื่องค้างพิจารณาจากปี พ.ศ. ๒๕๔๘ จำนวน ๑๓ เรื่อง และ
- เรื่องพิจารณาปี พ.ศ. ๒๕๔๙ จำนวน ๑๗ เรื่อง

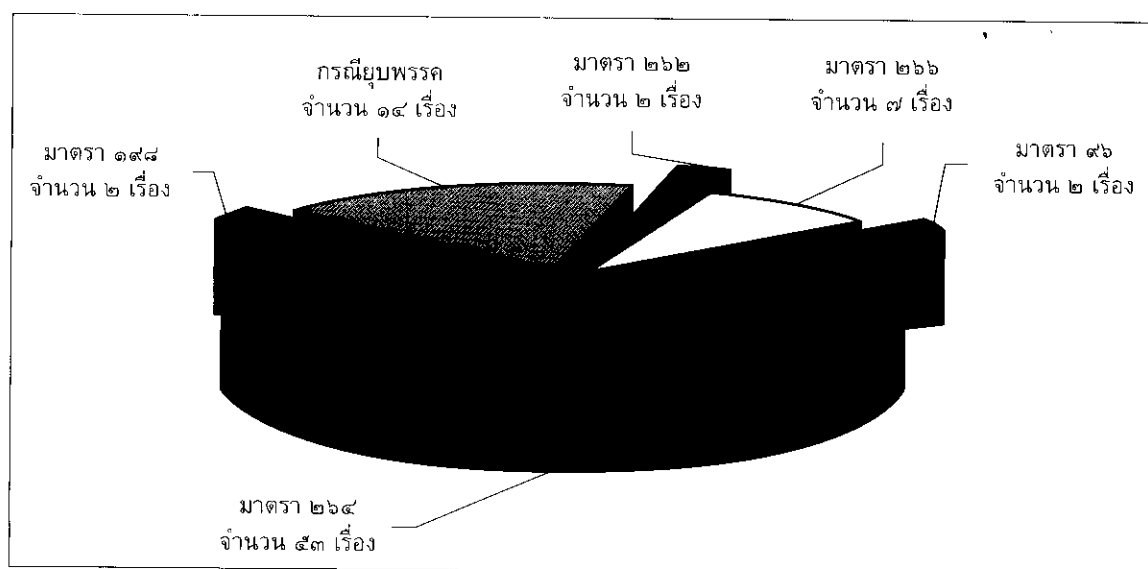
๒) เรื่องที่รับไว้พิจารณาและอยู่ระหว่างการพิจารณา จำนวน ๓๙ เรื่อง แยกเป็น

- เรื่องค้างพิจารณาจากปี พ.ศ. ๒๕๔๗ จำนวน ๒ เรื่อง
- เรื่องค้างพิจารณาจากปี พ.ศ. ๒๕๔๘ จำนวน ๑๓ เรื่อง และ
- เรื่องพิจารณาปี พ.ศ. ๒๕๔๙ จำนวน ๒๔ เรื่อง

๓) เรื่องที่มีคำสั่งไม่รับไว้พิจารณา จำนวน ๓ เรื่อง

๑.๒ เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยแล้ว จำนวน ๘๐ เรื่อง ตามข้อ ๑.๑ ๑) จำแนกเป็นประเภทหรือเรื่องและองค์การหรือบุคคลที่ส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาได้ดังนี้ (ดูรูปภาพที่ ๒ ประกอบ)

รูปภาพที่ ๒ เรื่องที่รับไว้พิจารณาและมีคำวินิจฉัยแล้ว พ.ศ. ๒๕๔๘ - ๒๕๔๙

๑.๒.๑ ประธานแห่งสภาส่งคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยการสิ้นสุดลงของสมาชิกภาพ (มาตรา ๙๖) จำนวน ๒ เรื่อง ได้แก่

๑) ประธานสภาผู้แทนราษฎร ส่งคำร้องของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสมาชิกภาพของนายชูวิทย์ กมลวิศิษฐ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร บัญชีรายชื่อพรรคชาติไทย (คำวินิจฉัยที่ ๒/๒๕๔๙)

๒) ประธานวุฒิสภาส่งคำร้องของสมาชิกวุฒิสภาที่เข้าชื่อร้อง เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรีสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ (คำวินิจฉัยที่ ๔/๒๕๔๙)

๑.๒.๑ การควบคุมร่างกฎหมายมิให้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ (มาตรา ๒๖๒) จำนวน ๒ เรื่อง ได้แก่

๑) เรื่องที่ประธานวุฒิสภาส่งความเห็นของสมาชิกวุฒิสภาให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๒ วรรคหนึ่ง (๑) กรณีร่างพระราชบัญญัติการผลิตภัณฑ์ซีดี พ.ศ. มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๔๘ (คำวินิจฉัยที่ ๓๐/๒๕๔๘)

๒) เรื่อง ประธานรัฐสภาขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๒ วรรคหนึ่ง (๑) กรณีร่างพระราชบัญญัติทางหลวง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มาตรา ๒๐ มีข้อความขัดแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๔ (คำวินิจฉัยที่ ๑๑/๒๕๔๙)

๑.๒.๒ การพิจารณาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ (มาตรา ๒๖๖) จำนวน ๗ เรื่อง ได้แก่

๑) คณะรัฐมนตรีขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ กรณีมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารกับคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารกับวุฒิสภา และสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา (คำวินิจฉัยที่ ๒๙/๒๕๔๘)

๒) สภาผู้แทนราษฎรโดยประธานสภาผู้แทนราษฎรขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ กรณีคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเสนอรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน “กรณีความรุนแรงอันเนื่องมาจากโครงการท่อก๊าซไทย – มาเลเซีย” (คำวินิจฉัยที่ ๓๑/๒๕๔๘)

๓) คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย กรณีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินในกระบวนการเพื่อให้ได้มาซึ่งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินภายหลังที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ ๔๗/๒๕๔๗ (คำวินิจฉัยที่ ๖๐/๒๕๔๘)

๔) คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ กรณีศาลปกครองกลางรับฟ้องคดีไว้พิจารณาและมีคำพิพากษาชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือไม่ (คำวินิจฉัยที่ ๕/๒๕๔๙)

๕) คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ เกี่ยวกับการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป (คำวินิจฉัยที่ ๖/๒๕๔๙)

๖) พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค่าของเก่า พุทธศักราช ๒๔๗๔ มาตรา ๔ วรรคหนึ่ง (๒) ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค่าของเก่า (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๘๑ มาตรา ๓ และมาตรา ๑๒ วรรคหนึ่ง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค่าของเก่า (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๓ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ ประกอบมาตรา ๒๙ หรือไม่ (คำวินิจฉัยที่ ๗/๒๕๔๙)

๗) ประธานวุฒิสภากำหน้าที่ประธานรัฐสภา ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๒ และมาตรา ๒๖๖ กรณีสมาชิกวุฒิสภา จำนวน ๓๕ คน ยื่นคำร้องขอให้วินิจฉัยว่า กรรมการการเลือกตั้งพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุขาดคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญ (คำวินิจฉัยที่ ๑๒/๒๕๕๙)

๑.๒.๓ การพิจารณาเรื่องที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดี และมีการโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ (มาตรา ๒๖๔) จำนวน ๕๓ เรื่อง แยกตามประเภทศาลที่ส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา ดังนี้

๑) ศาลปกครอง จำนวน ๓๑ เรื่อง ได้แก่

๑.๑) ศาลปกครองส่งคำโต้แย้งของผู้ฟ้องคดี เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ กรณีพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๕๑วรรคสอง มาตรา ๕๓ และกฎกระทรวง ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๔๑) ข้อ ๓ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ (คำวินิจฉัยที่ ๔/๒๕๕๘)

๑.๒) ศาลปกครองสูงสุดส่งคำโต้แย้งของผู้ฟ้องคดีรวมยี่สิบสองคำร้อง เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ กรณีพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๕๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๘ หรือไม่ (คำวินิจฉัยที่ ๕-๒๖/๒๕๕๘)^๑

๑.๓) ศาลปกครองสูงสุดส่งคำโต้แย้งของผู้ฟ้องคดี รวมสองคำร้อง เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ กรณีพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๕๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๒๙ มาตรา ๔๘ และมาตรา ๗๕ หรือไม่ (คำวินิจฉัยที่ ๒๗ - ๒๘/๒๕๕๘)

๑.๔) ศาลปกครองกลางส่งคำร้องของผู้ถูกฟ้องคดี ในคดีหมายเลขดำที่ ๗๗๒/๒๕๕๕ และ ๗๗๓/๒๕๕๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ (กรณีพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓ มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ) (คำวินิจฉัยที่ ๔๓/๒๕๕๘)

๑.๕) ศาลปกครองกลางส่งคำร้องของคู่ความ ในคดีหมายเลขดำที่ ๑๔๘๒/๒๕๕๒ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ (กรณีพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓ มาตรา ๙ และมาตรา ๔๒ มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ) (คำวินิจฉัยที่ ๔๔/๒๕๕๘)

๑.๖) ศาลปกครองกลางส่งคำโต้แย้งของผู้ฟ้องคดี (ห้างหุ้นส่วนจำกัด สุสวาสจัดสรรที่ดิน กับพวก) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ (กรณีพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ และมาตรา ๔๙) (คำวินิจฉัยที่ ๕๑/๒๕๕๘)

^๑ กรณี ข้อ (๑.๒) - (๑.๓) เป็นการรวมเรื่องวินิจฉัย

๑.๗) ศาลปกครองกลางส่งคำร้องของผู้ฟ้องคดี ในคดีหมายเลขดำที่ ๑๕๑๖/๒๕๕๖ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ กรณีคำสั่งนายกรัฐมนตรีที่ สสร. ๓๙/๒๕๑๗ ลงวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๑๗ ซึ่งออกตามความในมาตรา ๑๗ แห่งธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช ๒๕๑๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ (คำวินิจฉัยที่ ๕๕/๒๕๕๘)

๑.๘) ศาลปกครองสูงสุดส่งคำโต้แย้งของผู้ฟ้องคดี (นายประมุข สุตะบุตร) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ กรณีพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๙ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ (คำวินิจฉัยที่ ๕๘/๒๕๕๘)

๑.๙) ศาลปกครองสูงสุดส่งคำโต้แย้งของผู้ฟ้องคดี (นายประมุข สุตะบุตร) เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ กรณีพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๒ วรรคสอง และมาตรา ๔๙ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ (คำวินิจฉัยที่ ๖๒/๒๕๕๘)

๒) ศาลยุติธรรม จำนวน ๒๒ เรื่อง ได้แก่

๒.๑) ศาลแรงงานกลางส่งคำโต้แย้งของจำเลย (บริษัท รอมบัส อินดัสทรีส์ (ประเทศไทย) จำกัด) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ (กรณีพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๒๐ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐) (คำวินิจฉัยที่ ๓๓/๒๕๕๘)

๒.๒) ศาลแพ่งส่งคำโต้แย้งของจำเลย (บริษัท วี.เอส.เอ การเกษตร จำกัด) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ (กรณีประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๕๕ มาตรา ๒๗๑ ถึงมาตรา ๒๙๐ และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๙๔ และมาตรา ๒๐๔ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ และมาตรา ๓๐) (คำวินิจฉัยที่ ๓๔/๒๕๕๘)

๒.๓) ศาลอุทธรณ์ภาค ๔ ส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นายสิงห์ พลคำมาก) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ กรณีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๔๒ และมาตรา ๘๔ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๑ (คำวินิจฉัยที่ ๓๕/๒๕๕๘)

๒.๔) ศาลแขวงพระนครศรีอยุธยา ส่งคำร้องของจำเลย (นายสุชาติ พันธุ์เพ็ง) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ กรณีพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ มาตรา ๑๗ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๖ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ มาตรา ๔๖ มาตรา ๕๐ มาตรา ๕๗ มาตรา ๖๐ มาตรา ๗๕ มาตรา ๗๖ มาตรา ๗๘ มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๔ และมาตรา ๘๗ (คำวินิจฉัยที่ ๓๖/๒๕๕๘)

๒.๕) ศาลอุทธรณ์ภาค ๓ ส่งคำร้องของจำเลย (นายใจ มุ่งพันธ์กลาง) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ กรณีพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ มาตรา

๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗ และพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ มาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๖ หรือไม่ (คำวินิจฉัยที่ ๓๗/๒๕๔๘)

๒.๖) ศาลแขวงนครราชสีมาส่งคำร้องของจำเลย (นายกองสิน สอนโยหา) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ กรณีพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ มาตรา ๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๓ หรือไม่ (คำวินิจฉัยที่ ๓๘/๒๕๔๘)

๒.๗) ศาลแขวงนครราชสีมาส่งคำร้องของจำเลย (นางสำรวม วาจาสิทธิ์) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ กรณีพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ มาตรา ๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๓ หรือไม่ (คำวินิจฉัยที่ ๓๙/๒๕๔๘)

๒.๘) ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง ส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นายประชัย เลี่ยวไพรัตน์ กับพวก) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ มาตรา ๙๐/๒๗ วรรคสอง และมาตรา ๙๐/๖๐ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง หรือไม่ (คำวินิจฉัยที่ ๔๐/๒๕๔๘)

๒.๙) ศาลภาษีอากรกลางส่งคำร้องของจำเลย (นางสาวอุดมลักษณ์ ช้อยหิรัญ ที่ ๒ และนายนิพันธ์ ช้อยหิรัญ ที่ ๓) ในคดีแพ่งหมายเลขดำที่ ๒๕๔/๒๕๔๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ กรณีพระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พุทธศักราช ๒๔๗๕ มาตรา ๔๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐ หรือไม่ (คำวินิจฉัยที่ ๔๑/๒๕๔๘)

๒.๑๐) ศาลฎีกาส่งคำโต้แย้งของโจทก์ (นายชำนาญ รวีวรรณพงษ์) ในคดีอาญาของศาลอาญา ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ (กรณีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๙ (๑) และ (๒) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๒๙) (คำวินิจฉัยที่ ๔๕/๒๕๔๘)

๒.๑๑) ศาลจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ส่งคำร้องของจำเลย (นางทัศนีย์ ศิริชัย และนายดลชน ศิริชัย) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ กรณีพระราชกำหนดการบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑ (๒) (๓) (๗) มาตรา ๕๕ และมาตรา ๒๗๑ ถึงมาตรา ๒๙๐ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ (คำวินิจฉัยที่ ๔๙-๕๐/๒๕๔๘)

๒.๑๒) ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นายธนิต จันทะยาสาคร) ในคดีแพ่งหมายเลขดำที่ ๒๓๙๖/๒๕๔๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ (กรณีพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ) (คำวินิจฉัยที่ ๕๓/๒๕๔๘)

๒.๑๓) ศาลจังหวัดลำพูนส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นายสัจจา สุริยกุล ณ อยุธยา) กรณี

พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ มาตรา ๕ และมาตรา ๓๒ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๔๒ และพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ มาตรา ๓๒ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ มาตรา ๔๖ มาตรา ๕๐ หรือไม่ (คำวินิจฉัยที่ ๕๔/๒๕๔๘)

๒.๑๔) ศาลอาญาส่งคำโต้แย้งของจำเลย (บริษัท สาครเคมิคัลทีวีเนทเวิร์ค จำกัด ที่ ๑ กับพวก) ในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๒๒/๒๕๔๗ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ กรณีพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๔๙๘ มาตรา ๕ มาตรา ๑๖ มาตรา ๑๗ พระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๐ มาตรา ๕ มาตรา ๖ และกฎกระทรวงฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๓๖) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๔๐ และมาตรา ๓๓๕ (๒) หรือไม่ (คำวินิจฉัยที่ ๕๖/๒๕๔๘)

๒.๑๕) ศาลฎีกาส่งคำโต้แย้งของจำเลย (ห้างหุ้นส่วนจำกัด ตาลส้ม แก้วพรหม ที่ ๑ นางวรรณภา แก้วพรหม ที่ ๒ และนายสมภาร แก้วพรหม ที่ ๓) ในคดีแพ่งหมายเลขแดงที่ ๑๖๑๔/๒๕๔๕ ของศาลจังหวัดอุบลราชธานี เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ กรณีประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๙ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ หรือไม่ (คำวินิจฉัยที่ ๖๑/๒๕๔๘)

๒.๑๖) ศาลอุทธรณ์ส่งคำโต้แย้งของจำเลย (บริษัท บลิสเซอร์ อินเตอร์กรุ๊ป จำกัด กับพวก) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ (กรณีพระราชกำหนดการกักเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๗ มาตรา ๘ และมาตรา ๑๐ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง) (คำวินิจฉัยที่ ๖๓/๒๕๔๘)

๒.๑๗) ศาลฎีกาส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นางสาวหรือนางสายสมร โชคภิรมย์วงศ์) ในคดีแพ่งหมายเลขแดงที่ ๒๒๑๔/๒๕๔๖ ของศาลแพ่งกรุงเทพใต้ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ กรณีประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๓๖ วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๒ ประกอบมาตรา ๓ มาตรา ๔ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๒๓๓ หรือไม่ (คำวินิจฉัยที่ ๑๐/๒๕๔๙)

๒.๑๘) ศาลทหารกรุงเทพส่งคำร้องของพันเอก จาตุภัทร รัตนวิจิตร จำเลย ในคดีดำที่ ๓๒/๒๕๔๗ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ (กรณีพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘ มาตรา ๔๙ และมาตรา ๔๕ ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ (๑) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐๑ (๓) และมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง) (คำวินิจฉัยที่ ๑๓/๒๕๔๙)

๒.๑๙) ศาลฎีกาส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นายชุมพล คันธวิวัฒน์ กับพวก) ในคดีแพ่งหมายเลขดำที่ ร.๕๘๖๘/๒๕๔๑ หมายเลขแดงที่ ร.๗๑๑/๒๕๔๕ ของศาลแพ่ง เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ กรณีประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๕๖

วรรคห้า ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐ หรือไม่ (คำวินิจฉัยที่ ๑๕/๒๕๔๙)

๒.๒๐) ศาลอาญากรุงเทพใต้ส่งคำโต้แย้งของจำเลย (บริษัท แมเนเจอร์ มีเดีย กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) โดย นายตุลย์ ศิริกุลพิพัฒน์ กับพวกรวม ๒ คน) เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ กรณีพระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๔๘ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ และมาตรา ๔๑ (คำวินิจฉัยที่ ๑๖/๒๕๔๙)

๒.๒๑) ศาลฎีกาส่งคำโต้แย้งของจำเลยเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ กรณีพระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. มาตรา ๒๕๔๔ มาตรา ๔๘ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ และมาตรา ๔๑ (คำวินิจฉัยที่ ๑๗/๒๕๔๙)

๑.๒.๔ การพิจารณาเรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเห็นว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ (มาตรา ๑๙๘) จำนวน ๒ เรื่อง ได้แก่

๑) ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๙๘ กรณีพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๓ เฉพาะพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต ตอนที่ ๑๒ ว่าด้วยกิจการที่ได้รับอนุญาตหรือสัมปทานจากรัฐ ประเภทที่ ๑๒.๐๑ กิจการโทรคมนาคม มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๐ วรรคหนึ่ง มาตรา ๔๐ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๓๓๕(๒) และมาตรา ๕๐ หรือไม่ (คำวินิจฉัยที่ ๓๒/๒๕๔๘)

๒) ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๙๘ กรณีดำเนินการของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป ตั้งแต่วันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๙ จนถึงปัจจุบัน มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ (คำวินิจฉัยที่ ๙/๒๕๔๙)

๑.๒.๕ การพิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับพรรคการเมือง (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑) ในเรื่องการยุบพรรคการเมือง (มาตรา ๖๕) โดยนายทะเบียนพรรคการเมือง จำนวน ๑๔ เรื่อง ได้แก่

๑) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรครวมไทย (คำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๔๘)
๒) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชน (คำวินิจฉัยที่ ๒/๒๕๔๘)
๓) ขอให้สั่งยุบพรรคตันตระกุลไทยเพื่อรวมเข้ากับพรรคชาติไทยที่เป็นพรรคการเมืองหลัก (คำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๔๘)

๔) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคประชากรธรรม (คำวินิจฉัยที่ ๔๒/๒๕๔๘)

๕) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคพัฒนาสังคมไทย (คำวินิจฉัยที่ ๔๖/๒๕๔๘)

๖) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคแรงงาน (คำวินิจฉัยที่ ๔๗/๒๕๔๘)

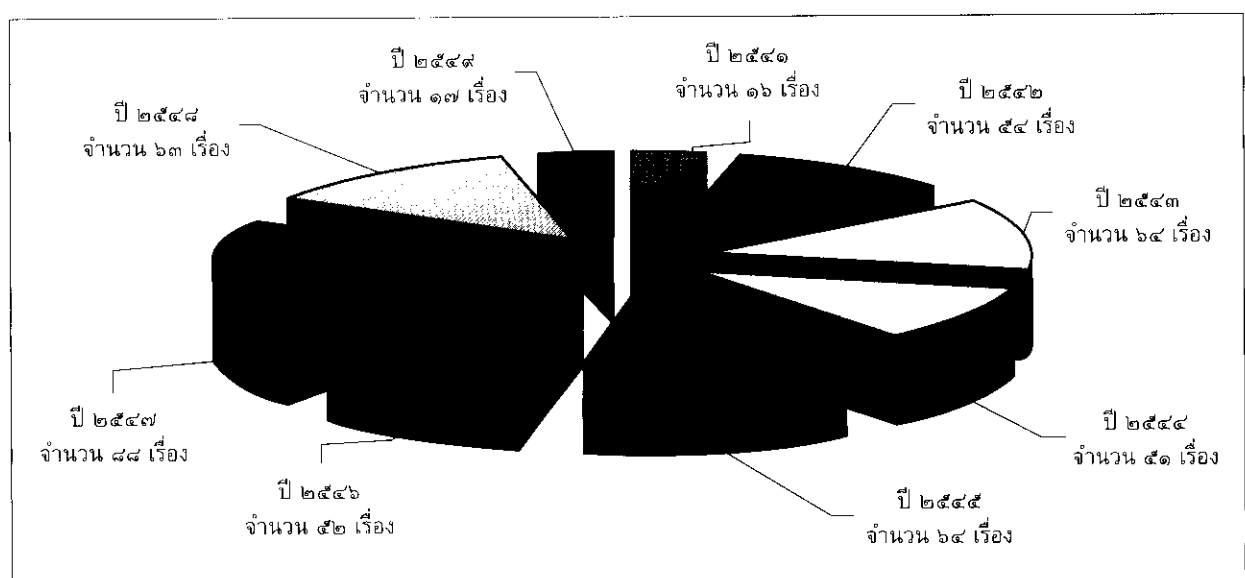
๗) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติพัฒนา (คำวินิจฉัยที่ ๔๘/๒๕๔๘)

๘) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาธิปไตย (คำวินิจฉัยที่ ๕๒/๒๕๔๘)

- ๙) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคทางเลือกที่สาม (คำวินิจฉัยที่ ๕๗/๒๕๔๘)
- ๑๐) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคประชาชนไทย (คำวินิจฉัยที่ ๕๘/๒๕๔๘)
- ๑๑) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเสรี (คำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๔๙)
- ๑๒) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคกู้แ้งเห็นจริง (คำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๔๙)
- ๑๓) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรครักถิ่นไทย (คำวินิจฉัยที่ ๘/๒๕๔๙)
- ๑๔) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคประชาชาติไทย (คำวินิจฉัยที่ ๑๔/๒๕๔๙)

ตั้งแต่ศาลรัฐธรรมนูญได้เริ่มปฏิบัติหน้าที่เมื่อวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๔๑ มีเรื่องที่เสนอเข้าสู่การพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญทั้งสิ้น จำนวน ๖๕๑ เรื่อง ศาลรัฐธรรมนูญได้รับไว้พิจารณาและมีคำวินิจฉัยแล้ว จำนวน ๔๖๙ เรื่อง โดยในปี ๒๕๔๑ ได้รับเรื่องไว้พิจารณาและมีคำวินิจฉัย จำนวน ๑๖ เรื่อง ปี ๒๕๔๒ จำนวน ๕๔ เรื่อง ปี ๒๕๔๓ จำนวน ๖๔ เรื่อง ปี ๒๕๔๔ จำนวน ๕๑ เรื่อง ปี ๒๕๔๕ จำนวน ๖๔ เรื่อง ปี ๒๕๔๖ จำนวน ๕๒ เรื่อง ปี ๒๕๔๗ จำนวน ๘๘ เรื่อง ปี ๒๕๔๘ จำนวน ๖๓ เรื่อง ปี ๒๕๔๙ จำนวน ๑๗ เรื่อง และเรื่องที่รับไว้พิจารณาและอยู่ระหว่างการพิจารณา จำนวน ๓๑ เรื่อง โดยค้างพิจารณาจากปี ๒๕๔๘ จำนวน ๑๓ เรื่อง ค้างพิจารณาจากปี ๒๕๔๙ จำนวน ๑๘ เรื่อง สำหรับเรื่องที่มีคำสั่งไม่รับไว้พิจารณาในปี ๒๕๔๙ มีจำนวน ๓ เรื่อง ทั้งนี้ เมื่อรวมเรื่องที่ไม่รับไว้พิจารณา เนื่องจากไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามรัฐธรรมนูญหรือข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญในปี ๒๕๔๑ - ๒๕๔๙ มีจำนวน ๑๔๔ เรื่อง (ดูรูปภาพที่ ๓ ประกอบ)

รูปภาพที่ ๓ สถิติคดีหรือคำร้องที่ได้มีคำวินิจฉัยแล้ว จำแนกเป็นรายปี
ตั้งแต่ปี ๒๕๔๑ - ๒๕๔๙

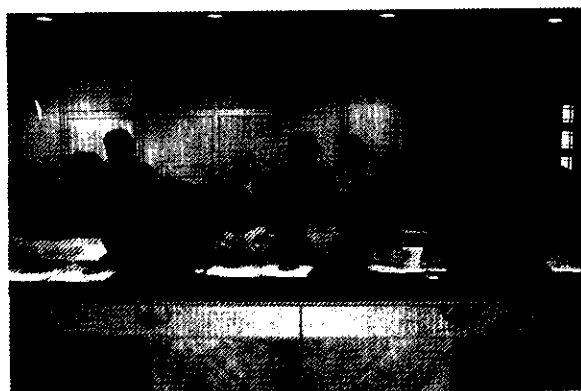
ทั้งนี้ เรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยตั้งแต่ปี ๒๕๔๑ - ๒๕๔๙ สามารถแบ่งตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญได้ดังนี้

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ		จำนวน (เรื่อง)
๑.	รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๗ (มติของพรรคการเมืองขัดต่อสถานะและการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร)	๓
๒.	รัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๖ (สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง)	๒
๓.	รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๐ (ร่างพระราชบัญญัติรายจ่ายประจำปีงบประมาณ)	๑
๔.	รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๙๘ (ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาส่งคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย)	๑๑
๕.	รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๖ (ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัว)	๒
๖.	รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๙ (พระราชกำหนดไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ)	๔
๗.	รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๒ (ร่างพระราชบัญญัติขัดต่อรัฐธรรมนูญ)	๑๕
๘.	รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ (บทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ)	๒๖๕
๙.	รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ (กรณีมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ)	๕๑
๑๐.	รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๕ (ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ฯ)	๒๙
๑๑.	รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒๑ วรรคสอง (พิจารณาระเบียบอันจำเป็นแก่การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ)	๑
๑๒.	พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ (ยุบพรรคการเมือง) ๗๗ เรื่อง และมาตรา ๓๓ (ชี้ขาดคำสั่งนายทะเบียนพรรคการเมือง) ๓ เรื่อง และมาตรา ๑๗ (ไม่รับจดทะเบียนจัดพรรคการเมือง) ๑ เรื่อง	๘๕
รวม		๔๖๙

๒. การพัฒนาและสนับสนุนกระบวนการวินิจฉัยคดี

๒.๑ การสัมมนาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

การสัมมนาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมีวัตถุประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับบทบาทและคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ โดยการระดมความคิดเห็นถึงผลได้ผลเสียผลกระทบที่เกิดขึ้นของคำวินิจฉัยเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการต่อไป ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๘ ได้จัดสัมมนาที่จังหวัดพะเยา เมื่อวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๔๗ จังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๔๘ จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ ๘ - ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๔๘ จังหวัดอุบลราชธานี เมื่อวันที่ ๒ กันยายน ๒๕๔๘ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๔๘ จังหวัดแม่ฮ่องสอน เมื่อวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๔๙ จังหวัดสงขลาและจังหวัดตรัง เมื่อวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๔๙ กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๔๙ และจังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่ ๘ - ๙ กันยายน ๒๕๔๙

๒.๒ การสนับสนุนงานคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

เพื่อบูรณาการสนับสนุนการพิจารณาวินิจฉัยคดีและการปฏิบัติงานอื่น ๆ ของศาลรัฐธรรมนูญ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้พัฒนาระบบกลไกและคุณภาพงานวิเคราะห์คดีและสนับสนุนให้มีการจัดทำระบบสารสนเทศทางวิชาการและข้อมูลกฎหมายเพื่อสนับสนุนงานวิเคราะห์คดีและกฎหมายเป็นการเฉพาะ รวมทั้งได้จัดให้มีการสนับสนุนภารกิจอื่นของศาลรัฐธรรมนูญ ประกอบด้วย

๒.๒.๑ งานวิเคราะห์กฎหมายและคดี ดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดทำความเห็นและบันทึกสรุปสำนวน การประมวลความเห็นและเหตุผลของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเพื่อเรียบเรียงและสนับสนุนการยกคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ งานตรวจทานร่างคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญและร่างคำวินิจฉัยส่วนตัวของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จัดทำสรุปย่อคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญจัดทำเอกสารสรุปผลการประชุมและผลการวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญเพื่อเผยแพร่ต่อสื่อมวลชน

๒.๒.๒ งานอำนวยการพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ดำเนินงานธุรการคดีตามกระบวนการพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ และแนวทางการปฏิบัติงานของกลุ่มงานคดี รวมถึงการอำนวยการทางธุรการของกลุ่มงานคดีและสารบบคดีศาลรัฐธรรมนูญ

๒.๒.๓ งานฐานข้อมูลกฎหมายและสำนวนคดี ได้ดำเนินการเกี่ยวกับ

(๑) จัดเก็บสำนวนคำร้องที่มีคำวินิจฉัยแล้ว โดยดำเนินการรวบรวมเอกสารในสำนวนคดีทั้งหมดตั้งแต่ขั้นตอนการยื่นคำร้องจนถึงการส่งคำวินิจฉัยไปประกาศในราชกิจจานุเบกษา เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

(๒) จัดทำแฟ้มข้อมูลกฎหมาย ดำเนินการรวบรวมเอกสาร ปรับปรุง ข้อมกฎหมายให้ทันสมัย เพื่อใช้ในการอ้างอิงประกอบการจัดทำบันทึกสำนวนคดีและการพิจารณาวินิจฉัยคดีของคณะกรรมการศาลรัฐธรรมนูญ

๓. การพัฒนาองค์ความรู้ในการกิจของศาลรัฐธรรมนูญ

๓.๑ การศึกษาและวิจัยทางวิชาการ ศาลรัฐธรรมนูญได้จัดให้มีการวิจัยและการพัฒนางานวิชาการทางกฎหมายรัฐธรรมนูญเพื่อสร้างองค์ความรู้ในการกิจของศาลรัฐธรรมนูญ โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๘ ได้จัดให้มีการวิจัย จำนวน ๓ เรื่อง ได้แก่

๓.๑.๑ เรื่อง การตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของเงื่อนไขการตราพระราชกำหนด และความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของพระราชกำหนดที่ยังไม่ได้รับการอนุมัติจากรัฐสภา

๓.๑.๒ เรื่อง การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎข้อบังคับ หรือการกระทำของบุคคลตามรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๑๘๘ กับบทบัญญัติของกฎหมายตามมาตรา ๒๖๔

๓.๑.๓ เรื่อง การใช้สิทธิทางศาลของบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ ในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้ว

๓.๑.๔ โครงการบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายโดยเชิญวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีประสบการณ์เกี่ยวกับประเด็นตามรัฐธรรมนูญ ได้แก่ ศ.ดร. บวรศักดิ์ อุวรรณโณ ศ.ดร. กมลชัย รัตนสภาวะวงศ์ ท่านมีชัย ฤชุพันธุ์ ศ.ดร. วิษณุ เครืองาม มาบรรยายให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ ในเรื่อง วิเคราะห์ผลกระทบตามแนวคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ และศึกษาดูงานที่สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานศาลปกครอง และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และได้มีการจัดบรรยายพิเศษ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง โดยได้เชิญนายแพทย์เกษม วัฒนชัย มาบรรยายให้ความรู้

นอกจากนี้ ศาลรัฐธรรมนูญยังได้จัดการประชุมทางวิชาการคณะผู้ช่วยเหลืองานประจำ ศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๖ ครั้ง คือ

- (๑) การประชุมเรื่อง “สิทธิชุมชนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ และมาตรา ๕” ณ โรงแรมตริ่ง ถนนวิสุทธิกษัตริย์ กรุงเทพฯ ฯ เมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๔๘
- (๒) การประชุมเรื่อง “สิทธิของผู้บริโภคตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๗ ณ โรงแรม แกรนด์ เดอวิลส์ กรุงเทพฯ ฯ เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๔๘
- (๓) การประชุมเรื่อง “เสรีภาพของสื่อหนังสือพิมพ์ภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน” ณ โรงแรมใบหยก สกาย ประตูน้ำ กรุงเทพฯ ฯ เมื่อวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๔๘
- (๔) การประชุมเรื่อง “ความเป็นอิสระขององค์กรตามรัฐธรรมนูญกับสิทธิตามรัฐธรรมนูญ ของบุคคลในการรับรู้ข้อมูล หรือข่าวสารสาธารณะ ณ โรงแรมเอส.ดี. อเวนิว กรุงเทพฯ ฯ เมื่อวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๔๙
- (๕) การประชุมเรื่อง “เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ” ณ โรงแรมรอยัลริเวอร์ กรุงเทพฯ ฯ เมื่อวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๔๙
- (๖) การประชุมเรื่อง “การตราพระราชกำหนด” ณ หอประชุมกองทัพเรือ เมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๔๙

๓.๒ การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้ประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้ประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๘ - ๒๕๔๙ ในรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

๓.๒.๑ การฝึกอบรมหลักสูตร “รัฐธรรมนูญสำหรับนักบริหาร นักการเมือง และข้าราชการ ไทยในยุคปฏิรูป” และหลักสูตร “หลักปฏิบัติราชการแนวใหม่ภายใต้การปฏิรูปการเมืองและการบริหารราชการ ในปัจจุบัน” ร่วมกับสำนักเสริมศึกษาและบริการสังคม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำนวน ๖ รุ่น

๓.๒.๒ โครงการศาลรัฐธรรมนูญพบประชาชนในภูมิภาค วัดอุปพระงค์ เพื่อเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญและศาลรัฐธรรมนูญ ให้ประชาชน ข้าราชการ นักการเมือง นักวิชาการ องค์กรเอกชน นิสิต นักศึกษา ที่อยู่ในภูมิภาคได้รับทราบและเข้าใจกระบวนการปฏิบัติงาน ของศาลรัฐธรรมนูญ กิจกรรมประกอบด้วยการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง องค์กรตามรัฐธรรมนูญกับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน

การจัดนิทรรศการ และการแข่งขันตอบปัญหาเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย โดยจัดที่จังหวัดพะเยา ระหว่างวันที่ ๑๘ - ๒๐ ธันวาคม ๒๕๔๗ จังหวัดนครศรีธรรมราช ระหว่าง วันที่ ๕ - ๗ มีนาคม ๒๕๔๘ จังหวัดมุกดาหาร ระหว่างวันที่ ๓๑ สิงหาคม - กันยายน ๒๕๔๘ และจังหวัดแม่ฮ่องสอน ระหว่างวันที่ ๑๖ - ๑๘ มกราคม ๒๕๔๙

๓.๒.๓ โครงการสัมมนาทางวิชาการเนื่องในโอกาสศาลรัฐธรรมนูญครบรอบ ๗ ปี และ ๘ ปี เรื่อง ศาลรัฐธรรมนูญกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพประชาชน : สิทธิชุมชนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ และมาตรา ๕๖ และ เรื่อง ศาลรัฐธรรมนูญกับหลักประกันการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพประชาชน ณ โรงแรม อมารีวอเตอร์เกท วันที่ ๘ เมษายน ๒๕๔๘ และวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๔๙

๓.๒.๔ โครงการสัมมนาทางวิชาการระหว่างศาลรัฐธรรมนูญและคณะนิติศาสตร์ วิทยาลัยโยนก จังหวัดลำปาง เรื่อง ความรู้และการศึกษาเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญและศาลรัฐธรรมนูญ ระหว่าง วันที่ ๙ - ๑๐ มกราคม ๒๕๔๘

๓.๒.๕ โครงการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับองค์กรตามรัฐธรรมนูญแก่ข้าราชการและประชาชน ระดับจังหวัด วัดอุปสมงค์เพื่อสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญ อำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ และ ช่องทางการใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญแก่ข้าราชการระดับจังหวัด และเพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยจัดที่จังหวัดอุบลราชธานี เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๔๘ จังหวัดพิษณุโลก เมื่อวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๔๙ จังหวัดเชียงราย เมื่อวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๔๙ และจังหวัดภูเก็ต เมื่อวันที่ ๑๗ - ๑๘ กันยายน ๒๕๔๘

๓.๒.๕ โครงการเผยแพร่ความรู้ผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียง ศาลรัฐธรรมนูญได้มีการจัดรายการ “คุยกับศาลรัฐธรรมนูญ” ทางสถานีวิทยุรัฐสภา วัดอุปสมงค์เพื่อให้นักเรียน นักศึกษา ประชาชนและผู้สนใจ มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการพิจารณาคดีของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและบทบาท การกิจสำคัญของศาลรัฐธรรมนูญ เผยแพร่ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบบทบาท หน้าที่ และภารกิจของศาลรัฐธรรมนูญในแนวทางที่ถูกต้องอันก่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีต่อศาลรัฐธรรมนูญ

๓.๒.๖ โครงการสรุควรรู้สั้นๆ วัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายสูงสุดให้กับนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา มีพื้นฐานความรู้ด้านกฎหมายอันจะก่อให้เกิดบุคลากรด้านกฎหมายเพิ่มขึ้นและนำไปสู่การพัฒนากฎหมายในอนาคต โดยได้มีการส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญให้กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จำนวน ๕ โรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนศึกษานารี จำนวน ๒๐๐ คน โรงเรียนสวนกุหลาบนนทบุรี จำนวน ๑๕๐ คน โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) จำนวน ๓๐๐ คน โรงเรียนชลประทานวิทยา จำนวน ๑,๐๐๐ คน และ โรงเรียนบ้านนา “นายกพิทยากร” จำนวน ๑๐๐ คน

๓.๓ ความร่วมมือทางวิชาการกับต่างประเทศ

๓.๓.๑ การแลกเปลี่ยนความร่วมมือทางวิชาการระหว่างศาลรัฐธรรมนูญไทยกับศาลรัฐธรรมนูญต่างประเทศ หรือองค์กรระหว่างประเทศดำเนินการจัดพิมพ์เอกสารแนะนำศาลรัฐธรรมนูญฉบับภาษาอังกฤษ การรวบรวมคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญต่างประเทศ และการประสานความร่วมมือกับศาลรัฐธรรมนูญต่างประเทศ รวมทั้งองค์กรระหว่างประเทศ

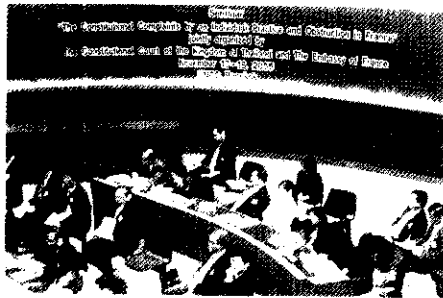
๓.๓.๒ การเข้าพบหารือประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ โดยคณะผู้แทนด้านกฎหมายจากประเทศสวีเดน (The Department of East European Studies) มี Prof.Mr. Anders Fogelklou, Uppsala Uppsala University เป็นหัวหน้าคณะ เมื่อวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘

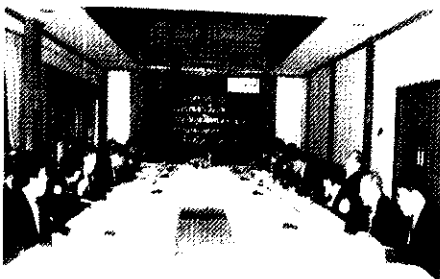
๓.๓.๓ การต้อนรับคณะอุปทูตแห่งประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ประจำประเทศไทย พบปะหารือในเรื่องข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการปกครองกฎหมาย และประสาสังคม เมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘

๓.๓.๔ การศึกษาดูงานของประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ณ สาธารณรัฐฝรั่งเศส ระหว่างวันที่ ๑๓ - ๑๙ มีนาคม ๒๕๕๘

๓.๓.๔ โครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการร่วมกับมูลนิธิคอนราด อาเดนาวร์ เรื่อง ความสัมพันธ์และแนวทางปฏิบัติระหว่างรัฐธรรมนูญยุโรปกับรัฐธรรมนูญประเทศสมาชิก และสิทธิชุมชนกับการร้องคดีต่อศาลรัฐธรรมนูญ ระหว่างวันที่ ๒๓ - ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๘ ณ ภาควิชานิติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

๓.๓.๕ การเข้าพบหารือประธานศาลรัฐธรรมนูญ โดย H.E. Prof Dr. Hasjim Djalal กรรมการธิการด้านทะเลแห่งชาติ และที่ปรึกษาพิเศษรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกิจการและประมง สาธารณรัฐอินโดนีเซีย คณะเจ้าหน้าที่สถานทูต สาธารณรัฐอินโดนีเซีย เมื่อวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๕๘

๓.๓.๖ การศึกษาดูงานของคณะนักศึกษากฎหมายแห่งเอเชีย โดยการประสานงานขององค์กรนักศึกษากฎหมายแห่งเอเชีย (ประเทศไทย) Asian Law Students Association (Thailand) เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๘

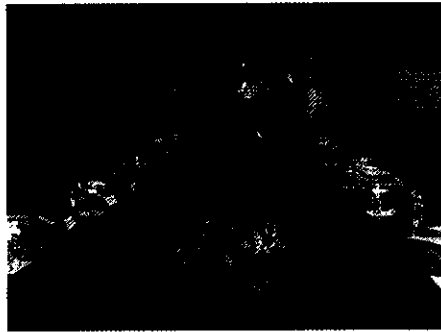
๓.๓.๘ การสัมมนาดตุลาการศาลรัฐธรรมนูญภูมิภาคเอเชีย ณ ประเทศมองโกเลีย ระหว่างวันที่ ๕ - ๙ กันยายน ๒๕๕๘

๓.๓.๙ การสัมมนาทางวิชาการระหว่างศาลรัฐธรรมนูญ และตุลาการรัฐธรรมนูญฝรั่งเศส ณ ศูนย์ประชุมสหประชาชาติ ระหว่างวันที่ ๑๗ - ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๘

๓.๓.๑๐ การศึกษาดูงานของคณะผู้แทนสำนักงานเลขาธิการรัฐสภามองโกเลีย เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๔๘

๓.๓.๑๑ การศึกษาดูงาน ณ สาธารณรัฐฝรั่งเศสของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และเจ้าหน้าที่ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ระหว่างวันที่ ๑๙ - ๒๖ มีนาคม ๒๕๔๙

๓.๓.๑๒ การศึกษาดูงานของเอกอัครราชทูตโมร็อกโคประจำประเทศไทย เมื่อวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙

๓.๓.๑๓ การศึกษาดูงานโดยคณะผู้แทนสถาบันการเมืองแห่งชาติไฮจิมีนห์ เมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๙

๓.๓.๑๓ การศึกษาดูงาน ณ ประเทศญี่ปุ่น และสาธารณรัฐเกาหลีของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และเจ้าหน้าที่ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ระหว่างวันที่ ๒๕ มิถุนายน - ๑ กรกฎาคม ๒๕๔๙ และระหว่างวันที่ ๑๗ - ๒๓ กันยายน ๒๕๔๙

๓.๔ การผลิตเอกสารเกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญ

๓.๔.๑ วารสารศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อเป็นสื่อทางวิชาการสำหรับเผยแพร่ผลงานวิชาการและคำวินิจฉัยที่น่าสนใจของศาลรัฐธรรมนูญกำหนดเผยแพร่ปีละ ๓ เล่ม หรือวารสารรายสี่เดือน

๓.๔.๒ จัดหมายข่าวศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อเผยแพร่กิจกรรมของศาลรัฐธรรมนูญเป็นสื่อกลางระหว่างศาลรัฐธรรมนูญกับประชาชนปีละ ๖ ฉบับ โดยจัดพิมพ์ ๒ เดือน ต่อ ๑ ฉบับ

๓.๔.๓ หนังสือรวมบทความศาลรัฐธรรมนูญ ชุดที่ ๔ เรื่อง “ศาลรัฐธรรมนูญกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน” และ “หนังสือรวมบทความกฎหมายมหาชนจากเว็บไซต์ www. pub - law. net เล่ม และ ๔ เล่ม ๕” วัดถูประสงค์เพื่อเผยแพร่บทความเกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญและบทความเกี่ยวกับกฎหมายมหาชนที่ประชาชนควรรู้

๓.๔.๔ รายงานผลการศึกษาวิจัย จัดพิมพ์รายงานผลการศึกษาวิจัยของสำนักงานศาล

รัฐธรรมนูญ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับผลการศึกษาวิจัย และประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้า อ้างอิงสำหรับสถาบันการศึกษา หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน และประชาชนโดยทั่วไป จำนวน ๕ เรื่อง ได้แก่

(๑) เรื่อง การยกเลิกสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเพื่อใช้สิทธิทางศาล ศึกษาวิจัยโดย รศ.ดร.บุญศรี มีวงศ์อุโฆษ

(๒) เรื่อง กระบวนการกลั่นกรองคดีที่จะเข้าสู่การพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๒๖๔ ศึกษาวิจัยโดย ศ.ดร.นันทวัฒน์ บรมานันท์

(๓) เรื่อง การคุ้มครองชั่วคราวและการบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ศึกษาวิจัยโดย ผศ.ดร.บรรเจิด สิงคะเนติ

(๔) เรื่อง ศาลรัฐธรรมนูญเปรียบเทียบ ศึกษาวิจัยโดย ศ.ดร.นันทวัฒน์ บรมานันท์

(๕) เรื่อง การให้สิทธิประชาชนฟ้องศาลรัฐธรรมนูญ กรณีละเมิดสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ ศึกษาวิจัยโดย ศ.ดร.นันทวัฒน์ บรมานันท์

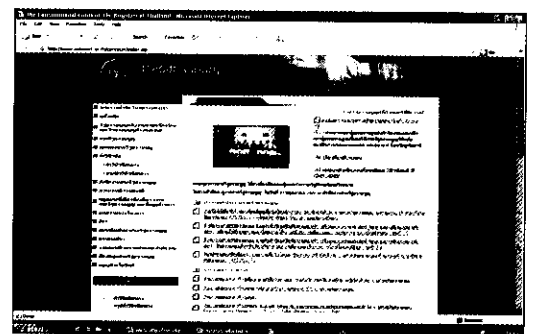
(๖) เรื่อง หลักการใช้อำนาจขององค์กรที่คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ

๓.๕ การเผยแพร่คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

๓.๕.๑ หนังสือรวมคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ โดยจัดพิมพ์รวมคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปี ๒๕๔๖ จัดพิมพ์สรุปคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญไทยเป็นภาษาอังกฤษ เพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสรุปคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญสำหรับกลุ่มเป้าหมายองค์กร ในประเทศและระหว่างประเทศ เพื่อบรรลุประโยชน์แก่ผู้สนใจในการศึกษา ค้นคว้า อ้างอิง

๓.๕.๒ หนังสือสรุปบรรทัดฐานคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๔๖ ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นและเป็นบรรทัดฐานแนวทางการพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญในคดีที่มีลักษณะเดียวกันอย่างเป็นระบบและเอกภาพ รวมทั้งในการศึกษาค้นคว้า และอ้างอิงสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้อง

๓.๕.๓ การเผยแพร่ความรู้ข้อมูลข่าวสารของศาลรัฐธรรมนูญทางเว็บไซต์ศาลรัฐธรรมนูญโดยข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ รวมทั้งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญทุกคำวินิจฉัยจัดพิมพ์ลงในเว็บไซต์ เพื่อให้ผู้ที่สนใจสามารถค้นหาความรู้และศึกษาอ้างอิง คำวินิจฉัยต่าง ๆ จากเว็บไซต์ของศาลรัฐธรรมนูญ ที่ชื่อว่า www.concourt.or.th

๔. การเสริมสร้างขีดสมรรถนะการบริหารจัดการ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้เสริมสร้างขีดสมรรถนะการบริหารจัดการในด้านต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนงานของศาลรัฐธรรมนูญ โดยมีเป้าหมายสำคัญเมื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับบริการจากศาลรัฐธรรมนูญด้วยความเป็นธรรม สะดวก รวดเร็ว และพึงพอใจ โดยปีงบประมาณ ๒๕๕๘ - ๒๕๕๙ ได้ดำเนินการในเรื่องต่างๆ ดังนี้

๔.๑ การเพิ่มประสิทธิภาพบุคลากร

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรบุคคล จึงได้เร่งรัดพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพบุคลากรในด้านต่าง ๆ ให้รองรับภารกิจของศาลรัฐธรรมนูญทั้งด้านการสนับสนุนการพิจารณาวินิจฉัยคดีหรือการสนับสนุนงานคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ การศึกษาและวิจัยทางวิชาการ การบริหารจัดการสำนักงาน โดยการส่งบุคลากรรับการฝึกอบรมในหลักสูตรต่าง ๆ การสัมมนาทางวิชาการ และการบรรยายพิเศษโดยคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ทรงคุณวุฒิทั้งในและต่างประเทศ

๔.๑.๑ การพัฒนาบุคลากรด้านกฎหมาย ส่งผู้บริหารระดับสูง ระดับกลางและบุคลากรระดับต่าง ๆ เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรต่าง ๆ จำนวน ๒๓ คน และการสัมมนาทางวิชาการ จำนวน ๓๘ คน

• หลักสูตรการฝึกอบรม

- หลักสูตรการบริหารงานภาครัฐและกฎหมายมหาชน รุ่นที่ ๔
- หลักสูตรประกาศนียบัตรกฎหมายมหาชน รุ่นที่ ๑๙ รุ่นที่ ๒๐ รุ่นที่ ๒๑ และรุ่นที่ ๒๒
- หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตทางกฎหมายมหาชน
- หลักสูตรความรู้กฎหมายปกครองเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิด
- หลักสูตรความรู้กฎหมายปกครองเกี่ยวกับการพัสดุ
- หลักสูตรความรู้กฎหมายปกครองเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล
- หลักสูตรสืบสวนสอบสวนพนักงานฝ่ายปกครอง รุ่นที่ ๑
- หลักสูตรนักบริหารกิจการยุติธรรมการจัดการปัญหาองค์กรอาชญากรรม

• การสัมมนาทางวิชาการ

- ประมวลการเปลี่ยนแปลงกฎหมายระยะหลัง ปี พ.ศ. ๒๕๕๕
- การเปิดเผยพยานหลักฐานก่อนการสืบพยานในคดีอาญา
- การพัฒนาค่าตอบแทนของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม
- การให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกระบวนการยุติธรรม : ศึกษากรณีภารกิจด้านการพัฒนาพฤตินิสัย
- กระบวนการยุติธรรมกับการคุ้มครองผู้บริโภค
- การบังคับใช้กฎหมายเพื่อปราบปรามการคอร์รัปชันและการดำเนินคดีอาญา

ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง : ศึกษาเฉพาะในขั้นตอนพนักงานอัยการ

- กฎหมายในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
- กฎหมายเกี่ยวกับการรับเรื่องราวร้องทุกข์ ครั้งที่ ๑
- การระดมความคิดเห็นทางกฎหมายกลุ่มประเทศอาเซียน ครั้งที่ ๒
- การตรวจสอบการกระทำที่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน ตามมาตรา ๒๒
- ร่าง พ.ร.บ. การจัดทำประมวลกฎหมายแบบใหม่ พ.ศ.
- ร่าง พ.ร.บ. การปรับปรุงรัฐวิสาหกิจ พ.ศ.
- ร่างแผนพัฒนากฎหมายของสำนักงาน ป.ป.ง. ประจำปี ๒๕๕๙
- แผนพัฒนากฎหมายของสำนักงานอัยการสูงสุด
- แผนการดำเนินงานปรับปรุงและพัฒนาการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมและติดตามการบังคับใช้กฎหมาย
- การคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนตามรัฐธรรมนูญยุโรป
- การกำหนดห้ามมิให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดำเนินกิจการตามมาตรา ๑๐๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒
- การสัมมนาระดมความคิดเห็นเพื่อการพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม : การติดตามประเมินผลการฝึกอบรมในรอบ ๓ ปี ของสถาบันพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม
- การสัมมนารับฟังความคิดเห็นจากส่วนราชการ และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ
- การสัมมนาเรื่อง แนวทางในการพัฒนากฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับการงบประมาณ
- สัมมนาเรื่อง บุคคลหลากหลายวิพากษ์นักกฎหมาย
- การสัมมนาเรื่อง บทบาทของศาลยุติธรรมในบริบทของกฎหมายกับความยุติธรรมเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน
- การประชุมเรื่องการปฏิรูปการเมืองและการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ
- การสัมมนาเรื่องการผลิตปริมาณคดีขึ้นสู่ศาล
- การสัมมนาเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญให้กับสมาชิกขององค์กรตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ
- การสัมมนาเรื่องการพัฒนากฎหมายการเงินการคลัง ครั้งที่ ๑
- การสัมมนาเรื่องการระดมความคิดเห็น (Focus Group) เกี่ยวกับร่างกฎหมายตามแผนพัฒนากฎหมายของสำนักงานอัยการสูงสุดประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๙

- การสัมมนา รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียในการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๕๔
- การสัมมนา เรื่อง ศาลยุติธรรมกับบทบาทและอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ
- การสัมมนา เรื่อง รัฐธรรมนูญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน
- การสัมมนา เรื่อง ปัญหาอุปสรรคของมาตรการที่นำมาใช้ในกระบวนการยุติธรรม
- การสัมมนา เรื่อง การพัฒนากระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน
- การสัมมนา เรื่อง การพัฒนาประสิทธิภาพของกระบวนการร่างกฎหมายภายในฝ่ายบริหาร

๔.๑.๒ การพัฒนาบุคลากรด้านวิจัยและวิชาการ ส่งผู้บริหารระดับสูง ระดับกลาง และบุคลากรเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรด้านนี้ จำนวน ๑ คน และการสัมมนาทางวิชาการ จำนวน ๔๘ คน

- หลักสูตรเทคนิคและวิธีเขียนข้อเสนอการวิจัยเพื่อของบประมาณประจำปี ๒๕๕๐ ตามมติคณะรัฐมนตรี
- การสัมมนาทางวิชาการ
 - เรื่องการชี้แจงและเผยแพร่การใช้โปรแกรมระบบฐานข้อมูล การประเมินผลข้อเสนอการวิจัยเพื่อเสนอของบประมาณประจำปี ๒๕๕๐ ตามมติคณะรัฐมนตรี
 - เรื่องการเมืองฐานประชาชนความยั่งยืนของประชาธิปไตย
 - เรื่องบทบาท...ในยุครัฐบาลพรรคเดียว
 - เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนและการแก้ไขความขัดแย้งด้วยสันติวิธี
 - เรื่องสันติวิธีกับความยั่งยืนของประชาธิปไตย
 - เรื่องการใช้ข้อมูลจากฐานข้อมูลกฎหมายกลางของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
 - เรื่องผลกระทบของการใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
 - เรื่องรัฐและประชาสังคมกับการจัดการภัยพิบัติ : การค้นหาระบบที่เหมาะสมผ่านบทเรียนสึนามิ ไข้หวัดนกและเอลนีโญ
 - เรื่องมาตรการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ : ศึกษาเฉพาะกรณีมาตรฐานความโปร่งใสในเรือนจำ
 - เรื่องการสร้างความร่วมมือในการปราบปรามคอร์รัปชัน
 - เรื่องความคาดหวังของประชาชนต่อคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ

- เรื่องผลการศึกษาการประเมินผลการทำงานของผู้ตรวจการแผ่นดินของ
รัฐสภาและคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
- เรื่องข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการพิทักษ์ระบบคุณธรรมในภาคราชการ
- การเสวนาโต๊ะกลมในหัวข้อ “สิทธิคนไทยในโลกกว้าง”
- การเสวนาทางวิชาการเรื่อง ปลดชนวนทบทวนรัฐธรรมนูญ
- การประชุมวิชาการ “นิติวิทยาศาสตร์ ครั้งที่ ๑”
- การประชุมทางวิชาการระดับชาติว่าด้วยงานยุติธรรม ครั้งที่ ๓ เรื่อง
กระบวนการยุติธรรมกับบทบาทการแก้ไขปัญหาการคอร์รัปชัน
- การสัมมนาเพื่อทบทวนแผนแม่บทวิจัยกฎหมายและระบบงานยุติธรรม
- การสัมมนาระดมความคิดเห็นเพื่อการพัฒนาบุคลากรในกระบวนการ
ยุติธรรม การติดตามประเมินผลการฝึกอบรมในรอบ ๓ ปีของสถาบันพัฒนา
บุคลากรในกระบวนการยุติธรรม
- การสัมมนารับฟังความคิดเห็นจากส่วนราชการและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับ
กฎหมายป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ
- การเสวนาสภาพประชาชนเรื่อง โฉมหน้าการเมืองไทยปีใหม่ ๔
- การเสวนาเรื่อง ชุมชนร่วมใจสร้างประชาธิปไตยอย่างไรดี
- การประชุมเรื่องการเมืองฐานประชาชน : ความยั่งยืนของประชาธิปไตย
- สัมมนาเรื่อง มาตรการในการแก้ปัญหาคอร์รัปชัน
- สัมมนาเรื่อง มาตรการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรม
- การสัมมนารับความคิดเห็น (ร่าง) ผลการศึกษาวิจัยการคุ้มครองข้อมูล
ส่วนบุคคลที่จัดเก็บในบัตรประจำตัวแบบเบ็ดเสร็จ
- การบรรยายทางวิชาการ เรื่อง แนวคิดและข้อสังเกตการนำเสนอชื่อ
ประชาสัมพันธ์สถาบันพระมหากษัตริย์
- การสัมมนาระดับชาติ เรื่อง การลงโทษประหารชีวิตในประเทศไทย
- การสัมมนาแบบมีส่วนร่วม เรื่อง การเมือง : เรื่องของใคร
- สัมมนาการเมืองการปกครองไทย ๒๕๔๙
- การประชุม เรื่อง การเสนอของบประมาณเพื่อการวิจัยของประเทศยุคดิจิทัล
- สัมมนา เรื่อง ธรรมชาติของสังคมไทยและนักการเมือง

๔.๑.๓ การพัฒนาบุคลากรด้านการบริหารจัดการ ส่งผู้บริหารระดับสูง ระดับกลางและบุคลากร
ระดับต่าง ๆ เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรต่าง ๆ จำนวน ๑๐๐ คน และการสัมมนาทางวิชาการ จำนวน ๓๓ คน

- หลักสูตรการฝึกอบรม
 - หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐร่วมกับเอกชน ปรอ. รุ่นที่ ๑๘

- หลักสูตรนักปกครองระดับสูง รุ่นที่ ๔๗ รุ่นที่ ๔๘ รุ่นที่ ๕๐
- หลักสูตรธรรมาภิบาลของผู้บริหารระดับกลาง รุ่นที่ ๓
- หลักสูตรการบริหารงานสำหรับผู้บังคับบัญชาระดับกลาง รุ่นที่ ๒
- หลักสูตรการพัฒนาการจัดการยุคใหม่สำหรับข้าราชการ รุ่นที่ ๒
- หลักสูตรต่อเนื่องด้านการตรวจสอบภายใน (Advance) รุ่นที่ ๔
- หลักสูตรการจัดทำบัญชีในระบบ GFMIS รุ่นที่ ๑
- หลักสูตรเจ้าหน้าที่บริหารงานการเงินและบัญชีของส่วนราชการ รุ่นที่ ๖๗
- หลักสูตรเจ้าหน้าที่การเงินและบัญชีของส่วนราชการ รุ่นที่ ๑๐๒
- หลักสูตรการบริหารงานสำหรับผู้บังคับบัญชาระดับต้น รุ่นที่ ๘ และรุ่นที่ ๙
- หลักสูตรเทคนิคการวัดและประเมินผลสำเร็จของผลผลิต / ผลลัพธ์
- หลักสูตรเพิ่มประสิทธิภาพการฝึกอบรมด้วยกิจกรรมและเกมส์
- หลักสูตรการจัดการงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์
- หลักสูตรการเสริมสร้างประสิทธิภาพพนักงานธุรการ รุ่นที่ ๓๒
- หลักสูตรการเขียนหนังสือราชการ หนังสือโต้ตอบและรายงานการประชุม
รุ่นที่ ๓๕ รุ่นที่ ๕๑ รุ่นที่ ๕๒
- หลักสูตรพัฒนาผู้รับผิดชอบงานด้านบริหารทรัพยากรบุคคล
- หลักสูตรยุทธศาสตร์การทำงานให้มีประสิทธิภาพ
- หลักสูตรเทคนิคการถ่ายทอดและกลยุทธ์การเป็นวิทยากร
- หลักสูตรผู้นำการเมืองยุคใหม่ รุ่นที่ ๒
- หลักสูตรอบรมการติดตามและประเมินผลระบบการควบคุมภายใน
- หลักสูตรอบรมวิทยากรการพัฒนาระบบราชการ
- หลักสูตรการใช้ไฟฟ้าอย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย
- หลักสูตรการเยียวยาหัวใจในภาวะวิกฤต
- หลักสูตร Public Postulation Training
- หลักสูตรความรู้ด้านภาษาฝรั่งเศสเบื้องต้น ๑
- หลักสูตร Immersion : English for Effective Communication
- หลักสูตรผู้นำกับการบริหารเปลี่ยนแปลง รุ่นที่ ๑
- หลักสูตรอบรมภาษาอังกฤษสำหรับนักกฎหมายระดับพื้นฐาน รุ่นที่ ๗
- หลักสูตรระบบการเงินและการวิเคราะห์งบการเงิน รุ่นที่ ๑๐
- ปฐมนิเทศและให้ความรู้แก่ข้าราชการและลูกจ้างบรรจุใหม่สำนักงาน
ศาลรัฐธรรมนูญ
- หลักสูตรหลักการและมาตรฐานการบัญชีภาครัฐ รุ่นที่ ๒

- การสัมมนาทางวิชาการ

- การสัมมนาทางวิชาการ เรื่องกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์กับระบบงบประมาณใหม่ของภาครัฐ
- การสัมมนาเชิงวิชาการ เรื่องสัมมนาใหม่ของการตรวจสอบภายในภาครัฐ
- การสัมมนาผู้บริหารของส่วนราชการครั้งที่ ๑/๒๕๔๘
- การสัมมนา เรื่องการบริหารองค์กรภาครัฐยุคใหม่ ปี ๒๕๔๙
- การสัมมนา เรื่องแนวทางการบริหารหรือกับประชาสังคมเพื่อการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม
- การสัมมนา เรื่องรวมพลังราชการไทย ลดใช้พลังงานปี ๒๕๔๙
- การสัมมนา เรื่อง การจัดการองค์ความรู้ในองค์กรให้มีประสิทธิภาพสำหรับหน่วยงานภาครัฐ
- การสัมมนา เรื่อง การพัฒนามาตรการดำเนินงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณะประโยชน์

๔.๑.๔ การพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ส่งผู้บริหารระดับสูงระดับกลางและบุคลากรเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรต่าง ๆ จำนวน ๕ คน และการสัมมนาทางวิชาการ จำนวน ๙๒ คน

- หลักสูตรการฝึกอบรม

- หลักสูตรการบริหารจัดการระบบความมั่นคงปลอดภัยสารสนเทศสมัยใหม่: Modern Information Security Management (MISM)
- หลักสูตรการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Auction)
- หลักสูตร ICT สำหรับเลขานุการ
- หลักสูตรการตกแต่งภาพถ่ายจากกล้องดิจิตอลด้วยโปรแกรม Photoshop

- การสัมมนาทางวิชาการ

- เรื่อง Thailand ICT Alliance
- เรื่องวิธีการจัดหาพัสดุด้วยวิธีประมูลทางอิเล็กทรอนิกส์
- การประชุมสัมมนาผู้บริหารเทคโนโลยีสารสนเทศระดับสูง ครั้งที่ ๒
- การประชุมสัมมนาผู้บริหารระดับสูง ซึ่งรับผิดชอบงานด้านข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานภาครัฐ
- การประชุมวิชาการและงานแสดงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
- การฝึกอบรมคอมพิวเตอร์สำหรับข้าราชการ ลูกจ้างและผู้ช่วยเลขานุการตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
- การสัมมนาเชิงปฏิบัติการเรื่องการอภิบาลกิจการอินเทอร์เน็ต

- การอบรมการจัดหาพัสดุวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์
- การสัมมนานานาชาติการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์สำหรับสังคมฐานเรียนรู้ (International Conference on Elearning for the Knowledge-based Society)
- การสัมมนารับฟังความคิดเห็นโครงการจัดทำฐานข้อมูลราชกิจจานุเบกษา และการพัฒนากฎหมายอิเล็กทรอนิกส์

๔.๒ การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและข้อมูลกฎหมาย

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้นำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้สนับสนุนการปฏิบัติงานและพัฒนาระบบงาน

๔.๒.๑ ระบบสารสนเทศงานบุคคล เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานบุคคล ได้จัดทำรายงานทะเบียนประวัติ งานบัญชีถือจ่าย งานเงินเดือน และงานเครื่องราชอิสริยาภรณ์

๔.๒.๒ ระบบสารบรรณอัตโนมัติ เพื่ออำนวยความสะดวกในการบริหารจัดการงานสารบรรณ

๔.๒.๓ ระบบการบริหารงานพัสดุ นำระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e - Shopping) เข้ามาใช้ในการจัดซื้อจัดจ้างด้วยวิธีตกลงราคา และวิธีสอบราคาหรือวิธีประกวดราคา (e - Auction)

๔.๒.๔ ระบบการจัดการเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ สำหรับการจัดเก็บสำนวนคำร้อง / คำวินิจฉัย โดยจัดทำ CD สำนวนคดี / คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปี ๒๕๔๕ และปี ๒๕๔๖

๔.๒.๕ ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ ได้นำระบบห้องสมุดอัตโนมัติมาทดลองเพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าเอกสารหนังสือและสิ่งพิมพ์ต่างๆ และการบริหารจัดการทรัพยากรสารสนเทศเป็นการชั่วคราว และจะพัฒนาให้เป็นระบบถาวรต่อไป

๔.๒.๖ การจัดหาระบบการนำเสนอข้อมูลข่าวสารแบบหน้าจอสัมผัส (Touch Screen) ดำเนินการจัดหาชุดคอมพิวเตอร์พร้อมระบบนำเสนอข้อมูลข่าวสารแบบหน้าจอสัมผัส จำนวน ๑ ชุด

๔.๓ การพัฒนากระบวนการบริหารจัดการ

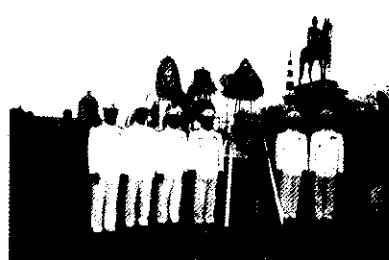
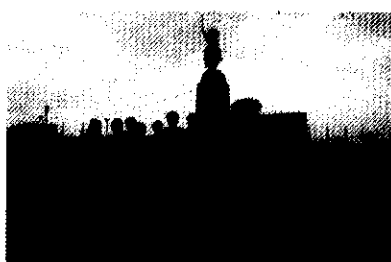
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญในฐานะหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญตามพระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้บริหารจัดการโดยอาศัยหลักการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ โดยมียุทธศาสตร์และแผนกลยุทธ์เป็นเครื่องมือกำหนดกรอบทิศทางการดำเนินงาน ที่ผ่านมาสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้มีแผนแม่บทสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๔๒ - ๒๕๔๖) และแผนกลยุทธ์สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ๔ ปี (พ.ศ. ๒๕๔๗ - ๒๕๕๐) สำหรับเป็นกรอบทิศทางการดำเนินงานและรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๘ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญอยู่ระหว่างการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ศาลรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔ เพื่อเป็นกรอบทิศทางการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ และสำนักงาน

ศาลรัฐธรรมนูญรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์และเชื่อมต่อกับแผนกลยุทธ์สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ฉบับที่แล้ว ซึ่งใกล้จะสิ้นสุดลง โดยการดำเนินการตามกระบวนการจัดทำยุทธศาสตร์ วิเคราะห์สถานการณ์ ภายในและสถานการณ์ภายนอกตามหลัก SWOT Analysis กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ และแผน กลยุทธ์ที่มีตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์อย่างชัดเจน สอดคล้องกับกระบวนการปฏิรูประบบราชการ กระบวนการ งบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ (Strategic Performance Based Budgeting) พระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และยุทธศาสตร์แห่งชาติ ตลอดจนยึดหลักการของศาลรัฐธรรมนูญที่ว่า “ยึดหลักนิติธรรม คำจูนประชาธิปไตย ห่วงใยสิทธิ และเสรีภาพของประชาชน” เพื่อให้สามารถสนองนโยบาย และพันธกิจของศาลรัฐธรรมนูญ ตามบทบัญญัติและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

๕. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสำคัญของชาติ

๕.๑ การเข้าเฝ้า ฯ และการเนื่องในพระราชพิธี รัฐพิธี และงานพิธีต่าง ๆ

(๑) การจัดทำหนังสือถวายพระพร จัดทำคำถวายพระพรชัยมงคลเนื่องในวันคล้ายวัน ราชากิเษกสมรส เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา เนื่องในวันพระราชสมภพ และวันประสูติพระบรมวงศานุวงศ์

๕.๒ งานพระราชพิธี รัฐพิธี และพิธีการดำเนินการเนื่องในงานดังกล่าว รวม ๕๒ รายการ ประกอบด้วย

(๑) พระราชพิธี รัฐพิธี เนื่องในองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ

ถวายพระพรในวันขึ้นปีใหม่, เข้าเฝ้า ฯ และลงนามถวายพระพร และเข้าร่วม จุดเทียนชัยถวายพระพร บริเวณมณฑลพิธีท้องสนามหลวง วันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, วันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ, ร่วมเข้าเฝ้า ฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย เข้าเฝ้า ฯ ในพระราชพิธี ฉัตรมงคล, เข้าเฝ้าในพระราชพิธีเทคนิคมงคลวิเศษ พระราชพิธีสมโภชพระที่นั่งบรมราชสถิตยมโหฬารในพระบรม มหาราชวัง, พระราชพิธีฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี

(๒) พระราชพิธีอันเนื่องด้วยพระบรมวงศ์

ถวายพระพรวันคล้ายพระราชสมภพสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราช

กุมาร, สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี, ถวายพระพรสถาปนาพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าศรีรัศมิ์ พระวรชายาในสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร และพระเจ้าหลานเธอทั้งสองพระองค์, ร่วมพระราชพิธีสมโภชเดือนและขึ้นพระอู่พระเจ้าหลานเธอพระองค์เจ้าทีปังกรรัศมีโชติ,งานพระราชทานเพลิงศพคุณพุ่ม เจนเซน, เข้าเฝ้า ฯ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในวันคล้ายวันพระราชสมภพ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล

(๓) พระราชพิธี และรัฐพิธีอันเนื่องด้วยพระบูรพกษัตริยาธิราชเจ้า

เข้าร่วมวางพานพุ่มถวายราชสักการะวันที่ระลึกพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว, สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช, เข้าร่วมวางพวงมาลาพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช และวันที่ระลึกมหาจักรีบรมราชวงศ์ และเข้าเฝ้าในพระราชพิธีถวายราชสักการะ สมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้า, วันพระราชทานรัฐธรรมนูญ, วางพวงมาลางานบำเพ็ญกุศลทักษิณานุปทานแห่งการสวรรคตสมเด็จพระนเรศวรมหาราช,พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล, วางพวงมาลาวันปิยมหาราชและเข้าเฝ้า ฯ เนื่องในพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลวันปิยมหาราช, พิธีถวายบังคมพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พิธีถวายเครื่องราชสักการะและจุดเทียนชัยถวายพระพร, เข้าร่วมงานวันสโมสรสันนิบาต, พิธีวางพานประดับพุ่มดอกไม้ และร่วมเข้าเฝ้า ฯ เนื่องในวันพระราชทานวันรัฐธรรมนูญ

(๔) พระราชพิธี รัฐพิธี และพิธีด้านการศาสนา

เข้าเฝ้า ฯ ในพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลมาฆบูชา, พระราชพิธีสงกรานต์, พระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ, วันวิสาขบูชา, วันอาสาฬหบูชา, วันเข้าพรรษา, เข้าเฝ้า ฯ สมเด็จพระพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เพื่อรับพระราชทานพระไตรปิฎกสำหรับประดิษฐาน ณ ศาลรัฐธรรมนูญ, ร่วมงานเลี้ยงรับรองการประชุมศาลยุติธรรมโลก, งานศาสนาสัมพันธ์สมานฉันท์แห่งชาติ, เข้าเฝ้า ฯ เนื่องในวันคล้ายวันประสูติสมเด็จพระญาณสังวรสมเด็จพระสังฆราช, เข้าเฝ้า ฯ พระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลถวายผ้าพระกฐิน ณ วัดบวรนิเวศวิหาร วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม วัดราชประดิษฐสถิตมหาสีมาราม วัดมกุฏกษัตริยาราม

(๕) งานรัฐพิธี

เข้าเฝ้า ฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ ในการต้อนรับ - ส่ง ฯพณฯ นายเอส.อาร์.นาธาน ประธานาธิบดีแห่งสาธารณรัฐสิงคโปร์, งานสโมสรสันนิบาต, รับเสด็จ ฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในรัฐพิธีเปิดประชุมรัฐสภา, พิธีถวายสัตย์ปฏิญาณตนและสวนสนามของทหารรักษาพระองค์

(๖) งานพิธีการ

ทำบุญถวายภัตตาหาร เนื่องในวันครบรอบ ๗ ปี และ ๘ ปี ศาลรัฐธรรมนูญ, เข้าร่วมวางพานพุ่มเนื่องในวันปรีดี, เข้าร่วมวางพวงมาลาเนื่องในวันรพี, วางพวงมาลาเนื่องในวันถึงแก่อสัญกรรมเจ้าพระยารัตนาธิเบศร์ ซึ่งเป็นที่ทำการศาลรัฐธรรมนูญปัจจุบัน

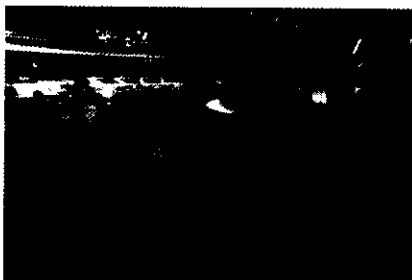

๖. การเสริมสร้างองค์ความรู้ทางพระพุทธศาสนา

๖.๑ การประดิษฐานพระไตรปิฎก ณ ศาลรัฐธรรมนูญ

สืบเนื่องจาก ปี พ.ศ. ๒๕๕๖ พระสงฆ์เถรวาทนานาชาติ จากประเทศไทย พม่า ศรีลังกา เขมร และลาว จำนวน ๒,๕๐๐ รูป ร่วมทำการสังคายนาพระไตรปิฎกบาฬีฉบับสากล โดยเป็นการสังคายนา ระหว่างประเทศเป็นครั้งแรกที่ประเทศพม่า ในการสังคายนาครั้งนี้ใช้เวลาตั้งปี พ.ศ. ๒๕๕๖ ถึง ปี พ.ศ. ๒๕๕๙

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ กองทุนสนทนารัชมม้นำสุข ท่านผู้หญิง ม.ล. มณีรัตน์ บุนนาค ใน พระสังฆราชูปถัมภ์สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราชสกลมหาสังฆปริณายก ซึ่งเป็นองค์กรกุศลได้ ประสานงานและนำพระไตรปิฎกฉบับดังกล่าวตรวจทานและจัดพิมพ์เป็นอักษรโรมันเป็นครั้งแรกของโลก ในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ซึ่งชุดปฐมฤกษ์พิเศษ ปกใหม่ไทยสันปิตทอง มีจำนวน ๓ ชุด ๆ ละ ๔๐ เล่ม เพื่อเป็น พระธรรมทานประดิษฐาน ณ สถาบันสำคัญทั่วโลกตามรอยพระไตรปิฎกจุลจอมเกล้าบรมธรรมิกมหาราช ว.ศ. ๑๑๒ อักษรสยาม ซึ่งสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ได้ทรงพระกรุณาอัญเชิญพระไตรปิฎกอักษรโรมัน เสด็จจาริกสู่ประเทศศรีลังกา พระราชทานพระไตรปิฎกแก่ ฯพณฯ ประธานาธิบดีแห่งประเทศศรีลังกา ประดิษฐาน ณ ทำเนียบประธานาธิบดี เมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๕๘ พระราชทานแก่คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประดิษฐาน ณ ศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๘ และพระราชทานแก่อธิการบดีมหาวิทยาลัยอูซาลา ประดิษฐาน ณ หอสมุด คาโรลินา เรดิวิว่า แห่งราชอาณาจักรสวีเดน เมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๘

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ประธานกิตติมศักดิ์
การประดิษฐานพระไตรปิฎกในนานาประเทศ พระราชทานพระไตรปิฎกอักษรโรมัน แก่ประชาชนชาว
ไทยประดิษฐาน ณ ศาลรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย วันที่ ๑๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๘

(แถวหน้าจากซ้ายไปขวา) นายมานิต วิทยาเต็ม, นายผัน จันทรปาน, สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้า
กัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์, นายนพดล เสงเจริญ, นายมงคล สระฐาน

(แถวหลังจากซ้ายไปขวา) นายสุธี สุทธิสมบูรณ์, นายสุวิทย์ ชีรพงษ์, นายอภัย จันทนจุลกะ, นายอุระ
หวังอ้อมกลาง, ศาสตราจารย์ ดร. เสาวนีย์ อัครไวจน์, พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวโช

๖.๒ พระไตรปิฎกกับศาลรัฐธรรมนูญ

ความสำคัญของพระไตรปิฎกกับศาลรัฐธรรมนูญ โดยกองทุนสนทนาธรรมนำสุข ท่านผู้หญิง
ม.ล.มณีรัตน์ บุณนาค ในพระสังฆราชูปถัมภ์สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราชสกลมหาสังฆปริณายก

คำว่า “พระไตรปิฎก” ซึ่งประกอบด้วยพระวินัย หรือ พระวินัยปิฎกหนึ่ง พระสูตร หรือ
พระสุตตันตปิฎกหนึ่ง พระอภิธรรม หรือ พระอภิธรรมปิฎกหนึ่ง ซึ่งเป็น พระพุทธวจนะ คือ คำสั่งสอนของ
พระสัมมาสัมพุทธเจ้า โดยอาศัยการตรัสรู้ของพระองค์ผู้ที่บำเพ็ญบารมีเพื่อการตรัสรู้สัมมสัมโพธิญาณไม่ว่า
พระโพธิสัตว์ เมื่อบำเพ็ญบารมีเต็มแล้วเพื่อตรัสรู้ทางแห่งความพ้นทุกข์และทรงเข้าถึงความพ้นทุกข์เหล่านั้นเรียกว่า
พระสัมมาสัมพุทธเจ้าในการตรัสรู้ ธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ทรงเข้าถึงพระสัพพัญญู คือ รู้ถึงแต่ธรรมที่ทรง
แสดงนั้นเป็นเพียงเฉพาะธรรมที่มีประโยชน์ เพื่อเป็นเหตุแห่งความพ้นทุกข์เท่านั้น ซึ่งโดยส่วนมากพระองค์ทรง
ยกอริยสัจ ๔ ขึ้นแสดงโปรดแก่เหล่าเวไนยสัตว์ทั้งหลายเพื่อความพ้นทุกข์

อริยสัจ คือ ๑. ทุกขอริยสัจ หมายถึง ความเกิด ความแก่ ความเจ็บ ความตาย ในสังสารวัฏ
ที่หาเบื้องต้นมิได้เป็นเหตุให้สัตว์ทั้งหลายมีความทุกข์อยู่ในการยังไม่ไปเกิดโดยต้องพลัดพรากจากสิ่งที่รัก

เป็นต้น และว่าโดยสภาวะธรรมแล้วทุกขอริยสัจ หมายถึง รูปขันธ์ที่มีความเสื่อมสิ้นแปรผันไป เวทนาขันธ์ คือ การเสวยอารมณ์ โดยเป็นสุขบ้าง ทุกข์บ้าง เป็นอุเบกขา คือ เฉย ๆ บ้าง มีความเบียดเบียนบีบคั้นเป็นทุกข์ สัญญาขันธ์ คือ ความจำไม่เที่ยงเป็นทุกข์สังขารขันธ์ คือ การปรุงแต่งจิตเกิดขึ้นแล้ว กัดดับไปเป็นทุกข์ และ วิญญาณขันธ์ คือ การรู้อารมณ์ ทางตา ทางหู ทางจมูก ทางลิ้น ทางกาย ทางใจ เป็นทุกข์ว่าโดยสภาวะขันธ์ ขันธ์ ๕ คือ รูปขันธ์ เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ วิญญาณขันธ์ จึงเป็นทุกข์โดยสภาวะ ทุกข์ จือ ขันธ์ ๕ ที่มีการเวียนว่ายตายเกิดในสังสารวัฏเหล่านี้ เกิดขึ้นเพราะสมุทัย คือ ตัณหา คือ ความยินดี ติดใจในรูป ในเสียง ในกลิ่น ในรส ในสัมผัส เป็นเหตุให้ดิ้นรนแสวงหา เป็นเหตุให้กระทำความผิดบ้าง ไม่ดีบ้าง การเวียนว่ายตายเกิดในสังสารวัฏจึงเกิดขึ้น สภาวะธรรมที่พ้นจากทุกข์ที่ไม่มีการเกิดดับ คือ นิโรธ หมายถึง พระนิพพาน คือ ที่พ้นจากการเกิดดับของสังขารธรรม และหนทางที่จะเป็นเหตุให้เข้าถึงความดับทุกข์ คือ อริยมรรค

มรรค ได้แก่ สัมมาทิฐิ คือ ความเห็นชอบ ความเห็นชอบ หมายถึง ความเห็นด้วยปัญญาในสภาวะธรรมที่เป็นทุกข์ คือ ขันธ์ ๕ รู้ในเหตุให้เกิดทุกข์ รู้ในสภาวะธรรมที่ดับทุกข์ และรู้ข้อปฏิบัติที่จะให้เข้าถึงความหมดทุกข์ โดยการเห็นแจ้งด้วยปัญญาไม่แสวงหาความหลุดพ้นด้วยการประกอบตนให้ยินดีอยู่ในความสุข ไม่ปฏิบัติ เพื่อความหลุดพ้นโดยการทรมานตนให้ได้รับความลำบาก อริยมรรคมีองค์ ๘ จึงได้ชื่อว่า เป็นทางสายกลาง

โดยการแสดงพระธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในขณะใด ทรงยกข้ออุปมาเปรียบเทียบให้พุทธบริษัทเข้าใจถึงอริยสัจ ๔ โดยพระสูตรต่าง ๆ เรียกว่าเป็น สุตตันตปิฎก ขณะใดทรงยกสภาวะธรรมที่ลึกซึ้งขึ้นมาจำแนกให้พุทธบริษัทเข้าใจถึงอริยสัจ ๔ สภาวะธรรม ที่ลึกซึ้งนั้น เรียกว่า อภิธรรมปิฎก และพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุก ๆ พระองค์ ทรงแสดงโอวาทปาติโมกข์ว่า ขันติ คือ ความอดกลั้นเป็นตบะ คือ ความเพียรเป็นเครื่องเผากิเลส พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุก ๆ พระองค์ตรัสพระนิพพานว่า เป็นสภาวะธรรมที่พ้นทุกข์อย่างยิ่ง ผู้ที่ทำร้ายผู้อื่น ผู้เบียดเบียนผู้อื่น ไม่เชื่อว่าเป็นสมณะ การไม่ทำบาปทั้งปวงหนึ่ง การยังกุศลจิตให้ถึงพร้อมหนึ่ง การกระทำจิตของตนให้ผ่องใสหนึ่ง นี่เป็นคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย การไม่กล่าวร้าย การไม่ทำร้าย การสำรวมในพระปาติโมกข์ การรู้จักประมาณในโภชนะ การอาศัยที่นั่งที่นอนอันสงัดและการหมั่นประกอบความเพียรในอิริยจิต คือ เจริญสมาธิเพื่อความพ้นทุกข์นี้ เป็นคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย

เมื่อพระภิกษุทั้งหลายได้ฟังโอวาทปาติโมกข์แล้ว ถ้าเป็นผู้ประพฤติปฏิบัติเพื่อให้เกิดความเห็นแจ้งด้วยปัญญาแล้วไม่กระทำผิดอีก การมาจัดพฤติกรรมก็ไม่จำเป็นต้องมี แต่แม้ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงโอวาทปาติโมกข์แล้วก็ตาม ก็ยังมีภิกษุผู้ไม่ประพฤติปฏิบัติตามพระวินัยกระทำความผิดต่าง ๆ ถ้าเป็นความผิดที่เรียกว่า ปาราชิก คือ เข้าถึงความเป็นผู้พ่ายแพ้ไม่สามารถประพฤติปฏิบัติธัมมะได้ ภิกษุนั้นต้องขาดจากความเป็นภิกษุ ถ้ามีการประพฤตินี้ไม่เหมาะสม โดยภิกษุนั้นต้องออกจากหมู่คณะสงฆ์ไม่ว่าเข้าไปในบ้าน ออกจากคณะสงฆ์ไปอยู่คนเดียวตามความผิดที่เคยปกปิดไว้จำนวนวัน ถ้าได้ปัจจัยมาโดยไม่ชอบธรรมก็ต้องสละ เรียกว่า นิสสัคคียปาจิตตีย์ หรือถ้าการทำผิดต่าง ๆ ที่เกิดจากจิตที่เป็นอกุศล เป็นเหตุให้ไม่สามารถบรรลุอริยมรรค เบื้องสูงได้ เรียกว่า ปาจิตตีย์ ภิกษุนั้นต้องแสดงอาบัติ คือ แสดงความผิดของตนต่อหน้าสงฆ์ จึงจะพ้นความผิดได้ ส่วนความผิดที่ต้องสละ เรียกว่า ปาฏิเทศ นียะ ข้อประพฤติปฏิบัติของสงฆ์ เรียกว่า เสขิยะ

และการระงับอธิกรณ์ คือ การไต่สวน และตัดสินไปตามความผิดโดยมีภิกษุคู่โจทก์ มีพยาน มีวัตถุยืนยัน และถ้าภิกษุผู้ทรงพระวินัยเหล่านั้นก็ตัดสินให้เหมาะสมกับพระวินัยปิฎกที่ทรงบัญญัติไว้

ในบางครั้งบางคราวการตัดสินไม่เป็นเอกฉันท์ก็อาศัยจำนวนภิกษุมากในการตัดสินเรียกว่า เย ภุยสิกกา และโดยบางครั้งบางคราวอาศัยการประนีประนอมเป็นเหตุให้ระงับอธิกรณ์ได้ ซึ่งการตัดสินลงโทษตามพระวินัยนี้ผู้ที่กระทำผิด โดยมีจิตเป็นอกุศลกระทำทุจริตก็ต้องได้รับผลของกรรมของตนถึงแม้จะตัดสินแล้วก็ตาม แต่การตัดสินที่มีจิตเป็นอกุศลกระทำโดยสุจริตนี้จะเป็นเหตุให้พระพุทธศาสนาดำรงอยู่ได้ เพราะเหตุให้สงฆ์ทั้งหลายยอมรับว่าพระวินัยนี้เป็นกฎเกณฑ์ที่ดีเป็นเหตุแห่งความเจริญ นำความผาสุกมาให้แก่ภิกษุ พระวินัยเหล่านี้สามารถข่มขู่ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติไม่เหมาะสม เป็นเหตุให้ภิกษุผู้ประพฤติที่เหมาะสมมีความผาสุก พระวินัยเหล่านี้เป็นการปิดกั้นความเสื่อมที่เกิดขึ้นแล้วในปัจจุบัน และป้องกันความเสื่อมในอนาคตมิให้เกิดขึ้น ทั้งยังเป็นเหตุให้ผู้ที่ยังไม่เสื่อมใสเกิดความเสื่อมใสขึ้น และผู้ที่เสื่อมใสในพระภิกษุสงฆ์อยู่แล้วก็มีความเสื่อมใสยิ่งขึ้น ซึ่งจะเป็นเหตุในการธำรงพระสัทธัมม์ คือ แม้พระวินัยนี้ยังไม่เป็นเหตุให้บรรลุมรรคผล

การรักษาพระวินัยซึ่งเป็นเหตุให้พระพุทธศาสนาดำรงอยู่จะเป็นเหตุให้ผู้มีปัญญาในภายหลังสามารถรู้แจ้งอริยสัจ ๔ ได้ พระวินัยจึงเป็นกฎเกณฑ์ที่ดีงามในการประพฤติปฏิบัติของสงฆ์ เป็นอายุของพระพุทธศาสนา เป็นเหตุให้พระพุทธศาสนามีความตั้งมั่น ซึ่งพระพุทธศาสนา คือ ปรีชาญาณ หมายถึงพระพุทธพจน์ที่ต้องศึกษาเล่าเรียน ปฏิบัติศาสนา คือ การนำพระธรรมคำสั่งสอนนั้นมาประพฤติปฏิบัติจนเป็นเหตุให้เข้าถึงปฏิเวธศาสนา คือ การพ้นจากกิเลสสันดานทุกขในสังสารวัฏโดยอาศัยการประพฤติปฏิบัติ

ส่วนศาลรัฐธรรมนูญที่เป็นผู้นิรณายทางโลก ซึ่งต่างจากสงฆ์ คือ สงฆ์มีพระวินัยรักษาไม่ว่าสงฆ์นั้นจะอยู่ในประเทศใดจะเป็นบุคคลของประเทศใดก็ถือว่าสงฆ์เป็นบุคคลของพระพุทธศาสนา พื้นที่ที่สมมติกันว่าสงฆ์ ว่าเป็นของสงฆ์ คือ โบสถ์ ไม่ใช่ของประเทศใดประเทศหนึ่ง แต่เป็นของพระพุทธศาสนา พระสงฆ์จึงต้องรักษาพระวินัยว่าพระสงฆ์นั้นจะเป็นบุคคลใดประเทศหนึ่ง แต่เป็นของพระพุทธศาสนา พระสงฆ์จึงต้องรักษาพระวินัยว่าพระสงฆ์นั้นจะเป็นบุคคลในชาติใด ต้องมีพระวินัยเหมือนกันหมด แต่อาจจะมีการเกณฑ์เพิ่มขึ้นตามสมควรแก่ในประเทศนั้น ๆ ที่จะมาเอาหลักเกณฑ์เพิ่มขึ้น

ศาลรัฐธรรมนูญเป็นใหญ่ในราชอาณาจักรไทย เป็นผู้นิรณายระงับอธิกรณ์ คือ ข้อพิพาทต่าง ๆ ซึ่งเป็นเหตุให้ประชาชนชาวไทยเมื่อได้ฟังคำตัดสินที่ถูกต้องแล้ว ย่อมมีความเห็นว่าการตัดสินนี้ดีเหมาะสม นำความผาสุกมาแก่ประชาชน สามารถข่มผู้ที่กระทำผิดมิให้กระทำความผิดเพิ่มขึ้น เป็นเหตุให้ผู้มีความสุจริตมีความผาสุก ป้องกันความเสื่อมโดยระงับความเสื่อมในปัจจุบัน และป้องกันความเสื่อมในอนาคตที่จะเกิดขึ้น ซึ่งในการตัดสินที่ปราศจากอคติ คือ จันทาคติ อคติ เพราะความยินดีพอใจบ้าง อคติเพราะความโกรธบ้าง อคติเพราะความหลงบ้าง และอคติเพราะความกลัวภัยบ้าง ผู้ตัดสินก็ได้ชื่อว่ากระทำกุศลกรรม และจะเป็นเหตุให้ผู้อื่นเกิดกุศลจิต พลอยยินดีในการตัดสินเหล่านั้นด้วย ดังนั้น ในการกระทำของแต่ละบุคคลเมื่อผู้อื่นจะเห็นก็ตามไม่เห็นก็ตาม ผู้นั้นต้องได้รับผลของการกระทำของตน ส่วนการกระทำใดที่เป็นเหตุให้เกิดความเสื่อม ถ้ามีผู้สามารถระงับความเสื่อมได้ บุคคลอื่นก็ไม่เดือดร้อน บุคคลอื่นก็ประพฤติตามในสิ่งที่เป็นความดีงามถูกต้อง ความเจริญย่อมเกิดขึ้นแก่หมู่คณะ

๗. โครงการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในมหามงคลสมัย
ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี

เนื่องในวโรกาสมหามงคลสมัยที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงครองสิริราชสมบัติ ครบ ๖๐ ปี ในวันที่ ๙ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๔๙ รัฐบาลพร้อมด้วยปวงชนชาวไทยได้ร่วมกันจัดงานเฉลิมพระเกียรติในมหาวโรกาสดังกล่าว

ด้วยสำนักในพระมหากษัตริย์คุณ ศาลรัฐธรรมนูญได้จัดทำโครงการเพื่อน้อมเกล้าฯน้อมกระหม่อมถวายเป็นราชสักการะและเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติ ครบ ๖๐ ปี จำนวน ๒ โครงการ คือ

๑. โครงการพัฒนาสาธารณประโยชน์เพื่อเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในมหามงคลสมัยที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ในพื้นที่ ๙๐ ไร่ บ้านปาย่าง หมู่ที่ ๓ ตำบลคลองเปี้ยะ อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

ลักษณะของโครงการเป็นการพัฒนาสภาพพื้นที่ดิน ภูมิทัศน์ และปลูกป่าถาวร รวมทั้งการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายในพื้นที่ของโครงการให้มีสภาพสมบูรณ์ตามธรรมชาติ การปรับปรุงสระน้ำขนาดใหญ่ ๒ สระ พื้นที่ ๓๕ ไร่ เพื่อเพาะเลี้ยงและขยายพันธุ์สัตว์น้ำชนิดต่าง ๆ ในพื้นที่โครงการให้เป็นแหล่งอาหารโปรตีนแก่ประชาชน และการก่อสร้างศาลาอเนกประสงค์เฉลิมพระเกียรติ โดยออกแบบให้กลมกลืนกับสถาปัตยกรรมและสภาพแวดล้อมของภาคใต้ ซึ่งใช้ระยะเวลาในการดำเนินการเริ่มตั้งที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๘ จนกว่าโครงการจะเสร็จสิ้น และเมื่อโครงการเสร็จสิ้นสมบูรณ์แล้วการจะส่งมอบพื้นที่ที่พัฒนาแล้วให้กับกรมป่าไม้ กรมพัฒนาที่ดินจังหวัดสงขลาเป็นผู้รับผิดชอบดูแลต่อไป

๒. โครงการจัดทำหนังสือเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวด้านรัฐธรรมนูญและการศาล เพื่อเป็นการเผยแพร่พระเกียรติคุณ และเป็นแนวทางสำหรับนักกฎหมาย นักปกครอง ในการดำเนินตามรอยพระยุคลบาท และเพื่อรวบรวมเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ให้อนุสรณ์ถึงพระราชกรณียกิจและแนวพระราชดำริด้านรัฐธรรมนูญ การศาลและการปกครอง

ลักษณะของหนังสือเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ด้านรัฐธรรมนูญ และการศาล เนื่องในโอกาสงานฉลองสิริราชสมบัติ ครบ ๖๐ ปี จัดทำเป็นสองภาค คือ ภาคแรก ปฐมบทแห่งการเสด็จขึ้นครองราชย์ และทรงศึกษาวิชากฎหมายและการปกครอง และภาคสอง ประมวลพระราชดำรัสพระบรมราโชวาทด้านรัฐธรรมนูญ การศาลและการปกครอง

ส่วนที่ ๓
รายงานของสอบบัญชีและการเงิน
ปีงบประมาณ ๒๕๔๘-๒๕๔๙

รายงานของผู้สอบบัญชีลงบนการเงิน
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๘ และ ๒๕๕๙

รายงานของผู้สอบบัญชี

เสนอ คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ตรวจสอบงบแสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 30 กันยายน 2548 และ 2547 งบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงินและงบกระแสเงินสด สำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกันของแต่ละปีของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งผู้บริหารของสำนักงานฯเป็นผู้รับผิดชอบต่อความถูกต้องและครบถ้วนของข้อมูลในงบการเงินเหล่านี้ ส่วนสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้รับผิดชอบในการแสดงความเห็นต่องบการเงินดังกล่าวจากผลการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ปฏิบัติตามตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองทั่วไป ซึ่งกำหนดให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินต้องวางแผนและปฏิบัติตามเพื่อให้ได้ความเชื่อมั่นอย่างมีเหตุผลว่างบการเงินแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญหรือไม่ การตรวจสอบรวมถึงการใช้วิธีการทดสอบหลักฐานประกอบรายการทั้งที่เป็นจำนวนเงินและการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน การประเมินความเหมาะสมของหลักการบัญชีที่สำนักงานฯใช้และประมาณการเกี่ยวกับรายการทางการเงินที่เป็นสาระสำคัญซึ่งผู้บริหารของสำนักงานฯเป็นผู้จัดทำขึ้น ตลอดจนการประเมินถึงความเหมาะสมของการแสดงรายการที่นำเสนอในงบการเงินโดยรวม สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเชื่อว่าการตรวจสอบดังกล่าวให้ข้อสรุปที่เป็นเกณฑ์อย่างเหมาะสมในการแสดงความเห็นของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเห็นว่า งบการเงินข้างต้นนี้แสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 30 กันยายน 2548 และ 2547 ผลการดำเนินงานและกระแสเงินสด สำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกันของแต่ละปีของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญโดยถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป และที่กระทรวงการคลังกำหนด

(นางสุนันท์ สุขศรี)

ผู้อำนวยการกลุ่ม รักษาการแทน

ผู้อำนวยการสำนักงาน

(นางสาวศิริพร รอดศรีจันทร์)

ผู้อำนวยการกลุ่ม

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

Office of the Auditor General

วันที่ 31 มีนาคม 2549

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
งบแสดงฐานะการเงิน
ณ วันที่ 30 กันยายน 2548 และ 2547

	หมายเหตุ	2548 (บาท)	2547 (บาท)
สินทรัพย์			
สินทรัพย์หมุนเวียน			
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	3	42,922,936.14	17,766,571.93
ลูกหนี้เงินยืมทดรองราชการ		-	945,600.00
วัสดุสำนักงานคงเหลือ		294,239.54	293,570.35
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	4	582,500.00	407,500.05
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน		43,799,675.68	19,413,242.33
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน			
ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์สุทธิ	5	40,416,465.97	5,966,481.47
สินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนสุทธิ	6	117,340.48	154,740.48
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน		40,533,806.45	6,121,221.95
รวมสินทรัพย์		84,333,482.13	25,534,464.28
หนี้สิน			
หนี้สินหมุนเวียน			
เจ้าหนี้	7	452,068.73	329,702.38
ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	8	348,299.61	295,116.18
ภาษีหัก ณ ที่จ่าย	9	462,624.90	415,661.61
หนี้สินหมุนเวียนอื่น	10	113,364.50	107,973.50
รวมหนี้สินหมุนเวียน		1,376,357.74	1,148,453.67
รวมหนี้สิน		1,376,357.74	1,148,453.67
สินทรัพย์สุทธิ		82,957,124.39	24,386,010.61
สินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน			
รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสะสม	11	82,957,124.39	24,386,010.61
รวมสินทรัพย์สุทธิ/ส่วนทุน		82,957,124.39	24,386,010.61

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

.....
 (นายไพฑูรย์ วราหะไพฑูรย์) เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

.....
 (นายสุทธิรักษ์ ทองศิริไธ) ผู้อำนวยการสำนักอำนวยการศาลรัฐธรรมนูญ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
งบแสดงผลการดำเนินงาน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2548 และ 2547

	หมายเหตุ	2548 (บาท)	2547 (บาท)
รายได้จากการดำเนินงาน			
รายได้จากรัฐบาล			
รายได้จากเงินงบประมาณ	12	157,237,690.41	77,539,308.75
รายได้จากแหล่งอื่น			
รายได้จากการรับบริจาค		271,430.00	-
รวมรายได้จากการดำเนินงาน		<u>157,509,120.41</u>	<u>77,539,308.75</u>
ค่าใช้จ่ายจากการดำเนินงาน			
ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร	13	67,582,532.66	53,148,754.09
ค่าใช้จ่ายในการจัดการและบริหารองค์กร	14	25,429,920.97	20,738,044.81
ค่าเสื่อมราคาครุภัณฑ์และค่าตัดจำหน่าย		6,639,173.00	7,706,719.66
รวมค่าใช้จ่ายจากการดำเนินงาน		<u>99,651,626.63</u>	<u>81,593,518.56</u>
รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสุทธิ		<u>57,857,493.78</u>	<u>(4,054,209.81)</u>
หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้			

๙

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

งบกระแสเงินสด

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2548 และ 2547

	2548	2547
	(บาท)	(บาท)
กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน		
รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่าย	57,857,493.78	(4,054,209.81)
ปรับ กระทบยอดเป็นกระแสเงินสดสุทธิจากกิจกรรมดำเนินงาน		
ค่าเสื่อมราคาครุภัณฑ์	6,601,773.00	7,695,167.66
ค่าตัดจำหน่าย	37,400.00	11,552.00
ขาดทุนจากการจำหน่ายสินทรัพย์	1.00	-
ลดลง (เพิ่มขึ้น) ในลูกหนี้เงินยืมโดยตรงราชการ	945,600.00	(945,600.00)
ลดลง (เพิ่มขึ้น) ในวัสดุสำนักงานคงเหลือ	(669.19)	144,225.81
ลดลง (เพิ่มขึ้น) ในสินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	(174,999.95)	121,720.50
เพิ่มขึ้น (ลดลง) ในเจ้าหนี้	122,366.35	(586,610.41)
เพิ่มขึ้นในค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	53,183.43	256,826.18
เพิ่มขึ้นในภาษีหัก ณ ที่จ่าย	46,963.29	69,283.21
เพิ่มขึ้น (ลดลง) ในหนี้สินหมุนเวียนอื่น	5,391.00	(100,053.90)
เพิ่มขึ้น (ลดลง) ในการปรับปรุงรายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสะสม	713,620.00	(31,632.52)
กระแสเงินสดสุทธิจากกิจกรรมดำเนินงาน	<u>66,208,122.71</u>	<u>2,580,668.72</u>
กระแสเงินสดจากกิจกรรมลงทุน		
เงินสดจ่ายเพื่อจัดซื้อที่ดิน อาคารและอุปกรณ์	(41,051,758.50)	(880,975.20)
เงินสดจ่ายเพื่อจัดซื้อสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน	-	(140,987.48)
กระแสเงินสดสุทธิจากกิจกรรมลงทุน	<u>(41,051,758.50)</u>	<u>(1,021,962.68)</u>
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดเพิ่มขึ้นสุทธิ	25,156,364.21	1,558,706.04
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดคงเหลือ ณ วันต้นงวด	<u>17,766,571.93</u>	<u>16,207,865.89</u>
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดคงเหลือ ณ วันปลายงวด	<u>42,922,936.14</u>	<u>17,766,571.93</u>

๒

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
งบกระแสเงินสด
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2548 และ 2547

	2548	2547
	(บาท)	(บาท)
กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน		
รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่าย	57,857,493.78	(4,054,209.81)
ปรับ กระทบยอดเป็นกระแสเงินสดสุทธิจากกิจกรรมดำเนินงาน		
ค่าเสื่อมราคาครุภัณฑ์	6,601,773.00	7,695,167.66
ค่าตัดจำหน่าย	37,400.00	11,552.00
ขาดทุนจากการจำหน่ายสินทรัพย์	1.00	-
ลดลง (เพิ่มขึ้น) ในลูกหนี้เงินยืมโดยตรงราชการ	945,600.00	(945,600.00)
ลดลง (เพิ่มขึ้น) ในวัสดุสำนักงานคงเหลือ	(669.19)	144,225.81
ลดลง (เพิ่มขึ้น) ในสินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	(174,999.95)	121,720.50
เพิ่มขึ้น (ลดลง) ในเจ้าหนี้	122,366.35	(586,610.41)
เพิ่มขึ้นในค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	53,183.43	256,826.18
เพิ่มขึ้นในภาษีหัก ณ ที่จ่าย	46,963.29	69,283.21
เพิ่มขึ้น (ลดลง) ในหนี้สินหมุนเวียนอื่น	5,391.00	(100,053.90)
เพิ่มขึ้น (ลดลง) ในการปรับปรุงรายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสะสม	713,620.00	(31,632.52)
กระแสเงินสดสุทธิจากกิจกรรมดำเนินงาน	<u>66,208,122.71</u>	<u>2,580,668.72</u>
กระแสเงินสดจากกิจกรรมลงทุน		
เงินสดจ่ายเพื่อจัดซื้อที่ดิน อาคารและอุปกรณ์	(41,051,758.50)	(880,975.20)
เงินสดจ่ายเพื่อจัดซื้อสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน	-	(140,987.48)
กระแสเงินสดสุทธิจากกิจกรรมลงทุน	<u>(41,051,758.50)</u>	<u>(1,021,962.68)</u>
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดเพิ่มขึ้นสุทธิ	25,156,364.21	1,558,706.04
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดคงเหลือ ณ วันต้นงวด	17,766,571.93	16,207,865.89
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดคงเหลือ ณ วันปลายงวด	<u>42,922,936.14</u>	<u>17,766,571.93</u>

๙

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
หมายเหตุประกอบงบการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2548 และ 2547

1. การจัดตั้งและลักษณะการดำเนินงาน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 270 กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญมีหน่วยธุรการของศาลรัฐธรรมนูญเป็นอิสระ โดยมีเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้บังคับบัญชา และให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณและการดำเนินการอื่น ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติประกอบกับพระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2542 มาตรา 4 กำหนดให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจหน้าที่

1. รับผิดชอบงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญ
2. ศึกษาและรวบรวมข้อมูล คำสั่งและคำวินิจฉัยต่างๆ เกี่ยวกับงานของคณะตุลาการ

ศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

3. สนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยและเผยแพร่กิจการของศาลรัฐธรรมนูญ
4. ปฏิบัติการอื่นตามที่คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมอบหมาย

โดยเริ่มดำเนินการตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 ในระยะเริ่มแรกก่อนที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจะดำเนินการตามบทบัญญัติข้างต้น สำนักเลขาธิการวุฒิสภาได้ให้ความช่วยเหลือเบิกจ่ายและบริหารงบประมาณให้ และเมื่อสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจัดตั้งกฎหมายรองรับ จึงรับโอนงบประมาณและครุภัณฑ์จากสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภามาบริหารเองเมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2542

2. นโยบายทางการเงิน

- 2.1 การบันทึกบัญชีถือปฏิบัติตามเกณฑ์คงค้าง
- 2.2 รอบระยะเวลาบัญชีเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม และสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน ของปีถัดไป
- 2.3 รายได้ที่เกิดขึ้นเป็นรายได้แผ่นดินและต้องมีการนำส่งคลังไม่บันทึกเป็นรายได้ของ

สำนักงาน (ตามระเบียบศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยการงบประมาณ พ.ศ.2542 ข้อ 5)

- 2.4 งบประมาณรายจ่ายจำแนกเป็น งบประจำ และ งบลงทุน ดังนี้

- 2.4.1 งบประจำ หมายถึง รายจ่ายที่มีลักษณะเป็นค่าใช้จ่าย ดังนี้

- (ก) เงินเดือน และ ค่าจ้างประจำ
- (ข) ค่าจ้างชั่วคราว
- (ค) ค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ
- (ง) ค่าสาธารณูปโภค
- (จ) ค่าครุภัณฑ์ที่มีวงเงินแต่ละรายการต่ำกว่า 30,000.- บาท

รช

2.4.2 งบลงทุน หมายถึง รายจ่ายที่มีลักษณะการจ่าย ดังนี้

(ก) ค่าครุภัณฑ์ที่มีวงเงินแต่ละรายการตั้งแต่ 30,000.- บาท

(ข) ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง

2.5 อาคารและส่วนปรับปรุง ครุภัณฑ์และค่าเสื่อมราคา วัสดุสำนักงานคงเหลือ

ครุภัณฑ์บันทึกบัญชีราคาทุนนับแต่วันได้มาโดยมีวงเงินแต่ละรายการตั้งแต่ 30,000.- บาท

ค่าเสื่อมราคาคำนวณโดยวิธีเส้นตรงตามอายุการใช้งานโดยประมาณ ดังนี้

- อาคารและส่วนปรับปรุง	อัตราร้อยละ 5
- ครุภัณฑ์สำนักงาน	อัตราร้อยละ 12.50
- ครุภัณฑ์ยานพาหนะประจำตำแหน่ง	อัตราร้อยละ 16.67
- ครุภัณฑ์ยานพาหนะสำนักงานและที่จัดหามาจากส่วนราชการ	อัตราร้อยละ 20.00
ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่	
และครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์	

วัสดุสำนักงานบันทึกเป็นค่าใช้จ่าย ณ วันที่จัดหา จะตัดโอนเป็นวัสดุสำนักงานคงเหลือ ณ วันสิ้นปีงบประมาณ

3. เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด ประกอบด้วย

	หน่วย : บาท	
	2548	2547
เงินสด	41,205.00	36,996.78
เงินฝากธนาคารแห่งประเทศไทย	-	2,350.30
เงินฝากธนาคาร กรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขาสามยอด		
ประเภทกระแสรายวัน	13,785,102.16	-
ประเภทออมทรัพย์	29,096,628.98	17,727,224.85
รวม	42,922,936.14	17,766,571.93

4. สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น ประกอบด้วย

	หน่วย : บาท	
	2548	2547
ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า	582,500.00	407,500.00
ลูกหนี้อื่น	-	0.05
รวม	582,500.00	407,500.05

๒

5. ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์สุทธิ ประกอบด้วย

หน่วย : บาท				
อาคารและอุปกรณ์ (ราคาทุน)	ยอดคงเหลือ ณ 30 ก.ย. 47	เพิ่มขึ้น	ลดลง	ยอดคงเหลือ ณ 30 ก.ย. 48
อาคารและส่วนปรับปรุง	1,481,568.00	-	-	1,481,568.00
ครุภัณฑ์ประเภทสำนักงาน	2,184,029.97	644,239.00	-	2,828,268.97
ครุภัณฑ์ประเภทยานพาหนะและขนส่ง	40,807,333.00	39,500,000.00	(7,985,693.00)	72,321,640.00
ครุภัณฑ์ประเภทไฟฟ้าและวิทยุ	874,624.40	70,000.00	-	944,624.40
ครุภัณฑ์ประเภทโฆษณาและเผยแพร่	896,662.50	485,673.00	-	1,382,335.50
ครุภัณฑ์ประเภทคอมพิวเตอร์	3,166,525.26	351,846.50	-	3,518,371.76
รวม	49,410,743.13	41,051,758.50	(7,985,693.00)	82,476,808.63
ค่าเสื่อมราคาสะสม				
อาคารและส่วนปรับปรุง	(228,436.00)	(78,321.00)	-	(306,757.00)
ครุภัณฑ์ประเภทสำนักงาน	(930,635.00)	(301,662.00)	-	(1,232,297.00)
ครุภัณฑ์ประเภทยานพาหนะและขนส่ง	(39,105,281.00)	(5,504,258.00)	7,985,692.00	(36,623,847.00)
ครุภัณฑ์ประเภทไฟฟ้าและวิทยุ	(667,307.00)	(132,259.00)	-	(799,566.00)
ครุภัณฑ์ประเภทโฆษณาและเผยแพร่	(424,846.00)	(151,097.00)	-	(575,943.00)
ครุภัณฑ์ประเภทคอมพิวเตอร์	(2,087,756.66)	(434,176.00)	-	(2,521,932.66)
รวม	(43,444,261.66)	(6,601,773.00)	7,985,692.00	(42,060,342.66)
อาคารและอุปกรณ์สุทธิ	5,966,481.47	34,449,985.50	(1.00)	40,416,465.97
ค่าเสื่อมราคาประจำปี	7,695,167.66	-	-	6,601,773.00

6. สินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนสุทธิ ประกอบด้วย

หน่วย : บาท				
	ยอดคงเหลือ ณ 30 ก.ย. 47	เพิ่มขึ้น	ลดลง	ยอดคงเหลือ ณ 30 ก.ย. 48
โปรแกรมคอมพิวเตอร์	186,997.48	-	-	186,997.48
หัก ค่าตัดจำหน่ายสะสม	(32,257.00)	(37,400.00)	-	(69,657.00)
โปรแกรมคอมพิวเตอร์สุทธิ	154,740.48	(37,400.00)	-	117,340.48
ค่าตัดจำหน่ายประจำปี	11,552.00	-	-	37,400.00

๓๒

7. เจ้าหนี้ ประกอบด้วย

	หน่วย : บาท	
	2548	2547
ค่าวัสดุ	51,875.89	61,018.11
ค่าใช้สอย	364,189.96	195,778.59
เจ้าหนี้อื่น	<u>36,002.88</u>	<u>72,905.68</u>
รวม	<u>452,068.73</u>	<u>329,702.38</u>

8. ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย ประกอบด้วย

	หน่วย : บาท	
	2548	2547
ค่าตอบแทน	18,275.00	-
ค่าสาธารณูปโภค	<u>330,024.61</u>	<u>295,116.18</u>
รวม	<u>348,299.61</u>	<u>295,116.18</u>

9. ภาษีหัก ณ ที่จ่าย ประกอบด้วย

	หน่วย : บาท	
	2548	2547
ภาษีหัก ณ ที่จ่าย (ภงด. 53)	19,354.03	9,466.51
ภาษีหัก ณ ที่จ่าย (ภงด. 1)	438,760.00	402,413.00
ภาษีหัก ณ ที่จ่าย (ภงด. 3)	<u>4,510.87</u>	<u>3,782.10</u>
รวม	<u>462,624.90</u>	<u>415,661.61</u>

10. หักสินหมุนเวียนอื่น ประกอบด้วย

	หน่วย : บาท	
	2548	2547
เงินค้ำประกันสัญญา ไม่เกิน 1 ปี	73,107.50	58,486.50
เงินค้ำประกันสัญญา เกิน 1 ปี	38,250.00	38,250.00
เงินรับฝากประกันสังคม	<u>2,007.00</u>	<u>11,237.00</u>
รวม	<u>113,364.50</u>	<u>107,973.50</u>

๙๖

11. รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสะสม ประกอบด้วย

	หน่วย : บาท	
	2548	2547
รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายยกมาต้นงวด	24,386,010.61	28,471,852.94
บวก (หัก) รายการปรับปรุงเงินรับคืนปีก่อน	713,620.00	(31,632.52)
	25,099,630.61	28,440,220.42
บวก (หัก) รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายงวดนี้	57,857,493.78	(4,054,209.81)
รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสะสมปลายงวด	82,957,124.39	24,386,010.61

12. รายได้จากเงินงบประมาณ ประกอบด้วย

	หน่วย : บาท	
	2548	2547
งบรายจ่ายอื่น		
ค่าใช้จ่ายในด้านบุคลากร	77,876,000.00	58,516,400.00
ค่าใช้จ่ายในการจัดการและบริหารองค์การ	33,734,000.00	16,899,800.00
ค่าใช้จ่ายในลักษณะค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	43,094,000.00	543,000.00
งบกลาง	2,533,690.41	1,580,108.75
รวม	157,237,690.41	77,539,308.75

13. ค่าใช้จ่ายในด้านบุคลากร ประกอบด้วย

	หน่วย : บาท	
	2548	2547
เงินเดือนตุลาการและข้าราชการ	27,919,681.52	26,029,374.87
เงินประจำตำแหน่ง	11,523,286.03	9,558,657.86
ค่าจ้างประจำ	1,083,640.36	835,980.00
เงินเพิ่มพิเศษ	8,153,442.33	5,640,247.09
ค่าตอบแทนเงินเต็มขั้น	3,488.73	21,264.00
บำเหน็จ	1,104,668.00	973,488.80
บำเหน็จดำรงชีพ	200,000.00	-
บำนาญ	438,824.40	-
ค่าล่วงเวลา	-	19,600.00
ค่าจ้างชั่วคราว	17,155,501.29	10,070,141.47
รวม	67,582,532.66	53,148,754.09

31

14. ค่าใช้จ่ายในการจัดการและบริหารองค์กร ประกอบด้วย

	2548	หน่วย : บาท 2547
ค่าตอบแทน	988,932.89	1,444,023.71
ค่าใช้สอย	16,784,343.30	11,993,640.83
ค่าวัสดุ	1,872,039.39	1,831,870.83
ครุภัณฑ์ต่ำกว่าเกณฑ์	220,440.45	54,819.20
ค่าสาธารณูปโภค	3,012,740.93	2,954,876.49
ค่าใช้จ่ายสวัสดิการ	1,851,423.01	1,658,813.75
ค่าใช้จ่ายงานวิจัย	700,000.00	800,000.00
ขาดทุนจากการจำหน่ายสินทรัพย์	1.00	-
รวม	25,429,920.97	20,738,044.81

รายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับการเงิน
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๙ และ ๒๕๕๘
(อยู่ในระหว่างการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน)

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
งบแสดงฐานะการเงิน
ณ วันที่ 30 กันยายน 2549 และ 2548

		2549	2548
	หมายเหตุ	(บาท)	(บาท)
สินทรัพย์			
สินทรัพย์หมุนเวียน			
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	(3)	76,819,455.35	42,922,936.14
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	(4)	912,110.00	582,500.00
วัสดุสำนักงานคงเหลือ		383,456.21	294,239.54
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน		78,115,021.56	43,799,675.68
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน			
ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์สุทธิ	(5)	48,232,546.77	40,416,465.97
สินทรัพย์ไม่มีตัวตน	(6)	82,242.48	117,340.48
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน		48,314,789.25	40,533,806.45
รวมสินทรัพย์		126,429,810.81	84,333,482.13
หนี้สิน			
หนี้สินหมุนเวียน			
เจ้าหนี้	(7)	1,687,080.47	452,068.73
ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	(8)	496,146.20	348,299.61
ภาษีหัก ณ ที่จ่าย	(9)	330,705.80	462,624.90
หนี้สินหมุนเวียนอื่น	(10)	248,734.40	113,364.50
รวมหนี้สินหมุนเวียน		2,762,666.87	1,376,357.74
รวมหนี้สิน		2,762,666.87	1,376,357.74
สินทรัพย์สุทธิ		123,667,143.94	82,957,124.39
สินทรัพย์สุทธิ / ส่วนทุน			
รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสะสม	(11)	123,667,143.94	82,957,124.39
รวมสินทรัพย์สุทธิ / ส่วนทุน		123,667,143.94	82,957,124.39

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
งบกระแสเงินสด
สำหรับปีสิ้นสุด วันที่ 30 กันยายน 2549 และ 2548

หน่วย : บาท

	2549	2548
กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน		
รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่าย	40,627,607.91	57,857,493.78
ปรับกระทบยอดเป็นกระแสเงินสดสุทธิจากกิจกรรมดำเนินงาน		
ค่าเสื่อมราคาครุภัณฑ์	10,491,506.40	6,601,773.00
ค่าตัดจำหน่าย	35,098.00	37,400.00
ขาดทุนจากการจำหน่ายสินทรัพย์	1.00	1.00
(เพิ่ม)/ลด ลูกหนี้เงินยืมทดรองราชการ		945,600.00
(เพิ่ม)/ลด วัสดุสำนักงานคงเหลือ	(89,216.67)	(669.19)
(เพิ่ม)/ลด สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	(329,610.00)	(174,999.95)
เพิ่ม/(ลด) ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	147,846.59	53,183.43
เพิ่ม/(ลด) เจ้าหนี้	1,235,011.74	122,366.35
เพิ่ม/(ลด) ภาษีหัก ณ ที่จ่าย	(131,919.10)	46,963.29
เพิ่ม/(ลด) หนี้สินอื่น ๆ	135,369.90	5,391.00
เพิ่ม/(ลด) ปรับปรุงรายรับสูงกว่ารายจ่ายสะสม	82,411.64	713,620.00
เงินสดสุทธิจากกิจกรรมดำเนินงาน	52,204,107.41	66,208,122.71
กระแสเงินสดจากกิจกรรมลงทุน		
เงินสดจ่ายเพื่อซื้อที่ดิน อาคารและอุปกรณ์	(18,307,588.20)	(41,051,758.50)
กระแสเงินสดสุทธิจากกิจกรรมลงทุน	(18,307,588.20)	(41,051,758.50)
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด เพิ่มขึ้น/(ลดลง) สุทธิ	33,896,519.21	25,156,364.21
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดคงเหลือ ณ วันต้นงวด	42,922,936.14	17,766,571.93
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดคงเหลือ ณ 30 ก.ย. 49	76,819,455.35	42,922,936.14

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
งบแสดงผลการดำเนินงาน
สำหรับสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2549 และ 2548

		2549	2548
	หมายเหตุ	(บาท)	(บาท)
รายได้จากการดำเนินงาน			
รายได้จากรัฐบาล			
รายได้จากเงินงบประมาณ	(12)	159,946,298.20	157,237,690.41
รายได้จากแหล่งอื่น			
รายได้จากการรับบริจาค			271,430.00
รวมรายได้จากการดำเนินงาน		<u>159,946,298.20</u>	<u>157,509,120.41</u>
ค่าใช้จ่ายจากการดำเนินงาน			
ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร	(13)	69,365,405.89	67,582,532.66
ค่าใช้จ่ายด้านดำเนินงาน	(14)	39,426,680.00	25,429,920.97
ค่าเสื่อมราคา และค่าตัดจำหน่าย		10,526,604.40	6,639,173.00
รวมค่าใช้จ่ายจากการดำเนินงาน		<u>119,318,690.29</u>	<u>99,651,626.63</u>
รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสุทธิ		40,627,607.91	57,857,493.78

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
หมายเหตุประกอบงบการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2549

1. การจัดตั้งและลักษณะการดำเนินงาน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 270 กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญมีหน่วยธุรการของศาลรัฐธรรมนูญเป็นอิสระ โดยมีเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้บังคับบัญชา... และให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติประกอบกับพระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2542 มาตรา 4 กำหนดให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจหน้าที่

- 1.1 รับผิดชอบงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญ
- 1.2 ศึกษาและรวบรวมข้อมูล คำสั่ง และคำวินิจฉัยต่าง ๆ เกี่ยวกับงานของคณะ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

- 1.3 สนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยและเผยแพร่กิจการของศาลรัฐธรรมนูญ
- 1.4 ปฏิบัติการอื่นตามที่คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมอบหมาย

โดยเริ่มดำเนินการตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 ในระยะเริ่มแรกก่อนที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจะดำเนินการตามบทบัญญัติข้างต้น สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาได้ให้ความช่วยเหลือเบิกจ่ายและบริหารงบประมาณให้ และเมื่อสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจัดตั้งกฎหมายรองรับ จึงโอนงบประมาณและครุภัณฑ์จากสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภามาบริหารเองเมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2542

2. นโยบายทางการเงิน

- 2.1 การบันทึกบัญชีถือปฏิบัติตามเกณฑ์คงค้าง
- 2.2 รอบระยะเวลาบัญชีเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม และสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน ของปีถัดไป
- 2.3 รายได้ที่เกิดขึ้นเป็นรายได้แผ่นดินและต้องมีการนำส่งคลัง ไม่บันทึกเป็นรายได้ของสำนักงาน (ตามระเบียบศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยการงบประมาณ พ.ศ. 2542 ข้อ 5)
- 2.4 งบประมาณรายจ่ายจำแนกเป็นงบประจำ และงบลงทุน ดังนี้

2.4.1 งบประมาณ หมายถึง รายจ่ายที่มีลักษณะเป็นค่าใช้จ่าย ดังนี้

- (1) เงินเดือน และค่าจ้างประจำ
- (2) ค่าจ้างชั่วคราว
- (3) ค่าตอบแทนใช้สอยและวัสดุ
- (4) ค่าสาธารณูปโภค
- (5) ค่าครุภัณฑ์ที่มีวงเงินแต่ละรายการต่ำกว่า 30,000 บาท

2.4.2 งบลงทุน หมายถึง รายจ่ายที่มีลักษณะการจ่าย ดังนี้

- (1) ค่าครุภัณฑ์ที่มีวงเงินแต่ละรายการตั้งแต่ 30,000 บาท
- (2) ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง

2.5 อาคารและส่วนปรับปรุง ครุภัณฑ์และค่าเสื่อมราคา วัสดุสำนักงานคงเหลือ

ครุภัณฑ์บันทึกบัญชีราคาทุนนับแต่วันได้มาโดยมีวงเงินแต่ละรายการตั้งแต่ 30,000 บาท

ค่าเสื่อมราคาคำนวณโดยวิธีเส้นตรงตามอายุการใช้งานโดยประมาณ ดังนี้

- อาคารและส่วนปรับปรุง	อัตราร้อยละ 5
- ครุภัณฑ์สำนักงาน	อัตราร้อยละ 12.50
- ครุภัณฑ์ยานพาหนะประจำตำแหน่ง	อัตราร้อยละ 16.67
- ครุภัณฑ์ยานพาหนะสำนักงานและที่จัดหา	อัตราร้อยละ 20

จากส่วนราชการ ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ

ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่ ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์

วัสดุสำนักงานบันทึกเป็นค่าใช้จ่าย ณ วันที่จัดหา จะตัดโอนเป็นวัสดุสำนักงานคงเหลือ ณ วันสิ้นปีงบประมาณ

ในปีงบประมาณ 2545 สำนักงานได้เปลี่ยนแปลงประมาณการอายุการใช้งานของครุภัณฑ์สำนักงานจาก 5 ปี เป็น 8 ปี เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการและนโยบายบัญชีสำหรับหน่วยงานภาครัฐฉบับที่ 1 โดยวิธีเปลี่ยนทันที

3. เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด ประกอบด้วย

หน่วย : บาท

	2549	2548
เงินสด	17,379.11	41,205.00
เงินฝากธนาคารกรุงไทย ออมทรัพย์ - สามยอด	35,262,557.24	29,096,628.98
เงินฝากธนาคารกรุงไทย กระแสรายวัน - สามยอด	41,539,519.00	13,785,102.16
รวม	76,819,455.35	42,922,936.14

4. สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น ประกอบด้วย

หน่วย : บาท

	2549	2548
ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า	847,500.00	582,500.00
ลูกหนี้อื่น	64,610.00	
รวม	912,110.00	582,500.00

5. ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์สุทธิ ประกอบด้วย

หน่วย : บาท

อาคารและส่วนปรับปรุง

	2549	2548
ยอดคงเหลือต้นงวด	1,481,568.00	1,481,568.00
<u>หัก</u> ค่าเสื่อมราคาสะสมยกมา	306,757.00	228,436.00
ค่าเสื่อมราคาประจำปี	78,321.00	78,321.00
ยอดคงเหลือสิ้นงวด	1,096,490.00	1,174,811.00

ครุภัณฑ์

	2549	2548
ยอดคงเหลือต้นงวด	80,995,240.63	47,929,175.13
<u>บวก</u> ครุภัณฑ์เพิ่มขึ้น	18,307,588.20	41,051,758.50
	99,302,828.83	88,980,933.63
<u>หัก</u> ครุภัณฑ์ลดลง	10,234,040.00	7,985,693.00
	89,068,788.83	80,995,240.63
<u>หัก</u> ค่าเสื่อมราคาสะสมยกมา	42,203,585.66	43,215,825.66
ค่าเสื่อมราคาประจำปี (เพิ่มขึ้น)	10,413,185.40	6,523,452.00
	36,452,017.77	31,255,962.97
<u>บวก</u> ค่าเสื่อมราคาประจำปี (ลดลง)	10,684,039.00	7,985,692.00
ยอดคงเหลือสิ้นงวด	47,136,056.77	39,241,654.97

ที่ดินอาคารและอุปกรณ์สุทธิ

	2549	2548
ที่ดินอาคารและอุปกรณ์สุทธิ	48,232,546.77	40,416,465.97
ค่าเสื่อมราคาประจำปี	10,491,506.40	6,601,773.00

6. สินทรัพย์ไม่มีตัวตน ประกอบด้วย

หน่วย : บาท

	2549	2548
โปรแกรมคอมพิวเตอร์		
ยอดคงเหลือต้นงวด	186,997.48	186,997.48
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสมยกมา	69,657.00	32,257.00
ค่าเสื่อมราคาสะสมประจำปี	35,098.00	37,400.00
ยอดคงเหลือสิ้นงวด	82,242.48	117,340.48
สินทรัพย์ไม่มีตัวตน	82,242.48	117,340.48
ค่าตัดจำหน่ายประจำปี	35,098.00	37,400.00

7. เจ้าหนี้ ประกอบด้วย

หน่วย : บาท

	2549	2548
เจ้าหนี้ค่าสินค้าและบริการ	1,502,461.92	452,068.73
เจ้าหนี้ค่าบัตรเครดิต	184,618.55	
รวม	1,687,080.47	452,068.73

8. ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย ประกอบด้วย

หน่วย : บาท

	2549	2548
ค่าสาธารณูปโภค	416,836.20	330,024.61
ค่าใช้จ่ายค้างจ่ายอื่น	79,310.00	18,275.00
รวม	496,146.20	348,299.61

9. ภาษีหัก ณ ที่จ่าย ประกอบด้วย

หน่วย : บาท

	2549	2548
ภาษีหัก ณ ที่จ่าย (ภงด. 53)	12,115.86	19,354.03
ภาษีหัก ณ ที่จ่าย (ภงด. 1)	316,842.00	438,760.00
ภาษีหัก ณ ที่จ่าย (ภงด. 3)	1,747.94	4,510.87
รวม	330,705.80	462,624.90

10. หนี้สินหมุนเวียนอื่น ประกอบด้วย

หน่วย : บาท

	2549	2548
เงินรับฝาก - ประกันสังคม	2,574.00	2,007.00
เงินค้ำประกันสัญญา เกิน 1 ปี	38,250.00	38,250.00
เงินค้ำประกันสัญญา ไม่เกิน 1 ปี	207,910.40	73,107.50
รวม	248,734.40	113,364.50

11. รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสะสม

หน่วย : บาท

	2549	2548
รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายยกมาต้นงวด	82,957,124.39	24,386,010.61
<u>บวก/หัก</u> รายการปรับปรุงปีก่อน	82,411.64	713,620.00
	83,039,536.03	25,099,630.61
<u>บวก</u> รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายงวดปี	40,627,607.91	57,857,493.78
รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสะสมปลายงวด	123,667,143.94	82,957,124.39

12. รายได้จากเงินงบประมาณ ประกอบด้วย

หน่วย : บาท

	2549	2548
งบรายจ่ายอื่น		
ค่าใช้จ่ายในด้านบุคลากร	86,990,000.00	77,876,000.00
ค่าใช้จ่ายในการจัดการและบริหารองค์กร	54,858,300.00	33,734,000.00
ค่าใช้จ่ายในลักษณะค่าครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง	14,004,000.00	43,094,000.00
งบกลาง	4,093,998.20	2,533,690.41
รวม	159,946,298.20	157,237,690.41

13. ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร ประกอบด้วย

หน่วย : บาท

	2549	2548
เงินเดือนตุลาการ ข้าราชการ	29,574,840.72	27,919,681.52
ค่าจ้างประจำ	1,383,650.00	1,083,640.36
เงินประจำตำแหน่ง	11,095,761.79	11,523,286.03
เงินเพิ่มพิเศษ	8,744,070.97	8,153,442.33
ค่าตอบแทนเงินเต็มขั้น		3,488.73
บำเหน็จ	229,231.24	1,104,668.00
บำเหน็จดำรงชีพ	200,000.00	200,000.00
บำนาญ	566,446.91	438,824.40
ค่าจ้างชั่วคราว	17,571,404.26	17,155,501.29
รวม	69,365,405.89	67,582,532.66

14. ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ประกอบด้วย

หน่วย : บาท

	2549	2548
ค่าตอบแทน	1,085,615.64	988,932.89
ค่าใช้สอย	28,711,531.40	16,784,343.30
ค่าวัสดุ	2,609,910.72	1,872,039.39
ค่าสาธารณูปโภค	3,543,555.19	3,012,740.93
ค่าใช้จ่ายสวัสดิการ	2,240,925.65	1,851,423.01
ค่าใช้จ่ายงานวิจัย	800,000.00	700,000.00
ค่าครุภัณฑ์ต่ำกว่าเกณฑ์	435,140.40	220,440.45
ขาดทุนจากการขายสินทรัพย์	1.00	1.00
รวม	39,426,680.00	25,429,920.97

ภาคผนวก

๑. สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. ๒๕๔๘

คำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๔๘

วันที่ ๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๘

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรครวมไทย

ผู้ร้อง นายทะเบียนพรรคการเมือง

ประเด็น กรณีมีเหตุที่จะยุบพรรครวมไทยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) เนื่องจากพรรครวมไทยไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามคำร้องของ นายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่

ผลคดี ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า พรรครวมไทยได้รับจดทะเบียนจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองเมื่อวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๔๗ ซึ่งครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๙ ในวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๔๗ ปรากฏว่า พรรครวมไทยไม่ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและไม่ดำเนินการให้มีสาขาพรรคครบสี่สาขาในสี่ภาค ประกอบกับพรรครวมไทยไม่ได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา เมื่อพรรครวมไทยไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๙ กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรครวมไทยได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

ศาลรัฐธรรมนูญจึงอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง สั่งให้ยุบพรรครวมไทย

คำวินิจฉัยที่ ๒/๒๕๔๘

วันที่ ๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๘

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคชาติประชาชน

ผู้ร้อง นายทะเบียนพรรคการเมือง

ประเด็น กรณีมีเหตุที่จะยุบพรรคชาติประชาชน เนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๙ ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่

ผลคดี ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า ในการประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ จังหวัดโยธวร เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ มีสมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่ถึงห้าสิบคน ซึ่งไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๔๕ การที่พรรคชาติประชาชนกล่าวอ้างว่า ได้มีการแก้ไขข้อบังคับพรรคโดยแก้ไขจำนวนสมาชิกผู้เข้าร่วมประชุมเป็นจำนวนไม่น้อยกว่ายี่สิบห้าคนขึ้นไปนั้นได้กระทำภายหลังที่มีการประชุมการจัดตั้งสาขาพรรคลำดับที่ ๕ แล้ว และนายทะเบียนพรรคการเมืองก็ไม่ได้ตอบรับการ

เปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคดังกล่าว ทำให้ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการ
จัดตั้งพรรคชาติประชาชน พรรคชาติประชาชนมีสาขาไม่ครบภาคละหนึ่งสาขา เป็นการไม่ปฏิบัติตาม
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๙ กรณีมีเหตุให้
ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคชาติประชาชนได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง
พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

ศาลรัฐธรรมนูญจึงอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง
พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง สั่งให้ยุบพรรคชาติประชาชน

คำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๔๘

วันที่ ๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๘

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้สั่งยุบพรรคตันตระกุลไทยเพื่อรวมเข้ากับพรรคชาติไทยที่เป็น
พรรคการเมืองหลัก

ผู้ร้อง นายทะเบียนพรรคการเมือง

ประเด็น กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคตันตระกุลไทยเพื่อรวมเข้ากับพรรคชาติไทยที่เป็นพรรคการเมืองหลักตาม
คำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่

ผลคดี ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า ที่ประชุมใหญ่วิสามัญของพรรคตันตระกุลไทยมีมติเห็นชอบ
ให้รวมพรรคตันตระกุลไทยเข้ากับพรรคชาติไทยโดยให้พรรคชาติไทยเป็นหลักในการดำเนินกิจการทางการเมือง
และที่ประชุมใหญ่วิสามัญของพรรคชาติไทยมีมติเห็นชอบให้รวมพรรคตันตระกุลไทยเข้าเป็นพรรคการเมืองเดียว
กับพรรคชาติไทยที่เป็นหลัก โดยหัวหน้าพรรคตันตระกุลไทยและหัวหน้าพรรคชาติไทยได้ร่วมกันแจ้งการรวม
พรรคการเมืองต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง
พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๗๓ ประกอบกับทั้งสองพรรคได้ชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยไม่ได้แย้งหรือคัดค้าน
คำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองแต่อย่างใด กรณีจึงมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคตันตระกุลไทยเพื่อรวมเข้ากับ
พรรคชาติไทยที่เป็นพรรคการเมืองหลักได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง
พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๓)

ศาลรัฐธรรมนูญจึงอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง
พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง ให้ยุบพรรคตันตระกุลไทย

คำวินิจฉัยที่ ๔ /๒๕๔๘

วันที่ ๑๗ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๘

เรื่อง ศาลปกครองสูงสุดส่งคำโต้แย้งของผู้ฟ้องคดี เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตาม
รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ กรณีพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๕๑
วรรคสอง มาตรา ๕๓ และกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๑) ข้อ ๓ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่

ผู้ร้อง ศาลปกครองสูงสุด

ประเด็น ๑. พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๕๑ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑ ถึง มาตรา ๓ มาตรา ๖ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๕๐ หรือไม่

๒. พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๕๓ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ หรือไม่

ผลคดี ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า

ประเด็นที่หนึ่ง รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘๒ บัญญัติให้รัฐต้องให้ความสำคัญเป็นอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักการแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น โดยต้องอยู่ภายใต้บังคับมาตรา ๑ คือไม่ถือว่าการมีองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแล้วจะทำให้ประเทศเสียความเป็นราชอาณาจักรอันหนึ่งอันเดียวและตามมาตรา ๒๘๔ บัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ องค์การบริหารส่วนจังหวัดระยองจึงมีอำนาจที่จะออกข้อบัญญัติเพื่อเรียกเก็บเงินค่าธรรมเนียมได้ กรณีอาจเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอยู่บ้าง แต่การจำกัดสิทธิและเสรีภาพนั้นได้อาศัยอำนาจตามบทกฎหมายเฉพาะเท่าที่จำเป็นและไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพต้องด้วยข้อยกเว้นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่งและไม่ทำให้ประเทศเสียความเป็นราชอาณาจักรอันหนึ่งอันเดียวและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและอำนาจอธิปไตยที่เป็นของปวงชนชาวไทย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑ มาตรา ๒ และมาตรา ๓ แต่ประการใด พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๕๑ วรรคสอง จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑ และมาตรา ๓ ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒ และมาตรา ๖ เป็นบทบัญญัติถึงหลักการปกครองประเทศในระบอบประชาธิปไตยและการคุ้มครองความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญเพื่อมิให้กฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับที่ใช้บังคับอยู่ หรือที่จะมีขึ้นในภายหน้ามีเนื้อหาขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ จึงมิใช่กรณีที่พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๕๑ วรรคสอง จะขัดหรือแย้งได้เช่นกัน ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ เป็นกรณีที่ให้อิสระแก่บุคคลในการเลือกที่จะประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพได้ตามที่ตนต้องการโดยไม่ถูกกีดกัน เว้นแต่จะไปกระทบเสรีภาพของผู้อื่นหรือมีกฎหมายเฉพาะให้อำนาจในการจำกัดเสรีภาพไว้เพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งตามหลักการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและกฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหลาย เป็นกรณีที่รัฐมอบอำนาจให้ท้องถิ่นมีอิสระที่จะดำเนินกิจการในท้องถิ่นได้เอง เพื่อให้ตรงกับความต้องการของประชาชน ในท้องถิ่น โดยให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดแต่ละแห่งมีอำนาจออกเป็นข้อบัญญัติ ใช้บังคับกับผู้ประกอบการทุกคนที่ประกอบกิจการประเภทเดียวกันในเขตท้องถิ่นนั้น ๆ ได้ การตราข้อบัญญัติขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแต่ละแห่ง จึงไม่จำเป็นต้องมีเนื้อหาอย่างเดียวกัน ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ที่สำคัญของการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอันแตกต่างจากราชการบริหารส่วนกลางและราชการบริหารส่วนภูมิภาคซึ่งใช้หลักการรวมอำนาจและแบ่งอำนาจ จึงถือได้ว่าการที่พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐

มอบอำนาจให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดออกข้อบัญญัติได้แตกต่างกันไปตามสภาพขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแต่ละแห่งไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยเฉพาะที่จะทำให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบในการแข่งขันทางธุรกิจของผู้ประกอบการประเภทเดียวกัน หากแต่ทุกคนในเขตท้องที่แต่ละองค์การบริหารส่วนจังหวัดยังสามารถประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพตามที่ต้องการได้ และผู้ที่ประกอบกิจการประเภทเดียวกันภายในพื้นที่จังหวัดเดียวกันก็ได้รับการปฏิบัติจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดเหมือนกัน จึงมิใช่การจำกัดเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพหรือการจำกัดเสรีภาพในการแข่งขันของผู้ประกอบการแต่อย่างใด ดังนั้น พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๕๑ วรรคสอง จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๕๐

ประเด็นที่สอง พิจารณาแล้ว เห็นว่า พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๕๓ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยขั้นตอนการประกาศใช้ข้อบัญญัติ โดยกำหนดให้ข้อบัญญัติต้องได้รับการอนุมัติจากผู้ว่าราชการจังหวัดก่อน และให้ใช้บังคับได้เมื่อได้ประกาศไว้โดยเปิดเผย ณ ที่ทำการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นเวลาสิบห้าวัน โดยไม่จำเป็นต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งเป็นขั้นตอนของการประกาศใช้ข้อบัญญัติที่มีลักษณะเป็นกฎหมายใช้บังคับกับประชาชนในท้องถิ่น กฎหมายจึงให้ติดประกาศเพื่อให้ทราบโดยทั่วไปภายในท้องถิ่น โดยไม่มีความจำเป็นต้องลงประกาศในราชกิจจานุเบกษาดังเช่นกฎหมายทั่วไป และการที่พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้อนุมัติข้อบัญญัตินั้น เป็นกรณีที่ราชการส่วนกลางยังคงมีอำนาจในการกำกับดูแลการออกข้อบัญญัติขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เพื่อป้องกันมิให้เกิดความเสียหายต่อประชาชนในขณะเดียวกันก็ประกันความเป็นอิสระของท้องถิ่นที่สามารถออกข้อบัญญัติได้เอง ข้อบัญญัติดังกล่าวมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปในเขตท้องที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ไม่ได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเฉพาะ และไม่มีลักษณะเป็นการจำกัดเสรีภาพของบุคคลในการประกอบกิจการ หรือประกอบอาชีพแต่อย่างใด ดังนั้น พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๕๓ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙

ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๕๑ วรรคสอง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตรา ๑ ถึงมาตรา ๓ มาตรา ๖ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๕๐ และพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๕๓ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙

คำวินิจฉัยที่ ๕ - ๒๖/๒๕๔๘

วันที่ ๒๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๘

เรื่อง ศาลปกครองสูงสุดส่งคำร้องของผู้ฟ้องคดีรวมยี่สิบสองคำร้อง เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ กรณีพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๕๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๘

ผู้ร้อง ศาลปกครองสูงสุด

ประเด็น พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๕๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ หรือไม่

ผลคดี ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติที่ให้ความคุ้มครองสิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน แต่ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน อาจถูกจำกัดได้โดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายที่รัฐธรรมนูญให้อำนาจในการตราขึ้น เพื่อกำหนดขอบเขตแห่งสิทธิหรือจำกัดสิทธิเช่นนั้นได้ แต่ต้องจำกัดสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินเท่าที่จำเป็นและไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินนั้นด้วย สำหรับพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๕๑ เป็นบทบัญญัติที่ให้สิทธิแก่ผู้ฟ้องคดีในการฟ้องคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิด หรือความรับผิดอย่างอื่นของหน่วยงานทางปกครองตามมาตรา ๙ (๓) และคดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง ตามมาตรา ๙ (๔) โดยให้ยื่นฟ้องคดีภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี แต่ไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่มิเหตุแห่งการฟ้องคดี จึงไม่ใช่เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับสิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน หรือการจำกัดสิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน ตามความหมายของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ กรณีเป็นเรื่องที่กฎหมายได้กำหนดสิทธิในการฟ้องคดีภายในระยะเวลาที่กฎหมายได้บัญญัติไว้ตามประเภทและลักษณะของคดีตามคำร้อง ดังนั้น พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๕๑ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง

ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ วรรคสอง ที่บัญญัติว่า “การสืบมรดกย่อมได้รับความคุ้มครอง สิทธิของบุคคลในการสืบมรดกย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ” พิจารณาคำโต้แย้งของผู้ฟ้องคดีแล้ว เห็นว่าตามคำร้องไม่ได้โต้แย้งหรือบรรยายไว้อย่างชัดเจนว่าขัดหรือแย้งต่อสิทธิของบุคคลในการสืบมรดกไว้อย่างไร ประกอบกับมิได้เกี่ยวข้องกับกรณีตามข้อเท็จจริงของผู้ร้องจึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๕๑ ไม่ขัดหรือต่อแย้งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง

คำวินิจฉัยที่ ๒๗ - ๒๘/๒๕๕๘

วันที่ ๒๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๘

เรื่อง ศาลปกครองสูงสุดส่งคำร้องของผู้ฟ้องคดีรวมสองคำร้อง เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ กรณีพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๕๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๒๙ มาตรา ๔๘ และมาตรา ๗๕

ผู้ร้อง ศาลปกครองสูงสุด

ประเด็น พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๕๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๗๕ หรือไม่

ผลคดี ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๗๕ อยู่ในหมวด ๕ แนวนโยบาย

พื้นฐานแห่งรัฐ ที่กำหนดขอบเขตให้รัฐต้องดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล จัดระบบงานของกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพ และอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนอย่างรวดเร็วและเท่าเทียมกัน รวมทั้งจัดระบบงานราชการและงานของรัฐอย่างอื่นให้มีประสิทธิภาพเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน ตลอดจนต้องจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอกับการบริหารงานโดยอิสระขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ เพื่อการรักษาและส่งเสริมความมั่นคงของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ การปกครองระบอบประชาธิปไตย และการอยู่ร่วมกันอย่างผาสุกของประชาชนชาวไทย สำหรับพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๕๑ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้ฟ้องคดีปกครองตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) หรือ (๔) ภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด คือให้ยื่นฟ้องคดีภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี แต่ไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่มิเหตุแห่งการฟ้องคดี เป็นกำหนดเวลาให้ยื่นฟ้องคดีคดีต่อศาลปกครอง หากไม่ดำเนินคดีภายในกำหนดเวลาดังกล่าวก็ไม่อาจยื่นฟ้องต่อศาลปกครองได้ ซึ่งไม่เกี่ยวกับเรื่องแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๗๕ ดังนั้น พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๕๑ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๗๕

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๕๑ ไม่ขัดหรือต่อแย้งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๒๙ มาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๗๕

คำวินิจฉัยที่ ๒๙/๒๕๔๘

วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๘

เรื่อง คณะรัฐมนตรีขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ กรณีมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารกับคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารกับวุฒิสภา และสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ผู้ร้อง คณะรัฐมนตรี

ประเด็น ศาลรัฐธรรมนูญจะรับคำร้องของคณะรัฐมนตรีทั้งสองกรณีไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ ได้ หรือไม่

ผลคดี ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า คำร้องที่ผู้ร้องมีสิทธิเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ ต้องประกอบด้วย

เงื่อนไขประการที่หนึ่ง ต้องเป็นกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญเกิดขึ้น

เงื่อนไขประการที่สอง ผู้มีสิทธิเสนอคำร้องต้องเป็นประธานรัฐสภา หรือองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่มี

ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่

โดยที่องค์กรตามรัฐธรรมนูญ หมายถึง องค์กรที่จัดตั้งขึ้นโดยรัฐธรรมนูญและกำหนดอำนาจหน้าที่ไว้ในรัฐธรรมนูญ คณะรัฐมนตรีเป็นองค์กรในฝ่ายบริหาร และมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารราชการแผ่นดินตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ หมวด ๗ คณะรัฐมนตรีจึงเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ส่วนคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารเป็นคณะกรรมการที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งตามข้อเสนอของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ และรัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติให้มีขึ้นและกำหนดอำนาจหน้าที่ไว้ คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารจึงมิใช่องค์กรตามรัฐธรรมนูญ

ประเด็นที่จะต้องพิจารณาต่อไปมีว่า กรณีตามคำร้องทั้งสองกรณีเป็นปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะรัฐมนตรีหรือไม่ เมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบ คำร้องแล้ว เห็นว่า ปัญหาตามคำร้องทั้งสองกรณีเป็นปัญหาการบังคับใช้กฎหมายของคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ซึ่งเป็นหน่วยงานของฝ่ายบริหาร ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ดังนั้น แม้คณะรัฐมนตรีจะเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ แต่การที่คณะรัฐมนตรีเป็นผู้แต่งตั้งคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร เป็นการใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ แต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลตามที่พระราชบัญญัตินี้กล่าวให้อำนาจไว้ เพื่อบริหารให้บุคคลหรือคณะบุคคลใช้อำนาจตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว คณะรัฐมนตรีไม่ได้ใช้อำนาจในฐานะที่เป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นจากการใช้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง จึงไม่ใช่กรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะรัฐมนตรีในฐานะที่เป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖

ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖

คำวินิจฉัยที่ ๓๐/๒๕๕๘

วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๘

เรื่อง ประธานวุฒิสภาส่งความเห็นของสมาชิกวุฒิสภาให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๖๒ วรรคหนึ่ง (๑) กรณีร่างพระราชบัญญัติการผลิต ผลิตรถยนต์ พ.ศ. มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๔๘

ผู้ร้อง ประธานวุฒิสภา

ประเด็น ร่างพระราชบัญญัติการผลิตผลิตรถยนต์ พ.ศ. มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามหรือฝ่าฝืน มาตรา ๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๗ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง มาตรา ๑๑ มาตรา ๑๓ มาตรา ๑๕ มาตรา ๑๖ หรือมาตรา ๑๗ ให้ศาลสั่งริบเครื่องจักรนั้น” ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๔๘ หรือไม่

ผลคดี ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติการผลิตผลิตรถยนต์ พ.ศ. มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง บัญญัติถึงเรื่องเครื่องจักรที่ใช้ในการผลิตผลิตรถยนต์ ที่ไม่แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เมื่อจะ

เริ่มทำการผลิต ตามมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง หรือกรณีไม่แจ้งสถานที่ผลิตและการย้ายสถานที่ผลิตตามมาตรา ๗ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง หรือไม่ทำและแสดงเครื่องหมายรับรองการผลิตและแสดงเครื่องหมายรับรองงานต้นแบบ ตามมาตรา ๑๑ หรือการใช้เครื่องหมายรับรองการผลิตและเครื่องหมายรับรองงานต้นแบบ ตามมาตรา ๑๓ หรือการปลอมหรือเลียนเครื่องหมายรับรองการผลิตหรือเครื่องหมายรับรองงานต้นแบบ ตามมาตรา ๑๕ หรือการไม่แจ้งการได้มาหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งเครื่องจักร ตามมาตรา ๑๖ หรือกรณีการไม่แจ้งการจำหน่าย จ่าย โอนเครื่องจักร หรือเครื่องจักรที่พ้นการครอบครอง ตามมาตรา ๑๗ ให้ศาลมีคำสั่งรับเครื่องจักรได้ เป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวกับมาตรการป้องกันและปราบปรามการละเมิดลิขสิทธิ์ การรับทรัพย์สินเป็นโทษอย่างหนึ่งตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๘ การรับทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญาแบ่งออกได้เป็น ๓ กรณี คือ กรณีที่หนึ่ง ทรัพย์สินที่ศาลจะต้องริบเสมอไม่ว่าจะเป็นของบุคคลใดก็ตาม ตามมาตรา ๓๒ กรณีที่สอง ทรัพย์สินที่ศาลจะต้องริบ เว้นแต่เป็นของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิด ตามมาตรา ๓๔ กรณีที่สาม ทรัพย์สินที่อยู่ในดุลพินิจของศาลว่าจะริบทรัพย์สินหรือไม่ก็ได้ เว้นแต่เป็นของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิดตามมาตรา ๓๓ เห็นว่าการรับทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญามีความมุ่งหมายที่ลงโทษกับผู้กระทำหรือมีทรัพย์สินนั้นไว้เป็นความผิด กรณีตามร่างพระราชบัญญัติการผลิตผลิตภัณฑ์ซีดี พ.ศ. มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง เครื่องจักรที่ใช้ในการผลิตผลิตภัณฑ์ซีดีไม่ได้เป็นทรัพย์สินที่ผู้ใดทำหรือมีไว้เป็นความผิด หรือเป็นทรัพย์สินซึ่งได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด หรือทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้มาโดยได้กระทำความผิด เป็นเรื่องที่ไม่แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เมื่อจะเริ่มทำการผลิต ไม่แจ้งสถานที่ผลิตและการย้ายสถานที่ผลิต ไม่ทำและแสดงเครื่องหมายรับรองการผลิตหรือเครื่องหมายรับรองงานต้นแบบ ไม่ใช้เครื่องหมายรับรองการผลิต ไม่แจ้งการได้มาหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งเครื่องจักร ไม่แจ้งการจำหน่าย จ่าย โอน เครื่องจักร หรือเครื่องจักรที่พ้นการครอบครองให้ศาลสั่งรับเครื่องจักรนั้น โดยศาลไม่มีดุลพินิจว่าจะริบเครื่องจักรหรือไม่ ไม่คำนึงว่าเจ้าของจะรู้เห็นเป็นใจด้วยหรือไม่ และไม่ให้อีกโอกาสเจ้าของได้พิสูจน์ว่ารู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดด้วยหรือไม่ ซึ่งเป็นการริบโดยเด็ดขาด ไม่ได้พิจารณาถึงความผิดและความเหมาะสมในการลงโทษ เป็นการใช้มาตรการลงโทษที่รุนแรงแก่ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินถือว่าเป็นการจำกัดสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินเกินกว่าความจำเป็นและกระทบกระเทือนถึงสาระสำคัญแห่งสิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน

คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสียงข้างมากวินิจฉัยว่า มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง ของร่างพระราชบัญญัติการผลิตผลิตภัณฑ์ซีดี พ.ศ. ที่มีข้อความที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ไม่เป็นสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ จึงไม่เป็นผลให้ร่างพระราชบัญญัติการผลิตผลิตภัณฑ์ซีดี พ.ศ. เป็นอันตกไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๒ วรรคสาม แต่เป็นอันตกไปตามมาตรา ๒๖๒ วรรคสี่ และเมื่อวินิจฉัยว่า ร่างพระราชบัญญัติ มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง เป็นอันตกไปแล้ว ข้อความตามร่างพระราชบัญญัติ ฯ มาตรา ๓๘ วรรคสอง ที่บัญญัติว่า “เครื่องจักรที่ศาลสั่งริบ ให้นำไปใช้ประโยชน์ในทางราชการ หรือจำหน่ายให้แก่ ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจ หรือทำลาย ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด” เป็นข้อความที่เชื่อมโยงให้ดำเนินการต่อเครื่องจักรที่ศาลสั่งริบตามมาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง อันมีผลให้ข้อความตามมาตรา ๓๘ วรรคสอง ต้องตกไปด้วย

ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า ร่างพระราชบัญญัติการผลิตผลิตภัณฑ์ซีดี พ.ศ. เฉพาะมาตรา ๓๘ เป็นอันตกไป

คำวินิจฉัยที่ ๓๑/๒๕๔๘

วันที่ ๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๘

เรื่อง สภาผู้แทนราษฎรขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ กรณีคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเสนอรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน “กรณีความรุนแรงอันเนื่องมาจากโครงการท่อก๊าซไทย - มาเลเซีย”

ผู้ร้อง สภาผู้แทนราษฎร

ประเด็น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๐๐ วรรคหนึ่ง (๑) และพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๒๒ ในการตรวจสอบและทำรายงานกรณีความรุนแรง อันเนื่องมาจากโครงการท่อก๊าซไทย - มาเลเซีย แล้วนำเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร หรือไม่

ผลคดี ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๙๙ ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และกำหนดอำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๒๐๐ ในการตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรืออันไม่เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี และเสนอมาตรการการแก้ไขที่เหมาะสมต่อบุคคลหรือหน่วยงานที่กระทำหรือละเลยการกระทำดังกล่าวเพื่อดำเนินการ ในกรณีที่ปรากฏว่าไม่มีการดำเนินการตามที่เสนอให้รายงานต่อรัฐสภาเพื่อดำเนินการต่อไป อำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวกับการเสนอแนะนโยบาย และข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับต่อรัฐสภา และคณะรัฐมนตรีเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน การส่งเสริมการศึกษา การวิจัย และการส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานระหว่างหน่วยราชการ องค์กรเอกชน องค์กรอื่นในด้านสิทธิมนุษยชน รวมทั้งจัดทำรายงานประจำปีเพื่อประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนภายในประเทศเสนอต่อรัฐสภา ซึ่งในการปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของชาติและประชาชนประกอบด้วย รัฐธรรมนูญกำหนดอำนาจหน้าที่ดังกล่าวไว้ในรัฐธรรมนูญจึงเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๐๐ วรรคหนึ่ง (๖) ได้บัญญัติให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งหมายความว่า รัฐธรรมนูญให้อำนาจรัฐสภาตรากฎหมายกำหนดอำนาจหน้าที่อื่นของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้นอกจากที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๐๐ วรรคหนึ่ง (๑) ถึง (๕) และอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายบัญญัติต้องไม่ขัดหรือแย้งต่ออำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

พระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มีเหตุผลในการประกาศใช้ดังนี้ “โดยที่มาตรา ๑๙๙ และมาตรา ๒๐๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้มี

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทำหน้าที่ตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือไม่เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี และเสนอมาตรการการแก้ไขที่เหมาะสม รวมทั้งอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ไม่ว่าจะเป็นการเสนอแนะนโยบายต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี หรือการส่งเสริมการศึกษา การวิจัย ความร่วมมือและการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ตลอดจนจัดทำรายงานประจำปี โดยได้กำหนดให้อำนาจหน้าที่อื่นของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตลอดจนคุณสมบัติลักษณะต้องห้าม การสรรหา การเลือก การถอดถอน และการกำหนดค่าตอบแทนกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติสมควรดำเนินการให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้” มาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฯ กำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและกำหนดอำนาจหน้าที่อื่นให้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่หลักตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ โดยมีวัตถุประสงค์ในการตราพระราชบัญญัติ ฯ คือ การจัดวางระบบและกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้เพื่อให้ความคุ้มครองสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะในเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลที่ได้รับการรับรองหรือคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือตามกฎหมาย หรือตามสนธิสัญญาที่ประเทศไทยมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตาม โดยกำหนดกระบวนการและขั้นตอนในการดำเนินการของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไว้ สรุปได้ว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบเมื่อมีการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนแล้วเสนอมาตรการการแก้ไขต่อบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการแก้ไข ในกรณีที่ปรากฏว่าไม่มีการดำเนินการแก้ไขตามมาตรการที่เสนอหรือดำเนินการแล้วแต่ไม่แล้วเสร็จโดยไม่มีเหตุอันสมควรให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติรายงานต่อนายกรัฐมนตรี เพื่อสั่งการให้มีการดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับรายงาน แต่หากการดำเนินการดังกล่าวไม่อยู่ในอำนาจของนายกรัฐมนตรีที่จะสั่งการได้ หรือไม่มีการดำเนินการหรือสั่งการให้ดำเนินการตามมาตรการการแก้ไข ภายหลังที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติรายงานต่อนายกรัฐมนตรีแล้ว พระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติรายงานต่อรัฐสภาเพื่อดำเนินการต่อไป ซึ่งกระบวนการและขั้นตอนที่กำหนดไว้ในกฎหมายดังกล่าวสอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๐๐ วรรคหนึ่ง (๑)

เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๒๒ ที่บัญญัติว่า “ในกรณีที่มีการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนและมีใช่เป็นเรื่องที่มีการฟ้องร้องเป็นคดีอยู่ในศาลหรือที่ศาลพิพากษาหรือมีคำสั่งเด็ดขาดแล้ว ให้คณะกรรมการมีอำนาจตรวจสอบและเสนอมาตรการการแก้ไขตามพระราชบัญญัตินี้” แล้วเห็นว่าวัตถุประสงค์ของบัญญัติมาตรานี้ต้องการให้ศาลเป็นองค์กรผู้ที่มีอำนาจชี้ขาดการกระทำหรือการละเลยการกระทำที่เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เป็นความผิดต่อกฎหมาย อย่างไรก็ตามการใช้บังคับบทบัญญัติมาตราดังกล่าวจะต้องไม่มีผลกระทบต่ออำนาจหน้าที่

ตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่มีอยู่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๐๐ วรรคหนึ่ง (๑)

สำหรับรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน “กรณีความรุนแรงอันเนื่องมาจากโครงการท่อก๊าซไทย - มาเลเซีย” เป็นผลมาจากเหตุการณ์การสลายการชุมนุมของกลุ่มผู้ชุมนุมคัดค้านโครงการฯ โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทำให้มีผู้บาดเจ็บและเจ้าหน้าที่ตำรวจได้จับกุมผู้ชุมนุม เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๕ ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ดำเนินการตรวจสอบและจัดทำรายงานการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนดังกล่าว และเสนอมาตรการการแก้ไขแล้ว ปรากฏว่า ไม่มีการดำเนินการหรือสั่งการให้ดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขภายหลังที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ รายงานต่อนายกรัฐมนตรีแล้ว คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงได้รายงานต่อรัฐสภาเพื่อดำเนินการต่อไปแม้จะปรากฏว่าได้มีการฟ้องคดีต่อศาลภายหลังการเข้าดำเนินการตรวจสอบของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติก็ตาม แต่การตรวจสอบของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นการใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๐๐ วรรคหนึ่ง (๑) และพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฯ มาตรา ๒๒ ในส่วนที่บัญญัติถึงอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการตรวจสอบและเสนอมาตรการการแก้ไขอันสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๐๐ วรรคหนึ่ง (๑)

ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๐๐ วรรคหนึ่ง (๑) ในการตรวจสอบและทำรายงานกรณีความรุนแรงอันเนื่องมาจากโครงการท่อก๊าซไทย - มาเลเซีย แล้วนำเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรได้

คำวินิจฉัยที่ ๓๒ /๒๕๕๘

วันที่ ๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

เรื่อง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๙๘ ว่า พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๖ มาตรา ๓ เฉพาะพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต ตอนที่ ๑๒ ว่าด้วยกิจการที่ได้รับอนุญาตหรือสัมปทานจากรัฐ ประเภทที่ ๑๒.๐๑ กิจการโทรคมนาคมมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๐ วรรคหนึ่ง มาตรา ๔๐ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๓๓๕ (๒) และมาตรา ๕๐ หรือไม่

ผู้ร้อง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา

ประเด็น พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๖ มาตรา ๓ เฉพาะพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต ตอนที่ ๑๒ ว่าด้วยกิจการที่ได้รับอนุญาตหรือสัมปทานจากรัฐ ประเภทที่ ๑๒.๐๑ กิจการโทรคมนาคม มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๐ วรรคหนึ่ง มาตรา ๔๐ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๓๓๕ (๒) และมาตรา ๕๐ หรือไม่

ผลคดี ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๐ เป็นบทบัญญัติที่รับรองหลักการที่ว่า คลื่นความถี่ที่ใช้ในการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และวิทยุโทรคมนาคม เป็นทรัพยากรสื่อสาร

ของชาติ เพื่อประโยชน์สาธารณะ และกำหนดให้มืองค์กรที่ทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่และกำกับดูแลประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมไว้เป็นการเฉพาะตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยในส่วนของกิจการโทรคมนาคมนั้น ได้มีการตราพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ และพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ ใช้บังคับและกำหนดให้มีคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กทช.) เพื่อทำหน้าที่หลักในการบริหารความถี่วิทยุ อนุญาต และกำกับดูแลการใช้ความถี่วิทยุ ตลอดจนกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการเกี่ยวกับการอนุญาต เงื่อนไข ค่าตอบแทนหรือค่าธรรมเนียมการอนุญาตและการกำกับดูแลการใช้ความถี่วิทยุเพื่อกิจการโทรคมนาคมไว้โดยเฉพาะเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๐

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓๕ (๒) เป็นบทบัญญัติรับรองหลักประกันความมั่นคงแห่งการอนุญาตสัมปทานหรือสัญญา ซึ่งมีความสมบูรณ์อยู่ในขณะที่กฎหมายอนุวัติการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๐ มีผลใช้บังคับ หรือจนกว่าการอนุญาตสัมปทานหรือสัญญานั้นจะสิ้นสุดไป

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ เป็นบทบัญญัติมุ่งคุ้มครองให้บุคคลมีเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม โดยการจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่กำหนดไว้ในมาตรา ๕๐ วรรคสอง เท่านั้น

สำหรับการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตตามพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต ฯ เมื่อพิจารณาจากเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ปรากฏในหมายเหตุท้ายพระราชกำหนด ประกอบคำชี้แจงของนายกรัฐมนตรีแล้ว ฟังได้ว่า การจัดเก็บภาษีรัฐบาลอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๙ ที่บัญญัติให้บุคคลมีหน้าที่ต้องเสียภาษีอากร ซึ่งการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตดังกล่าวเป็นกรณีที่รัฐบาลมีนโยบายด้านภาษีว่า กิจการที่ได้รับสัมปทานจากรัฐหรือประโยชน์จากสัมปทานของรัฐต้องเสียภาษีจากการใช้ประโยชน์ในกิจการที่ได้รับสัมปทานนั้น ประกอบกับความจำเป็นที่รัฐวิสาหกิจที่ประกอบกิจการโทรคมนาคม คือ องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยและการสื่อสารแห่งประเทศไทยต้องแปรรูปเป็นบริษัทมหาชนจำกัด อันมีผลทำให้รัฐต้องสูญเสียรายได้ซึ่งได้จากค่าส่วนแบ่งรายได้ที่รัฐวิสาหกิจดังกล่าวได้รับจากการให้สัมปทานแก่เอกชนที่เข้าร่วมตามสัญญาสัมปทาน ซึ่งภายหลังจากที่รัฐวิสาหกิจทั้งสองได้แปรรูปแล้ว รายได้ดังกล่าวทั้งหมดส่วนใหญ่จะตกเป็นของผู้ถือหุ้น มิใช่ตกเป็นรายได้ของรัฐทั้งหมดอีกต่อไป สำหรับการกำหนดให้การจัดเก็บอยู่ในรูปของภาษีสรรพสามิต เนื่องจากกิจการโทรคมนาคมเป็นกิจการที่ไม่มีความจำเป็นต่อการครองชีพของประชาชนหรือมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม รัฐบาลจึงใช้มาตรการทางภาษีสรรพสามิตซึ่งเป็นภาษีที่เรียกเก็บเป็นการเฉพาะจากสินค้าและบริการชนิดใดชนิดหนึ่งที่มีเหตุผลสมควรที่จะต้องรับภาระภาษีเพิ่มเติมจากการจัดเก็บภาษีจากรายได้หรือรายรับนั้นมารองรับในการจัดเก็บภาษีจากรายได้จากการประกอบกิจการโทรคมนาคม จึงเห็นได้ว่า การจัดเก็บภาษีสรรพสามิตในกิจการโทรคมนาคมดังกล่าวเป็นเพียงนโยบายแห่งรัฐด้านการจัดเก็บรายได้ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อนำมาเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดทำประโยชน์สาธารณะเท่านั้น ไม่ได้เป็นการลดรอนสิทธิและเสรีภาพ หรือจำกัดการเข้าถึงการใช้ประโยชน์สาธารณะจากทรัพยากรสื่อสารของชาติแต่อย่างใด

ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้เช่นไร ก็ยังใช้สิทธิและเสรีภาพดังกล่าวได้อยู่เช่นนั้น จึงไม่กระทบต่อสิทธิของประชาชนในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรสื่อสารของชาติแต่อย่างใด

นอกจากนี้ การใช้อำนาจของรัฐในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตจากการประกอบกิจการโทรคมนาคม ตามพระราชกำหนดนี้ มิได้เป็นการก้าวก้าวการใช้อำนาจของ กทช. ที่รัฐธรรมนูญบัญญัติให้เป็นองค์กรที่มีหน้าที่ตามมาตรา ๔๐ ไว้เป็นการเฉพาะ เนื่องจากการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตตามพระราชกำหนดมิได้เป็นเงื่อนไขหรือองค์ประกอบที่สำคัญในการกำหนดโครงสร้างอัตราค่าธรรมเนียม และค่าบริการของผู้ให้บริการ และผู้ให้บริการ และไม่มีวัตถุประสงค์ที่จะบังคับใช้เพื่อกำกับกิจการโทรคมนาคม กทช. ยังคงมีอำนาจหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและกฎหมายทุกประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจในการกำหนดค่าตอบแทนหรือค่าธรรมเนียมการอนุญาตการใช้คลื่นความถี่และการประกอบกิจการโทรคมนาคม หรือกำหนดโครงสร้างอัตราค่าธรรมเนียมและค่าบริการในกิจการโทรคมนาคม ดังนั้น การจัดเก็บภาษีสรรพสามิตตามพระราชกำหนดนี้จึงเป็นการใช้อำนาจของรัฐบาลตามที่กฎหมายกำหนดไว้ โดยไม่เป็นการใช้อำนาจที่เข้าซ้อนหรือเป็นการแทรกแซงการใช้อำนาจของ กทช. แต่อย่างใด สำหรับในส่วนของมาตรา ๕๐ นั้น พิจารณาแล้ว เห็นว่า เป็นบทบัญญัติที่รับรองว่า การจำกัดเสรีภาพการประกอบอาชีพจะกระทำมิได้ แต่บทบัญญัตินี้ดังกล่าวมิใช่เป็นบทบังคับโดยเด็ดขาด เนื่องจากการจำกัดเสรีภาพดังกล่าวสามารถกระทำได้ถ้าเป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในมาตรา ๕๐ วรรคสอง ซึ่งในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตตามพระราชกำหนดนี้เป็นมาตรการที่มีวัตถุประสงค์หารายได้เข้ารัฐเพื่อรักษาความมั่นคงทางการคลังและเศรษฐกิจของประเทศ โดยเป็นการเรียกเก็บจากรายได้ของผู้ประกอบกิจการโทรคมนาคม อีกทั้งยังเป็นมาตรการที่ขจัดความไม่เป็นธรรมในการแข่งขันโดยการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตเป็นภาษีที่จัดเก็บในอัตราที่เท่ากันหมดทุกรายซึ่งมีความเสมอภาคและเป็นธรรม

ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๓ เฉพาะพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต ตอนที่ ๑๒ ว่าด้วยกิจการที่ได้รับอนุญาตหรือสัมปทานจากรัฐ ประเภทที่ ๑๒.๐๑ กิจการโทรคมนาคม ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เนื่องจากไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๐ วรรคหนึ่ง มาตรา ๔๐ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๓๓๕ (๒) และมาตรา ๕๐

คำวินิจฉัยที่ ๓๓ / ๒๕๔๘

วันที่ ๑๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๘

เรื่อง ศาลแรงงานกลางส่งคำโต้แย้งของจำเลย (บริษัท รอมบัส อินดัสทรีส์ (ประเทศไทย) จำกัด) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ กรณีพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๒๐ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐

ผู้ร้อง ศาลแรงงานกลาง

ประเด็น พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๒๐ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐ หรือไม่

ผลคดี ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๒๐ เป็นกฎหมายที่มีเจตนารมณ์เพื่อคุ้มครองลูกจ้างผู้ที่ด้อยโอกาส โดยกฎหมายคุ้มครองแรงงานเป็นการกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำที่ลูกจ้างพึงได้รับการปฏิบัติจากนายจ้าง และเป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชนและบัญญัติขึ้นมาเพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างนายจ้างและลูกจ้างโดยมีเจตนารมณ์เพื่อคุ้มครองลูกจ้าง ซึ่งมีอำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจน้อยกว่านายจ้าง กรณีตามคำร้องเป็นเรื่องที่นายจ้างย้ายสถานประกอบกิจการไปตั้ง ณ สถานที่อื่นอันมีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตตามปกติของลูกจ้างหรือครอบครัว นายจ้างต้องแจ้งให้ลูกจ้างทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามสิบวันก่อนวันย้ายสถานประกอบกิจการ ในการนี้ถ้าลูกจ้างไม่ประสงค์จะไปทำงานด้วยให้ลูกจ้างมีสิทธิบอกเลิกสัญญาจ้างได้โดยลูกจ้างมีสิทธิได้รับค่าชดเชยพิเศษ จึงเป็นกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดไว้และจำกัดสิทธิของนายจ้างเท่าที่จำเป็นแล้ว โดยไม่กระทบกระเทือนถึงสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพแต่อย่างใด และได้ขัดต่อหลักความเสมอภาค และยังเป็นการส่งเสริมให้ลูกจ้างสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพเช่นเดียวกับนายจ้างย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ดังนั้น จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐

ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๒๐ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐

คำวินิจฉัยที่ ๓๔/๒๕๔๘

วันที่ ๑๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๘

เรื่อง ศาลแพ่งสงฆ์คำโต้แย้งของจำเลย (บริษัท วี.เอส.เอ. การเกษตร จำกัด) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ (กรณีประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๕๕ มาตรา ๒๗๑ ถึงมาตรา ๒๙๐ และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๙๔ และมาตรา ๒๐๔ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ และมาตรา ๓๐

ผู้ร้อง ศาลแพ่ง

ประเด็น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๗๑ ถึงมาตรา ๒๙๐ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ และมาตรา ๓๐ หรือไม่

ผลคดี ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๗๑ ถึงมาตรา ๒๙๐ เป็นบทบัญญัติที่อยู่ในหมวดว่าด้วยการบังคับคดีจะใช้บังคับหลังจากศาลได้มีคำพิพากษาแล้ว และจะบังคับตามคำพิพากษาต่อเมื่อผู้ร้องตกเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือเป็นผู้แพ้คดีและไม่ปฏิบัติตามคำพิพากษา กรณีตามคำร้องนี้คดีของโจทก์และผู้ร้องยังอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลชั้นต้น ศาลชั้นต้นยังไม่มีคำพิพากษาให้โจทก์หรือ ผู้ร้องเป็นฝ่ายชนะคดีหรือแพ้คดี จึงยังไม่มีกรณีที่จะต้องมีการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งเกิดขึ้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๗๑ ถึงมาตรา ๒๙๐ จึงไม่ใช่บทบัญญัติของกฎหมายที่จะใช้บังคับแก่คดีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง อีกทั้งคำร้องของผู้ร้องไม่แสดงเหตุผลโดยชัดแจ้งว่าบทบัญญัติดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ และมาตรา ๓๐

อย่างไร

ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๗๑ ถึงมาตรา ๒๙๐ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ และมาตรา ๓๐ หรือไม่ ศาลรัฐธรรมนูญไม่จำเป็นต้องวินิจฉัย เนื่องจากไม่ใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ใช้บังคับแก่คดีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

คำวินิจฉัยที่ ๓๕/๒๕๔๘

วันที่ ๒๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๘

เรื่อง ศาลอุทธรณ์ภาค ๔ ส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นายสิงห์ พลคำมาก) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา วินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ กรณีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๔๒ และมาตรา ๘๔ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๑

ผู้ร้อง ศาลอุทธรณ์ภาค ๔

ประเด็น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๔๒ และมาตรา ๘๔ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๑ หรือไม่

ผลคดี ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๑ เป็นบทบัญญัติที่อยู่ในหมวด ๑๐ การตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ ส่วนที่ ๑ การแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ซึ่งบัญญัติให้ผู้ดำรง ตำแหน่งทางการเมืองต่างๆ ได้แก่ นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมืองอื่น ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นตามที่กฎหมายบัญญัติ มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดง รายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทุกครั้งที่ได้รับตำแหน่ง หรือพ้นจากตำแหน่ง อันเป็นมาตรการตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง โดยให้ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดังกล่าวแสดงความโปร่งใสในทางทรัพย์สินและหนี้สินในขณะดำรงตำแหน่ง

สำหรับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เป็นกฎหมายที่ กำหนดระเบียบการจัดตั้ง การดำเนินกิจการของพรรคการเมือง และกำหนดอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับบุคคลระดับ ผู้บริหารของพรรคการเมือง เพื่อให้เกิดความโปร่งใสสำหรับบุคคลที่จะเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมือง การที่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๔๒ บัญญัติให้หัวหน้า พรรคการเมือง กรรมการบริหารพรรคการเมือง และกรรมการสาขาพรรคการเมือง มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดง รายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองนั้น หากบุคคลดังกล่าวไม่ยื่นบัญชี ฯ ถือเป็น ความผิดมิโทษตามมาตรา ๘๔ เป็นบทบัญญัติที่อนุวัติการให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒๘ (๗) ไม่เกี่ยวกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่จะต้องยื่นบัญชี ฯ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๑ ว่าด้วยการ ตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐใช้บังคับกับบุคคลที่มีตำแหน่งทางการเมืองซึ่งเป็นคนละกรณีกัน พระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๔๒ มิได้ขยายความหรือเพิ่มเติม บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๑ แต่อย่างใด ดังนั้น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๔๒ และมาตรา ๘๔ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๑

ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔๒ และมาตรา ๘๔ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๑

คำวินิจฉัยที่ ๓๖/๒๕๕๘

วันที่ ๒๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

เรื่อง ศาลแขวงพระนครศรีอยุธยา ส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นายสุชาติ พันธุ์เพ็ง) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ กรณีพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๑๗ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ มาตรา ๕๐ มาตรา ๘๔ และมาตรา ๘๗ หรือไม่

ผู้ร้อง ศาลแขวงพระนครศรีอยุธยา

ประเด็น พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๑๗ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ มาตรา ๕๐ มาตรา ๘๔ และมาตรา ๘๗ หรือไม่

ผลคดี ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ มีเจตนารมณ์ให้บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมมีสิทธิหรือธุรกิจหรือพื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการจัดการเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นของตนเองเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนเอง การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชนให้ได้ประโยชน์ร่วมกัน สำหรับจารีตประเพณี ศิลปะ หรือวัฒนธรรมอันดีของชุมชนก็ให้อนุรักษ์ไว้ แต่สิทธิตามที่กล่าวจะต้องเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติด้วย ซึ่งขณะนี้ยังไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายเรื่องสิทธิของบุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมบัญญัติไว้และที่ผู้ร้องอ้างสิทธิของชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ ข้อเท็จจริงก็ไม่ปรากฏว่าผู้ร้องเป็นผู้แทนชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมหรือกระทำในนามชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมแต่ประการใด ดังนั้น พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๑๗ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม เป็นบทบัญญัติที่รับรองเสรีภาพในการประกอบอาชีพของบุคคลโดยบุคคลมีเสรีภาพที่จะประกอบกิจการหรืออาชีพใดก็ได้ที่ไม่ขัดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดี และการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม โดยมาตรา ๕๐ วรรคสอง บัญญัติว่าการจำกัดเสรีภาพดังกล่าวข้างต้นจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ การคุ้มครองประชาชนในด้านสาธารณสุขปลอดภัยการรักษาความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การจัดระเบียบการประกอบอาชีพการคุ้มครองผู้บริโภค หรือเพื่อสวัสดิภาพของประชาชน หรือเพื่อป้องกันการผูกขาด หรือจัดความไม่เป็นธรรมในการแข่งขัน กรณีตามพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๑๗ เป็นบทบัญญัติที่ห้ามผู้ใดขายสุราหรือนำสุราออกแสดงเพื่อขาย เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานสรรพสามิตที่กฎหมายกำหนดเป็นข้อห้ามก็เพื่อการควบคุมตรวจสอบให้สุราที่นำออกจำหน่ายมีคุณภาพอยู่ในมาตรฐานที่สามารถบริโภคได้โดยไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัย การกำหนดข้อห้ามจึงเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ วรรคสอง ซึ่งเป็นข้อยกเว้นที่ให้รัฐสามารถจำกัดเสรีภาพในการ

ประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรมได้ ดังนั้น พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ มาตรา ๑๗ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๔ และมาตรา ๘๗ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๕ ว่าด้วยแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ที่มีไว้เป็นแนวทางในการตรากฎหมายและกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล อยู่ในความควบคุมตรวจสอบของรัฐสภา สำหรับพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ มาตรา ๑๗ เป็นการบัญญัติห้ามมิให้ผู้ใดขายสุราหรือนำสุราออกแสดงเพื่อขาย เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานสรรพสามิต ซึ่งเป็นคนละเรื่องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ เพราะไม่เกี่ยวกับการจัดระบบการถือครองที่ดิน การจัดหาแหล่งน้ำให้เกษตรกร รวมถึงการรักษาผลประโยชน์ของเกษตรกรในการผลิตและการส่งเสริมการรวมตัวของเกษตรกรตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๔ และก็ได้เป็นการขัดขวางระบบเศรษฐกิจแบบเสรีโดยอาศัยกลไกตลาดหรือเป็นการสนับสนุนให้มีการผูกขาดการจำหน่ายสุรา ดังนั้น พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ มาตรา ๑๗ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๔ และมาตรา ๘๗

ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ มาตรา ๑๗ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ มาตรา ๕๐ มาตรา ๘๔ และมาตรา ๘๗

คำวินิจฉัยที่ ๓๗/๒๕๔๘

วันที่ ๓๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๘

เรื่อง ศาลอุทธรณ์ภาค ๓ ส่งคำร้องของจำเลย (นายใจ มุ่งพันธ์กลาง) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา วินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ กรณีพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ มาตรา ๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๗ และพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ มาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ หรือไม่

ผู้ร้อง ศาลอุทธรณ์ภาค ๓

ประเด็น พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ มาตรา ๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๓ หรือไม่

ผลคดี ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๓ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๕ ว่าด้วยแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๘ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บทบัญญัติในหมวดนี้มีไว้เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการตรากฎหมายและการกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดิน” และวรรคสองบัญญัติว่า “ในการแถลงนโยบายต่อรัฐสภาตามมาตรา ๒๑๑ คณะรัฐมนตรีที่จะเข้าบริหารราชการแผ่นดินต้องชี้แจงต่อรัฐสภาให้ชัดแจ้งว่าจะดำเนินการใดเพื่อบริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้ และต้องจัดทำรายงานแสดงผลการดำเนินการรวมทั้งปัญหาและอุปสรรคเสนอต่อรัฐสภาปีละหนึ่งครั้ง” เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๓ เป็นบทบัญญัติที่มีไว้เป็นแนวทางเพื่อกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล อยู่ในความควบคุมตรวจสอบของรัฐสภา สำหรับพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ มาตรา ๕ ซึ่งเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ห้ามมิให้ทำสุรา หรือมีภาชนะหรือเครื่องกลั่นสำหรับทำสุราไว้ในครอบครอง ไม่ได้เกี่ยวกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ตามรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๘๓ แต่อย่างใด ดังนั้น พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ มาตรา ๕ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๓

ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ มาตรา ๕ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๓

คำวินิจฉัยที่ ๓๘/๒๕๔๘

วันที่ ๓๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๘

เรื่อง ศาลแขวงนครราชสีมาส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นายกองสิน สอนโยหา) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ กรณีพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ มาตรา ๕ ขัดหรือ แย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ มาตรา ๕๐ มาตรา ๗๖ มาตรา ๗๘ มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๔ และมาตรา ๘๗ หรือไม่

ผู้ร้อง ศาลแขวงนครราชสีมา

ประเด็น พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ มาตรา ๕ มาตรา ๓๑ เป็นบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๖ มาตรา ๔๖ มาตรา ๕๐ มาตรา ๕๗ มาตรา ๗๖ มาตรา ๗๘ มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๔ มาตรา ๘๗ หรือไม่

ผลคดี ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า ตามคำร้องผู้ร้องไม่ได้กล่าวอ้างว่าพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ มาตรา ๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๖ และมาตรา ๕๗ อย่างไร และพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ มาตรา ๓๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญอย่างไร พร้อมทั้งไม่ได้อ้างเหตุผลสนับสนุนโดยชัดแจ้ง จึงไม่เป็นไปตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๖ (๓) และ (๔) ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยในส่วนที่มีโต้แย้งไว้ คงมีประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยตามคำร้องว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ มาตรา ๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ มาตรา ๕๐ มาตรา ๗๖ มาตรา ๗๘ มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๔ และมาตรา ๘๗ หรือไม่ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยไว้ในคำวินิจฉัยที่ ๖/๒๕๔๖ ลงวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๔๖ คำวินิจฉัยที่ ๕๒ - ๕๓/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๔๗ และคำวินิจฉัยที่ ๓๗/๒๕๔๘ ลงวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๔๘ แล้วแต่กรณี

ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ มาตรา ๕ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ มาตรา ๕๐ มาตรา ๗๖ มาตรา ๗๘ มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๔ และมาตรา ๘๗

คำวินิจฉัยที่ ๓๙/๒๕๔๘

วันที่ ๓๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๘

เรื่อง ศาลแขวงนครราชสีมาส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นางสาวรวม วาจาสิทธิ์) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ กรณีพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ มาตรา ๕ ขัดหรือ แย้งต่อ

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ มาตรา ๕๐ มาตรา ๗๖ มาตรา ๗๘ มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๔ และมาตรา ๘๗ หรือไม่

ผู้ร้อง ศาลแขวงนครราชสีมา

ประเด็น พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ มาตรา ๕ มาตรา ๒๔ มาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๖ มาตรา ๔๖ มาตรา ๕๐ มาตรา ๕๗ มาตรา ๗๖ มาตรา ๗๘ มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๔ และมาตรา ๘๗ หรือไม่

ผลคดี ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า ตามคำฟ้องพนักงานอัยการ (โจทก์) ไม่ได้ประสงค์ที่จะขอให้ศาลแขวงนครราชสีมาลงโทษผู้ร้องตามพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ มาตรา ๒๔ และมาตรา ๒๕ อีกทั้งตามคำร้องผู้ร้องไม่ได้กล่าวอ้างว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ มาตรา ๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๖ และมาตรา ๕๗ เพราะเหตุใด พร้อมทั้งไม่ได้อ้างเหตุผลสนับสนุนโดยชัดแจ้งจึงไม่เป็นไปตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๖ (๓) และ (๔) ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยในประเด็นนี้ คงมีประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยตามคำร้องว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ มาตรา ๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ มาตรา ๕๐ มาตรา ๗๖ มาตรา ๗๘ มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๔ และมาตรา ๘๗ หรือไม่ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยไว้แล้วในคำวินิจฉัยที่ ๖/๒๕๔๖ ลงวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๔๖ คำวินิจฉัยที่ ๕๒ - ๕๓/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๔๗ และคำวินิจฉัยที่ ๓๗/๒๕๔๘ ลงวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๔๘ แล้วแต่กรณี

ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ มาตรา ๕ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ มาตรา ๕๐ มาตรา ๗๖ มาตรา ๗๘ มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๔ และมาตรา ๘๗

คำวินิจฉัยที่ ๔๐/๒๕๔๘

วันที่ ๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๘

เรื่อง ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง ส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นายประชัย เลี่ยวไพรัตน์ กับพวก) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๙๐/๒๗ วรรคสอง และมาตรา ๙๐/๖๐ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง หรือไม่

ผู้ร้อง ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง

ประเด็น พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๙๐/๒๗ วรรคสอง และมาตรา ๙๐/๖๐ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง หรือไม่

ผลคดี ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ บัญญัติถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ซึ่งเป็นคุณค่าของความเป็นมนุษย์ที่มีอยู่ในตัวของบุคคลทุกคนและรัฐธรรมนูญได้ให้ความคุ้มครอง รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติหลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพไว้ว่า การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่ รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ แต่มีข้อยกเว้นให้มีการจำกัดสิทธิและเสรีภาพได้โดยอาศัยอำนาจตาม บทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้ และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบ กระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติ หลักความเสมอภาคไว้ว่า บุคคลมีความเสมอภาคในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติที่รับรองสิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน การจำกัดสิทธิ ของบุคคลในทรัพย์สินต้องเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ สำหรับพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ มาตรา ๙๐/๒๗ วรรคสอง และมาตรา ๙๐/๖๐ วรรคสอง เป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวกับสิทธิและความรับผิดชอบ ของลูกหนี้รวม บุคคลซึ่งเป็นหุ้นส่วนกับลูกหนี้หรือรับผิดชอบร่วมกับลูกหนี้ ผู้ค้ำประกัน หรืออยู่ในลักษณะอย่างผู้ค้ำ ประกันของลูกหนี้ แต่กรณีตามคำร้องนี้หมายถึงผู้ค้ำประกันเท่านั้น เมื่อพิจารณามาตรา ๙๐/๒๗ วรรคสอง ที่บัญญัติให้สิทธิผู้ค้ำประกันอาจยื่นคำขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการสำหรับจำนวนที่ตนอาจใช้สิทธิไต่เบี่ยง ในเวลาภายหลังได้ เว้นแต่เจ้าหนี้ได้ใช้สิทธิขอรับชำระหนี้ไว้เต็มจำนวนแล้ว และมาตรา ๙๐/๖๐ วรรคสอง ที่บัญญัติให้คำสั่งศาลซึ่งเห็นชอบด้วยแผนไม่มีผลเปลี่ยนแปลงความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกันในหนี้ที่มีอยู่ก่อน วันที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนแล้ว เห็นว่า เป็นบทบัญญัติที่รับรองสิทธิของเจ้าหนี้ที่มีต่อลูกหนี้และผู้ค้ำประกัน และสิทธิของผู้ค้ำประกันที่มีต่อลูกหนี้ที่มีอยู่ก่อนแล้วตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กล่าวคือ ผู้ค้ำประกันผูกพันต่อเจ้าหนี้เพื่อชำระหนี้ในเมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้และเมื่อลูกหนี้ผิดนัด เจ้าหนี้ ชอบที่จะเรียกให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ได้ สำหรับผู้ค้ำประกัน นอกจากข้อต่อสู้ซึ่งผู้ค้ำประกันมีต่อเจ้าหนี้แล้ว ผู้ค้ำประกันยังอาจยกข้อต่อสู้ทั้งหลายซึ่งลูกหนี้มีต่อเจ้าหนี้ขึ้นต่อสู้ได้ด้วย และเมื่อ ผู้ค้ำประกันได้ชำระหนี้ ให้กับเจ้าหนี้แทนลูกหนี้แล้ว ย่อมมีสิทธิที่จะไต่เบี่ยงเอาจากลูกหนี้เพื่อ ดันเงินกับดอกเบี้ย และเพื่อการที่ ต้องสูญหายและเสียหายไปอย่างใด ๆ เพราะการค้ำประกันนั้น

พระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา ๙๐/๒๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้สิทธิเจ้าหนี้อาจขอรับชำระ หนี้ในการฟื้นฟูกิจการได้ ถ้ามูลแห่งหนี้ได้เกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ แม้ว่าหนี้นั้นยังไม่ถึง กำหนดชำระหรือมีเงื่อนไขก็ตาม และมาตรา ๙๐/๒๗ วรรคสอง ให้สิทธิ ผู้ค้ำประกันอาจยื่นคำขอรับ ชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการสำหรับจำนวนที่ตนอาจใช้สิทธิไต่เบี่ยงในภายหลังได้ การยื่นคำขอรับชำระหนี้ กฎหมาย กำหนดให้ดำเนินการภายในหนึ่งเดือนนับแต่วันโฆษณาคำสั่งตั้งผู้ทำแผน ตามบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าว แม้ศาลจะมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้แล้วก็ตาม แต่ผู้ค้ำประกันก็ยังจะต้องรับผิดชอบต่อเจ้าหนี้ตามสัญญา ค้ำประกัน ผู้ค้ำประกันได้รับความคุ้มครองสิทธิ โดยกำหนดให้มีสิทธิยื่นคำขอรับชำระหนี้สำหรับจำนวนที่ตน อาจถูกเจ้าหนี้ฟ้องและได้ชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้แทนลูกหนี้ตามสัญญาค้ำประกันในภายหลังได้ แต่กฎหมายให้ สิทธิเจ้าหนี้ในการยื่นคำขอรับชำระหนี้เป็นสำคัญ เพราะสิทธิไต่เบี่ยงของผู้ค้ำประกันจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้ค้ำประกัน ได้ชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้แทนลูกหนี้แล้วเท่านั้น ดังนั้น เมื่อเจ้าหนี้ได้ใช้สิทธิขอรับชำระหนี้ไว้เต็มจำนวนแล้ว

กฎหมายจึงห้ามมิให้ผู้ค้าประกันใช้สิทธิขอรับชำระหนี้อันจะเป็นการกระทบกระเทือนสิทธิของเจ้าหนี้ บทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวได้ให้ความคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินของเจ้าหนี้และผู้ค้าประกันโดยเสมอกัน ไม่เป็นการจำกัดสิทธิในทรัพย์สินของบุคคล และมีได้ทำให้ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลลดน้อยลง ได้อย่างใด พระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา ๙๐/๒๗ วรรคสอง จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง

พระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา ๙๐/๖๐ วรรคสอง เป็นบทบัญญัติที่เป็นผลมาจากการจัดทำ แผนฟื้นฟูกิจการ ซึ่งเป็นกระบวนการที่สำคัญในการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ โดยผู้ทำแผน จะเข้ามาวิเคราะห์ สภาพการณ์ ปัญหาของกิจการ และเสนอแนวทางแก้ไขปัญหานั้น โดยจัดทำเป็นแผนฟื้นฟูกิจการ แผนฟื้นฟู กิจการเมื่อได้รับการยอมรับจากที่ประชุมเจ้าหนี้และศาลมีคำสั่งเห็นชอบแล้ว จึงจะนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อแก้ ปัญหากิจการที่กำลังตกทำให้ฟื้นคืนสภาพเดิม การที่มาตรา ๙๐/๖๐ วรรคสอง บัญญัติให้คำสั่งศาลซึ่งเห็น ชอบด้วยแผนไม่มีผลเปลี่ยนแปลงความรับผิดชอบของผู้ค้าประกันในหนี้ที่มีอยู่ก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผน เพราะการจัดทำแผนฟื้นฟูกิจการเป็นเรื่องเฉพาะตัวของลูกหนี้ เพื่อแก้ปัญหาการมีหนี้สินล้นพ้นตัว และ กิจการประสบปัญหาทางการเงิน การบริหารแผนฟื้นฟูกิจการยังไม่แน่นอนว่าจะสำเร็จหรือไม่ หากไม่ สำเร็จและศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาด เจ้าหนี้ต้องดำเนินการตามกระบวนการว่าด้วยล้มละลายต่อไป เจ้าหนี้จึงอาจได้รับชำระหนี้ไม่เต็มจำนวน หรือแม้แต่ตามที่ตกลงไว้ในแผนฟื้นฟูกิจการ ดังนั้นผู้ค้าประกันจึงยัง ไม่หลุดพ้นความรับผิด เพราะในขณะทำสัญญาค้ำประกัน ผู้ค้าประกันผูกพันตนต่อเจ้าหนี้เพื่อชำระหนี้ในเมื่อ ลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ นั้น บทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวได้ให้ความคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินของบุคคล โดยเสมอกัน ไม่เป็นการจำกัดสิทธิในทรัพย์สินของบุคคล และมีได้ทำให้ศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ของบุคคล ผู้เกี่ยวข้องในคดีลดน้อยลงได้อย่างใด พระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา ๙๐/๖๐ วรรคสอง จึงไม่ขัดหรือ แย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง

ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๙๐/๒๗ วรรคสอง และมาตรา ๙๐/๖๐ วรรคสอง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง และ มาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง

คำวินิจฉัยที่ ๔๑/๒๕๔๘

วันที่ ๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๘

เรื่อง ศาลภาษีอากรกลางส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นางสาวอุดมลักษณ์ ช้อยหิรัญ ที่ ๒ และ นายนิพันธ์ ช้อยหิรัญ ที่ ๓) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ กรณี พระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พุทธศักราช ๒๔๗๕ มาตรา ๔๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐ หรือไม่

ผู้ร้อง ศาลภาษีอากรกลาง

ประเด็น พระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พุทธศักราช ๒๔๗๕ มาตรา ๔๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ และ มาตรา ๓๐ หรือไม่

ผลคดี ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ เป็นบทบัญญัติที่รับรองในการที่บุคคลจะอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น และไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน และเป็นบทบัญญัติที่ให้หลักประกันสิทธิของบุคคลในการใช้สิทธิทางศาลเมื่อถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ มาตรา ๒๙ เป็นบทบัญญัติที่ห้ามการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล เว้นแต่อาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้และต้องกระทำเท่าที่จำเป็น ทั้งต้องไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพนั้น และต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง และมาตรา ๓๐ เป็นบทบัญญัติรับรองหลักความเสมอภาคโดยมีหลักการว่า บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลจะกระทำมิได้

ส่วนพระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พุทธศักราช ๒๔๗๕ เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อให้รัฐโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหารรายได้จากการจัดเก็บภาษีสำหรับใช้จ่ายในการบริหารกิจการสาธารณะตามอำนาจหน้าที่ขององค์กร อันเป็นกิจการเพื่อสาธารณประโยชน์ ซึ่งภาษีโรงเรือนและที่ดินเป็นภาษีอากรอย่างหนึ่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๙ บุคคลมีหน้าที่ต้องเสียภาษีอากร เพื่อรัฐหรือหน่วยงานของรัฐที่จะนำไปเป็นงบประมาณใช้จ่ายในการบริหารประเทศ ภาษีโรงเรือนและที่ดินเป็นภาษีที่มุ่งบังคับเอาจากผู้เป็นเจ้าของตัวทรัพย์สินที่เป็นที่ดิน นอกจากที่ดินและโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นเป็นคนละเจ้าของ จึงจะให้เจ้าของโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ๆ เป็นผู้เสียภาษี อย่างไรก็ดีตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องอยู่กับที่ดิน เนื่องจากเป็นผู้ได้ประโยชน์จากการใช้ที่ดิน คือผู้สร้างโรงเรือนหรือปลูกสร้างอย่างอื่น ๆ กรณีตามคำร้องเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับภาษีโรงเรือนที่ผู้เช่าที่ดินปลูกสร้างอาคารเพื่อให้เช่า ต่อมาผู้เช่าที่ดินที่สร้างโรงเรือนค้างชำระค่าภาษีโรงเรือนและที่ดินแก่กรุงเทพมหานคร ภาษีดังกล่าวเป็นหนี้ที่เกี่ยวข้อกับที่ดินและเจ้าของโรงเรือน เป็นภาระที่ติดอยู่กับที่ดินและโรงเรือน เมื่อมีการโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินและโรงเรือน ภาระที่มีอยู่เกี่ยวกับที่ดินและโรงเรือนย่อมตกติดไปด้วย ผู้ร้องได้รับโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินและโรงเรือนจึงต้องรับภาระภาษีที่ค้างชำระดังกล่าว พระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พุทธศักราช ๒๔๗๕ มาตรา ๔๕ เป็นบทกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดและเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพ มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ใช้กับบุคคลโดยเสมอกันและให้ความคุ้มครองแก่บุคคลอย่างเท่าเทียมกัน ไม่มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และการเรียกเก็บภาษีโรงเรือนที่ค้างชำระเอาจากผู้รับโอนที่ดินและโรงเรือนร่วมกับผู้โอน ไม่ได้กระทบกระเทือนต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด จึงไม่

ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐

ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พุทธศักราช ๒๔๗๕ มาตรา ๔๕ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐

คำวินิจฉัยที่ ๔๒/๒๕๔๘

วันที่ ๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๘

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคประชากรธรรม

ผู้ร้อง นายทะเบียนพรรคการเมือง

ประเด็น กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคประชากรธรรมตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) เนื่องจากได้ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๙ หรือไม่

ผลคดี ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๙ กำหนดให้ภายใน ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองได้แจ้งให้พรรคประชากรธรรมดำเนินการแล้ว เมื่อพรรคประชากรธรรมไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๒๙ ภายในวันที่ ๓ มกราคม ๒๕๔๘ ประกอบกับทางพรรคประชากรธรรม มีหนังสือยอมรับและขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคประชากรธรรม กรณีจึงมีเหตุที่จะสั่งให้ยุบพรรคประชากรธรรมได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

ศาลรัฐธรรมนูญจึงอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง ให้ยุบพรรคประชากรธรรม

คำวินิจฉัยที่ ๔๓/๒๕๔๘

วันที่ ๒๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๘

เรื่อง ศาลปกครองกลางส่งคำร้องของผู้ถูกฟ้องคดี (คณะรัฐมนตรี) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ กรณีพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ หรือไม่

ผู้ร้อง ศาลปกครองกลาง

ประเด็น พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ หรือไม่

ผลคดี ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า ตามประเด็นดังกล่าว ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๑-๒๔ / ๒๕๔๗ ลงวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๔๗ วินิจฉัยไว้แล้ว และไม่มีเหตุผลอื่นที่จะเปลี่ยนแปลงคำวินิจฉัยดังกล่าว

ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖

อนึ่ง ข้ออ้างของผู้ร้องที่ว่า คณะรัฐมนตรีไม่มีฐานะเป็นหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ และไม่ได้อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ คณะรัฐมนตรีจึงไม่อยู่ในอำนาจของศาลปกครอง นั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ซึ่งตามมาตรา ๒๖๔ ศาลรัฐธรรมนูญไม่อาจวินิจฉัยในข้ออ้างดังกล่าวได้

คำวินิจฉัยที่ ๔๔/๒๕๔๘

วันที่ ๒๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๘

เรื่อง ศาลปกครองกลางส่งคำโต้แย้งของผู้ถูกฟ้องคดี (คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ กรณีพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓ มาตรา ๙ และมาตรา ๔๒ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ หรือไม่

ผู้ร้อง ศาลปกครองกลาง

ประเด็น พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓ มาตรา ๙ และมาตรา ๔๒ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ หรือไม่

ผลคดี ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า ตามประเด็นดังกล่าว ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๑-๒๔ / ๒๕๔๗ ลงวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๔๗ วินิจฉัยไว้แล้ว ประกอบกับกรณีตามคำร้องนี้ไม่มีเหตุผลอื่นที่จะเปลี่ยนแปลงคำวินิจฉัยดังกล่าว

ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓ มาตรา ๙ และมาตรา ๔๒ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖

คำวินิจฉัยที่ ๔๕/๒๕๔๘

วันที่ ๒๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๘

เรื่อง ศาลฎีกาส่งคำโต้แย้งของโจทก์ (นายชำนาญ รวีวรรณพงษ์) ในคดีอาญาของศาลอาญาขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ กรณีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๙ (๑) และ (๒) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

ผู้ร้อง ศาลฎีกา

ประเด็น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๙ (๑) และ (๒) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๒๙ หรือไม่

ผลคดี ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๓ ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ซึ่งเป็นหลักการทั่วไปที่รับรองสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยตามที่ได้บัญญัติไว้ในมาตราต่าง ๆ ของรัฐธรรมนูญ รวมทั้งสิทธิและเสรีภาพที่รับรองไว้โดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งสิทธิและเสรีภาพดังกล่าวย่อมได้รับความคุ้มครองและผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐโดยตรงในการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมาย และการตีความกฎหมาย ทั้งนี้ บทบัญญัติมาตรา ๒๗ มิได้มีข้อความใดที่รับรองสิทธิและเสรีภาพในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ เนื่องจากสิทธิและเสรีภาพเฉพาะเรื่องมีบัญญัติอยู่ในมาตราอื่นของรัฐธรรมนูญนี้แล้ว ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ บัญญัติเป็นหลักการไว้ว่าการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ แต่มีข้อยกเว้นให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้ และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้ กฎหมายที่ออกมาจำกัดสิทธิและเสรีภาพต้องไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่ง หรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗/๒ วรรคสอง บัญญัติให้มีแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ในศาลฎีกา และกำหนดองค์คณะผู้พิพากษาที่จะพิจารณาคดี โดย วรรคสามได้บัญญัติถึงอำนาจหน้าที่ของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองว่าให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เมื่อมีการกล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองกระทำความผิดตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐๘ และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐๙ บัญญัติให้ผู้เสียหายยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเพื่อให้ดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐๑ (๒) ได้ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๙ บัญญัติเกี่ยวกับอำนาจศาลในการพิจารณาคดีไว้ จึงเห็นว่า รัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๙ ได้บัญญัติกำหนดเขตอำนาจศาลในการพิจารณาคดีไว้เป็นการเฉพาะ การพิจารณาว่าคดีใดจะอยู่ในเขตอำนาจศาลใดต้องพิจารณาถึงประเภทและลักษณะของคดีตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ทั้งนี้ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๙ (๑) และ (๒) ได้บัญญัติไว้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓๒

การดำเนินคดีกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีความสำคัญกว่าการดำเนินคดีอาญาทั่วไป โดยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓๒ กำหนดให้ใช้ระบบไต่สวนแตกต่างจากการดำเนินคดีอาญาทั่วไปที่ใช้ระบบกล่าวหา และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗/๒ ได้กำหนดให้ องค์คณะของผู้พิพากษาที่พิจารณาคดีแตกต่างจากองค์คณะผู้พิพากษาโดยทั่วไป และศาลที่พิจารณาพิพากษาคดีมีเพียงชั้นเดียว นอกจากนี้รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๑๑ ได้บัญญัติให้คำสั่งและคำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นที่สุด ส่วนผู้มี

อำนาจฟ้องคดีกฎหมายบัญญัติให้ผู้มีอำนาจฟ้องคดีจำกัดเฉพาะอัยการสูงสุดหรือคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเท่านั้น เพราะความผิดดังกล่าวเป็นความผิดต่อรัฐ รัฐเป็นผู้เสียหายโดยตรง และอัยการสูงสุดหรือคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นผู้ดำเนินคดีแทนรัฐ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๙ (๑) และ (๒) ได้บัญญัติเขตอำนาจศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไว้โดยเฉพาะ เพื่อดำเนินคดีอาญากับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือข้าราชการการเมืองอื่น รวมทั้งตัวการผู้ใช้ ผู้สนับสนุนในการกระทำความผิดดังกล่าว โดยมีผลบังคับใช้เป็นการทั่วไปและมีได้กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิของผู้เสียหายหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ประกอบกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓๒ บัญญัติให้ตรากฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไว้ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๙ (๑) และ (๒) เป็นบทบัญญัติที่ตราขึ้นเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐๘ และมาตรา ๓๓๒ จึงไม่มีกรณีใดที่จะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๒๘

ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๙ (๑) และ (๒) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๒๘

คำวินิจฉัยที่ ๔๖/๒๕๔๘

วันที่ ๒๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๘

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคพัฒนาสังคมไทย

ผู้ร้อง นายทะเบียนพรรคการเมือง

ประเด็น กรณีมีเหตุที่จะยุบพรรคพัฒนาสังคมไทยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) เนื่องจากได้ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๘ หรือไม่

ผลคดี ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคพัฒนาสังคมไทยเป็นพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เมื่อวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๔๗ แต่พรรคพัฒนาสังคมไทยไม่ได้ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป และไม่ดำเนินการให้มีสาขาพรรคการเมืองครบสี่สาขาในสี่ภาคภายในวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๘ อันเป็นวันครบกำหนดเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งเป็นพรรคการเมือง ประกอบกับพรรคพัฒนาสังคมไทยไม่ได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อโต้แย้งคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองแต่อย่างใด ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ว่า พรรคพัฒนาสังคมไทยไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๘ กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคพัฒนาสังคมไทยได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

ศาลรัฐธรรมนูญจึงอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง สั่งให้ยุบพรรคพัฒนาสังคมไทย

คำวินิจฉัยที่ ๔๗/๒๕๕๘

วันที่ ๒๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๘

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคแรงงาน

ผู้ร้อง นายทะเบียนพรรคการเมือง

ประเด็น กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคแรงงานพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) เนื่องจากได้ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๙ หรือไม่

ผลคดี ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๙ กำหนดให้ภายใน ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองได้แจ้งให้พรรคแรงงานดำเนินการแล้ว เมื่อพรรคแรงงานไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๙ ภายในวันที่ ๓ มกราคม ๒๕๕๘ ประกอบกับทางพรรคไม่ได้แย่งหรือคัดค้านในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำสั่งยุบพรรคแรงงาน จึงมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคแรงงานได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

ศาลรัฐธรรมนูญจึงอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสองสั่งให้ยุบพรรคแรงงาน

คำวินิจฉัยที่ ๔๘/๒๕๕๘

วันที่ ๒๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๘

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติพัฒนา

ผู้ร้อง นายทะเบียนพรรคการเมือง

ประเด็น กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคชาติพัฒนา ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) เนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๙ หรือไม่

ผลคดี ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคชาติพัฒนา เมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ ครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๘ พรรคชาติพัฒนาไม่ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา โดยนายทะเบียนพรรคการเมืองแจ้งให้พรรคชาติพัฒนาดำเนินการแล้ว พรรคชาติ

พัฒนา ก็เพิกเฉย และในชั้นพิจารณาพรรคชาติพัฒนาไม่คัดค้านคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง ขอให้จริงจึงฟังได้ว่า พรรคชาติพัฒนาไม่ดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๙ กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคชาติพัฒนาได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

ศาลรัฐธรรมนูญจึงอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง สั่งให้ยุบพรรคชาติพัฒนา

คำวินิจฉัยที่ ๔๙-๕๐/๒๕๔๘

วันที่ ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๘

เรื่อง ศาลจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ส่งคำร้องของจำเลย (นางทัศนีย์ ศิริชัย และนายดลธนะ ศิริชัย) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ว่าพระราชกำหนดการบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑ (๒) (๓) (๗) มาตรา ๕๕ และมาตรา ๒๗๑ ถึงมาตรา ๒๙๐ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่

ผู้ร้อง ศาลจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ประเด็น ประเด็นที่หนึ่ง พระราชกำหนดการบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๔๘ หรือไม่ ประเด็นที่สอง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑ (๒) (๓) (๗) มาตรา ๕๕ และมาตรา ๒๗๑ ถึงมาตรา ๒๙๐ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๔๘ หรือไม่

ผลคดี ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า ประเด็นที่หนึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ บัญญัติเป็นหลักการไว้ว่า การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ แต่มีข้อยกเว้นให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้ และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้ กฎหมายที่ออกมาจำกัดสิทธิและเสรีภาพต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่ง หรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ให้บุคคลมีความเสมอภาคกันตามกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องสถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ฯลฯ จะกระทำมิได้ และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ เป็นบทบัญญัติที่ให้ความคุ้มครองสิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน แต่ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน อาจถูกจำกัดได้โดยกฎหมายที่รัฐธรรมนูญให้อำนาจในการตราขึ้น ซึ่งการจำกัดสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินต้องกระทำเท่าที่จำเป็นและไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินนั้น

พระราชกำหนดการบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๓๐ เป็นเรื่องการโอนสินทรัพย์ด้วยคุณภาพของสถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ที่มีกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบ

สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจแห่งใดแห่งหนึ่งหรือรวมกันเป็นผู้ถือหุ้นเกินร้อยละห้าสิบของทุนจดทะเบียนที่ชำระแล้ว ซึ่งถือเป็นสถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ของรัฐ ให้แก่บริษัทบริหารสินทรัพย์ไทย (บสท.) ซึ่งมีฐานะเป็นหน่วยงานของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจ เพื่อให้ บสท. ดำเนินการแก้ไขปัญหาสินทรัพย์ด้อยคุณภาพของสถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ของรัฐโดยการปรับโครงสร้างหนี้ และปรับโครงสร้างกิจการเพื่อให้ลูกหนี้ที่รับโอนมาอยู่ในฐานะที่สามารถชำระหนี้ที่ค้างชำระได้ และเพื่อให้ลูกหนี้สามารถดำเนินกิจการของตนต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๓๐ แม้เป็นบทบังคับให้สถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ของรัฐต้องโอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๓ ทั้งหมดให้แก่ บสท. แต่เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ใช้บังคับเป็นการทั่วไปกับสถาบันการเงินและบริษัทบริหารสินทรัพย์ของรัฐรวมทั้งลูกหนี้ของสถาบันการเงินและบริษัทบริหารสินทรัพย์ของรัฐ มิได้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง จึงเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเท่าที่จำเป็นภายในขอบเขตที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ ให้กระทำได้ และเป็นบทบัญญัติที่ให้ความคุ้มครองแก่สถาบันการเงินและบริษัทบริหารสินทรัพย์ของรัฐอย่างเท่าเทียมกัน ไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องสถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ อีกทั้งเป็นบทบัญญัติที่ไม่มีข้อความที่จำกัดขอบเขตแห่งสิทธิหรือจำกัดสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ แต่อย่างใด

สำหรับพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๓๑ เป็นเรื่องการโอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพของสถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์อื่นนอกจากที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๐ แห่งพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. ๒๕๔๔ ให้แก่ บสท. ซึ่งเป็นการให้โอกาสสถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ที่เป็นของเอกชนสามารถโอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพให้แก่ บสท. ได้ โดยความสมัครใจ แต่ต้องอยู่ภายในเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๑ (๑) (๒) (๓) และ (๔) เนื่องจาก บสท. มีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเพื่อแก้ไขปัญหาสินทรัพย์ด้อยคุณภาพของสถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ของรัฐเป็นหลักไม่ได้มุ่งที่จะแก้ปัญหสินทรัพย์ด้อยคุณภาพที่เป็นของเอกชน สำหรับเหตุผลที่ต้องกำหนดเงื่อนไขไว้เช่นนั้น เนื่องจากการที่จะโอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพซึ่งเป็นสินทรัพย์ของเอกชนมาเป็นของรัฐนั้น เป็นการกระทบถึงสิทธิในทรัพย์สินของเอกชน สมควรที่จะต้องให้เอกชนให้ความยินยอมหรือตกลงด้วย รัฐไม่สามารถกำหนดให้สถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ของเอกชนโอนสินทรัพย์ให้แก่ บสท. ทุกรายได้ แต่หากเอกชนรายใดสมัครใจโอนสินทรัพย์ให้แก่ บสท. ก็สามารถทำได้ภายในเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด ซึ่งไม่เป็นบทบัญญัติที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพของสถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ของเอกชน รวมทั้งลูกหนี้ของสถาบันการเงินหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ของเอกชนที่ไม่สามารถโอนเข้า บสท. ได้ จึงไม่เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ และบทบัญญัติดังกล่าวไม่มีข้อความที่จำกัดขอบเขตแห่งสิทธิหรือจำกัดสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ แต่อย่างใด สำหรับประเด็นที่ว่า พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๓๑ ขัดหรือแย้งต่อ

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ หรือไม่นั้น ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๘๖/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๗ วินิจฉัยไว้แล้วว่า พระราชกำหนดการบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๓๑ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐

ประเด็นที่สอง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑ (๒) “คดี” (๓) “คำฟ้อง” และ (๗) “กระบวนการพิจารณา” เป็นการให้ความหมายของถ้อยคำในกฎหมายซึ่งไม่มีลักษณะที่จะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๔๘

สำหรับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๕๕ เป็นเรื่องสิทธิของบุคคลที่ต้องการใช้สิทธิทางศาล เมื่อมีข้อโต้แย้งเกิดขึ้นเกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคลตามกฎหมายแพ่ง เพื่อให้ศาลเป็นผู้พิจารณาพิพากษาหรือชี้ขาดข้อพิพาท จึงไม่มีข้อความที่เป็นการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ และกรณีตามคำร้องเป็นเรื่องที่โจทก์ถูกโต้แย้งสิทธิและได้ใช้สิทธิทางศาล ซึ่งโจทก์ย่อมทำได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๕๕ ไม่มีลักษณะที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ และไม่ได้เป็นเรื่องที่จำกัดสิทธิของบุคคลที่ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพในการที่จะใช้สิทธิทางศาลตามที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ และเป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับกับบุคคลโดยทั่วไป มิได้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง จึงไม่เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ และไม่มีข้อความที่จำกัดขอบเขตแห่งสิทธิหรือจำกัดสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ แต่อย่างใด สำหรับประเด็นที่ว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๕๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ หรือไม่ นั้น ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๘๗/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๑๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๗ วินิจฉัยไว้แล้วว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๕๕ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ และมาตรา ๓๐

ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดการบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๔๘ และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑ (๒) (๓) (๗) และมาตรา ๕๕ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๔๘

คำวินิจฉัยที่ ๕๑/๒๕๔๘

วันที่ ๒๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๘

เรื่อง ศาลปกครองกลางส่งคำโต้แย้งของผู้ฟ้องคดี (ห้างหุ้นส่วนจำกัด สุสวาส จัดสรรที่ดิน กับพวก) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ กรณีพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ และมาตรา ๔๙ หรือไม่

ผู้ร้อง ศาลปกครองกลาง

ประเด็น พระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐

ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ และมาตรา ๔๙ หรือไม่

ผลคดี ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน โดยสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง แต่ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดขอบเขตแห่งสิทธิย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ ทั้งนี้บุคคลผู้มีสิทธิในทรัพย์สินย่อมมีสิทธิที่จะใช้สอย จำหน่ายทรัพย์สินของตน ติดตามเอาคืนจากบุคคลผู้ไม่มีสิทธิจะยึดถือไว้และมีสิทธิชดเชยค่าเสียหายแก่บุคคลอื่นสอดเข้ามาเกี่ยวข้องกันกับทรัพย์สินนั้นโดยมิชอบด้วยกฎหมาย รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ เป็นเรื่องการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์โดยมีหลักการว่าการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการอันเป็นสาธารณูปโภค การอันจำเป็นเพื่อการป้องกันประเทศ หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่นและต้องชดเชยค่าทดแทนที่เป็นธรรมภายในเวลาอันควรแก่เจ้าของตลอดจนผู้ทรงสิทธิที่ได้รับความเสียหายจากการเวนคืนนั้น ทั้งนี้รัฐธรรมนูญได้ให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพแก่บุคคลอย่างเท่าเทียมกัน แต่ไม่ได้หมายความว่า สิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ จะถูกจำกัดไม่ได้ รัฐธรรมนูญมาตรา ๒๙ บัญญัติหลักการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลไว้ว่า การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลจะกระทำมิได้เท่าที่จำเป็นและต้องไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ และต้องเป็นกฎหมายมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปโดยไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง

พิจารณาจากหลักการและเหตุผลที่ต้องตราพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ เนื่องจากธุรกิจการปิโตรเลียมเป็นกิจการอุตสาหกรรมด้านพลังงานซึ่งจัดเป็นสาธารณูปโภคประเภทหนึ่ง มีความสำคัญยิ่งต่อเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศ มีหน่วยงานที่ดำเนินการเกี่ยวกับการปิโตรเลียมกระจายกันอยู่หลายแห่ง สมควรให้รวมกันเป็นหน่วยงานเดียวกันและจัดตั้งเป็นรัฐวิสาหกิจขึ้นเพื่อดำเนินธุรกิจปิโตรเลียมให้เกิดประสิทธิภาพ และการกำหนดเขตระบบขนส่งทางท่อก็เป็นเรื่องการดำเนินการเกี่ยวกับธุรกิจปิโตรเลียม เพื่อลดปัญหาการขนส่งทางบก ปัญหาการจราจรติดขัด และปัญหามลพิษอันเป็นประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ และความมั่นคงของประเทศทางด้านพลังงาน

พระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “เพื่อประโยชน์ในการสร้างและบำรุงรักษาระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อ ให้พนักงานและผู้ซึ่งปฏิบัติงานร่วมกับพนักงาน มีอำนาจที่จะใช้สอยหรือเข้าครอบครองอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งมีใช้ที่อยู่อาศัยของบุคคลใด ๆ เป็นการชั่วคราว ภายใต้เงื่อนไขดังต่อไปนี้ (๑) การใช้สอยหรือครอบครองนั้นเป็นการจำเป็นสำหรับการสำรวจเพื่อสร้างหรือบำรุงรักษาระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อ หรือเป็นการจำเป็นสำหรับการป้องกันอันตรายหรือความเสียหายที่จะเกิดแก่ระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อ (๒) ปตท. ได้บอกกล่าวให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ทราบล่วงหน้าแล้ว โดยแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ทราบภายในเวลาอันสมควร แต่ต้องไม่น้อยกว่าสามวัน ถ้าไม่อาจติดต่อกับเจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ได้ ให้ประกาศให้เจ้าของ หรือ ผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์นั้นทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามสิบวัน การประกาศให้ทำเป็นหนังสือปิดไว้ ณ ที่ซึ่งอสังหาริมทรัพย์นั้นตั้งอยู่ และ ณ ที่ทำการเขตหรือ

อำเภอ ที่ทำการกำนัน และที่ทำการผู้ใหญ่บ้านซึ่งอสังหาริมทรัพย์นั้นตั้งอยู่ ทั้งนี้ ให้แจ้งกำหนดวันเวลาและ การที่จะกระทำนั้นไว้ด้วย” และมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อให้ ปตท. มีอำนาจ (๑) กำหนดเขตระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อตามความจำเป็น โดยได้รับความเห็นชอบจาก รัฐมนตรี (๒) วางระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อไปได้ เหนือ ตามหรือข้ามที่ดินของบุคคลใด ๆ (๓) รื้อถอนอาคาร โรงเรือนหรือทำลายสิ่งอื่นที่สร้างหรือทำขึ้น หรือทำลาย หรือตัดฟันต้นไม้ กิ่ง หรือรากของต้นไม้ หรือพืชผลในเขตระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อ” กรณีจึงเป็นกฎหมายที่ให้อำนาจเจ้าพนักงานและผู้ซึ่ง ปฏิบัติงานร่วมกับพนักงานเพื่อประโยชน์ในการสร้างและบำรุงรักษาระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อ เพื่อให้ บรรลุตามวัตถุประสงค์ในการตราพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ การดำเนินการ ตามบทมาตราดังกล่าวได้กำหนดขั้นตอน และมาตรการที่เจ้าพนักงานและผู้ซึ่งปฏิบัติงานร่วมกับพนักงานเพื่อ ให้มีผลกระทบต่อผู้เป็นเจ้าของหรือครอบครองอสังหาริมทรัพย์หรือผู้ทรงสิทธิอื่นน้อยที่สุด หากก่อให้เกิดความ เสียหายก็มีขั้นตอนในการเรียกร้องค่าทดแทนจาก ปตท. ได้

เมื่อพิจารณารัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง แล้ว เห็นว่า สิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน อาจะถูกจำกัดได้โดยบทบัญญัติแห่งกฎหมาย และพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐ เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่จำกัดสิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน แต่เป็นการจำกัด สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินเท่าที่จำเป็น มิได้กระทบกระเทือนต่อสาระสำคัญของสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินแต่ อย่างไม่ใด สิทธิความเป็นเจ้าของไม่ได้เปลี่ยนแปลงไป เพียงแต่ถูกจำกัดสิทธิในการใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินไป บางส่วน นอกจากนี้ยังมิได้กระทบกระเทือนต่อสาระสำคัญของสิทธิของบุคคลในการสืบทอด ตามที่บัญญัติไว้ ในมาตรา ๔๘ วรรคสองแต่อย่างใด พระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐ บัญญัติขึ้นเพื่อประโยชน์สาธารณะ มิใช่เพื่อประโยชน์ของปัจเจกชนคนใดคนหนึ่งโดย เฉพาะ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘

กรณีรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ เป็นเรื่องการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ ส่วนกรณีตามคำร้องที่ผู้ร้อง โต้แย้งว่า ควรต้องใช้กฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์เพื่อความเป็นธรรมแก่ผู้ร้องนั้น เห็นว่า เป็นการโต้แย้งการใช้ดุลพินิจของการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ ไม่ได้เกี่ยวกับเรื่องที่ว่า มีกฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าว ประกอบกับพระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่ง ประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐ มิได้เป็นบทบัญญัติเรื่องการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ จึงไม่มีกรณีที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ แต่อย่างใด ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติ การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ และมาตรา ๔๙

คำวินิจฉัยที่ ๕๒/๒๕๔๘

วันที่ ๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๘

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาธิปไตย

ผู้ร้อง นายทะเบียนพรรคการเมือง

ประเด็น กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคชาติประชาธิปไตยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) เนื่องจากพรรคชาติประชาธิปไตยไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๖๒ คำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่คำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่

ผลคดี ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า การที่พรรคชาติประชาธิปไตยนำสำเนาใบเสร็จรับเงิน/ใบกำกับภาษีเล่มที่/เลขที่ดังกล่าว ซึ่งเป็นใบเสร็จรับเงิน/ใบกำกับภาษีที่ไม่สามารถตรวจสอบได้และ เป็นใบเสร็จรับเงิน/ใบกำกับภาษีที่ออกให้กับบุคคลอื่น รวมทั้งจำนวนเงินของใบเสร็จรับเงิน/ใบกำกับภาษีที่นำมาเป็นหลักฐานประกอบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในโครงการจัดหาสมาชิกเพิ่มในรอบปี ๒๕๔๖ ไม่ตรงกันกับเอกสารที่บริษัท ไปดีมาดี จำกัด ออกให้ จึงเป็นกรณีที่พรรคชาติประชาธิปไตยมิได้จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริงตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ กรณีจึงมีเหตุให้ยุบพรรคชาติประชาธิปไตยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

ศาลรัฐธรรมนูญจึงอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๒ วรรคสอง สั่งให้ยุบพรรคชาติประชาธิปไตย

คำวินิจฉัยที่ ๕๓/๒๕๔๘

วันที่ ๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๘

เรื่อง ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ส่งคำร้องของจำเลย (นายชนิด จันทะยาสาคร) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๓๐ หรือไม่

ผู้ร้อง ศาลแพ่งกรุงเทพใต้

ประเด็น พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคห้า ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๐ หรือไม่

ผลคดี ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง และวรรคห้า เป็นบทบัญญัติที่ให้องค์การเพื่อการปฏิรูประบบสถาบันการเงินและคณะกรรมการองค์การเพื่อการปฏิรูประบบสถาบันการเงินซึ่งเป็นองค์กรของรัฐเข้าดำเนินการแก้ไขฟื้นฟูฐานะของบริษัทที่ถูกกระทำการดำเนินกิจการ เพื่อแก้ไขปัญหาในระบบสถาบันการเงินและคุ้มครองผู้ฝากเงินและเจ้าหน้าที่ของสถาบันการเงินเพื่อเรียกความเชื่อมั่นในระบบสถาบันการเงินกลับคืนมา และให้คณะกรรมการที่คณะกรรมการองค์การเพื่อการปฏิรูประบบสถาบันการเงินแต่งตั้งตามพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการขายทรัพย์สินเพื่อชำระบัญชีของบริษัทโดยการเปิดประมูลอย่างเปิดเผยตาม

มาตรา ๓๐ วรรคห้า จนเสร็จสิ้นกระบวนการชำระบัญชีเพื่อให้เกิดความรวดเร็วทันต่อการแก้ไขปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจ ซึ่งหากปล่อยให้ล่าช้าออกไปจะเกิดความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ ถึงแม้ว่าจะเป็นบทบัญญัติที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพบางประการของบริษัทที่ถูกระงับการดำเนินกิจการ แต่บทบัญญัตินี้ดังกล่าวเป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับในขั้นตอนหลังจากที่บริษัทถูกล้มล้างการระงับการดำเนินกิจการและไม่อาจแก้ไขหรือฟื้นฟูกิจการได้แล้ว ดังจะเห็นได้จากเหตุผลในการประกาศใช้พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินว่าเนื่องจากมีความจำเป็นจะต้องแก้ไขปัญหาระบบสถาบันการเงินและฟื้นฟูสถานะการดำเนินการของสถาบันการเงินบางแห่งที่ประสบปัญหาไม่สามารถดำเนินกิจการไปได้ตามปกติ และคุ้มครองผู้ฝากเงินและเจ้าหนี้ของสถาบันการเงินเพื่อเรียกความเชื่อมั่นในระบบสถาบันการเงินให้กลับคืนมา สมควรกำหนดมาตรการในลักษณะของการแก้ไขปัญหาสถาบันการเงินอย่างเป็นระบบตามแนวทางสากล และจัดตั้งองค์การของรัฐขึ้นเพื่อกำหนดหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินมาตรการดังกล่าว เพื่อแก้ไขฟื้นฟูฐานะของสถาบันการเงินตลอดจนช่วยเหลือผู้ฝากเงินและเจ้าหนี้ที่สุจริตของสถาบันการเงิน พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง และวรรคห้า จึงเป็นบทบัญญัติที่ไม่ขัดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพจากการใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมีผลใช้บังคับกับบริษัทเงินทุนและบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ทุกบริษัทที่ถูกระงับการดำเนินกิจการโดยคำสั่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังและไม่สามารถดำเนินกิจการต่อไปได้โดยเสมอภาคกัน มิได้เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในสถานะของบุคคลหรือสถานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ฯลฯ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ สำหรับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ รวมถึงสิทธิและเสรีภาพที่รับรองโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญย่อมได้รับความคุ้มครองและผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐโดยตรงในการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมาย และการตีความกฎหมาย ทั้งนี้รัฐธรรมนูญมาตรา ๒๗ มิได้มีข้อความที่รับรองสิทธิและเสรีภาพในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ เนื่องจากสิทธิและเสรีภาพที่เป็นเรื่องเฉพาะมีบัญญัติอยู่ในมาตราอื่นของรัฐธรรมนูญนี้แล้ว พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง และวรรคห้า จึงเป็นบทบัญญัติที่ไม่ได้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ แต่อย่างใด

ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง และวรรคห้า ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๓๐

คำวินิจฉัยที่ ๕๔/๒๕๔๘

วันที่ ๑๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๘

เรื่อง ศาลจังหวัดลำพูนส่งคำร้องของจำเลย (นายสัจจา สุริยกุล ณ อยุธยา) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ กรณีพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ มาตรา ๕ และมาตรา ๓๒ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่

ผู้ร้อง ศาลจังหวัดลำพูน

ประเด็น พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ มาตรา ๕ และมาตรา ๓๒ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ และ มาตรา ๔๒ หรือไม่ และพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ มาตรา ๓๒ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ และมาตรา ๕๐ หรือไม่

ผลคดี ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ เป็นบทบัญญัติทั่วไป ที่กำหนดให้ การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพ เป็นบทบัญญัติทั่วไป ไม่ได้เป็นบทบัญญัติให้สิทธิแก่บุคคลใดที่จะอ้างได้ว่ามีบทบัญญัติแห่งกฎหมายใด ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญตามมาตราดังกล่าวนี้ได้ ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๓๘ - ๓๙/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๔๗ วินิจฉัยไว้แล้วว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ เป็นบทบัญญัติ ในหมวด ๓ ว่าด้วย สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ซึ่งเป็นบทบัญญัติหลักการทั่วไปที่รับรองสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยตามที่ได้มีบัญญัติในมาตราดัง ๑ ของรัฐธรรมนูญนี้ ทั้งโดยชัดแจ้งและโดยปริยาย รวมทั้งสิทธิและเสรีภาพที่รับรองไว้โดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญว่าย่อมได้รับความคุ้มครองและผูกพัน รัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐโดยตรงในการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมาย และการตีความกฎหมายทั้งปวง โดยบทบัญญัติมาตรา ๒๗ มิได้มีข้อความใดที่รับรองสิทธิและเสรีภาพในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ เนื่องจากสิทธิและเสรีภาพที่เป็นเรื่องเฉพาะมีบัญญัติอยู่ในมาตราอื่นของรัฐธรรมนูญนี้แล้ว จึงไม่อาจอ้างหรือโต้แย้งว่า บทบัญญัติใดของกฎหมายใด ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ ได้พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ มาตรา ๓๒ มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ และ มาตรา ๕๐ หรือไม่ นั้น ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๖/๒๕๔๖ ลงวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๔๖ เกี่ยวกับพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ มาตรา ๕ ว่า ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ และมาตรา ๕๐ ดังนั้น พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ มาตรา ๓๒ ซึ่งเป็นเรื่องบทกำหนดโทษแก่ผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๕ เป็นบทต่อเนื่องกัน ย่อมไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญตามบทมาตราดังกล่าวด้วย

สำหรับประเด็นที่ว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ มาตรา ๕ และมาตรา ๓๒ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๒ หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ เป็นบทบัญญัติหลักการที่ยินยอมให้บุคคลอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน รวมทั้งยินยอมให้บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้ อันเป็น เรื่องที่ต้องพิจารณาเป็นรายกรณีไป รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ เป็นบทบัญญัติที่ประกันความมั่นคงแห่งสิทธิ การจะจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลจะกระทำได้ภายใต้หลักเกณฑ์ที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ คือ ต้องอาศัย อำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญกำหนดและต้องกระทำเท่าที่จำเป็นเท่านั้นและ จะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพมิได้ กรณีพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ มาตรา ๕ เป็นบทบัญญัติห้ามมิให้ผู้ใดทำสุรา หรือมีภาชนะหรือเครื่องกลั่นสำหรับทำสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะได้รับ ใบอนุญาตจากอธิบดี การที่กฎหมายกำหนดให้การทำสุราหรือมีภาชนะหรือเครื่องกลั่นสุราไว้ในครอบครอง

จะต้องได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมสรรพสามิต เป็นเรื่องการควบคุมการผลิตสุราเพื่อประโยชน์ในทางภาษีและสุขภาพอนามัยของประชาชน อาจเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพในการผลิตสุราบ้าง แต่เป็นการกระทำเท่าที่จำเป็นและไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพในการผลิตสุราเพราะการผลิตสุราสามารถกระทำได้ภายใต้การควบคุมจากเจ้าหน้าที่ของรัฐและพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ มาตรา ๕ ไม่ได้ทำให้เสียศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์แต่อย่างใด ดังนั้น พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ มาตรา ๕ จึงไม่มีข้อความใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๒๙

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๒ เกี่ยวกับเสรีภาพทางวิชาการของบุคคลให้ทำได้เท่าที่ไม่ขัดต่อหน้าที่ของพลเมืองและศีลธรรมอันดีของประชาชน สำหรับกรณีตามคำร้องเป็นเรื่องการทำสุรา และไวน์ ซึ่งอาจกระทบต่อสุขภาพอนามัยต่อประชาชน จะต้องได้รับการควบคุมหรือตรวจสอบจากกรมสรรพสามิตเสียก่อนที่จะนำออกเผยแพร่หรือจำหน่ายออกไป การที่ต้องขออนุญาตจากกรมสรรพสามิต ตามพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ มาตรา ๕ ก่อนที่จะนำแสดงและออกจำหน่ายได้ จึงไม่เป็นการจำกัดเสรีภาพทางวิชาการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๒ ดังนั้น พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ มาตรา ๕ จึงไม่มีข้อความใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๒

กรณีพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ มาตรา ๓๒ นั้น เป็นบทลงโทษผู้กระทำความผิดในความผิดฐานซื้อหรือมีไว้ในครอบครอง ซึ่งสุราที่รื้อทำขึ้นโดยฝ่าฝืนมาตรา ๕ ซึ่งมาตรา ๓๒ เป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับมาตรา ๕ เมื่อได้วินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ มาตรา ๕ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๒ แล้ว พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ มาตรา ๓๒ ซึ่งเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับโทษเกี่ยวเนื่องกับมาตรา ๕ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๒ ด้วยเช่นกัน

ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ มาตรา ๕ และมาตรา ๓๒ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๒ และพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ มาตรา ๓๒ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๖ และมาตรา ๕๐

คำวินิจฉัยที่ ๕๕/๒๕๔๘

วันที่ ๓๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๘

เรื่อง ศาลปกครองกลางส่งคำร้องของผู้ฟ้องคดีในคดีหมายเลขดำที่ ๑๕๑๖/๒๕๔๖ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ กรณีคำสั่งนายกรัฐมนตรี ที่ สสร. ๓๙/๒๕๑๗ ลงวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๑๗ ซึ่งออกตามความในมาตรา ๑๗ แห่งธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช ๒๕๑๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

ผู้ร้อง ศาลปกครองกลาง

ประเด็น ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ หรือไม่

ผลคดี ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีตามคำร้องเป็นการโต้แย้งคำสั่งนายกรัฐมนตรี ที่ สสร.

๓๙/๒๕๑๗ ลงวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๑๗ ที่ออกตามความในมาตรา ๑๗ แห่งรัฐธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช ๒๕๑๕ ซึ่งคำสั่งนายกรัฐมนตรีดังกล่าวเป็นคำสั่งของฝ่ายบริหารที่ออกโดยอาศัยอำนาจรัฐธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช ๒๕๑๕ แม้จะเป็นคำสั่งที่มีผลบังคับตั้งเช่นกฎหมาย แต่ก็มีลักษณะเป็นคำสั่งในทางปกครองของฝ่ายบริหารที่ออกมาเพื่อกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะตามที่รัฐธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช ๒๕๑๕ มาตรา ๑๗ ได้ให้อำนาจไว้ คำสั่งดังกล่าวมิได้ออกโดยองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติ จึงมิใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายตามความหมายของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง ไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญที่จะพิจารณาวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยให้ยกคำร้อง

คำวินิจฉัยที่ ๕๖/๒๕๔๘

วันที่ ๒๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๘

เรื่อง พระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๕ (แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๐ มาตรา ๕) มาตรา ๑๖ และมาตรา ๑๗ (แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๐ มาตรา ๖) และกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๓๖) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๔๐ และมาตรา ๓๓๕ (๒) หรือไม่

ผู้ร้อง พนักงานอัยการ

ประเด็น พระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๕ (แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๐ มาตรา ๕) มาตรา ๑๖ และมาตรา ๑๗ (แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๐ มาตรา ๖) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๔๐ และมาตรา ๓๓๕ (๒) หรือไม่
ผลคดี ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๑ บททั่วไปที่กล่าวถึงสถานะความเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ เพื่อมิให้กฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับที่ใช้อยู่หรือที่จะมีขึ้นในภายหน้ามีเนื้อหาที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ จึงมิใช่กรณีที่พระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๑๖ และมาตรา ๑๗ จะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ ได้

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๐ เป็นบทบัญญัติที่อยู่ในหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยที่กำหนดให้คลื่นความถี่ที่ใช้ในการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และวิทยุโทรคมนาคม เป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติเพื่อประโยชน์สาธารณะ และให้องค์กรของรัฐที่เป็นอิสระทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่ และกำกับดูแลการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนในระดับชาติและระดับท้องถิ่นในด้านการศึกษา วัฒนธรรม ความมั่นคงของรัฐ และประโยชน์สาธารณะอื่น รวมทั้งการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม แต่ทั้งนี้ในการใช้บังคับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๐ รัฐธรรมนูญได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ในบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓๕ ว่า “ในวาระ

เริ่มแรกมิให้นำบทบัญญัติดังต่อไปนี้ มาใช้บังคับกับกรณีต่าง ๆ ภายใต้เงื่อนไขดังต่อไปนี้ (๒) มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๔๐ มาใช้บังคับ จนกว่าจะมีการตรากฎหมายอนุวัติการให้เป็นไปตามบทบัญญัติดังกล่าว ซึ่งต้องไม่เกินสามปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ ทั้งนี้กฎหมายที่จะตราขึ้นจะต้องไม่กระทบกระเทือนถึงการอนุญาต สัมปทาน หรือสัญญา ซึ่งมีผลสมบูรณ์อยู่ในขณะที่กฎหมายดังกล่าวมีผลใช้บังคับ จนกว่าการอนุญาต สัมปทาน หรือสัญญานั้น จะสิ้นสุด” และต่อมาก็ได้มีการตราพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ อนุวัติการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๐ ประกอบมาตรา ๓๓๕ (๒) บัญญัติไว้ มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๓ ซึ่งไม่เกินสามปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

ส่วนพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๐ มาตรา ๕ บัญญัติเป็นข้อห้าม มิให้ผู้ใดส่งวิทยุกระจายเสียงหรือส่งวิทยุโทรทัศน์เพื่อให้บริการแก่สาธารณะหรือแก่ชุมชนโดยไม่ได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงาน ซึ่งหากฝ่าฝืนก็จะได้รับโทษตามมาตรา ๑๗ ของพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๔๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๐ มาตรา ๖ และในกรณีศาลมีคำพิพากษาว่าผู้ใดกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ศาลจะสั่งริบสิ่งที่ใช้ในการกระทำความผิดนั้น เพื่อให้ไว้ในราชอาณาจักรกรมประชาสัมพันธ์ ด้วยก็ได้ตามมาตรา ๑๖ ของพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๔๘

ที่ผู้ร้องอ้างว่า การที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๐ วรรคสอง กำหนดให้ต้องจัดตั้งคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ (กสช.) และคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กทช.) ให้แล้วเสร็จภายในกำหนด ๓ ปี ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓๕ (๒) แต่องค์กรของรัฐที่เป็นอิสระดังกล่าว ยังมิได้จัดตั้งขึ้นภายในระยะเวลาที่รัฐธรรมนูญกำหนด จึงมีผลเป็นโมฆะเป็นเหตุให้คลื่นความถี่ที่ใช้ในการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และวิทยุโทรคมนาคม เป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติเพื่อประโยชน์สาธารณะตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๐ วรรคหนึ่ง ซึ่งผู้ร้องมีสิทธิที่จะใช้คลื่นความถี่ในการดำเนินการส่งวิทยุโทรทัศน์ เพื่อให้บริการแก่สาธารณะหรือแก่ชุมชนได้ โดยไม่จำเป็นต้องมีใบอนุญาต หรือต้องขอใบอนุญาตจากผู้ใด นั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า การที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๐ บัญญัติให้คลื่นความถี่ที่ใช้ในการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และวิทยุโทรคมนาคม เป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติเพื่อประโยชน์สาธารณะ หมายความว่า บุคคลใดหรือหน่วยงานใด ไม่อาจครอบครองหรือใช้คลื่นความถี่ในการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และวิทยุโทรคมนาคมได้แต่ฝ่ายเดียว ประชาชนทั่วไปมีสิทธิใช้คลื่นความถี่ดังกล่าวได้อย่างเท่าเทียมกัน แต่ต้องเป็นไปตามเงื่อนไขของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๐ วรรคสอง ที่กำหนดให้มีองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ตามที่กฎหมายบัญญัติ

กรณีการเลือกและแต่งตั้งคณะกรรมการ กสช. หรือ กทช. ไม่เสร็จภายในกำหนด ๓ ปี ไม่ได้ทำให้พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการ

โทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ ไม่มีผลใช้บังคับ และผู้ร้องสามารถใช้คลื่นความถี่ได้โดยอิสระไม่มีการควบคุมจากหน่วยงานที่รับผิดชอบดังที่ ผู้ร้องกล่าวอ้าง เนื่องจากการใช้คลื่นความถี่ในการส่งวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์เพื่อให้บริการแก่สาธารณะหรือแก่ชุมชนนั้นเป็นเรื่องที่มีผลกระทบต่อสังคม จึงมีความจำเป็นที่จะต้องควบคุมและกำกับดูแลเพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อย ทั้งนี้ พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ ที่ออกตามความในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓๕ (๒) มาตรา ๘๐ บัญญัติให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการบริหารคลื่นความถี่ การจัดสรรคลื่นความถี่ การอนุญาต การกำกับดูแลการควบคุมการประกอบกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ยังคงมีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายบัญญัติต่อไป จนกว่าจะพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งประธานกรรมการและกรรมการ กสท. หรือ กทช. แล้วแต่กรณี แต่ในระหว่างนั้นจะพิจารณาจัดสรรคลื่นความถี่ ออกใบอนุญาตประกอบกิจการ หรืออนุญาตให้ประกอบกิจการเพิ่มเติมไม่ได้ ดังนั้น ในระหว่างที่ยังไม่พ้นกำหนดระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด การประกอบกิจการให้บริการวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์ เพื่อให้บริการแก่สาธารณะยังคงต้องได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานตามพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๔๘ ซึ่งยังมีผลใช้บังคับอยู่ แต่ในระหว่างระยะเวลาดังกล่าวพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๘๐ ห้ามการออกใบอนุญาตประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์ หรืออนุญาตให้ประกอบกิจการเพิ่มเติม การที่จะต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๕ (แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๐ มาตรา ๕) มิได้เป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๐ ประกอบมาตรา ๓๓๕ (๒) แต่อย่างใด และเมื่อได้วินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๕ (แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๐ มาตรา ๕) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๐ ประกอบมาตรา ๓๓๕ (๒) แล้ว พระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๑๖ และมาตรา ๑๗ (แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๐ มาตรา ๖) ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับมาตรา ๕ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๐ ประกอบมาตรา ๓๓๕ (๒) ด้วยเช่นกัน

ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๕ (แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๐ มาตรา ๕) มาตรา ๑๖ และมาตรา ๑๗ (แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๐ มาตรา ๖) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๔๐ และมาตรา ๓๓๕ (๒)

คำวินิจฉัยที่ ๕๗/๒๕๔๘

วันที่ ๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๘

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคทางเลือกที่สาม

ผู้ร้อง นายทะเบียนพรรคการเมือง

ประเด็น กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคทางเลือกที่สามตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) เนื่องจากไม่ดำเนินการตามมาตรา ๒๙ ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่

ผลคดี ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคทางเลือกที่สาม เมื่อวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๔๗ แต่พรรคทางเลือกที่สามไม่ดำเนินการให้มีสาขาพรรคการเมืองครบสี่สาขาภายในวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๔๘ อันเป็นวันครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนการจัดตั้งเป็นพรรคการเมือง ประกอบกับพรรคทางเลือกที่สามได้มีหนังสือยอมรับต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า การดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๑ ไม่ถูกต้อง และทราบว่า กรณีดังกล่าวอาจเป็นเหตุให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคทางเลือกที่สามได้ แต่เนื่องจากพรรค ไม่ประสงค์จะดำเนินกิจการทางการเมืองอีกต่อไปจึงยอมรับผลที่จะเกิดขึ้น ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ว่า พรรคทางเลือกที่สามไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๙ กรณีมีเหตุที่ศาลรัฐธรรมนูญจะสั่งยุบพรรคทางเลือกที่สามได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

ศาลรัฐธรรมนูญจึงอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง สั่งให้ยุบพรรคทางเลือกที่สาม

คำวินิจฉัยที่ ๕๘/๒๕๔๘

วันที่ ๑๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๘

เรื่อง พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๙ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ หรือไม่

ผู้ร้อง ศาลปกครองสูงสุด

ประเด็น พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๙ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ หรือไม่

ผลคดี ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ บัญญัติเป็นหลักการไว้ว่า การจำกัดสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองสามารถกระทำได้ แต่จะต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่รัฐธรรมนูญกำหนด กล่าวคือ ต้องเป็นกรณีที่รัฐธรรมนูญบัญญัติให้อำนาจในการออกกฎหมายจำกัดสิทธิและเสรีภาพบางประการโดยจะต้องกระทำเท่าที่จำเป็นและไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้และต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่ใช่บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง

ส่วนพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ ประกอบมาตรา ๓๓๔ (๓) โดยมีเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติปรากฏในหมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติว่า โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้บัญญัติให้จัดตั้งศาลปกครองขึ้น เพื่อให้มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่มีข้อพิพาททางกฎหมายปกครองระหว่างเอกชนกับหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือระหว่างหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วยกัน เกี่ยวกับการกระทำหรือการละเว้นการกระทำที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องปฏิบัติตามกฎหมาย หรือเนื่องจากการกระทำหรือละเว้นการกระทำที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ฯลฯ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้กำหนดระยะเวลาการฟ้องคดีปกครองไว้หลายกรณี เช่น กรณีมาตรา ๔๙ มาตรา ๕๐ มาตรา ๕๑ และมาตรา ๕๒ โดยแต่ละมาตราได้กำหนดเงื่อนไขการฟ้องคดีและกำหนดเวลาฟ้องคดีไว้แตกต่างกัน กรณีพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง ฯ มาตรา ๔๙ เป็นบทบัญญัติในเรื่องระยะเวลาการฟ้องคดีปกครองทั่วไป โดยผู้ฟ้องคดีจะต้องยื่นฟ้องภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี หรือนับแต่วันที่พ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ฟ้องคดีได้มีหนังสือร้องขอต่อหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดและไม่ได้รับหนังสือชี้แจงจากหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือได้รับแต่เป็นคำชี้แจงที่ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าไม่มีเหตุผล แล้วแต่กรณี เว้นแต่จะมีบทกฎหมายเฉพาะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น การที่กฎหมายกำหนดเวลาฟ้องคดีไว้แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับลักษณะหรือประเภทของคดี โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและความเป็นธรรม ทั้งนี้ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๙ เป็นกฎหมายที่ใช้บังคับเป็นการทั่วไป มิได้มุ่งหมายที่จะใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยเฉพาะเจาะจง

ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๙ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙

คำวินิจฉัยที่ ๕๙/๒๕๔๘

วันที่ ๒๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๘

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคประชาชนไทย

ผู้ร้อง นายทะเบียนพรรคการเมือง

ประเด็น กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคประชาชนไทยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) เนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๙ หรือไม่

ผลคดี ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคประชาชนไทย ตั้งแต่วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ซึ่งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๙ กำหนดให้ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วย สมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขา พรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ข้อเท็จจริงตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองปรากฏว่า พรรค ประชาชนไทยได้มีหนังสือแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง กรณีรับบุคคลเข้าเป็นสมาชิกพรรคจำนวนทั้งสิ้น ๕,๖๘๙ คน และจัดส่งทะเบียนสมาชิกพรรคประชาชนไทย (แบบ ท.พ. ๔) พร้อมแผ่นดิสต์เก็ท แต่จากการ ตรวจสอบข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งพบว่า สมาชิกพรรคประชาชนไทยมีจำนวน ๕,๑๕๑ คน สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ขอให้สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง ตรวจสอบข้อมูลของ สมาชิกพรรคประชาชนไทยจำนวน ๕,๑๕๑ คน ว่า มีคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๑ แห่ง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ หรือไม่ สำนักบริหารการทะเบียน กรม การปกครอง ได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๘ แจ้งผลการตรวจสอบข้อมูลบุคคลของสมาชิกพรรค ประชาชนไทยว่า ได้ตรวจสอบข้อมูลสมาชิกพรรคการเมืองในฐานข้อมูลทะเบียนราษฎรแล้ว ปรากฏผลดังนี้ จำนวนข้อมูลทั้งหมด ๕,๑๕๑ รายการ ค้นหาโดยเลขประจำตัวประชาชน ไม่พบ ๕๓๔ รายการ และค้นหาโดย เลขประจำตัวประชาชนพบ ๔,๖๑๗ รายการ นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ใช้อำนาจตามมาตรา ๗ แห่งพระราช บัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ให้พรรคประชาชนไทยดำเนินการจัดส่งสำเนา บัตรประจำตัวประชาชนและสำเนาทะเบียนบ้านของสมาชิกที่ตรวจสอบไม่พบเลขประจำตัวประชาชนจำนวน ๕๓๔ คน เพื่อยืนยันว่า มีตัวตนอยู่จริง โดยกำหนดส่งภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากนายทะเบียน พรรคการเมือง แต่ปรากฏว่า เมื่อถึงกำหนดเวลาพรรคประชาชนไทยมิได้ดำเนินการแต่อย่างใด นายทะเบียน พรรคการเมืองจึงพิจารณาจำนวนสมาชิกพรรคประชาชนไทยเท่าที่ตรวจสอบพบเพียง ๔,๕๓๗ คน ประกอบกับ เมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้ส่งสำเนาคำร้องเพิ่มเติมของนายทะเบียนพรรคการเมืองกรณีพรรคประชาชนไทยมีจำนวน สมาชิกไม่ครบ ๕,๐๐๐ คน ให้พรรคประชาชนไทยเพื่อยืนยันคำชี้แจง ปรากฏว่าพรรคประชาชนไทยได้ยื่นคำชี้แจง ต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า พรรคประชาชนไทยไม่ขอส่งเอกสารหรือชี้แจงเพิ่มเติม ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคดีไป ตามกระบวนการยุติธรรม ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ว่า เมื่อครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียน พรรคการเมืองรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคประชาชนไทย พรรคประชาชนไทยมีสมาชิกไม่ครบจำนวน ๕,๐๐๐ คน ไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๙ กรณีจึงมีเหตุ ที่จะสั่งยุบพรรคประชาชนไทยได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ส่วนกรณีที่ว่าพรรคประชาชนไทยได้ดำเนินการให้มีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อย ภาคละหนึ่งสาขาครบทั้งสี่ภาค หรือไม่ นั้น ไม่จำต้องวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญจึงอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง จึงให้ยุบพรรคประชาชนไทย

คำวินิจฉัยที่ ๖๐/๒๕๔๘

วันที่ ๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๘

เรื่อง กรณีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินในกระบวนการเพื่อให้ได้มาซึ่งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ภายหลังที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ ๔๗/๒๕๔๗

ผู้ร้อง คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

ประเด็น ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ หรือไม่

ผลคดี ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ แต่คำร้องที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับไว้พิจารณาวินิจฉัยได้ จะต้องเป็นกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินซึ่งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเกิดขึ้นจริง

สำหรับลักษณะปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญปรากฏ ในคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕๔/๒๕๔๒ สรุปว่า ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ อาจมีลักษณะของปัญหาว่า องค์กรตามรัฐธรรมนูญขององค์กรใดองค์กรหนึ่ง มีอำนาจกระทำการในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือไม่เพียงใด หรืออาจมีลักษณะของปัญหาว่า องค์กรตามรัฐธรรมนูญตั้งแต่สององค์กรขึ้นไป มีปัญหาโต้แย้งกันว่า องค์กรตามรัฐธรรมนูญขององค์กรหนึ่งได้ใช้อำนาจหน้าที่ล่วงล้ำ หรือกระทบกระเทือนอำนาจหน้าที่ของอีกองค์กรหนึ่ง และศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยเพิ่มเติมในหลายคำวินิจฉัย สรุปว่า ไม่ว่าจะ เป็นกรณีมีปัญหาขององค์กรตามรัฐธรรมนูญเพียงองค์กรเดียว หรือมีปัญหาโต้แย้งกันระหว่างองค์กรตามรัฐธรรมนูญตั้งแต่สององค์กร ขึ้นไป ก็ตามคำร้องที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับวินิจฉัย จะต้องเป็นคำร้องที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญเกิดขึ้นจริงจากการใช้อำนาจหน้าที่ ไม่ใช่เป็นเพียงกรณีมีข้อสงสัยหรือเป็นข้อหาหรือ โดยที่ยังไม่ได้มีปัญหาเกิดขึ้นจากการใช้อำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ

กรณีตามคำร้อง คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ซึ่งเป็นผู้ร้องเห็นว่า มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของตนในกระบวนการเพื่อให้ได้มาซึ่งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินซึ่งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ภายหลังจากที่ได้มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๔๗/๒๕๔๗ โดยเป็นปัญหาที่เกิดจากการโต้แย้งคัดค้านทั้งจากคุณหญิงจรรุวรรณ เมณฑกา ซึ่งหากยังถือว่าดำรงตำแหน่งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินอยู่จริง ก็อาจถือได้ว่าเป็นองค์กรหนึ่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๑๒ และมาตรา ๓๓๓ และจากองค์กรภายนอกต่าง ๆ จนส่งผลกระทบต่อการศึกษาเลือกผู้สมควรดำรงตำแหน่งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน อันทำให้การปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ดังกล่าวของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินไม่บรรลุวัตถุประสงค์ตามกฎหมาย ก่อให้เกิดความสับสนและมีการฟ้องร้องดำเนินคดีกันหลายฝ่าย เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์สาธารณะและต่อระบบการเมืองการปกครองในการบริหารราชการแผ่นดินเป็น อย่างมาก จึงมีคำขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยรวม ๒ ข้อ คือ

ข้อ ๑ ภายหลังจากที่ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๔๗/๒๕๔๗ ว่า การใช้อำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินและวุฒิสภาในกระบวนการเพื่อให้ได้มาซึ่งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินมีการใช้อำนาจหน้าที่ที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพราะมิได้ดำเนินการให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา

๓๑๒ มาตรา ๓๓๓ (๑) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง (๖) มาตรา ๓๐ ประกอบด้วยระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการสรรหาผู้ที่สมควรได้รับการเสนอชื่อเป็นผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๖ (๕) และมาตรา ๓๑ นั้น การที่คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินได้ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ที่รัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ บัญญัติไว้ โดยดำเนินการสรรหาและเลือกผู้สมควรดำรงตำแหน่งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินใหม่ โดยถือผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญผูกพันคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินและวุฒิสภา และถือว่าคุณหญิงจารุวรรณ เมณฑกา มิได้รับเลือกจากคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินและมิได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภามา ตั้งแต่ต้นจึงไม่สามารถที่จะปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินต่อไปได้ นับตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยนั้น ขอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ ประการใด

ข้อ ๒ การที่คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินได้ดำเนินการสรรหาและเลือก ผู้สมควรดำรงตำแหน่งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินใหม่ โดยไม่มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้คุณหญิงจารุวรรณ เมณฑกาพ้นจากตำแหน่ง เพราะมิใช่ตำแหน่งตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ นั้น ขอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือไม่ ในส่วนคำขอให้พิจารณาวินิจฉัย ข้อ ๑ เห็นว่า ภายหลังจากศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ ๔๗/๒๕๕๗ แล้ว ผลของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญย่อมเป็นเด็ดขาด และมีผลผูกพัน เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๘ ซึ่งบัญญัติว่า คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นเด็ดขาด มีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐ คือ ผลของคำวินิจฉัยที่ว่า “คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินได้ดำเนินการสรรหาและเลือกผู้สมควรดำรงตำแหน่งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินได้ผู้ที่ได้รับคะแนนเสียงสูงสุด และมีคะแนนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการตรวจเงินแผ่นดินทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๑๒ มาตรา ๓๓๓ (๑) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง (๖) มาตรา ๓๐ ประกอบด้วยระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการสรรหาผู้ที่สมควรได้รับการเสนอชื่อเป็นผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๖ (๕) แล้ว ส่วนการที่ประธานกรรมการตรวจเงินแผ่นดินมีหนังสือในนามคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินเสนอรายชื่อบุคคล จำนวน ๓ คน ให้วุฒิสภาพิจารณาเลือก และวุฒิสภามีมติเลือกผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน จำนวน ๑ คน จากจำนวน ๓ คน ตามที่ประธานกรรมการตรวจเงินแผ่นดินมีหนังสือในนามคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินเสนอมานั้น เป็นการใช้อำนาจหน้าที่ที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพราะมิได้ดำเนินการให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๑๒ มาตรา ๓๓๓ (๑) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง (๖) มาตรา ๓๐ ประกอบด้วยระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการสรรหาผู้ที่สมควรได้รับการเสนอชื่อเป็นผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๖ (๕) และมาตรา ๓๑” ย่อมเป็นเด็ดขาดและมีผลผูกพันให้องค์กรที่เกี่ยวข้องในกระบวนการ เพื่อให้ได้มาซึ่งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินจะต้องไปดำเนินการให้เป็นไปโดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

การที่คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินได้ดำเนินการสรรหาและเลือกผู้สมควรดำรงตำแหน่งผู้ว่าการ

ตรวจเงินแผ่นดินใหม่ ภายหลังจากศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ ๔๗/๒๕๔๗ แล้ว โดยถือผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญผูกพันคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินและวุฒิสภา และถือว่าคุณหญิงจารุวรรณ เมณฑกา มีได้รับเลือกจากคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินและมิได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภามาตั้งแต่ต้น จึงไม่สามารถที่จะปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินต่อไปได้ นับตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยนั้น เป็นกรณีที่คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินได้ใช้ดุลพินิจพิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องในฐานะองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่มีอำนาจหน้าที่ในการสรรหาบุคคลผู้สมควรได้รับการเสนอชื่อเป็นผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน เป็นไปตามผลของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๔๗/๒๕๔๗ ซึ่งมีผลผูกพันตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๘ จนได้รายชื่อนายวิสุทธิ์ มนตรีวัต เป็นบุคคลผู้สมควรได้รับการเสนอชื่อเป็นผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินเสนอวุฒิสภา วุฒิสภาซึ่งเป็นองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ในการถวายคำแนะนำพระมหากษัตริย์เพื่อทรงแต่งตั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินก็ได้มีมติให้ความเห็นชอบ และประธานวุฒิสภาซึ่งเป็นผู้มีหน้าที่รับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งก็ได้นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งนายวิสุทธิ์ มนตรีวัตเป็นผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ตามขั้นตอนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๑๒ แล้ว การที่นายวิสุทธิ์ มนตรีวัต แสดงเจตนาขอถอนตัวจากการเป็นผู้ได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาให้ดำรงตำแหน่งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินไม่ได้เป็นการโต้แย้งการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และไม่ได้ทำให้การดำเนินการสรรหาบุคคลผู้สมควรได้รับการเสนอชื่อเป็นผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินที่คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินได้ดำเนินการเสร็จสิ้นไปแล้ว เสียไปแต่อย่างใด เห็นได้ว่าคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินไม่ได้มีปัญหาใด ๆ จากการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการสรรหาบุคคลผู้สมควรได้รับการเสนอชื่อเป็นผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน

ในส่วนที่คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินอ้างว่า ถูกโต้แย้งการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ในการสรรหาผู้สมควรได้รับการเสนอชื่อเป็นผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน จากคุณหญิงจารุวรรณ เมณฑกา นั้น เมื่อคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินและองค์กรที่เกี่ยวข้องในกระบวนการเพื่อให้ได้มาซึ่งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินได้ดำเนินการให้เป็นไปตามผลของ คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๔๗/๒๕๔๗ แล้ว คุณหญิงจารุวรรณ เมณฑกา ก็ไม่ใช่องค์กรตามรัฐธรรมนูญที่จะเป็นผู้โต้แย้งเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินในการสรรหาผู้สมควรได้รับการเสนอชื่อเป็นผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินใหม่

ส่วนที่คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินอ้างว่า ถูกโต้แย้งการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ในการสรรหาผู้สมควรได้รับการเสนอชื่อเป็นผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน จากองค์กรภายนอกต่าง ๆ จนส่งผลกระทบต่อการศึกษาเลือกผู้สมควรดำรงตำแหน่งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน อันทำให้การปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ดังกล่าวของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินไม่บรรลุวัตถุประสงค์ตามกฎหมายก่อให้เกิดความสับสนและมีการฟ้องร้องดำเนินคดีกันหลายฝ่าย เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์สาธารณะและต่อระบบการเมืองการปกครองในการบริหารราชการแผ่นดินเป็นอย่างมาก นั้น

แม้จะมีการโต้แย้งจากองค์กรภายนอกต่าง ๆ แต่องค์กรเหล่านั้น ไม่ได้มีฐานะเป็น องค์กรตามรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการสรรหาผู้สมควรได้รับการเสนอชื่อเป็นผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน อีกทั้งการ

โต้แย้งดังกล่าวก็ไม่ได้ก่อให้เกิดผลทางกฎหมายที่ทำให้การดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ในการสรรหาผู้สมควรดำรงตำแหน่งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินใหม่ เพื่อให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญไม่บรรลุวัตถุประสงค์ตามกฎหมายแต่อย่างใด เพราะคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินก็ได้ดำเนินการอันเป็นการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการสรรหาผู้สมควรได้รับการเสนอชื่อเป็นผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน จนครบขั้นตอนที่เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินแล้ว กรณีไม่ได้มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินในการสรรหาผู้สมควรดำรงตำแหน่งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินภายหลังจากศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ ๔๗/๒๕๔๗ อันเกิดจากการโต้แย้งขององค์กรตามรัฐธรรมนูญองค์กรอื่น กรณีตามคำร้องของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินตามที่มีคำขอให้พิจารณา ข้อ ๑ นี้ ไม่ได้เป็นกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นกรณีคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญเอง หรือกรณีมีการโต้แย้งเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินจากองค์กรตามรัฐธรรมนูญอื่น คำขอให้พิจารณาข้อ ๑ นี้ จึงไม่เป็นคำร้องส่วนที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖

ในส่วนคำขอให้พิจารณาวินิจฉัย ข้อ ๒ ของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินที่ว่า “การที่คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินได้ดำเนินการสรรหาและเลือกผู้สมควรดำรงตำแหน่งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินใหม่ โดยไม่มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้คุณหญิงจารุวรรณ เมณฑกา พ้นจากตำแหน่ง เพราะมิใช่ตำแหน่งตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ นั้น ขอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือไม่” เป็นกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินเกิดขึ้น หรือไม่ นั้น

การที่คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินได้ดำเนินการสรรหาและเลือกผู้สมควรดำรงตำแหน่งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินใหม่ เป็นการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการสรรหาผู้สมควรได้รับการเสนอชื่อเป็นผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และเพื่อให้เป็นไปตามผลของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญแล้ว คำขอให้พิจารณาวินิจฉัยข้อ ๒ ของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า การที่คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินได้ดำเนินการสรรหาและเลือกผู้สมควรดำรงตำแหน่งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินใหม่ โดยไม่มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้คุณหญิงจารุวรรณ เมณฑกา พ้นจากตำแหน่ง เพราะมิใช่ตำแหน่งตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ นั้น ขอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือไม่ นั้น เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสรรหาและเลือกผู้สมควรดำรงตำแหน่งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินใหม่จึงอยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ในกระบวนการเพื่อให้ได้มาซึ่งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คำขอดังกล่าวไม่ได้เป็นกรณีมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ ได้

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้องและคำขอให้พิจารณาวินิจฉัยของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินแล้ว โดยคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินได้ดำเนินการสรรหาและเลือกผู้สมควรดำรงตำแหน่งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินใหม่ภายหลังจากศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ ๔๗/๒๕๔๗ ตามอำนาจหน้าที่ที่รัฐธรรมนูญและ

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๒ บัญญัติไว้ และเป็นไปตามผลของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีผลผูกพันตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๘ จนได้รายชื่อนายวิสุทธิมนตรีวัด เป็นบุคคลผู้สมควรได้รับการเสนอชื่อเป็นผู้ว่าการ ตรวจเงินแผ่นดิน เสนอวุฒิสภา ซึ่งวุฒิสภาให้ความเห็นชอบ และประธานวุฒิสภาได้นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งตามขั้นตอนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๑๒ แล้ว เห็นว่าเป็นกรณีที่คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินได้ใช้ดุลพินิจพิจารณาดำเนินการในฐานะองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่มีอำนาจหน้าที่ในการสรรหาและเลือกบุคคลผู้สมควรได้รับการเสนอชื่อเป็นผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน อันเป็นการปฏิบัติให้เป็นไปโดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ตลอดจนกฎหมายที่เกี่ยวข้องครบถ้วนตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๔๗/๒๕๔๗ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินไม่ได้มีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของตนแต่อย่างใด การขอถอนตัวของนายวิสุทธิมนตรีวัดจากการเป็นผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อ การโต้แย้งการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินในการสรรหาผู้สมควรได้รับการเสนอชื่อเป็นผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน จากคุณหญิงจาร์วรรณ เมณฑกา และการโต้แย้งจากองค์กรภายนอกต่าง ๆ ไม่ได้เป็นการโต้แย้งขององค์กรตามรัฐธรรมนูญที่เป็นปัญหาต่อการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินที่ได้ดำเนินการเสร็จไปแล้ว อีกทั้งเมื่อคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินได้ดำเนินการสรรหาและเลือกผู้สมควรดำรงตำแหน่งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินใหม่ เป็นการดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องตามผลของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญแล้ว คำขอให้พิจารณาวินิจฉัยข้อ ๒ ของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า การที่คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินได้ดำเนินการสรรหาและเลือกผู้สมควรดำรงตำแหน่งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินใหม่ โดยไม่มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้คุณหญิงจาร์วรรณ เมณฑกา พ้นจากตำแหน่ง เพราะมิใช่ตำแหน่งตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ นั้น ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือไม่ นั้น เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสรรหาและเลือกผู้สมควรดำรงตำแหน่งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินใหม่ จึงอยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ในกระบวนการเพื่อให้ได้มาซึ่งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คำขอดังกล่าวไม่ได้เป็นกรณีมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ ได้

ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า กรณีตามคำร้องที่คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยทั้ง ๒ ข้อ ไม่ได้มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินซึ่งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญเกิดขึ้น ตามเหตุผลที่ได้พิจารณาโดยลำดับ ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่รับคำร้องของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖

คำวินิจฉัยที่ ๖๑/๒๕๔๘

วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๘

เรื่อง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๙ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ หรือไม่

ผู้ร้อง ศาลฎีกา

ประเด็น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๙ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ หรือไม่

ผลคดี ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๙ กรณีที่ผู้อุทธรณ์ คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นต้องนำเงินค่าธรรมเนียมซึ่งจะต้องใช้แก่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งตามคำพิพากษาหรือคำสั่งมาวางศาลพร้อมกับอุทธรณ์นั้น เนื่องจากการดำเนินคดีแพ่ง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งกำหนดให้คู่ความหรือผู้ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับคดีจะต้องเสียค่าใช้จ่าย เรียกว่า ค่าฤชาธรรมเนียม คำว่า “ค่าฤชาธรรมเนียม” หมายความว่าค่าธรรมเนียมด้วย “ค่าธรรมเนียมศาล” คือ เงินที่ต้องชำระให้แก่ศาลในการฟ้อง ดำเนินคดีหรือต่อสู้คดี แบ่งเป็น ๒ ประเภท คือ ค่าขึ้นศาล และค่าธรรมเนียมอื่น ๆ ตามตาราง ๑ และ ๒ ท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง คือ เงินค่าธรรมเนียมที่ต้องชำระให้แก่ศาลในการยื่นคำฟ้องต่อศาล โดยชำระในเวลายื่นคำฟ้อง เรียกว่า ค่าขึ้นศาล ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๙ เป็นค่าธรรมเนียมอื่น ๆ ตามตาราง ๑ และ ๒ ท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ทั้งนี้ คู่ความฝ่ายแพคดีจะชำระเป็นค่าอะไรบ้างได้มีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๖๑ ที่บัญญัติเช่นนี้ก็เพื่อเป็นประกันว่า หากในที่สุดศาลอุทธรณ์พิพากษาให้ผู้อุทธรณ์ต้องรับผิดชอบค่าธรรมเนียมแทนคู่ความที่ชนะคดีแล้ว ผู้ชนะคดีจะมีสิทธิได้รับค่าธรรมเนียมที่วางไว้ต่อศาลพร้อมอุทธรณ์นั้น ผู้อุทธรณ์ต้องนำเงินค่าธรรมเนียมที่ต้องใช้แก่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งตามคำพิพากษาหรือคำสั่งมาวางศาลพร้อมกับอุทธรณ์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๙ นั้น เป็นบทบัญญัติที่ใช้กับคู่ความอย่างเท่าเทียมกัน คู่ความทุกคนได้รับการปฏิบัติและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่ได้คำนึงถึงฐานะของคู่ความแต่อย่างใด ที่ผู้ร้องอ้างว่า กรณีบุคคลที่มีฐานะยากจนยอมไม่มีเงินมาวางและขอทุเลาการบังคับและขออนุญาตในจำนวนเงินดังกล่าวไม่ได้นั้น เห็นว่า คนที่มีฐานะยากจนไม่มีเงินที่จะเสียค่าธรรมเนียมศาลได้ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๕๕ มาตรา ๑๕๖ และมาตรา ๑๕๗ บัญญัติให้ร้องขอดำเนินคดีอย่างคนอนาถาได้ หากศาลอนุญาตให้ผู้ร้องขอดำเนินคดีอย่างคนอนาถาได้ ผู้นั้นก็ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายหรือเสียค่าฤชาธรรมเนียมแต่อย่างใด ข้ออ้างของผู้ร้องฟังไม่ขึ้น ดังนั้น บทบัญญัติมาตรา ๒๒๙ ที่ให้ผู้อุทธรณ์ต้องนำเงินค่าธรรมเนียมที่ต้องใช้แก่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งมาวางศาลพร้อมอุทธรณ์ โดยไม่อาจขอทุเลาได้นั้น ไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมแก่บุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องฐานะทางเศรษฐกิจ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ แห่ง

ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๙ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐

คำวินิจฉัยที่ ๖๒/๒๕๔๘

วันที่ ๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๘

เรื่อง พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๒ วรรคสอง และมาตรา ๔๙ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่

ผู้ร้อง ศาลฎีกา

ประเด็น ประเด็นที่หนึ่ง พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๒ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ หรือไม่ ประเด็นที่สอง พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๙ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ ประกอบมาตรา ๒๙ และมาตรา ๖๒ หรือไม่

ผลคดี ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า

ประการที่หนึ่ง พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ เป็นบทบัญญัติที่วางหลักเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยไว้ว่า การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้ กฎหมายดังกล่าวต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปและไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ทั้งต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นด้วย รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ เป็นบทบัญญัติที่เป็นหลักประกันความมั่นคงแห่งสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย โดยบัญญัติให้การจำกัดสิทธิและเสรีภาพจะกระทำมิได้ภายใต้หลักเกณฑ์ที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ กล่าวคือ ต้องอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญกำหนด ทั้งจะต้องกระทำเท่าที่จำเป็นและจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพมิได้ และต้องเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ใช้บังคับเป็นการทั่วไปไม่ใช้บังคับกับกรณีใดกรณีหนึ่งเป็นการเฉพาะ

สำหรับพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๒ วรรคสอง เป็นบทบัญญัติที่กำหนดเงื่อนไขในการฟ้องคดีต่อศาลปกครองว่า ผู้ฟ้องคดีจะต้องดำเนินการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายที่ตนได้รับอันเนื่องมาจากการกระทำของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐตามขั้นตอนหรือวิธีการที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับการนั้นเสียก่อนที่จะฟ้องคดีต่อศาลปกครอง เพื่อให้ฝ่ายปกครองดำเนินการตรวจสอบ ทบทวน และแก้ไขข้อบกพร่องหรือข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นวิธีการแก้ไขเพื่อความเป็นธรรมแก่ผู้ที่ฟ้องคดีและเพื่อประโยชน์แก่ราชการ หากได้มีการแก้ไขและเป็นที่พอใจแก่ผู้จะฟ้องคดี ก็ไม่มีความจำเป็น ที่จะต้องนำคดีมาสู่ศาล บทบัญญัติดังกล่าวสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ มิได้เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลแต่ประการใด ดังนั้น พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๒ วรรคสอง จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙

ประเด็นที่สอง พิจารณาแล้วเห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๕๘/๒๕๔๘ ลงวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๔๘ วินิจฉัยไว้แล้วว่า พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๙ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ โดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวได้พิจารณาประกอบบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ ไว้แล้วว่าพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ ประกอบมาตรา ๓๓๔ (๓) โดยมีเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติปรากฏในหมายเหตุท้ายพระราช

บัญญัติว่า โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้บัญญัติให้จัดตั้งศาลปกครองขึ้น เพื่อให้มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่มีข้อพิพาททางกฎหมายปกครองระหว่างเอกชนกับหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือระหว่างหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วยกัน เกี่ยวกับการกระทำหรือการละเว้นการกระทำที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องปฏิบัติตามกฎหมาย หรือเนื่องจากการกระทำหรือละเว้นการกระทำที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ฯลฯ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้กำหนดระยะเวลาการฟ้องคดีปกครองไว้หลายกรณี เช่น กรณีมาตรา ๔๙ มาตรา ๕๐ มาตรา ๕๑ และ มาตรา ๕๒ โดยแต่ละมาตราได้กำหนดเงื่อนไขการฟ้องคดีปกครองไว้ต่างกัน กรณีพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๙ เป็นบทบัญญัติเรื่องระยะเวลาการฟ้องคดีปกครองทั่วไปโดยผู้ฟ้องคดีจะต้องยื่นฟ้องภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี หรือนับแต่วันที่พ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ฟ้องคดีได้มีหนังสือร้องขอต่อหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายกำหนดและไม่ได้มีหนังสือชี้แจงจากหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือได้รับแต่เป็นคำชี้แจงที่ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าไม่มีเหตุผล แล้วแต่กรณี เว้นแต่จะมีบทกฎหมายเฉพาะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น การที่กฎหมายกำหนดเวลาฟ้องคดีไว้แตกต่างกันขึ้นอยู่กับลักษณะหรือประเภทของคดี โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและความเป็นธรรม ทั้งนี้ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นกฎหมายที่ใช้บังคับเป็นการทั่วไป มิได้มุ่งหมายที่จะใช้บังคับกับกรณีใดกรณีหนึ่งหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ดังนั้น พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๙ จึงไม่มีกรณีที่จะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ ประกอบมาตรา ๒๙ รวมทั้งมาตรา ๖๒ ซึ่งเป็นบทบัญญัติรับรองสิทธิของบุคคลที่จะฟ้องหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นของรัฐ ที่เป็นนิติบุคคลให้รับผิดชอบเนื่องจากการกระทำหรือการละเว้นการกระทำของข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานนั้น ๆ ได้อย่างใด

ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง และวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๒ วรรคสอง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ และพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๙ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ ประกอบมาตรา ๒๙ และมาตรา ๖๒

คำวินิจฉัยที่ ๖๓/๒๕๔๘

วันที่ ๒๙ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๘

เรื่อง พระราชกำหนดการกักเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๗ มาตรา ๘ และมาตรา ๑๐ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง หรือไม่

ผู้ร้อง ศาลอุทธรณ์

ประเด็น พระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. ๒๕๖๗ มาตรา ๘ และมาตรา ๑๐ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง หรือไม่

ผลคดี ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ เป็นบทบัญญัติทั่วไป ที่บัญญัติให้ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ เป็นบทบัญญัติที่ให้องค์กรของรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ บัญญัติเป็นหลักการไว้ว่า การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ แต่มีข้อยกเว้นให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้ และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้ กฎหมายที่ออกมาจำกัดสิทธิและเสรีภาพต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติที่รับรองหลักความเสมอภาคของบุคคลโดยกำหนดให้บุคคลมีความเสมอภาคในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ เป็นบทบัญญัติที่คุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยโดยให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติที่ให้ความคุ้มครองสิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน บุคคลผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินย่อมมีสิทธิที่จะใช้สอยและได้รับประโยชน์จากทรัพย์สินของตน มีสิทธิติดตามเอาคืนและขัดขวางบุคคลที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินโดยมิชอบด้วยกฎหมาย แต่ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินอาจถูกจำกัดได้โดยบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่รัฐมอบอำนาจให้อำนาจในการตราขึ้น ซึ่งการจำกัดสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินต้องกระทำเท่าที่จำเป็นและไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินนั้น

พระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. ๒๕๖๗ มาตรา ๘ เป็นบทบัญญัติที่มีวัตถุประสงค์เป็นการคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนผู้ให้กู้ยืมเงินเพื่อป้องกันผู้กู้ยืมเงินทำการชักย้ายถ่ายเทหรือซ่อนเร้นทรัพย์สินด้วยวิธีการต่างๆ แม้มาตรการดังกล่าวจะอยู่ในขั้นตอนที่ศาลยังไม่มีคำพิพากษาว่าบุคคลนั้นได้กระทำความผิดก็ตาม แต่การที่พนักงานเจ้าหน้าที่จะใช้อำนาจดำเนินการยึดและอายัดทรัพย์สินได้ ก็จะต้องปรากฏข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบแห่งการใช้อำนาจตามบทบัญญัติของกฎหมาย กล่าวคือ ผู้กู้ยืมเงินที่ เป็นผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดตามมาตรา ๔ หรือมาตรา ๕ และมีหนี้สินล้นพ้นตัวตามกฎหมายว่าด้วยการล้มละลาย หรือมีสินทรัพย์ไม่พอชำระหนี้สิน ซึ่งการที่บุคคลดังกล่าวมีหนี้สินล้นพ้นตัว หรือมีสินทรัพย์ไม่พอชำระหนี้สิน ย่อมจะมีผลกระทบต่อประชาชนผู้ให้กู้ยืมเงิน ซึ่งอาจจะไม่ได้รับทรัพย์สินที่ถูกฉ้อโกงไปคืน ดังนั้น เพื่อคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนผู้ให้กู้ยืมเงิน กฎหมายจึงให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้นั้นไว้ก่อนเพื่อเป็นหลักประกันในการคืนทรัพย์สินที่ถูกฉ้อโกงแก่ผู้ให้กู้ยืมเงิน อย่างไรก็ตาม พนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังจึงจะใช้อำนาจดังกล่าวได้ จึงเป็นการถ่วงการใช้อำนาจโดยผู้มีอำนาจสูงสุดที่รักษาการตามกฎหมายก่อนแล้ว นอกจากนี้ การที่

กฎหมายบัญญัติว่าเมื่อได้มีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้ใดไว้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งเรื่องให้พนักงานอัยการเพื่อพิจารณาดำเนินคดีล้มละลายต่อไป จึงเป็นกรณีที่กฎหมายกำหนดให้มีการตรวจสอบการใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๘ โดยศาลยุติธรรมอีกชั้นหนึ่ง เป็นเรื่องที่กฎหมายกำหนดขั้นตอนการใช้อำนาจยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้กู้ยืมเงินที่เป็นผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดตามพระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๗ โดยสมควรแก่เหตุและความเป็นธรรมแก่ผู้กู้ยืมเงินตามสมควร

ส่วนพระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๗ มาตรา ๑๐ เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจพนักงานอัยการฟ้องผู้กู้ยืมเงินที่เป็นผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดตามมาตรา ๔ หรือมาตรา ๕ แห่งพระราชกำหนดการกู้ยืมเงิน ๖ เป็นบุคคลล้มละลายได้เมื่อเข้าหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ (๑) เป็นผู้ที่มีหนี้สินล้นพ้นตัว หรือมีสินทรัพย์ไม่พอชำระหนี้สินได้ (๒) เป็นหนี้ผู้ให้กู้ยืมเงินรายหนึ่งหรือหลายรายเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งแสนบาท และ (๓) หนี้้นั้นอาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอน ไม่ว่าหนี้้นั้นจะถึงกำหนดชำระโดยพลันหรือในอนาคตก็ตาม จึงเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์ที่จะดำเนินคดีล้มละลายกับผู้กู้ยืมเงินที่เป็นผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดตามพระราชกำหนดการกู้ยืมเงิน ๖ ทุกรายอย่างเสมอกัน โดยที่พระราชกำหนดการกู้ยืมเงิน ๖ ให้ดำเนินกระบวนการพิจารณาไปตามกฎหมายว่าด้วยการล้มละลาย เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยการล้มละลาย เป็นกฎหมายที่กำหนดวิธีการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้เพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้ ไม่ว่าจะเป็นเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์หรือเจ้าหนี้อื่น ๆ ก็ตาม เพียงแต่ยื่นคำขอรับชำระหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ภายหลังที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาด และเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ เพื่อมิให้ลูกหนี้กระทำการใด ๆ เกี่ยวกับกิจการและทรัพย์สินจนทำให้ไม่มีทรัพย์สินเหลืออยู่เพียงพอที่จะชำระคืนให้แก่เจ้าหนี้ และทำการแบ่งทรัพย์สินให้แก่เจ้าหนี้ภายหลังที่ศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายแล้ว ซึ่งเป็นกระบวนการพิจารณาที่มีความรวดเร็วและเป็นธรรมแก่เจ้าหนี้ ซึ่งจะมีผลทำให้ผู้ให้กู้ยืมเงินได้รับทรัพย์สินคืนอย่างเท่าเทียมกัน นอกจากนี้ในการพิจารณาคดีล้มละลายศาลจะต้องพิจารณาให้ได้ความจริงตามมาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง จึงจะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้เด็ดขาดได้ กล่าวคือนอกจากศาลจะต้องพิจารณาให้ได้ความจริงว่า เป็นผู้ที่มีหนี้สินล้นพ้นตัวหรือมีสินทรัพย์ไม่พอชำระหนี้สิน และเป็นผู้ให้กู้ยืมเงินรายหนึ่งหรือหลายรายเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งแสนบาท และหนี้้นั้นอาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอน ไม่ว่าหนี้้นั้นจะถึงกำหนดชำระโดยพลันหรือในอนาคตก็ตาม ศาลยังจะต้องพิจารณาให้ได้ความจริงด้วยว่า ผู้นั้นเป็นผู้กู้ยืมเงินที่เป็นผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดตามมาตรา ๔ หรือมาตรา ๕ ด้วย จึงเป็นบทบัญญัติที่ให้ศาลมีอำนาจตรวจสอบการใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๗ ก่อนจะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์

ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๗ มาตรา ๘ และมาตรา ๑๐ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง

สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. ๒๕๕๙

คำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๕๙

วันที่ ๑๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๙

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเสรี

ผู้ร้อง นายทะเบียนพรรคการเมือง

ประเด็น กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคเสรีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) เนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๙ หรือไม่

ผลคดี พิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน ในวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๗ พรรคเสรีดำเนินการได้เฉพาะการจัดตั้งสาขาพรรคโดยนายทะเบียนพรรคการเมืองรับรองแล้วครบสี่ภาค แต่ในเรื่องการรับสมัครพรรคซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด นั้น พรรคเสรีจัดส่งเอกสารหลักฐานการรับสมัครพรรคต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ไม่ครบห้าพันคนซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองให้อีกาสพรรคเสรีจัดส่งเอกสารหลักฐานเพื่อแสดงความมีตัวตนอยู่จริงของสมาชิกพรรคในส่วนที่ยังไม่ครบห้าพันคนถึงวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๘ ซึ่งเป็นระยะเวลาเกินกว่ากำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันที่กฎหมายบังคับให้พรรคเสรีต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ประกอบกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้หัวหน้าพรรคการเมืองต้องจัดทำทะเบียนสมาชิกให้ตรงตามความเป็นจริงเก็บรักษาไว้ ณ ที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของพรรคการเมือง และพร้อมที่จะให้นายทะเบียนหรือผู้ซึ่งนายทะเบียนมอบหมายตรวจสอบได้

ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ว่า เมื่อครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคเสรี พรรคเสรีมีสมาชิกไม่ครบจำนวนห้าพันคน ไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๙ กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคเสรีได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) โดยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสองสั่งให้ยุบพรรคเสรี

คำวินิจฉัยที่ ๒/๒๕๕๙

ลงวันที่ ๒๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๙

เรื่อง ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งคำร้องของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสมาชิกภาพของนายชูวิทย์ กมลวิศิษฐ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อพรรคชาติไทย

ผู้ร้อง ประธานสภาผู้แทนราษฎร (สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๑๑๘ คน)

ประเด็น สมาชิกภาพของนายชูวิทย์ กมลวิศิษฐ์ (ผู้ถูกร้อง) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อพรรคชาติไทย สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๘ วรรคหนึ่ง (๔) เนื่องจากขาดคุณสมบัติตาม

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗ (๔) หรือไม่

ผลคดี พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง ข้อความที่ว่า “ให้สมาชิกพรรคการเมืองเดิมเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใหม่ที่จัดตั้งขึ้น และให้บรรดาทรัพย์สิน หนี้สิน สิทธิ และความรับผิดชอบของพรรคการเมืองเดิมโอนไปเป็นของพรรคการเมืองใหม่ตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่ง” นั้น มีความหมายว่า เมื่อมีการรวมพรรคการเมืองหนึ่งหรือหลายพรรคการเมืองเข้าเป็นพรรคการเมืองเดียวกันกับอีกพรรคการเมืองหนึ่งที่เป็นหลัก การให้บรรดาทรัพย์สิน หนี้สิน สิทธิ และความรับผิดชอบของพรรคการเมืองเดิมโอนไปเป็นของพรรคการเมืองใหม่ ใช้บังคับเฉพาะบรรดาทรัพย์สิน หนี้สิน สิทธิ และความรับผิดชอบของพรรคการเมือง ซึ่งการโอนดังกล่าวไม่นำมาใช้บังคับกับการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ดังนั้น การนับระยะเวลาการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใหม่ จึงต้องนับระยะเวลาตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗ (๔) บัญญัติว่า “เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน” และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๗๓ วรรคสองตอนท้าย บัญญัติให้นำมาตรา ๗๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม การนับระยะเวลาการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใหม่ จึงเริ่มนับตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้พรรคการเมืองที่รวมเข้ากับอีกพรรคการเมืองที่เป็นหลักนั้นยุบไป

เมื่อข้อเท็จจริงตามคำร้องปรากฏว่า ผู้ถูกร้องซึ่งเดิมเป็นสมาชิกพรรคตันตระกุลไทย ต่อมาได้มีการรวมเข้ากับพรรคชาติไทยที่เป็นพรรคการเมืองหลัก ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๗๓ และศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยสั่งให้ยุบพรรคตันตระกุลไทยรวมเข้ากับพรรคชาติไทยที่เป็นพรรคการเมืองหลัก เมื่อวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๘ ผู้ถูกร้องจึงเป็นสมาชิกพรรคชาติไทย ตั้งแต่วันที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๘ เมื่อนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คือ วันที่ ๗ มกราคม ๒๕๔๘ ผู้ถูกร้องเป็นสมาชิกพรรคชาติไทย ซึ่งเป็นพรรคการเมืองที่ผู้ถูกร้องสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเพียงวันเดียว ดังนั้น ผู้ถูกร้องจึงขาดคุณสมบัติเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗ ที่บัญญัติว่า “บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ เป็นผู้ที่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร... (๔) เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน” อันเป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๘ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงเมื่อ... (๔) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๑๐๗” นับตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย ทั้งนี้ ตามนัยของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๗

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของ นายชูวิทย์ กมลวิศิษฎ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อพรรคชาติไทย สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๘ วรรคหนึ่ง (๔) เนื่องจากขาดคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๗ (๔) นับตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย

คำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๔๙

ลงวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๙

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้แจ้งเห็นจริง

ผู้ร้อง นายทะเบียนพรรคการเมือง

ประเด็น กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคผู้แจ้งเห็นจริงตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) เนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๖ หรือไม่

ผลคดี พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๖ บัญญัติให้ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองต้องประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ผู้แทนของสาขาพรรคการเมือง และสมาชิก ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง ซึ่งข้อบังคับพรรคผู้แจ้งเห็นจริง พ.ศ. ๒๕๔๗ ข้อ ๖๙ กำหนดให้การประชุมใหญ่สามัญประกอบด้วยสมาชิกของพรรคที่เป็นกรรมการบริหารพรรค เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในขณะนั้น เป็นรัฐมนตรีในขณะนั้น ผู้แทนของสาขาพรรคในกรณีที่มีสาขาพรรค สมาชิกที่ได้รับเชิญจากคณะกรรมการบริหารพรรค และข้อ ๗๐ วรรคหนึ่ง กำหนดให้การประชุมใหญ่ต้องมีสมาชิมาประชุม ไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคน จึงจะเป็นองค์ประชุม ข้อเท็จจริงตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองและคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของพรรคผู้แจ้งเห็นจริง ปรากฏว่า พรรคผู้แจ้งเห็นจริงได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง กรณีกรรมการบริหารพรรคลาออกจากตำแหน่ง ๑๖ คน และที่ประชุมใหญ่สามัญพรรคผู้แจ้งเห็นจริง ครั้งที่ ๑/๒๕๔๘ เมื่อวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๔๘ ณ บ้านเลขที่ ๙ หมู่ที่ ๔ ตำบลถ้ำพรรณรา อำเภอถ้ำพรรณรา จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้มีมติเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคผู้แจ้งเห็นจริง พ.ศ. ๒๕๔๗ จำนวน ๕ ข้อ และเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช ตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการประชุมใหญ่สามัญพรรคผู้แจ้งเห็นจริงดังกล่าวแล้ว ได้ความว่า ผู้ที่ปรากฏชื่อในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน ๒๕ คน ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ไม่ได้เข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญพรรคผู้แจ้งเห็นจริง โดยบางคนไม่เคยสมัครเป็นสมาชิกพรรคผู้แจ้งเห็นจริง และไม่ได้รับหนังสือเชิญให้เข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญ และไม่ได้ลงลายมือชื่อในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุม การประชุมใหญ่สามัญพรรคผู้แจ้งเห็นจริงจึงมีผู้เข้าร่วมประชุมไม่เกิน ๘๙ คน จากจำนวนที่ได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ๑๑๔ คน ประกอบกับพรรคผู้แจ้งเห็นจริงได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญ ขอยอมรับมตินายทะเบียนพรรคการเมืองที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้แจ้งเห็นจริง โดยไม่ได้แย้งในข้อกล่าวหาตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองแต่อย่างใด

ข้อเท็จจริงจึงรับฟังได้ว่า ที่ประชุมใหญ่สามัญพรรคผู้แจ้งเห็นจริง ครั้งที่ ๑/๒๕๔๘ เมื่อวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๔๘ มีสมาชิมาประชุมไม่ถึงหนึ่งร้อยคน ไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรคผู้แจ้งเห็นจริง พ.ศ. ๒๕๔๗ ข้อ ๗๐ วรรคหนึ่ง และถือได้ว่าพรรคผู้แจ้งเห็นจริงไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๖ กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคผู้แจ้งเห็นจริงได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

โดยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง สั่งให้ยุบพรรคผู้แจ้งเห็นจริง

คำวินิจฉัยที่ ๔/๒๕๔๙

วันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๙

เรื่อง ประธานวุฒิสภาส่งคำร้องของสมาชิกวุฒิสภาที่เข้าชื่อร้อง เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรีสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ

ผู้ร้อง ประธานวุฒิสภา (สมาชิกวุฒิสภา จำนวน ๒๘ คน)

ประเด็น การที่ประธานวุฒิสภาส่งคำร้องของสมาชิกวุฒิสภา จำนวน ๒๘ คน เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา วินิจฉัยความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๖ ประกอบมาตรา ๒๑๖ และมาตรา ๒๐๙ ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับไว้วินิจฉัยได้หรือไม่

ผลคดี พิจารณาแล้วเห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจวินิจฉัยความสิ้นสุดลงของความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรี หากมีการกระทำอันเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๖ ประกอบมาตรา ๒๐๙ โดยผู้ร้องจะต้องแสดงข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ของผู้ถูกกล่าวหาซึ่งเป็นนายกรัฐมนตรีตลอดจนพยานหลักฐานที่ชัดเจนตามสมควรให้ปรากฏต่อศาลรัฐธรรมนูญ การที่ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญทำการไต่สวนเอง ซึ่งแม้ว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีอำนาจในการเรียกเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำเพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณาตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ บัญญัติไว้ แต่การดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญต้องทำการไต่สวนตามประเด็น ข้อกล่าวหาในคำร้องที่มีความชัดเจน ไม่เคลือบคลุมเป็นหลัก และต้องส่งสำเนาคำร้องให้ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา เพื่อกำหนดประเด็นแห่งคดีที่จะนำไปสู่การสืบพยานตามประเด็นในคำร้อง ซึ่งคำร้องของผู้ร้องต้องแสดงให้เห็นว่าถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๖ วรรคหนึ่ง (๖) ประกอบมาตรา ๒๐๙ อย่างไร แต่โดยที่คำร้องมิได้แสดงให้เห็นได้ว่า การกระทำใดของนายกรัฐมนตรีมีลักษณะเป็นการเข้าไปบริหารจัดการใด ๆ เกี่ยวกับหุ้นหรือกิจการของห้างหุ้นส่วน หรือบริษัท หรือยังคงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทใดเกินกว่าจำนวนที่กฎหมายบัญญัติ หรือไม่แจ้งให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ในกรณีที่นายกรัฐมนตรีประสงค์จะได้รับประโยชน์จากการเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท หรือคงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วน หรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทต่อไป อันเป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะนำไปสู่การวินิจฉัยความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรีสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๖ วรรคหนึ่ง (๖) ประกอบมาตรา ๒๐๙

คำร้องของผู้ร้องและเอกสารประกอบไม่ได้ระบุข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องที่แสดงให้เห็นได้ว่า นายกรัฐมนตรีกระทำความผิดบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๖ วรรคหนึ่ง (๖) ประกอบมาตรา ๒๐๙ อย่างไร จึงไม่เป็นไปตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๖ ที่กำหนดว่า “คำร้องต้องทำเป็นหนังสือ ใช้ถ้อยคำสุภาพและมีรายการ ดังต่อไปนี้ ... (๓) ระบุเรื่องอันเป็น

เหตุให้ต้องใช้สิทธิ พร้อมทั้งข้อเท็จจริง หรือพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้อง (๔) มีคำขอที่ระบุความประสงค์จะให้ศาลดำเนินการอย่างไรพร้อมทั้งเหตุผลสนับสนุนโดยชัดแจ้ง” ประกอบข้อ ๑๒ วรรคสอง ที่กำหนดว่า “เมื่อศาลมีคำสั่งรับคำร้องไว้ดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ศาลอาจมีคำสั่งรับหรือไม่รับไว้พิจารณาวินิจฉัยในคราวเดียวกันก็ได้” ซึ่งข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวออกตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๙ ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่อาจรับคำร้องไว้วินิจฉัยให้ได้ แต่ไม่กระทบสิทธิของผู้ร้องในฐานะสมาชิกวุฒิสภาที่จะเข้าชื่อร้องต่อประธานวุฒิสภาได้อีก หากปรากฏข้อเท็จจริง หรือพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องเพียงพอที่ศาลรัฐธรรมนูญจะพึงรับคำร้องไว้วินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๐๙ มาตรา ๒๑๖ วรรคหนึ่ง (๖) และวรรคสอง ประกอบมาตรา ๙๖

คำวินิจฉัยที่ ๕/๒๕๔๙

วันที่ ๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๙

เรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ กรณีศาลปกครองกลางรับฟ้องคดีไว้พิจารณาและมีคำพิพากษา ขอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือไม่

ผู้ร้อง คณะกรรมการการเลือกตั้ง

ประเด็น ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องของคณะกรรมการการเลือกตั้งไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ หรือไม่

ผลคดี พิจารณาแล้ว คำร้องที่ผู้ร้องมีสิทธิเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ ต้องประกอบด้วย

เงื่อนไขประการที่หนึ่ง ต้องเป็นกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่างๆ ตามรัฐธรรมนูญ เกิดขึ้น

เงื่อนไขประการที่สอง ผู้มีสิทธิเสนอคำร้องต้องเป็นประธานรัฐสภา หรือองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่

โดยที่องค์กรตามรัฐธรรมนูญ หมายถึง องค์กรที่จัดตั้งขึ้นโดยรัฐธรรมนูญและกำหนดอำนาจหน้าที่ไว้ในรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๖ บัญญัติให้มีขึ้น และบัญญัติให้อำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญมีสิทธิเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖

การใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ร้องมีลักษณะทั้งการใช้อำนาจตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญซึ่งอาจเป็นการออกคำสั่งหรือกระทำการอื่นใด และการใช้อำนาจทางปกครอง หรือการใช้อำนาจตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติหรือกฎหมายอื่นที่มีคำบังคับเสมอด้วยพระราชบัญญัติไม่ว่าจะเป็นการออกกฎ การออกคำสั่งทางปกครองและการกระทำอื่นใด กรณีตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๓๙๙/๒๕๔๓ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๔๓ ให้นางวารุณี ภูริสัมบรรณ พ้นจากตำแหน่งกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชลบุรี นั้น เป็นการใช้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการแต่งตั้งและการให้นางวารุณี ภูริสัมบรรณ พ้นจากความเป็น

กรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดอันเป็นการใช้อำนาจตามที่กฎหมาย คือ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๑ บัญญัติไว้ ซึ่งเป็นเรื่องของการบริหารจัดการภายในองค์กร ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงไม่ใช่กรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการ การเลือกตั้ง

ส่วนกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งปฏิเสธไม่ยอมปฏิบัติ ตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารอันมีสาเหตุต่อเนื่องมาจากการที่ คณะกรรมการการเลือกตั้งออกคำสั่งให้นางวารุณี ฯ พ้นจากความเป็นกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเป็น การใช้อำนาจตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งเช่นเดียวกับกรณีการออก คำสั่งตามคำร้องในส่วนที่หนึ่งดังที่ได้วินิจฉัยไว้แล้ว จึงมิใช่เหตุจากการใช้อำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญของ คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่อย่างใด

คำร้องทั้งสองกรณีจึงไม่ใช่กรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการ การเลือกตั้งซึ่งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่อาจรับคำร้องของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ไว้พิจารณาวินิจฉัยให้ได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖

คำวินิจฉัยที่ ๖/๒๕๕๙

วันที่ ๒๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๙

เรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ เกี่ยวกับการจัดการการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป

ผู้ร้อง คณะกรรมการการเลือกตั้ง

ประเด็น กรณีมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งเกิดขึ้นหรือไม่ นั้นจะต้องพิจารณา จากประเด็นตามคำร้องที่คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ซึ่งตามคำร้องนี้ มีประเด็นที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยรวม ๓ ประเด็น

ผลคดี ประเด็นที่หนึ่ง กรณีคณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดสมัครรับเลือกตั้ง สภาผู้แทนราษฎร แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เมื่อครบกำหนดวันสมัครรับเลือกตั้งแล้ว ปรากฏว่า เขตเลือกตั้งที่ ๓ จังหวัดสมุทรสาคร มีผู้สมัครรับเลือกตั้งเพียงคนเดียว คือ นายอุดม ไกรวัตนุสสรณ์ แต่เมื่อตรวจสอบคุณสมบัติแล้ว ปรากฏว่า มีชื่อนายอุดม ฯ อยู่ในบัญชีรายชื่อ ผู้เสียสิทธิ ผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งจึงประกาศไม่รับสมัคร ต่อมานายอุดม ฯ ได้ยื่นคำร้องต่อศาลฎีกา และศาลฎีกาได้มีคำสั่งว่า นายอุดม ฯ เป็นผู้เสียสิทธิสมัคร รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ดังนั้น ในเขตเลือกตั้งดังกล่าวจึงไม่มีผู้สมัครรับเลือกตั้งเหลืออยู่ ดังนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้งจะจัดให้มีการเลือกตั้งในวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๕๙ ตามพระราชกฤษฎีกา ยุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๙ โดยไม่มีการเปิดรับสมัครผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งดังกล่าว สามารถกระทำได้โดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือไม่

พิจารณาแล้ว รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔ บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็น ผู้ควบคุมและ

ดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อมีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๙ ให้ยุบสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่ โดยกำหนดให้มีการเลือกตั้งเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ในวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๙ คณะกรรมการการเลือกตั้งก็มีหน้าที่จัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔ ได้บัญญัติให้ไว้ ดังนั้น ปัญหาใด ๆ ที่เกิดขึ้นจากการรับสมัครดังกล่าว จึงยังอยู่ในอำนาจการพิจารณาดำเนินการของ คณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่ต้องรับผิดชอบในการจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

การที่คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า คณะกรรมการการเลือกตั้ง จะจัดให้มีการเลือกตั้งในวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๙ ตามพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎรฯ โดยไม่มีการเปิดรับสมัครผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ ๓ จังหวัดสมุทรสาครซึ่งไม่มีผู้สมัครรับเลือกตั้งเหลืออยู่ ดังกล่าว สามารถกระทำได้โดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือไม่ โดยที่คณะกรรมการการเลือกตั้งยังไม่ได้ใช้อำนาจหน้าที่ของตนตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการตัดสินใจดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง เกี่ยวกับปัญหาของการไม่มีผู้สมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ ๓ จังหวัดสมุทรสาคร กรณีคำร้องประเด็นที่หนึ่งนี้จึงยังไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการใช้อำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญของ คณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญเกิดขึ้น

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ศาลรัฐธรรมนูญ โดยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสียงข้างมาก จำนวน ๙ คน จึงไม่รับคำร้องตามประเด็นที่หนึ่งไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ (ส่วนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๑ คน เห็นว่ากรณีนี้มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งเกิดขึ้นแล้ว จึงรับคำร้องประเด็นที่หนึ่งไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖)

ประเด็นที่สอง กรณีเขตเลือกตั้งใดที่มีผู้สมัครรับเลือกตั้งเพียงคนเดียวได้รับคะแนนเสียงน้อยกว่า ร้อยละยี่สิบของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ในเขตเลือกตั้งนั้น ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๗๔ วรรคสอง จนครบกำหนด ๓๐ วัน นับแต่วันเลือกตั้งตามมาตรา ๗/๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๓ แล้ว ปรากฏข้อเท็จจริงว่า ยังไม่มีผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดได้รับคะแนนเสียงตั้งแต่ร้อยละยี่สิบของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งของเขตเลือกตั้งนั้น ซึ่งอาจทำให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่ครบจำนวน ๕๐๐ คน ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ และทำให้ไม่สามารถเรียกประชุมรัฐสภาได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๙ ดังนั้น จะถือได้หรือไม่ว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ดำเนินการจัดการเลือกตั้งแล้วเสร็จ หรือยัง

พิจารณาแล้ว คณะกรรมการการเลือกตั้งเพียงแต่คาดการณ์ว่าเมื่อได้มีการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๙ แล้ว จะเกิดเหตุการณ์ดังกล่าวขึ้น ซึ่งขณะที่เสนอคำร้องนี้ ยังไม่ได้มีการเลือกตั้งตามวันเวลาดังกล่าว จึงยังไม่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งเกิดขึ้น กรณีคำร้องตามประเด็นที่สองนี้ มีลักษณะเป็นการหารือ โดยไม่เป็นประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับไว้พิจารณาวินิจฉัยตาม

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ ให้ได้

ศาลรัฐธรรมนูญโดยมติเอกฉันท์ จึงไม่รับคำร้องประเด็นที่สองนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖

ประเด็นที่สาม กรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ เมื่อพิจารณาจากบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครแล้ว เป็นที่คาดหมายได้ว่าเมื่อเลือกตั้งเสร็จแล้ว จะได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อไม่ครบจำนวน ๑๐๐ คน อย่างแน่นอน กรณีนี้คณะกรรมการการเลือกตั้งจะเปิดรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อใหม่ที่ยังขาดอยู่ได้หรือไม่

พิจารณาแล้ว การที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยในประเด็นนี้เป็นเพียงการคาดการณ์ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยยังไม่ได้มีปัญหาตั้งกล่าวนั้นเกิดขึ้นจริงแต่อย่างใด กรณีคำร้องตามประเด็นที่สามนี้มีลักษณะเป็นการหาหรือเช่นเดียวกัน ไม่เป็นประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ ให้ได้ ศาลรัฐธรรมนูญโดยมติเอกฉันท์ จึงไม่รับคำร้องประเด็นที่สามนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่รับคำร้องของคณะกรรมการการเลือกตั้งทั้งสามประเด็นไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖

คำวินิจฉัยที่ ๗/๒๕๕๙

วันที่ ๑๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๙

เรื่อง พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า พุทธศักราช ๒๔๗๔ มาตรา ๔ วรรคหนึ่ง (๒) ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๘๑ มาตรา ๓ และมาตรา ๑๒ วรรคหนึ่ง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๓ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ ประกอบมาตรา ๒๙ หรือไม่

ผู้ร้อง พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีศาลแขวง ๒ (แขวงดุสิต)

ประเด็น พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า พุทธศักราช ๒๔๗๔ มาตรา ๔ วรรคหนึ่ง (๒) ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๘๑ และมาตรา ๑๒ วรรคหนึ่ง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๓๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ ประกอบมาตรา ๒๙ หรือไม่

ผลคดี พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๕๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้การรับรองเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม ทำให้ประชาชนมีหลักประกันที่จะเลือกประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพได้อย่างเสรี โดยที่ไม่มีใครมาบังคับ

ไม่ถูกกีดกันไม่ให้มีโอกาสในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพแข่งขันกับผู้ประกอบกิจการรายอื่น ทำให้เกิดการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม แต่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ วรรคสอง เป็นบทบัญญัติให้จำกัดเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรมได้ โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ การคุ้มครองประชาชนในด้านสาธารณสุข โภค การรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การจัดระเบียบการประกอบอาชีพ การคุ้มครองผู้บริโภค การผังเมือง การรักษาทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม สวัสดิภาพของประชาชน หรือเพื่อป้องกันการผูกขาด หรือขจัดความไม่เป็นธรรมในการแข่งขัน แต่อย่างไรก็ตาม การจำกัดเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรมจะจำกัดได้เท่าที่จำเป็นและกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพนั้นมีได้ นอกจากนี้กฎหมายที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพดังกล่าวต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ บัญญัติไว้

สำหรับพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค่าของเก่า พุทธศักราช ๒๔๗๔ เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อควบคุมกิจการการขายทอดตลาดและค่าของเก่าให้ดีขึ้น โดยมีบทบัญญัติกำหนดให้บุคคลที่ประสงค์จะประกอบอาชีพค้าของเก่าต้องได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต ตามมาตรา ๔ วรรคหนึ่ง (๒) โดยมาตรา ๑๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้บุคคลที่ประกอบอาชีพค้าของเก่าโดยไม่ได้รับใบอนุญาต ถือเป็นคนผิดและต้องระวางโทษ และเพื่อประโยชน์ในการควบคุมพระราชบัญญัตินี้กำหนดลักษณะต้องห้ามของบุคคลที่จะขอใบอนุญาตประกอบอาชีพค้าของเก่าไว้ในมาตรา ๖ ซึ่งจะต้องเป็นผู้ที่ไม่เคยต้องโทษจำคุกในความผิดที่เกี่ยวกับการปลอมแปลงเงินตรา ปลอมดวงตรา ความผิดฐานลักทรัพย์ วิ่งราวทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ กรรโชกทรัพย์ ฉ้อโกง ความผิดฐานรับของโจร เป็นต้น นอกจากนี้บทบัญญัติมาตรา ๘ กำหนดให้ผู้ค้าของเก่าต้องปฏิบัติในเรื่องที่เกี่ยวกับการแสดงใบอนุญาตทำการค้า การจัดทำสมุดบัญชีสำหรับการค้าและจกรายการข้อสำคัญทั้งปวงแห่งการค้าลงไว้ทุกราย การจัดทำเลขลำดับเป็นเครื่องหมายปิดไว้ที่ของให้ตรงกับเลขลำดับในสมุดบัญชีและการกำหนดให้แจ้งแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจหรือนายตรวจเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าทรัพย์ที่มีผู้มาเสนอหรือโอนให้ นั้นเป็นทรัพย์ที่ได้มาโดยทางทุจริต บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวจึงมีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมการประกอบอาชีพค้าของเก่ามิให้เป็นกิจการที่สนับสนุนการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์โดยเฉพาะอย่างยิ่งทรัพย์อันเป็นสมบัติที่สำคัญของชาติ คือ โบราณวัตถุ หรือศิลปวัตถุ ตามกฎหมายว่าด้วยโบราณสถาน โบราณวัตถุ หรือศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ และเป็นบทบัญญัติที่สนับสนุนการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ อีกทั้งเป็นกฎหมายเพื่อการจัดระเบียบการประกอบอาชีพค้าของเก่าให้ดีขึ้น และเพื่อเป็นการคุ้มครองผู้บริโภคที่อาจได้รับผลกระทบจากการซื้อทรัพย์ที่ได้มาจากการกระทำความผิด ดังนั้น พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค่าของเก่า ฯ จึงเป็นกฎหมายเฉพาะเพื่อประโยชน์ในการรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน เพื่อการจัดระเบียบการประกอบอาชีพ และเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค

เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค่าของเก่า ฯ มาตรา ๔ วรรคหนึ่ง

(๒) ที่ห้ามมิให้บุคคลใดประกอบอาชีพค้าของเก่าโดยมิได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต และมาตรา ๑๒ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติให้ ผู้ใดประกอบอาชีพค้าของเก่าโดยไม่ได้รับอนุญาตเป็นความผิดและต้องระวางโทษแล้ว เห็นว่า บทบัญญัติดังกล่าวเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่จำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพค้าของเก่า เพราะกำหนดให้ผู้ที่จะประกอบอาชีพค้าของเก่าต้องขอใบอนุญาตและได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตเสียก่อนจึงจะประกอบอาชีพได้ หากผู้ใดประกอบอาชีพค้าของเก่าโดยไม่มีใบอนุญาตย่อมเป็นความผิดและระวางโทษตามที่กฎหมายกำหนด แต่อย่างไรก็ตาม บทบัญญัติดังกล่าวเป็นเพียงมาตรการในการควบคุมตรวจสอบตามที่กฎหมายกำหนด โดยเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกฎหมาย คือ เพื่อการควบคุมการประกอบอาชีพค้าของเก่ามิให้เป็นกิจการที่สนับสนุนการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน และเพื่อการจัดระเบียบการประกอบอาชีพค้าของเก่าให้ดีขึ้น รวมทั้งเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค จึงเป็นบทบัญญัติจำกัดเสรีภาพของบุคคลในการประกอบอาชีพการค้าของเก่าที่อาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ วรรคสอง บัญญัติไว้แล้ว แม้ว่า บทบัญญัติดังกล่าวกระทบกระเทือนต่อเสรีภาพของบุคคลที่ประสงค์จะประกอบอาชีพค้าของเก่าแต่ก็เป็นการกระทบกระเทือนต่อเสรีภาพเท่าที่จำเป็นไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งเสรีภาพ และมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปที่ไม่มุ่งหมายใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง นอกจากนี้ยังเป็นมาตรการที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่มหาชนยิ่งกว่าก่อให้เกิดความเสียหายแก่เอกชน

ดังนั้น พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า ฯ มาตรา ๔ วรรคหนึ่ง (๒) และมาตรา ๑๒ วรรคหนึ่ง จึงเป็นบทบัญญัติที่เป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ วรรคสอง ที่รับรองไว้ว่า ให้จำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพได้ โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อประโยชน์ในการรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน เพื่อการจัดระเบียบการประกอบอาชีพ และเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค และยังเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่จำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพเท่าที่จำเป็นและไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งเสรีภาพนั้น โดยมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปกับบุคคลที่ประสงค์จะประกอบอาชีพค้าของเก่า ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจงตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ บัญญัติให้การรับรองไว้

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นศาลรัฐธรรมนูญโดยมติเอกฉันท์ จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช ๒๔๗๔ มาตรา ๔ วรรคหนึ่ง (๒) ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๘๑ และมาตรา ๑๒ วรรคหนึ่ง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๓๕ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ ประกอบมาตรา ๒๙

คำวินิจฉัยที่ ๘/๒๕๔๙

วันที่ ๑๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๙

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรครักถิ่นไทย

ผู้ร้อง นายทะเบียนพรรคการเมือง

ประเด็น กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรครักถิ่นไทยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๑) หรือไม่

ผลคดี พิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่า พรรครักถิ่นไทยมีหนังสือแจ้งขอยุบพรรคต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองโดยมีรายงานการประชุมประกอบการพิจารณาว่า พรรครักถิ่นไทยได้ดำเนินการจัดการประชุมเพื่อให้เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดในข้อบังคับพรรค ข้อ ๑๑๒ แล้ว กล่าวคือ จัดให้มีการประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคและการประชุมใหญ่วิสามัญ โดยที่ประชุมทั้งสองมีมติเป็นเอกฉันท์ให้ยุบพรรคตามข้อบังคับพรรค ข้อ ๑๑๒ (๑) และ (๓) แม้จะไม่มีการประชุมของคณะกรรมการประชามนตรีเกี่ยวกับการยุบพรรครักถิ่นไทย ตามข้อบังคับพรรค ข้อ ๑๑๒ (๒) เพราะไม่มีคณะกรรมการประชามนตรีในระหว่างดำเนินการยุบพรรค แต่เนื่องจากที่ประชุมใหญ่อันประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารพรรคและสมาชิกพรรคเป็นผู้เลือกตั้งคณะกรรมการประชามนตรี ซึ่งเมื่อที่ประชุมใหญ่วิสามัญและคณะกรรมการบริหารพรรคได้มีมติเป็นเอกฉันท์ให้ยุบพรรครักถิ่นไทยแล้ว จึงถือเป็นเจตนารมณ์ของคณะกรรมการบริหารพรรคและสมาชิกพรรคในการยุบเลิกพรรครักถิ่นไทย ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองมิได้โต้แย้งหรือคัดค้านการขอยุบเลิกพรรคและพรรครักถิ่นไทยได้ยื่นคำชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรครักถิ่นไทยตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองโดยมีเหตุผลว่า การขอยุบเลิกพรรคเป็นเจตนารมณ์ของสมาชิกพรรคและคณะกรรมการบริหารพรรคต้องการหยุดการดำเนินกิจกรรมของพรรคตามกฎหมาย การดำเนินการเพื่อเลิกพรรคการเมืองของพรรครักถิ่นไทยจึงเป็นกรณีที่คณะบุคคลซึ่งร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมืองแสดงเจตนารมณ์ที่จะไม่ดำเนินกิจการในทางการเมืองในนามของพรรคการเมืองนั้นแล้ว กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรครักถิ่นไทยได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๑)

โดยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง สั่งให้ยุบพรรครักถิ่นไทย

คำวินิจฉัยที่ ๙/๒๕๔๙

วันที่ ๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๙

เรื่อง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๙๘ กรณีการดำเนินการของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป ตั้งแต่วันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๙ จนถึงปัจจุบัน มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

ผู้ร้อง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา

ประเด็น ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาไว้พิจารณาวินิจฉัยตาม

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๙๘ หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว เหตุแห่งคำร้องข้อ ๑ ที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับรัฐบาลในเรื่องของการกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นั้น เป็นการขอให้พิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของพระราชกฤษฎีกา ซึ่งเป็น “กฎ” ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๙๘ จึงรับพิจารณาวินิจฉัยเหตุแห่งคำร้องข้อนี้

ส่วนเหตุแห่งคำร้อง ข้อ ๒ พิจารณาแล้ว การจัดดูหาเลือกตั้งมีที่มาจากการพิจารณาเห็นชอบร่วมกันของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ย่อมต้องเป็น “มติ” และมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป อันมีลักษณะเป็นกฎที่มีผลบังคับเป็นการทั่วไปโดยไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเฉพาะ ซึ่งอยู่ในความหมายของคำว่า “กฎ” ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๙๘ จึงเป็นการขอให้พิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของ “กฎ” ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๙๘ จึงรับพิจารณาวินิจฉัยเหตุแห่งคำร้องข้อนี้

สำหรับเหตุแห่งคำร้อง ข้อ ๓ ไม่ได้เกี่ยวข้องกับบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับใด มีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ จึงไม่รับวินิจฉัยเหตุแห่งคำร้องข้อนี้

ส่วนเหตุแห่งคำร้องข้อ ๔ เป็นการขอให้พิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับมติ สั่งการ ประกาศ และคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งหากมติ สั่งการ ประกาศ และคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งฉบับใดมีผลบังคับเป็นการทั่วไปโดยไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเฉพาะ ก็อยู่ในความหมายของคำว่า “กฎ” ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๙๘ จึงเป็นการขอให้พิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๙๘ จึงรับพิจารณาวินิจฉัยเหตุแห่งคำร้องข้อนี้

เพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณา ศาลรัฐธรรมนูญได้ให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยพลตำรวจเอก วาสนา เพิ่มลาภ ประธานกรรมการการเลือกตั้ง และนายปริญญ์ นาคฉัตรีย์ กรรมการการเลือกตั้ง ชี้แจงด้วยวาจาพร้อมทั้งยื่นคำชี้แจงเป็นหนังสือ เมื่อวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๕๙ ต่อศาลรัฐธรรมนูญ

ผลคดี ประเด็นตามคำร้องที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยมีว่า การดำเนินการของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป เมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๕๙ จนถึงปัจจุบัน มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือไม่

ในการพิจารณาประเด็นตามคำร้องนี้ มีการดำเนินการเกี่ยวกับพระราชกฤษฎีกาและมติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งมีลักษณะเป็นกฎตามที่วินิจฉัยไว้ในประเด็นเบื้องต้น อันเป็นเหตุแห่งคำร้องที่ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องพิจารณาโดยลำดับ ดังนี้

เหตุแห่งคำร้องข้อ ๑ คณะกรรมการการเลือกตั้งให้ความเห็นในเรื่องการกำหนดระยะเวลาสำหรับการเตรียมการจัดการเลือกตั้ง อันนำไปสู่การประกาศกำหนดวันเลือกตั้งในพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎรโดยไม่เหมาะสมและไม่เที่ยงธรรม ขัดกับหลักการเรื่องความเป็นกลางในทางการเมืองของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๖ และขัดกับหลักการเรื่องการควบคุมและดำเนินการจัดให้มีการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว พระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๙ ประกอบด้วย

บทบัญญัติที่เป็นสาระสำคัญสองส่วน คือ ส่วนที่หนึ่ง มาตรา ๓ บัญญัติให้ยุบสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่ ส่วนที่สอง มาตรา ๔ กำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป ในวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๙ บทบัญญัติในส่วนที่หนึ่งที่ให้ยุบสภาผู้แทนราษฎร นั้น การยุบสภาเป็นการกระทำของรัฐบาล โดยนายกรัฐมนตรีซึ่งเป็นหัวหน้าของฝ่ายบริหารเป็นผู้ถวายคำแนะนำพระมหากษัตริย์เพื่อทรงยุบสภาผู้แทนราษฎร เป็นการใช้อำนาจของฝ่ายบริหารโดยแท้ที่กำหนดไว้ในระบบรัฐสภา เพื่อให้ฝ่ายบริหารถ่วงดุลหรือคานอำนาจกับฝ่ายนิติบัญญัติ เป็นเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างรัฐสภา ซึ่งเป็นฝ่ายนิติบัญญัติกับรัฐบาลซึ่งเป็นฝ่ายบริหาร จึงเป็นดุลพินิจของฝ่ายบริหารอย่างแท้จริง ไม่อยู่ภายใต้การตรวจสอบการใช้อำนาจโดยศาลซึ่งเป็นองค์กรฝ่ายตุลาการ

ส่วนบทบัญญัติในส่วนที่สอง ซึ่งเป็นเรื่องของการกำหนดวันเลือกตั้งนั้น แม้เป็นการกำหนดโดยรัฐบาลเนื่องจากเป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว แต่การกำหนดวันเลือกตั้งมีความสัมพันธ์กับการจัดการการเลือกตั้งซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามที่รัฐธรรมนูญได้ให้อำนาจไว้ และมีกำหนดระยะเวลาที่คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องดำเนินการในกระบวนการจัดการเลือกตั้งหลายประการ การที่รัฐบาลจะต้องกำหนดวันเลือกตั้งในพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร จึงจำเป็นต้องประสานงานกับคณะกรรมการการเลือกตั้งก่อน ทั้งนี้ เมื่อกำหนดวันเลือกตั้งแล้ว การดำเนินการเกี่ยวกับการควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้ง ก็จะเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ หากมีปัญหากเกิดขึ้นจากการดำเนินการเกี่ยวกับการเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งในฐานะผู้ใช้อำนาจควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งย่อมมีอำนาจพิจารณาดำเนินการสั่งการปัญหาดังกล่าว และหากมีปัญหากเกิดขึ้นจากการใช้อำนาจในการดำเนินการเกี่ยวกับการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ย่อมอยู่ภายใต้การตรวจสอบขององค์กรฝ่ายตุลาการ

การที่พระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๙ มาตรา ๔ กำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๙ ซึ่งเป็นระยะเวลาหลังจากพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร ฯ ใช้บังคับจำนวน ๓๗ วัน นั้น การกำหนดวันเลือกตั้งดังกล่าวเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๖ วรรคสอง ซึ่งบัญญัติให้กำหนดวันเลือกตั้งภายใน ๖๐ วัน ดังนั้น รัฐบาลและคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงได้ดำเนินการในส่วนของพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๙ มาตรา ๔ ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๖ วรรคสองแล้ว ส่วนผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการของคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปตามรัฐธรรมนูญและพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมหรือไม่นั้น

เมื่อพิจารณาข้อมูลการใช้สิทธิเลือกตั้งที่ปรากฏจำนวนบัตรที่ไม่ประสงค์ลงคะแนนประมาณครึ่งหนึ่งของจำนวนบัตรที่มีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งที่เป็นบัตรดี และหากรวมจำนวนบัตรที่ไม่ประสงค์ลงคะแนนเข้ากับบัตรเสียแล้ว ก็จะเกินครึ่งหนึ่งของจำนวนบัตรที่มีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งที่เป็นบัตรดี รวมทั้งข้อมูลการดำเนินการเลือกตั้งในวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๙ ปรากฏชัดเจนว่ามีเขตเลือกตั้งหลายเขตที่มีผู้สมัครรับเลือกตั้งเพียงคนเดียวจากพรรคการเมืองเดียวซึ่งเป็นพรรคที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งทุกเขตเลือกตั้ง คือ พรรคไทยรักไทย

และผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้นไม่ได้คะแนนเสียงตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๗๔ บัญญัติไว้ ประกอบกับความผิดปกติของผลการเลือกตั้งข้างต้น ส่งผลให้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยโดยประชาชนเลือกผู้แทนเข้าไปปกครองประเทศนั้น ไม่อาจเป็นไปดังเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่ต้องการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองและตรวจสอบอำนาจรัฐเพิ่มขึ้น ตลอดจนทั้งปรับปรุงโครงสร้างทางการเมืองให้มีเสถียรภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยคำนึงถึงความคิดเห็นของประชาชนเป็นสำคัญ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปที่ได้ดำเนินการตามพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๙ เฉพาะในส่วนมาตรา ๔ ที่กำหนดวันเลือกตั้งทั่วไปนี้ จึงเป็นการเลือกตั้งที่ไม่เที่ยงธรรมและไม่เป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง เนื่องจากผู้สมัครรับเลือกตั้งไม่ได้รับเลือกตั้งจากประชาชนอย่างแท้จริงตามระบอบประชาธิปไตย

ดังนั้น แม้พระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๙ จะตรารับขึ้นตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญและคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งเป็นองค์กรที่รัฐธรรมนูญบัญญัติให้มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการการเลือกตั้งจะได้ดำเนินการเลือกตั้งเป็นไปตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง แต่ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในการเลือกตั้งตามพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว ก็ทำให้เกิดผลของการเลือกตั้งที่ไม่เที่ยงธรรม ไม่ได้ผู้แทนปวงชนอย่างแท้จริงตามระบอบประชาธิปไตย อันนำไปสู่การเลือกตั้งที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒ มาตรา ๓ และมาตรา ๑๔๔ วรรคหนึ่ง

เหตุแห่งคำร้องข้อ ๒ การจัดหาเลือกตั้งที่ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งหันหน้าเข้าคูหาลงคะแนนและหันหลังให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งและประชาชนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งกับบุคคลภายนอกที่มาสังเกตการณ์การเลือกตั้งหน้าหน่วย เป็นการละเมิดหลักการเรื่องการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งซึ่งจะต้องดำเนินการโดยใช้วิธีการออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๔ วรรคสาม

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ฯ มาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง ประกอบกับข้อกำหนดคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการแต่งตั้งและวิธีปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ข้อ ๔ และคำชี้แจงของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ว่า การจัดคูหาแบบใหม่นี้ ก็เพื่อให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งสามารถสังเกตพฤติกรรมของผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งขณะลงคะแนนได้แล้ว เห็นว่ารูปแบบการจัดหาเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๙ นั้น ทำให้การลงคะแนนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งอยู่ในระยะห่างที่กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งอันมีผู้แทนพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นหรือที่ส่งสมัครแบบบัญชีรายชื่อ ซึ่งถือว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสียในการเลือกตั้งร่วมเป็นกรรมการอยู่ด้วย และอยู่ในวิสัยที่สามารถมองเห็นการลงคะแนนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้ การจัดคูหาแบบใหม่นี้จึงมีผลทำให้การลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดังกล่าวไม่เป็นการลงคะแนนโดยลับตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๔ วรรคสาม บัญญัติไว้

เมื่อพิจารณาเหตุผลในการดำเนินการของคณะกรรมการการเลือกตั้งเกี่ยวกับพระราชกฤษฎีกา

ยุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๙ มาตรา ๔ ตามเหตุแห่งคำร้องข้อ ๑ และเหตุผลในการดำเนินการของ คณะกรรมการการเลือกตั้งเกี่ยวกับมติในการจัดคูหาเลือกตั้งตามเหตุแห่งคำร้องข้อ ๒ นี้ ประกอบกันแล้ว เห็นว่า การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปตามที่พระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๙ มาตรา ๔ กำหนดไว้ให้มีขึ้นในวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๙ ประกอบกับการจัดคูหาเลือกตั้งตาม มติของคณะกรรมการการเลือกตั้งนั้น เป็นการเลือกตั้งที่ทำให้เกิดผลของการเลือกตั้งที่ไม่เที่ยงธรรมไม่เป็น ประชาธิปไตยอย่างแท้จริง จึงเป็นการเลือกตั้งที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

เหตุแห่งคำร้องข้อ ๓ พรรคการเมืองขนาดใหญ่ที่ส่งผู้สมัครในทุกเขตทั่วประเทศว่าจ้างให้ผู้สมัคร จากพรรคการเมืองขนาดเล็กหลายพรรคส่งผู้สมัครเข้าแข่งขันในการเลือกตั้งตามที่พรรคการเมืองขนาดใหญ่ กำหนด เป็นการละเมิดหลักการของรัฐธรรมนูญที่กำหนดว่าพรรคการเมืองจะส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขต เลือกตั้งได้เพียงคนเดียวในเขตเลือกตั้งหนึ่งตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๘ และเป็นการ กระทำผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและ สมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๘ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดวิธีการ ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมืองแต่ละพรรคที่ส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้งไว้ ส่วนประเด็นตามคำร้องที่ ร้องว่า พรรคการเมืองขนาดใหญ่ที่ส่งผู้สมัครในทุกเขตทั่วประเทศว่าจ้างให้ผู้สมัครขนาดเล็กหลายพรรค ส่งผู้สมัครเข้าแข่งขันในการเลือกตั้งตามที่พรรคการเมืองขนาดใหญ่กำหนดนั้น มิได้เป็นปัญหาที่เกี่ยวข้อง กับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๘ แต่อย่างใด และปัญหาที่เกิดขึ้นนี้เป็นกรณีที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ การเลือกตั้งต้องพิจารณาดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ในขณะที่ยังไม่ได้เป็นกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับความ ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่รับวินิจฉัยคำร้อง ข้อนี้ ดังที่ได้พิจารณาวินิจฉัยไว้แล้วในประเด็นเบื้องต้นเกี่ยวกับอำนาจรับคำร้องของศาลรัฐธรรมนูญ

เหตุแห่งคำร้องข้อ ๔ คณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีมติ สั่งการ ออกประกาศ และออกคำสั่งใน เรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับการเลือกตั้ง การสืบสวนสอบสวน เพื่อวินิจฉัยข้อปัญหาโต้แย้งเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ตลอดจนการพิจารณาประกาศและรับรองผลการเลือกตั้งไปโดยไม่มีการประชุมปรึกษาหารือ หรือไม่ได้มีการ ปรึกษาหารือกันโดยกรรมการการเลือกตั้งครบถ้วนตามจำนวนที่มีอยู่ และการพิจารณาประกาศรับรองผลการ เลือกตั้งมิได้ดำเนินการโดยคณะกรรมการการเลือกตั้งทั้งหมดโดยมติเอกฉันท์ตามหลักเกณฑ์ของพระราช บัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๐ ประกอบกับ บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ (๖) และขัดแย้งกับการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรกลุ่มตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๖

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นการดำเนินการของคณะกรรมการ การเลือกตั้งตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องซึ่งเมื่อวินิจฉัยเหตุแห่งคำร้องข้อ ๑ และข้อ ๒ แล้ว การพิจารณาวินิจฉัยคำร้องข้อนี้ ก็ไม่ได้ทำให้ผลของการวินิจฉัยคำร้องตามข้อ ๑ และข้อ ๒ เปลี่ยนแปลงไป ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่จำเป็นต้อง วินิจฉัยคำร้องข้อนี้

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า

๑. การดำเนินการเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๙ จนถึงปัจจุบัน มีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ในส่วนที่เกี่ยวกับเหตุแห่งคำร้อง คือ ในส่วนที่เกี่ยวกับกำหนดวันเลือกตั้งตามพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๙ เฉพาะมาตรา ๔ ตามเหตุแห่งคำร้องข้อ ๑ ในการจัดการการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๙ ตลอดจนการดำเนินการเลือกตั้งที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งดังกล่าว และการดำเนินการของคณะกรรมการการเลือกตั้งเกี่ยวกับมติในการจัดดูหาเลือกตั้งตามเหตุแห่งคำร้องข้อ ๒ ไม่เป็นการลงคะแนนโดยลับเป็นการเลือกตั้งที่ทำให้เกิดผลของการเลือกตั้งที่ไม่เที่ยงธรรม ไม่เป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง จึงเป็นการเลือกตั้งที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒ มาตรา ๓ มาตรา ๑๐๔ วรรคสาม และมาตรา ๑๔๔ มาตั้งแต่เริ่มต้นของกระบวนการจัดการเลือกตั้ง คือ ตั้งแต่การกำหนดวันรับสมัครเลือกตั้ง การรับสมัครรับเลือกตั้ง การลงคะแนนเสียง การนับคะแนนเสียง การประกาศผลการเลือกตั้ง

๒. เมื่อวินิจฉัยว่า การดำเนินการเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๙ จนถึงปัจจุบัน ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญเสียแล้ว ย่อมส่งผลให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรับรองผลดังกล่าวตามประกาศผลการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่องผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อทั้งหมดต้องเสียไปด้วย มีผลเป็นการเพิกถอนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามประกาศ ผลการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งดังกล่าวและเมื่อกำหนดระยะเวลาที่จะต้องจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปอันเนื่องจากการยุบสภาผู้แทนราษฎรตามพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๙ ได้ล่วงพ้นหกสิบวันตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๖ วรรคสอง ไปแล้ว และเพื่อให้การเลือกตั้งที่จะมีขึ้นต่อไปมีความเที่ยงธรรมและเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ดังนั้น จึงให้องค์กรที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปอันเนื่องมาจากการยุบสภาผู้แทนราษฎรดำเนินการให้มีพระราชกฤษฎีกาแก้ไขเพิ่มเติมกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปโดยกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปภายในหกสิบวันนับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกาดังกล่าวมีผลใช้บังคับ เพื่อให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๖ วรรคสอง ต่อไป

คำวินิจฉัยที่ ๑๐/๒๕๔๙

วันที่ ๑๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๙

เรื่อง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๓๖ วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๒ ประกอบมาตรา ๓ มาตรา ๔ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๒๓๓ หรือไม่
ผู้ร้อง ศาลฎีกา

ประเด็น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๓๖ วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๒ ประกอบมาตรา ๓ มาตรา ๔ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๒๓๓ หรือไม่

ผลคดี พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ มาตรา ๔ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๑ บททั่วไป รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ เป็นบทบัญญัติที่ว่าด้วยอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย ซึ่งประกอบด้วย อำนาจอธิปไตย อำนาจบริหารและอำนาจตุลาการ พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจนั้น ทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาลรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ เป็นบทบัญญัติรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ เป็นบทบัญญัติวางหลักประกันความมั่นคงแห่งสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะถูกจำกัดมิได้ เว้นแต่อาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ กระทำได้เท่าที่จำเป็นและไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพ เป็นการวางหลักคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลไว้ว่า ถ้ารัฐสภาจะตรากฎหมายมาจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชน จะกระทำได้อย่างใดหลักเกณฑ์ที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้เท่านั้น ทั้งต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป และไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่ง หรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง เป็นการเจาะจง รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ เป็นบทบัญญัติที่ให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยให้มีความเสมอภาคกันในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๓๖ เป็นบทบัญญัติให้สิทธิแก่คู่ความยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งของศาลชั้นต้นที่ปฏิเสธไม่ยอมรับอุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์ หากเห็นว่าคำสั่งของศาลชั้นต้นไม่ชอบด้วยกฎหมาย บทบัญญัติแห่งกฎหมายนี้ใช้บังคับเป็นการทั่วไป ดังนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๓๖ วรรคหนึ่ง จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ มาตรา ๔ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐ รัฐธรรมนูญ

มาตรา ๒๓๓ และมาตรา ๒๗๒ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๘ ว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๓ เป็นบทบัญญัติในส่วนที่ ๑ ซึ่งเป็นบททั่วไปที่กล่าวถึงอำนาจของศาลในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดี ซึ่งต้องดำเนินการตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย และกระทำในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ คำว่ากฎหมายในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๓ นั้น หมายความว่ารวมถึงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งด้วย ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๒ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติในส่วนที่ ๓ ว่าด้วยศาลยุติธรรมซึ่งเป็นการจัดระเบียบและวางโครงสร้างการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลยุติธรรมว่าเป็นไปตามลำดับชั้นศาล คือ ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา เว้นแต่รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายจะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๒ มีใช้บทบัญญัติที่ให้สิทธิแก่คู่ความที่จะต้องดำเนินคดีในศาลยุติธรรมให้ครบทั้งสามชั้น กฎหมายอาจบัญญัติให้ศาลแต่ละศาลมีอำนาจพิจารณาคดีเป็นกรณีพิเศษและหรือให้การพิจารณาพิพากษาคดีเป็นที่ยุติในศาลนั้น ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๒ วรรคสองและวรรคสาม เป็นบทบัญญัติว่าด้วยการให้มีแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในศาลยุติธรรม โดยมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง การที่คู่ความจะใช้สิทธิอุทธรณ์หรือฎีกาได้หรือไม่ในคดีใด จึงต้องเป็นไปตามที่กฎหมายนั้น ๆ บัญญัติไว้ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๓๖ วรรคหนึ่ง

จึงเป็นบทบัญญัติที่ไม่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๓ และมาตรา ๒๗๒

อาศัยเหตุดังกล่าวข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๓๖ วรรคหนึ่ง เฉพาะข้อความที่บัญญัติว่า “...ให้ศาลอุทธรณ์พิจารณาคำร้องและมีคำสั่งยื่นตาม คำปฏิเสศของศาลชั้นต้น หรือมีคำสั่งไม่รับอุทธรณ์ คำสั่งนี้ให้เป็นที่สุด...” ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๒ ประกอบมาตรา ๓ มาตรา ๔ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๒๓๓

คำวินิจฉัยที่ ๑๑/๒๕๕๙

วันที่ ๒๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๙

เรื่อง ประธานรัฐสภาขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๒ วรรคหนึ่ง (๑) กรณีร่างพระราชบัญญัติทางหลวง (ฉบับที่..) พ.ศ. มาตรา ๒๐ ที่บัญญัติให้เพิ่มความเป็นมาตรา ๕๖/๑ มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๔๔ หรือไม่

ผู้ร้อง ประธานรัฐสภา (สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๙๕ คน และสมาชิกวุฒิสภา จำนวน ๗๙ คน รวม ๑๗๔ คน)

ประเด็น ร่างพระราชบัญญัติทางหลวง (ฉบับที่..) พ.ศ. มาตรา ๒๐ ที่บัญญัติให้เพิ่มความเป็นมาตรา ๕๖/๑ มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๔๔ หรือไม่

ผลคดี ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ร่างพระราชบัญญัติทางหลวง (ฉบับที่..) พ.ศ. มาตรา ๒๐ ที่บัญญัติว่า “ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๕๖/๑ แห่งพระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. ๒๕๓๕” โดยมาตรา ๕๖/๑ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดชุมนุมกันในเขตทางหลวงในลักษณะที่เป็นการกีดขวางการจราจร หรืออาจเป็นอันตรายหรือเสียหายแก่ยานพาหนะหรือผู้ใช้ทางหลวง เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากผู้อำนวยการทางหลวงหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการทางหลวง หรือเป็นการเดินแถวขบวนแห่ หรือชุมนุมกันตามประเพณีหรือวัฒนธรรม หรือเป็นกิจกรรมเพื่อประโยชน์สาธารณะหรืออยู่ในเขตที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องขอ อนุญาตตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด” และวรรคสอง บัญญัติว่า “การขออนุญาตและการอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง” ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๔๔ เนื่องจากการจำกัดเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธเกินความจำเป็น และกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ เพราะการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ เป็นเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน ตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๔๔ บัญญัติไว้

เมื่อวินิจฉัยว่า ร่างพระราชบัญญัติทางหลวง (ฉบับที่..) พ.ศ. มาตรา ๒๐ ที่บัญญัติให้เพิ่มความเป็นมาตรา ๕๖/๑ เป็นอันตกไปแล้ว ข้อความในมาตรา ๓๐ ของร่างพระราชบัญญัติทางหลวง (ฉบับที่..) พ.ศ. ที่บัญญัติให้เพิ่มต่อไปนี้เป็นมาตรา ๗๓/๑ แห่งพระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งเป็นบทกำหนดโทษ เฉพาะข้อความที่ว่า “มาตรา ๕๖/๑” ซึ่งเป็นส่วนที่เชื่อมโยงกับมาตรา ๒๐ เป็นอันตกไปด้วย

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า ร่างพระราชบัญญัติทางหลวง (ฉบับที่..)

พ.ศ. มาตรา ๒๐ ที่บัญญัติให้เพิ่มความเป็นมาตรา ๔๖/๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ และ มาตรา ๔๔ จึงเป็นอันตกไป และข้อความในมาตรา ๓๐ ที่บัญญัติให้เพิ่มความเป็นมาตรา ๗๓/๑ ซึ่งเป็น บทกำหนดโทษเฉพาะข้อความ “มาตรา ๔๖/๑” ในมาตรา ๗๓/๑ ซึ่งเชื่อมโยงกับมาตรา ๒๐ ที่บัญญัติให้ เพิ่มความเป็นมาตรา ๔๖/๑ เป็นอันตกไปด้วย

คำวินิจฉัยที่ ๑๒/๒๕๔๙

วันที่ ๒๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๙

เรื่อง ประธานวุฒิสภา ทำหน้าที่ประธานรัฐสภา ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๒ และมาตรา ๒๖๖ กรณีสมาชิกวุฒิสภาจำนวนสามสิบห้าคน ยื่นคำร้องขอให้วินิจฉัยว่า กรรมการการเลือกตั้งพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุขาดคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญ

ผู้ร้อง ประธานวุฒิสภา

ประเด็น ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องพิจารณาวินิจฉัยมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องของ ประธานรัฐสภาไว้พิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ และรับคำร้องของสมาชิกวุฒิสภาจำนวน สามสิบห้าคนที่สมาชิกภาพสิ้นสุดลงแล้วนับแต่วันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๔๙ ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๒ หรือไม่ ซึ่งมีประเด็นพิจารณารวมสองประเด็น

ผลคดี ประเด็นที่หนึ่ง ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องของประธานรัฐสภาไว้พิจารณาวินิจฉัยตาม รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า การที่ประธานรัฐสภาจะส่งคำร้องของสมาชิกวุฒิสภาตามมาตรา ๑๔๒ มายัง ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยหรือไม่ เป็นอำนาจหน้าที่ของประธานรัฐสภา โดยประธานรัฐสภามีอำนาจ หน้าที่ตรวจสอบคำร้องนั้นให้เป็นไปตามเงื่อนไขที่มาตรา ๑๔๒ กำหนดไว้ แต่กรณีที่ประธานรัฐสภาขอให้ศาล รัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยให้กรรมการการเลือกตั้งทั้งสามคนพ้นจากตำแหน่ง เพราะเหตุขาดคุณสมบัติ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๒ ได้หรือไม่ นั้น เป็นการขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาโดยที่ประธานรัฐสภาซึ่ง ได้รับคำร้องมายังไม่ได้ใช้อำนาจหน้าที่ของตนพิจารณาตรวจสอบคำร้องของสมาชิกวุฒิสภาว่า เป็นไปตาม เงื่อนไขของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๒ หรือไม่ อีกทั้งสมาชิกวุฒิสภาจำนวนตามที่ยื่นคำร้อง ก็ไม่ใช่องค์กร ตามรัฐธรรมนูญ เป็นเพียงองค์ประกอบของวุฒิสภาที่มีสถานะเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่มีปัญหาความคิด เห็นแตกต่างกันระหว่างสมาชิกวุฒิสภา ไม่ใช่ปัญหาขององค์กรวุฒิสภา จึงถือว่ายังไม่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจ หน้าที่ของวุฒิสภาซึ่งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๒๖๖ ตามคำขอจึงเป็นเพียงการหาหรือไม่ใช่กรณี มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญเกิดขึ้นที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับคำร้องไว้พิจารณา วินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖

ประเด็นที่สอง ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องของสมาชิกวุฒิสภาจำนวนสามสิบห้าคนที่สมาชิก ภาพสิ้นสุดลงแล้วนับแต่วันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๔๙ ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๒ หรือไม่

พิจารณาแล้ว รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๐ บัญญัติให้อายุของวุฒิสภามีกำหนดคราวละหกปีนับแต่วันเลือกตั้ง และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๓ (๑) บัญญัติให้สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดลง เมื่อถึงคราวออกตามอายุของวุฒิสภา และในกรณีที่อายุของวุฒิสภาสิ้นสุดลง รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๑ วรรคสอง กับบัญญัติให้สมาชิกวุฒิสภาที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่อายุของวุฒิสภาสิ้นสุดลง ทำหน้าที่ต่อไปจนกว่าสมาชิกวุฒิสภาที่ได้รับเลือกตั้งใหม่จะเข้ารับหน้าที่ โดยมีอำนาจดำเนินการได้เฉพาะกรณีตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๘ (๑) ถึง (๓) เท่านั้น และการที่จะยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๒ ได้นั้น ต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ดังนี้ คือ ผู้ร้องจะต้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกันมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา เข้าชื่อร้องขอต่อประธานรัฐสภาเพื่อให้ส่งคำร้องไปยังศาลรัฐธรรมนูญและเป็นการร้องขอให้วินิจฉัยว่า กรรมการการเลือกตั้งคนใดคนหนึ่งขาดคุณสมบัติหรือ มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๓๗ หรือกระทำการอันต้องห้ามตามมาตรา ๑๓๘ ประธานรัฐสภา จึงจะสามารถส่งคำร้องนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยได้ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๒

กรณีตามคำร้อง ผู้ร้องเป็นสมาชิกวุฒิสภาที่สมาชิกภาพได้สิ้นสุดลงแล้วตั้งแต่วันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๔๙ เป็นการสิ้นสุดสมาชิกภาพตามอายุของวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๐ และมาตรา ๑๓๓ (๑) โดยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๑ วรรคสอง บัญญัติให้สมาชิกวุฒิสภาดังกล่าวทำหน้าที่ต่อไปจนกว่าสมาชิกวุฒิสภาที่ได้รับเลือกตั้งใหม่จะเข้ารับหน้าที่ ได้เฉพาะการทำหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๘ (๑) ถึง (๓) แต่ตามคำร้องเป็นการขอให้พิจารณาวินิจฉัยถึงความเป็นกลางทางการเมือง และมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ของกรรมการการเลือกตั้งซึ่งเป็นกรณีที่บัญญัติไว้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๖ จึงไม่ต้องด้วยหลักเกณฑ์ให้สมาชิกวุฒิสภาที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่อายุของวุฒิสภาสิ้นสุดลงจะสามารถทำหน้าที่ต่อไปได้ ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๘ ประกอบมาตรา ๑๓๑ วรรคสอง กรณีตามคำร้องจึงไม่ต้องด้วยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่ผู้ร้องจะมีสิทธิยื่นคำร้องต่อประธานรัฐสภา เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๒ ได้

อาศัยเหตุผลดังกล่าว ข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย

คำวินิจฉัยที่ ๑๓ /๒๕๔๙

วันที่ ๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๙

เรื่อง พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๔๕ ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ วรรคหนึ่ง (๑) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐๑ วรรคหนึ่ง (๓) และมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง หรือไม่

ผู้ร้อง ศาลทหารกรุงเทพ

ประเด็น พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๔๕ ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ วรรคหนึ่ง (๑) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๓๐๑ วรรคหนึ่ง (๓) และมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง หรือไม่

ผลคดี พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ เป็นบทบัญญัติรับรองหลักความเสมอภาคของบุคคลที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน โดยให้ทุกคนมีความเสมอภาคในกฎหมายและห้ามมิให้มีการเลือกปฏิบัติอันทำให้เกิดความไม่เสมอภาคแก่บุคคลที่เรียกว่า การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม แต่มิได้เป็นการห้ามโดยเด็ดขาด หากเป็นมาตรการเพื่อจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้เกิดความเสมอภาค โดยทำให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมกระทำได้ โดยไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคสี่ ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐๑ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ซึ่งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่ทำหน้าที่ในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐสำหรับพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๔๕ ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ วรรคหนึ่ง (๑) เป็นบทบัญญัติว่าด้วยวิธีพิจารณาความคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจของศาลทหาร ในส่วนที่เกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาของการไต่สวนมูลฟ้องในกรณีที่ผู้เสียหายซึ่งเป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารประสงค์จะเป็นโจทก์ฟ้องให้ดำเนินคดีกับจำเลยด้วยตัวเอง โดยกำหนดขั้นตอนการพิจารณาคดีของศาลทหารไว้ในพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร ฯ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่งว่า ให้อัยการทหารหรือผู้เสียหาย ซึ่งเป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารแล้วแต่กรณีมีอำนาจเป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญาต่อศาลทหารในเวลาปกติได้ แต่ถ้าผู้เสียหายมิได้อยู่ในอำนาจศาลทหารต้องให้อัยการทหารเป็นผู้ฟ้อง โดยในส่วนของวิธีพิจารณาความคดีอาญาของศาลทหารนั้น พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร ฯ มาตรา ๔๕ บัญญัติว่า ให้นำกฎหมาย กฎและข้อบังคับซึ่งออกตามกฎหมายฝ่ายทหารมาใช้บังคับ ถ้าไม่ได้บัญญัติไว้ก็ให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลม ซึ่งกรณีตามคำร้องนี้ศาลทหารกรุงเทพนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ วรรคหนึ่ง (๑) มาใช้บังคับ

ประเด็นที่ผู้ร้องโต้แย้งว่า บทบัญญัติดังกล่าวที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐๑ วรรคหนึ่ง (๓) นั้น ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐๑ วรรคหนึ่ง (๓) บัญญัติให้การดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่จะได้สวนและวินิจฉัย เพื่อดำเนินการต่อไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ฯ หมวด ๘ ว่าด้วยการตรวจสอบเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมิใช่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตามมาตรา ๓๐๘ ของรัฐธรรมนูญ บัญญัติให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมิใช่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามมาตรา ๖๖ จึงเป็นกฎหมายเฉพาะที่ใช้บังคับในกรณีที่มีการกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. และกรณีที่มีการร้องทุกข์หรือมีผู้กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนให้ดำเนินคดีต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยให้ผ่านการไต่สวนข้อเท็จจริงและการวินิจฉัยจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. เสียก่อน แต่บทบัญญัติดังกล่าวไม่รวมถึงกรณีที่ผู้เสียหายประสงค์จะดำเนินคดีทางศาลโดยใช้สิทธิในฐานะเป็นผู้เสียหายฟ้องคดีด้วยตนเอง ดังนั้น ผู้เสียหายไม่ว่าจะเป็น

เอกชนหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเมื่อปรากฏว่าสิทธิและเสรีภาพของบุคคลดังกล่าวถูกละเมิด ผู้เสียหายสามารถดำเนินคดีโดยฟ้องต่อศาลที่มีอำนาจเพื่อให้พิจารณาพิพากษาคดีได้ และเมื่อข้อเท็จจริงตามคำร้องปรากฏว่าผู้เสียหายและผู้ร้องต่างเป็นนายทหารชั้นสัญญาบัตร ศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีได้แก่ศาลทหารกรุงเทพ อำนาจหน้าที่และวิธีพิจารณาคดีของศาลทหารเป็นคนละส่วนกันและไม่มีความเกี่ยวข้องกันกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่อย่างใด ดังนั้น บทบัญญัติดังกล่าวจึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐๑ วรรคหนึ่ง (๓) ส่วนประเด็นที่ผู้ร้องโต้แย้งว่า บทบัญญัติดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งนั้น ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว เห็นว่า การได้สวนมูลฟ้องมีหลักประกันการให้ความเป็นธรรมแก่จำเลยซึ่งเป็นผู้ร้องอยู่แล้ว เนื่องจากเป็นกระบวนการพิจารณาของศาลซึ่งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่ใช้อำนาจตุลาการที่มีความเป็นกลางและมีความเป็นอิสระ โดยศาลจะพิจารณาดตรวจสอบพยานหลักฐานของโจทก์ในเบื้องต้นว่า คดีมีมูลเพียงพอที่จะดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไปหรือไม่ จึงเป็นการกลั่นกรองก่อนนำสู่การพิจารณาคดีอันเป็นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลแล้ว ผู้ร้องในฐานะจำเลยจึงได้รับประโยชน์จากบทบัญญัติดังกล่าวในการคุ้มครองสิทธิยิ่งกว่าที่จะเป็นการลิดรอนสิทธิหรือทำให้ไม่ได้รับความเท่าเทียมกันตามกฎหมายดังที่ผู้ร้องกล่าวอ้าง เมื่ออำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามรัฐธรรมนูญไม่ได้บัญญัติให้รวมถึงกรณีที่ผู้เสียหายประสงค์ที่จะดำเนินคดีทางศาลกับเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยลำพัง บทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยการได้สวนมูลฟ้องของศาลทหาร จึงไม่ใช่กรณีที่เกิดความ ไม่เสมอภาคหรือไม่ให้ความคุ้มครองแก่บุคคลตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ถูกดำเนินคดีโดยศาลกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ถูกได้สวนข้อเท็จจริงโดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่อย่างใด นอกจากนี้บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ผู้ร้องโต้แย้งมีผลใช้บังคับเฉพาะบุคคลที่อยู่ในอำนาจของศาลทหาร ซึ่งบุคคลที่อยู่ในอำนาจของศาลทหารที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันและมีสถานะอย่างเดียวกัน ย่อมจะได้รับการปฏิบัติที่เหมือนกันและอย่างเท่าเทียมกันในการใช้บังคับกฎหมาย ดังนั้น บทบัญญัติดังกล่าวจึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘ มาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๔๕ ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ วรรคหนึ่ง (๑) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐๑ วรรคหนึ่ง (๓) และมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง

คำวินิจฉัยที่ ๑๔/๒๕๕๙

วันที่ ๒๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๙

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคประเทศไทย

ผู้ร้อง นายทะเบียนพรรคการเมือง

ประเด็น กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคประเทศไทยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) เนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๙ หรือไม่

ผลคดี พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๙ บัญญัติให้ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคประเทศไทย เมื่อวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๕๘ และได้แจ้งให้พรรคประเทศไทยดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๙ แล้ว

ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ภายในวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๙ อันเป็นวันที่ครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคประเทศไทย พรรคประเทศไทย ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๙ ประกอบกับพรรคประเทศไทยมีหนังสือชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญยอมรับว่าพรรคประเทศไทยไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๙ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ และขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคประเทศไทย กรณีจึงมีเหตุที่จะสั่งให้ยุบพรรคประเทศไทย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

โดยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง สั่งให้ยุบพรรคประเทศไทย

คำวินิจฉัยที่ ๑๕/๒๕๕๙

วันที่ ๒๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๙

เรื่อง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๕๖ วรรคห้า ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐ หรือไม่

ผู้ร้อง ศาลฎีกา (นายชุมพล คันธวิวัฒน์ กับพวก จำเลย)

ประเด็น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๕๖ วรรคห้า ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐ หรือไม่

ผลคดี พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ เป็นบทบัญญัติวางหลักประกันความมั่นคงแห่งสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะถูกจำกัดมิได้ เว้นแต่อาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ กระทำได้เท่าที่จำเป็นและไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพ อันเป็นการวางหลักคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลไว้ว่า รัฐสภาจะตรากฎหมายมาจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนจะกระทำได้อย่างใดหลักเกณฑ์ที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้เท่านั้น ทั้งต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปและไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่ง หรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง เป็นการเจาะจง ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ เป็นบทบัญญัติที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย โดยมีหลักการว่า บุคคลย่อมมีความเสมอภาคในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดย

ไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ฯลฯ จะกระทำมิได้

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๕๖ เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องการขอดำเนินคดีอย่างคนอนาถาในศาล โดยปกติการดำเนินคดีแพ่งคู่ความหรือผู้ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับคดีจะต้องเสียค่าใช้จ่ายต่อศาลที่เรียกว่า ค่าธรรมเนียมศาล ซึ่งต้องชำระให้แก่ศาลในการฟ้องดำเนินคดีหรือต่อสู้คดี และจะต้องเสียค่าธรรมเนียมทุกชั้นศาล แต่หากเป็นบุคคลยากจนไม่มีเงินที่จะเสียค่าธรรมเนียม อาจร้องขอดำเนินคดีอย่างคนอนาถาได้ที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งในเรื่องค่าฤชาธรรมเนียมที่ผู้ร้องกับพวกขอดำเนินคดีอย่างคนอนาถาโดยให้ยกเว้นเฉพาะไม่ต้องนำเงินค่าธรรมเนียมรวมทั้งค่าทนายความซึ่งจะต้องใช้แก่โจทก์มาวางพร้อมอุทธรณ์ ส่วนค่าธรรมเนียมศาลชั้นอุทธรณ์ให้นำมาวางภายใน ๒๐ วัน ศาลอุทธรณ์เห็นว่า ชอบแล้ว จึงมีคำสั่งยกคำร้องการที่ผู้ร้องอุทธรณ์คำสั่งของศาลชั้นต้นที่ให้ยกเว้นค่าธรรมเนียมชั้นศาลอุทธรณ์เพียงบางส่วนและศาลอุทธรณ์มีคำสั่งยืนให้ถือว่าเป็นที่สุด นั้น เห็นว่า ก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งให้คู่ความดำเนินคดีอย่างคนอนาถา ศาลจะต้องทำการไต่สวนเสียก่อนเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงว่า คู่ความเป็นคนยากจนจริง ก็จะสั่งให้คู่ความที่ขอดำเนินคดีอย่างคนอนาถาไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมในชั้นศาลอุทธรณ์ หรือหากคู่ความสามารถจะเสียค่าธรรมเนียมในชั้นศาลอุทธรณ์ได้บางส่วน ศาลชั้นต้นก็จะให้ยกเว้นค่าธรรมเนียมบางส่วนได้ การที่ศาลชั้นต้นจะสั่งเช่นนี้จะต้องพิจารณาถึงเหตุผลและความจำเป็นของคู่ความที่ขอดำเนินคดีอย่างคนอนาถา เพื่อให้เกิดความยุติธรรมแก่คู่ความทั้งสองฝ่าย และเมื่อศาลชั้นต้นสั่งอย่างไร ก็ให้สิทธิแก่คู่ความที่ขอดำเนินคดีอย่างคนอนาถามีสิทธิอุทธรณ์ต่อไปได้ คำสั่งของศาลอุทธรณ์เช่นนี้ให้เป็นที่สุด ที่บัญญัติเช่นนี้ ก็เพื่อให้ศาลอุทธรณ์พิจารณากลับกรองคำสั่งของศาลชั้นต้นอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้เกิดความรอบคอบและเป็นธรรมแก่คู่ความที่ขอดำเนินคดีอย่างคนอนาถาในชั้นศาลอุทธรณ์ การที่ให้คำสั่งของศาลอุทธรณ์เป็นที่สุดนั้น เนื่องจากปัญหาที่ว่า บุคคลนั้นเป็นคนยากจนหรือไม่ ได้รับการพิจารณามาแล้วถึงสองศาล และปัญหาข้อนี้ไม่ใช่ประเด็นในคดีโดยตรง จึงควรให้ยุติที่ศาลอุทธรณ์ ไม่ควรให้ยืดเยื้ออีกต่อไปได้อีก ซึ่งเหมาะสมและมีความเป็นธรรมแก่คู่ความแล้ว กรณีดังกล่าวแม้จะเป็นการจำกัดสิทธิอยู่บ้าง แต่ก็เป็นการจำกัดเท่าที่จำเป็นและไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพ นอกจากนี้ยังใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่ได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง เป็นบทบัญญัติที่ใช้กับคู่ความอย่างเท่าเทียมกัน คู่ความทุกคนได้รับการปฏิบัติและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่ได้คำนึงถึงฐานะของคู่ความแต่อย่างใด ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นศาลรัฐธรรมนูญโดยมติเอกฉันท์จึงวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๕๖ วรรคห้า ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐

เรื่อง พระราชบัญญัติการพิมพ์ พุทธศักราช ๒๔๘๔ มาตรา ๔๘ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔ และมาตรา ๔๑ หรือไม่

ผู้ร้อง ศาลอาญากรุงเทพใต้และศาลฎีกา

ประเด็น ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า คำร้องทั้งสองมีประเด็นที่จะต้องพิจารณาวินิจฉัยเป็นอย่างเดียวกัน จึงให้รวมพิจารณาเข้าด้วยกัน

ผลคดี ประเด็นที่หนึ่ง พระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. ๒๔๘๔ มาตรา ๔๘ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔ เป็นบทบัญญัติรับรองเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่นไว้ว่าการจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัว หรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอื่น ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔ ได้บัญญัติรับรองสิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือความเป็นอยู่ส่วนตัว มิให้มีการกล่าวหรือไขว่คว้าแพร่หลายซึ่งข้อความหรือภาพไม่ว่าด้วยวิธีใดไปยังสาธารณชน อันเป็นการละเมิดหรือกระทบถึงสิทธิดังกล่าวไว้ด้วย เว้นแต่กรณีที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชน เห็นได้ว่า แม้บุคคลหรือสื่อมวลชนจะมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ และการโฆษณา แต่ก็ต้องมีขอบเขตภายใต้กรอบของรัฐธรรมนูญและกฎหมายเฉพาะ เช่น ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๖ และมาตรา ๓๒๘ เพื่อมิให้มีการใช้เสรีภาพของตนไปละเมิดต่อสิทธิ เสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัว หรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอื่น

เมื่อพิจารณาถึงบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. ๒๔๘๔ มาตรา ๔๘ วรรคสอง ซึ่งเป็นบทบัญญัติของกฎหมายเฉพาะอีกบทหนึ่งที่กำหนดให้ผู้ประพันธ์และบรรณาธิการต้องรับผิดชอบเป็นส่วนตัว และถ้าไม่ได้ตัวผู้ประพันธ์ก็ให้เอาโทษแก่ผู้พิมพ์เป็นส่วนตัวด้วย นั้น โดยที่พระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. ๒๔๘๔ บัญญัติให้ “ผู้พิมพ์” เป็นบุคคลซึ่งจัดการและรับผิดชอบในการพิมพ์ และบัญญัติให้ “บรรณาธิการ” เป็นบุคคลซึ่งรับผิดชอบในการจัดทำ ตรวจแก้ คัดเลือก หรือควบคุม บทประพันธ์ หรือสิ่งอื่นในหนังสือพิมพ์ ดังนั้น ทั้งผู้พิมพ์และบรรณาธิการ จึงเป็นบุคคลที่กฎหมายกำหนดให้มีหน้าที่จัดการและรับผิดชอบต่อพิมพ์ การตรวจแก้ คัดเลือก หรือควบคุมบทประพันธ์ หรือสิ่งอื่นในหนังสือพิมพ์ วัตถุประสงค์ประการหนึ่งคือ เพื่อมิให้มีการตีพิมพ์ข้อความที่ไปกระทบต่อสิทธิ เสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือสิทธิในครอบครัว หรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอื่น และเมื่อกฎหมายได้กำหนดให้มีหน้าที่กระทำการดังกล่าวแล้ว หากผู้พิมพ์ และบรรณาธิการไม่ได้มีการตรวจสอบ คัดเลือกหรือควบคุม โดยปล่อยให้ข้อความตีพิมพ์ลงในหนังสือพิมพ์ ที่เป็นการล่วงละเมิดต่อสิทธิของบุคคลอื่นในลักษณะเกินเลยความสุจริต เกินเลยการตีพิมพ์ด้วยความเป็นธรรม ตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔ และมาตรา ๓๕ บัญญัติรับรองไว้ กฎหมายให้ถือว่า ผู้พิมพ์และบรรณาธิการ

ได้กระทำการโดยงดเว้นที่จักต้องกระทำเพื่อป้องกันผลนั้น ตามนัยประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๙ วรรคห้า ต้องได้รับโทษตามที่กฎหมายเฉพาะบัญญัติไว้ ทั้งนี้เพื่อเป็นการคุ้มครอง สิทธิ เสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัวของบุคคลอื่น และเพื่อให้มีการใช้สิทธิเสรีภาพเกินขอบเขต ทำให้บุคคลอื่นได้รับความเสียหาย ดังนั้น พระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. ๒๔๘๘ วรรคสอง จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔ แต่อย่างใด

ประเด็นที่สอง พระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. ๒๔๘๘ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๑ หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๑ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้พนักงานหรือลูกจ้างของเอกชนที่ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง หรือวิทยุโทรทัศน์ มีเสรีภาพในการเสนอข่าวและแสดงความคิดเห็น ภายใต้ข้อจำกัดตามรัฐธรรมนูญโดยไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือเจ้าของกิจการนั้น แต่ต้องไม่ขัดต่อจรรยาบรรณแห่งการประกอบวิชาชีพ เมื่อพิจารณาประกอบกับพระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. ๒๔๘๘ วรรคสอง แล้วเห็นได้ว่า ผู้ประพันธ์ ผู้พิมพ์ หรือบรรณาธิการที่ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์ย่อมมีเสรีภาพในการนำเสนอข่าวและความคิดเห็นที่ต้องอยู่ภายใต้ข้อจำกัดของรัฐธรรมนูญ และต้องไม่ขัดต่อจรรยาบรรณแห่งการประกอบอาชีพ หากได้มีเสรีภาพในการเสนอข่าวหรือแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระโดยมิได้มีกรอบของกฎหมายหรือจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพควบคุมกำกับไว้แต่อย่างใด และโดยที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔ และมาตรา ๓๕ ได้บัญญัติรับรองสิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือความเป็นอยู่ส่วนตัว และรับรองเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่นไว้ อีกทั้งจรรยาบรรณหนังสือพิมพ์ของสมาคมหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย และจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ของสภาการพิมพ์แห่งชาติ ได้กำหนดจรรยาบรรณและจริยธรรมของหนังสือพิมพ์ว่าการเสนอข่าว ภาพ หรือแสดงความคิดเห็นต้องเป็นไปด้วยความสุภาพ สุจริต ต้องเสนอข่าวแต่ความเป็นจริง ละเว้นการต่อเติมเสริมแต่ง หนังสือพิมพ์ต้องยึดถือข้อเท็จจริง ความถูกต้อง แม่นยำ และครบถ้วน ต้องไม่แต่งเติมเนื้อหาสาระของข่าวจนคลาดเคลื่อนหรือเกินจากความเป็นจริง และต้องละเว้นการเสนอข่าวเพราะความลำเอียง หรืออคติ จนเป็นเหตุให้ข่าวนั้นคลาดเคลื่อนหรือเกินจากความเป็นจริง เป็นต้น ดังนั้น การที่พระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. ๒๔๘๘ วรรคสอง กำหนดให้ผู้ประพันธ์และบรรณาธิการต้องรับผิดชอบเป็นส่วนตัว และถ้าไม่ได้ตัวผู้ประพันธ์ก็ให้อาโทแก่ผู้พิมพ์เป็นส่วนตัวด้วย จึงเป็นการบัญญัติถึงความรับผิดชอบของบุคคลดังกล่าวไว้ ซึ่งเป็นคนละกรณีกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๑ ที่บัญญัติให้พนักงานหรือลูกจ้างของเอกชนที่ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์ มีเสรีภาพในการเสนอข่าวและแสดงความคิดเห็นภายใต้กรอบของรัฐธรรมนูญ และจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ ดังนั้น พระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. ๒๔๘๘ วรรคสอง จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๑

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการพิมพ์ พุทธศักราช ๒๔๘๘ มาตรา ๔๘ วรรคสอง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔ และมาตรา ๔๑ แต่อย่างใด

๒. บทคัดย่อ / บทสรุปสำหรับผู้บริหาร
รายงานการศึกษาวิจัยของศาลรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๒ - ๒๕๕๙

ลำดับที่	ชื่อเรื่อง	ปี พ.ศ.
๑.	เขตอำนาจศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๖๕ และมาตรา ๒๖๖	๒๕๕๒
๒.	ศาลรัฐธรรมนูญเปรียบเทียบ	๒๕๕๒
๓.	การอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือใช้สิทธิเสรีภาพของบุคคลตามมาตรา ๒๘	๒๕๕๓
๔.	ปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือการกระทำของบุคคลตามมาตรา ๑๙๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐	๒๕๕๓
๕.	วิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ : ศึกษากรณีศาลรัฐธรรมนูญต่างประเทศกับศาลรัฐธรรมนูญไทย	๒๕๕๓
๖.	หลักการใช้อำนาจขององค์กรที่ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์สิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ	๒๕๕๔
๗.	การออกเสียงประชามติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ.๒๕๕๐)	๒๕๕๕
๘.	การให้สิทธิประชาชนฟ้องศาลรัฐธรรมนูญ กรณีละเมิดสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ	๒๕๕๖
๙.	หลักและวิธีปฏิบัติในการบังคับใช้รัฐธรรมนูญในกรณีที่มีบทบัญญัติว่าทั้งนี้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ	๒๕๕๖
๑๐.	การยกสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเพื่อใช้สิทธิทางศาล	๒๕๕๗
๑๑.	กระบวนการกลั่นกรองคดีที่จะเข้าสู่การพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ	๒๕๕๗
๑๒.	การคุ้มครองชั่วคราวและการบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ	๒๕๕๘

โครงการศึกษาวิจัย ลำดับที่ ๑ (๒๕๕๓)

เรื่อง เขตอำนาจศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๖๔ และ ๒๖๖

โดย รองศาสตราจารย์ ดร.สมคิด เลิศไพฑูรย์ และ ดร.บรรเจิด สิงคะเนติ

บทคัดย่อ

เนื่องจากศาลรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรที่ได้รับการจัดตั้งขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศไทย ประกอบกับรัฐธรรมนูญได้บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรที่มีความสำคัญในการดูแลรักษาทิศทางขององค์กรทางการเมืองให้เป็นไปในทิศทางที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ โดยรัฐธรรมนูญได้บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจอย่างกว้างขวางถึง ๑๖ ประการ ดังนั้นการพิจารณาขอบเขตอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญจะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ นอกจากนี้ผลของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญย่อมผูกพัน รัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐ

สำหรับเขตอำนาจศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๖๔ มาตรา ๒๖๖ นั้น ในกรณีของการควบคุมความชอบด้วยกฎหมายแบบรูปธรรมตามมาตรา ๒๖๔ ได้มีการเปลี่ยนหลักการ จากที่เคยบัญญัติในรัฐธรรมนูญฉบับที่ผ่าน ๆ มา โดยกำหนดให้ “คู่ความ” อาจโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดกับรัฐธรรมนูญ ดังนั้นความจำเป็นที่จะต้องตรวจสอบการโต้แย้งของ คู่ความต้องดำเนินการอย่างรอบคอบ เพื่อไม่ก่อให้เกิดการประวิงคดี และจะทำให้เกิดคดีจำนวนมากจนกระทบต่อการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้ ยังมีปัญหาความหมายของคำว่า “บทบัญญัติแห่งกฎหมาย” ตามนัยของมาตรา ๒๖๔ มีขอบเขตเพียงใด ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าควรขยายความถึงเฉพาะกฎหมายในลำดับพระราชบัญญัติเท่านั้น

ส่วนเขตอำนาจศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๖๖ กรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ ได้มีการบัญญัติเป็นครั้งแรกในรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ทั้งนี้เพราะรัฐธรรมนูญ ได้บัญญัติให้มีองค์กรใหม่ ๆ ขึ้นหลายองค์กร กรณีนี้จึงอาจเกิดปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ระหว่างองค์กรตามรัฐธรรมนูญได้ องค์กรตามรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๖๖ นี้ หมายความว่าองค์กรที่ก่อตั้งขึ้นและมีอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ กรณีที่จะอยู่ในเขตอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญได้ก็ต้องเป็นกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรเหล่านั้นเท่านั้น

โครงการศึกษาวิจัย ลำดับที่ ๒ (๒๕๔๒)
เรื่อง ศาลรัฐธรรมนูญเปรียบเทียบ
โดย รองศาสตราจารย์ ดร.บัณฑิตน์ บรมานันท์

บทคัดย่อ

ศาลรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่สำคัญองค์กรหนึ่งนอกเหนือจากองค์กรนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรที่มีความสำคัญมากเพราะมีหน้าที่ในเรื่องการควบคุมมิให้กฎหมายขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญกับหน้าที่อื่นตามที่กำหนดไว้อีกหลายประการ แต่อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติที่ผ่านมาปรากฏว่า การดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญมีอุปสรรคเกิดขึ้นหลายประการอันเนื่องจากความใหม่ขององค์กร ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาวิจัยระบบศาลรัฐธรรมนูญของเยอรมันและคณะตุลาการรัฐธรรมนูญของฝรั่งเศส เพื่อให้ทราบถึงระบบศาลรัฐธรรมนูญของทั้งสองประเทศอย่างละเอียด และนำมาศึกษาเปรียบเทียบกับศาลรัฐธรรมนูญไทย เพื่อหาลักษณะเด่นที่เป็นประโยชน์และสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับประเทศไทยได้

จากการศึกษาพบว่า ระบบศาลรัฐธรรมนูญของไทยและของประเทศทั้งสองมีความคล้ายคลึงกันและแตกต่างกันในหลายส่วนกับมีกลไกและวิธีการบางอย่างที่ศาลรัฐธรรมนูญของไทยสามารถนำไปประยุกต์ได้ ผู้วิจัยจึงได้จัดทำข้อเสนอแนะที่ศาลรัฐธรรมนูญสามารถนำมาปรับใช้ได้โดยไม่ต้องแก้ไขรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายอื่นๆ

ข้อเสนอดังกล่าว ได้แก่ การจัดองค์กรใหม่โดยแบ่งองค์กรออกเป็นสององค์กรคณะองค์กรคณะแรกมีอำนาจหน้าที่พิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย และองค์กรที่สอง มีอำนาจหน้าที่พิจารณาปัญหาทางการเมืองอื่นๆ ที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มีการปรับวิธีพิจารณาใหม่โดยกำหนดให้มีวิธีพิจารณาทั่วไปที่ใช้กับคดีทุกประเภท และวิธีพิจารณาเฉพาะคดีซึ่งเป็นกฎเกณฑ์ที่ใช้เฉพาะกับคดีแต่ละประเภท และเมื่อมีการจัดองค์กรใหม่และแยกวิธีพิจารณาดังกล่าวแล้ว ก็จะสร้างบุคลากรให้มีความชำนาญตามองค์กรและวิธีพิจารณาคดีแบบใหม่ ซึ่งผู้วิจัยเสนอให้ใช้วิธีการขอยืมตัวบุคลากรที่มีความชำนาญทางด้านวิชาการจากศาลยุติธรรม ศาลปกครอง และจากคณะนิติศาสตร์ในมหาวิทยาลัยของรัฐเพื่อให้ได้บุคลากรระดับสูงที่มีความเชี่ยวชาญมาร่วมงานกับศาลรัฐธรรมนูญ ข้อเสนอทั้งสามประการดังกล่าว ศาลรัฐธรรมนูญสามารถทำได้เอง โดยไม่ต้องแก้ไขรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายระดับพระราชบัญญัติ ซึ่งผู้วิจัยเชื่อว่าเป็นข้อเสนอแนะที่จะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ

โครงการศึกษาวิจัย ลำดับที่ ๓ (๒๕๕๓)

เรื่อง การอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือใช้สิทธิเสรีภาพของบุคคลตามมาตรา ๒๘

โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุดม รัฐอมฤต

บทคัดย่อ

“ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” เป็นมูลฐานหนึ่งของหลักสิทธิมนุษยชนมีนัยสำคัญ ๒ ประการ ประการแรก คือ “ธรรมชาติมนุษย์” หรือลักษณะที่แท้จริงของมนุษย์ที่เกี่ยวกับสภาพจิตใจและความต้องการที่ จูงใจให้มนุษย์ทำการใด ๆ ภายใต้อิทธิพลของสังคมและวัฒนธรรมด้วย ประการที่สอง คือ “ศีลธรรม” อันได้แก่ หลักที่ว่าด้วยความผิดชอบชั่วดีที่สังคมกำหนดให้สมาชิกยึดถือ ดังนั้น ในการวินิจฉัยว่าพฤติกรรม ใดเป็นการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือไม่ จึงต้องพิจารณา ๓ ประเด็น คือ ประเด็นแรก สิ่งนั้น ๆ มนุษย์ควรปฏิบัติต่อการหรือไม่ ประเด็นที่สอง ความรู้สึกทางด้านจิตใจของสังคมไทยในขณะนั้นสนับสนุน หรือโต้แย้งอย่างไร และประเด็นที่สาม แนวทางที่สังคมอื่นที่มีประสบการณ์มาก่อนเป็นข้อพิจารณาประกอบ และที่สำคัญอย่างยิ่งก็คือ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไม่ใช่สภาพที่ตายตัว แต่มีลักษณะพลวัตร ดังนั้น ในการวินิจฉัย แต่ละครั้งแต่ละเรื่องจึงต้องมีคำอธิบายที่ชัดเจนต่อสังคม

การที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติรับรองศักดิ์ศรีความเป็น มนุษย์ไว้ถึงสามมาตรา คือ มาตรา ๔ ของบททั่วไป มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๘ ของหมวด ว่าด้วยสิทธิ และเสรีภาพของชนชาวไทย ย่อมทำให้เห็นว่ารัฐธรรมนูญไทยมีเจตนารมณ์ที่ชัดเจนที่จะให้การรับรองศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ในอีกลักษณะหนึ่งแยกจาก “สิทธิและเสรีภาพ” เช่นเดียวกับที่รัฐธรรมนูญเยอรมันให้การ รับรอง กล่าวคือ ถือว่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นรากฐานที่มาของบรรดาสิทธิและเสรีภาพทั้งปวงที่รัฐจะล่วง ละเมิดมิได้ และโดยที่มาตรา ๔ ของรัฐธรรมนูญ บัญญัติให้ความรับรองคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของบุคคลเป็นการทั่วไป บุคคลทุกคนไม่ว่าจะเป็นคนไทยหรือคนต่างด้าวย่อมยกศักดิ์ศรีความ เป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญเป็นฐานแห่งสิทธิได้โดยเฉพาะในส่วนที่มีลักษณะ เป็น “สิทธิมนุษยชน” แต่บุคคลต่างด้าวไม่อาจที่จะกล่าวอ้างสิทธิและเสรีภาพบางเรื่องที่มีลักษณะเป็นสิทธิ พลเมืองและสิทธิทางการเมืองได้

นอกเหนือจากการคุ้มครองที่รัฐธรรมนูญบัญญัติให้เมืองครที่มิใช่ศาล ได้แก่ ผู้ตรวจการแผ่นดิน ของรัฐสภา และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นองค์กรตรวจสอบมิให้มีการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็น มนุษย์ สิทธิและเสรีภาพตามบัญญัติรับรองไว้แล้ว รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ วรรคสอง บัญญัติให้บุคคลที่ ถูกล่วงละเมิดใช้สิทธิทางศาลได้เท่ากับเป็นการให้หลักประกันตามหลักนิติรัฐเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพตามที่ รัฐธรรมนูญบัญญัติรับรองไว้ให้มั่นคง และโดยที่ “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” มีสถานะเช่นเดียวกับ “สิทธิและ เสรีภาพ” ซึ่งเท่ากับว่า บุคคลที่ถูกละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์สามารถใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็น

ข้อต่อสู้ในคดีได้

นอกจากนี้ ตามบทบัญญัติมาตรา ๒๗ ของรัฐธรรมนูญได้บัญญัติให้รัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐ ผูกพันโดยตรงต่อสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้โดยชัดแจ้งโดยปริยาย หรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ในการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมาย และการตีความกฎหมายทั้งปวงนั้น ย่อมหมายความว่า อำนาจอธิรัฐจะละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดครอบไว้มิได้ กล่าวคือ หากกฎหมายที่ใช้อยู่ฉบับใดฉบับหนึ่งมีผลเป็นละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของประชาชน บุคคลซึ่งได้รับผลกระทบจากกฎหมายดังกล่าว อาจดำเนินการฟ้องร้องต่อศาลและใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ เพื่อโต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และให้ศาลนั้นเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ดังนั้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงเป็นสถาบันสำคัญที่ได้รับมอบหมายให้เป็นองค์กรที่ทำหน้าที่คุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ เพราะนอกจากจะเป็นองค์กรผู้พิทักษ์สิทธิขั้นพื้นฐานทั้งหลายที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้เป็นลายลักษณ์อักษรโดยชัดแจ้งแล้ว ยังเป็นองค์กรที่แสดงให้เห็นถึงความมีอยู่ของสิทธิอื่น ๆ ที่รัฐธรรมนูญมุ่งจะให้ความคุ้มครองแต่มิได้บัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษรอีกด้วย

โครงการศึกษาวิจัย ลำดับที่ ๔ (๒๕๕๓)

เรื่อง ปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบัญญัติแห่งกฎหมาย
กฎ ข้อบังคับ หรือการกระทำของบุคคลตามมาตรา ๑๙๘ ของรัฐธรรมนูญ

แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐

โดย รองศาสตราจารย์ ดร.บันทวัฒน์ บรมานันท์

บทคัดย่อ

ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญองค์กรหนึ่งซึ่งถูกสร้างขึ้นมาให้เป็น
อิสระและเป็นกลาง ทำหน้าที่ในการเป็นส่วนเสริมกระบวนการแก้ไขปัญหาคอขวดหรือข้อบกพร่องอันเกิดจากการปฏิบัติ
ราชการและเพื่อตรวจสอบระบบราชการ แต่อย่างไรก็ตาม เนื่องจากระบบผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาของ
ประเทศไทยเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นใหม่และรัฐธรรมนูญก็ได้กำหนดบทบาทของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาไว้
หลายประการที่อาจก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติได้ เช่น กรณีตามมาตรา ๑๙๘ ของรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. ๒๕๕๐) ที่กำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาจะต้องเสนอเรื่องพร้อมความเห็น
ของคนต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองเพื่อพิจารณาวินิจฉัยในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเห็นว่า
บทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎข้อบังคับหรือการกระทำของบุคคลซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐมีปัญหาเกี่ยวกับ
ความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบระบบผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา
ของประเทศไทยกับระบบผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาของประเทศสวีเดนอันเป็นประเทศต้นแบบของระบบ
ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา และระบบผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งสาธารณรัฐของประเทศฝรั่งเศสซึ่งเป็นส่วนเสริม
ของระบบศาลปกครองที่ทำหน้าที่เยียวยาทุกข์ให้กับประชาชนดังเช่นระบบของประเทศไทยในปัจจุบัน

จากการศึกษาพบว่า ระบบผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาของทั้งสองประเทศไม่มีกรณี ดังเช่นที่
บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๙๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. ๒๕๕๐) แต่อย่างไรก็ตามระบบผู้ตรวจ
การแผ่นดินแห่งสาธารณรัฐของประเทศฝรั่งเศสได้วางกลไกในการกลั่นกรองคำร้องเรียนที่จะเสนอให้ผู้ตรวจ
การแผ่นดินแห่งสาธารณรัฐไว้ว่า ประชาชนจะต้องเสนอคำร้องเรียนเป็นไปยังสมาชิกรัฐสภาก่อน หากสมาชิก
รัฐสภาเห็นว่าเรื่องดังกล่าวอยู่ในอำนาจการพิจารณา

ผู้วิจัยเห็นว่ากระบวนการตามมาตรา ๑๙๘ แห่งรัฐธรรมนูญนั้นเป็นกระบวนการที่ให้อิสระแก่ผู้ตรวจ
การแผ่นดินของรัฐสภาที่จะเสนอเรื่องที่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญไปยังศาลรัฐธรรมนูญหรือศาล
ปกครองได้ ซึ่งหากผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเสนอเรื่องทุกเรื่องที่เป็นปัญหามาตรา ๑๙๘ แห่ง
รัฐธรรมนูญไปยังศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครอง ก็จะสร้างภาระให้กับศาลทั้งสองอย่างมาก

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้จัดทำข้อเสนอแนะว่าสมควรจัดตั้งองค์กรขึ้นมาเพื่อกลั่นกรองการเสนอเรื่องที่มี

ปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญไปยังศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองโดยใช้รูปแบบของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๔๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. ๒๕๕๐) โดยองค์ประกอบของคณะกรรมการที่จะตั้งขึ้นมานั้นเห็นควร ประกอบด้วย เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญและเลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง ทำหน้าที่วางกฎเกณฑ์ในการดำเนินการตามมาตรา ๑๘๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. ๒๕๕๐) ซึ่งในขณะที่ทำงานวิจัยนี้ยังไม่ปรากฏว่ามีหน่วยงานใดในหน่วยงานทั้ง ๓ ที่เกี่ยวข้องได้วางเกณฑ์ในเรื่องดังกล่าวไว้ และนอกจากนี้ องค์กัรดังกล่าวยังมีหน้าที่ในการพิจารณากลับกรองคำร้องเรียนที่เสนอต่อผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาที่เกี่ยวข้องกับมาตรา ๑๘๘ แห่งรัฐธรรมนูญก่อนที่ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาจะส่งต่อไปยังศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครอง ทั้งนี้ เพื่อให้เรื่องที่มีปัญหาเข้าสู่การพิจารณาวินิจฉัยของศาลที่ถูกต้องต่อไป

โครงการศึกษาวิจัย ลำดับที่ ๕ (๒๕๔๓)

เรื่อง วิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ :

ศึกษากฎนิศาลรัฐธรรมนูญต่างประเทศกับศาลรัฐธรรมนูญไทย

โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรเจตน์ ภาคีรัตน์

บทคัดย่อ

กฎเกณฑ์ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญไทยได้รับการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร ส่วนหนึ่งและในข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ อีกส่วนหนึ่ง เมื่อพิจารณา เปรียบเทียบกับกฎเกณฑ์ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญต่างประเทศแล้ว พบว่าส่วนใหญ่กฎเกณฑ์ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญจะได้รับการบัญญัติไว้ในกฎหมายระดับรัฐบัญญัติซึ่งเป็นกฎหมายที่ตรา ขึ้นโดยรัฐสภา ทั้งนี้ศาลรัฐธรรมนูญอาจออกข้อกำหนดเพิ่มเติมในรายละเอียดภายในกรอบของรัฐบัญญัติเท่านั้น ระบบกฎหมายเยอรมัน ออสเตรีย และฝรั่งเศสไม่ได้มอบอำนาจให้ศาลรัฐธรรมนูญหรือคณะตุลาการ รัฐธรรมนูญมีอำนาจตรากฎเกณฑ์ดังกล่าวได้โดยตรงแต่ อย่างใด

ในแง่ของเนื้อหา สำหรับประเทศที่ใช้ระบบศาลรัฐธรรมนูญเต็มรูปแบบอย่างสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน หรือสาธารณรัฐออสเตรีย รัฐบัญญัติว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับวิธีพิจารณามีสาระสำคัญสองส่วน คือ กฎเกณฑ์เกี่ยวกับวิธีพิจารณาที่ใช้กับคดีรัฐธรรมนูญทุกประเภท และกฎเกณฑ์เกี่ยวกับวิธีพิจารณาเฉพาะคดี ทั้งนี้โดยศาลรัฐธรรมนูญจะออกข้อกำหนดภายในเพิ่มเติมหลักเกณฑ์ทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติงานของ องค์คณะและการควบคุมดูแลงานทางธุรการของศาล มีข้อสังเกตว่าถึงแม้รัฐบัญญัติว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญของ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันและสาธารณรัฐออสเตรียจะยังไม่สมบูรณ์จนถึงขนาดที่จะเรียกว่าเป็นประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญได้ แต่ก็มีรายละเอียดมากพอที่จะทำให้ศาลดำเนินกระบวนการพิจารณาได้ตาม ลำดับขั้นตอนและทำให้คู่ความในกระบวนการพิจารณาทราบถึงสิทธิหน้าที่ของตนได้อย่างชัดเจน

การที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญออกข้อกำหนดว่าด้วยวิธีพิจารณา ของศาลเองโดยมติเอกฉันท์ของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ก่อให้เกิดปัญหาทั้งในทางทฤษฎีและทางปฏิบัติ ในทาง ทฤษฎีมีปัญหว่าการกำหนดดังกล่าวจะขัดกับหลักนิติรัฐที่เรียกร้องให้รัฐสภาเป็นผู้ตัดสินใจกำหนดกฎเกณฑ์ที่ สำคัญหรือไม่ และข้อกำหนดดังกล่าวมีสถานะในทางกฎหมายอย่างไร ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจกว้างขวาง แคล้วในการกำหนดกฎเกณฑ์เกี่ยวกับวิธีพิจารณา ในทางปฏิบัติเนื่องจากรัฐธรรมนูญบัญญัติให้การตรา ข้อกำหนดต้องทำโดยมติเอกฉันท์ ศาลรัฐธรรมนูญจึงออกข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของ ศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๑ ที่มีกฎเกณฑ์เพียง ๓๒ ข้อ ข้อกำหนดดังกล่าวขาดสาระสำคัญหลายกรณีที่เป็น แก่นการดำเนินงานของศาล อาจกล่าวได้ว่าปัญหาสำคัญส่วนหนึ่งที่เกิดขึ้นกับศาลรัฐธรรมนูญไทยใน

ช่วง ๕ ปีแรกนับแต่มีการสถาปนาศาลรัฐธรรมนูญขึ้นนั้น มีสาเหตุมาจากการขาดกฎเกณฑ์เกี่ยวกับวิธีพิจารณาที่จะเอียดพอสสมควรเป็นสำคัญ

สาระสำคัญที่ขาดไปในกฎเกณฑ์ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญไทยในส่วนที่เกี่ยวกับวิธีพิจารณาทั่วไป ได้แก่ การไม่มีกฎเกณฑ์ที่ชัดเจนเกี่ยวกับการไม่พิจารณาคำร้องการกำหนดประเด็นตลอดจนความผูกพันของตุลาการในการลงมติตามประเด็น ลำดับขั้นตอนในการทำคำวินิจฉัยและวันที่คำวินิจฉัยมีผล เป็นต้น ในส่วนที่เกี่ยวกับวิธีพิจารณาเฉพาะคดีได้แก่ การไม่มีวิธีพิจารณาที่ใช้บังคับกับคดีที่มีลักษณะเฉพาะ เช่น คดีเกี่ยวกับความขัดแย้งระหว่างองค์กรตามรัฐธรรมนูญ คดีเกี่ยวกับการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบรรทัดฐานแห่งกฎหมาย ฯลฯ

ปัญหาที่เกิดขึ้นกับวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญไทย ส่วนหนึ่งมาจากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญโดยตรง อีกส่วนหนึ่งมาจากข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญเอง เพื่อให้กระบวนการพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงสมควรแก้ไขรัฐธรรมนูญให้รัฐสภาเป็นผู้มีอำนาจตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญเป็นเบื้องต้น และแก้ไขบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญมาตราอื่น ๆ ที่เป็นอุปสรรคกับการกำหนดกฎเกณฑ์ที่เหมาะสม และมีเหตุผลสำหรับกระบวนการพิจารณาในศาลรัฐธรรมนูญเป็นลำดับถัดไป อนึ่งในขณะที่ยังไม่มี การแก้ไขรัฐธรรมนูญในเรื่องดังกล่าว ศาลรัฐธรรมนูญควรปรับปรุงกฎเกณฑ์เกี่ยวกับวิธีพิจารณาให้ละเอียดยิ่งขึ้นใช้ไปพลางก่อน ทั้งนี้โดยอนุโลมตามแนวทางที่ใช้ในต่างประเทศและแนวทางที่เป็นต้นร่างซึ่งปรากฏในภาคผนวกของงานวิจัยฉบับนี้

โครงการศึกษาวิจัย ลำดับที่ ๖ (๒๕๕๔)

เรื่อง หลักการใช้อำนาจขององค์กรที่ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

สิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ

โดย รองศาสตราจารย์ ดร.บุญศรี บัววงศ์อุโฆษ

บทคัดย่อ

หลักการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ นับได้ว่าเป็นเรื่องใหม่สำหรับประเทศไทย เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖ บัญญัติว่า “การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กรต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพ ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้” จึงเท่ากับเป็นการเรียกร้องจากองค์กรของรัฐ ให้ต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพ ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นการเรียกร้องที่สูงมาก

แต่อย่างไรก็ตาม เพื่อเป็นการสนองต่อข้อเรียกร้องตามรัฐธรรมนูญดังกล่าวย่อมเป็นหน้าที่ในเบื้องต้นของพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐในองค์กรของรัฐทุกองค์กรที่จะต้องเริ่มหันมาทำความเข้าใจเกี่ยวกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพ ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ โดยเริ่มจากการทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวความคิดเกี่ยวกับเรื่องนี้ รวมทั้งประวัติความเป็นมาของการเรียกร้องสิทธิต่างๆ และเนื่องจากประเด็นเหล่านี้เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นในต่างประเทศ การศึกษาเชิงเปรียบเทียบจึงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ และเนื่องจากการศึกษา วิเคราะห์รวมถึงข้อเรียกร้องต่างๆ เกี่ยวกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพ เป็นเรื่องที่มีประวัติความเป็นมายาวนาน การศึกษาจึงจำเป็นต้องย้อนกลับไปดูประเด็นเหล่านั้นด้วย โดยเริ่มจากสมัยกรีกมาสู่ยุคโรมันจนถึงสมัยกลางของยุโรป สำหรับสมัยใหม่ก็ได้ศึกษาความเป็นมาในประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส และสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน โดยที่ประเทศหลังนี้จะมีความสำคัญในแง่ที่นำเอาการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

เป็นที่น่าสังเกตว่า นอกเหนือจากประเด็นเรื่องการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ซึ่งเป็นเรื่องใหม่แล้ว ในประเทศไทยได้มีการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ มาตั้งแต่ช่วงเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พุทธศักราช ๒๔๗๕ ระยะเวลาหลักสิบกว่าปีนับว่ายาวนานพอสมควร แต่ประเด็นเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพในวงการนิติศาสตร์ของไทยกลับมิได้มีการพัฒนาเท่าที่ควร สาเหตุหนึ่งน่าจะมาจากความเป็นนามธรรมของประเด็นเหล่านี้ เมื่อขาดแนวปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมย่อมก่อให้เกิดปัญหาในการปรับใช้หลักการเหล่านี้กับข้อเท็จจริงในคดีต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้ เป็นต้นว่า การใช้หลักความเสมอภาค หากขาดแนวปฏิบัติที่ว่า สิ่งเหมือนกันย่อมต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเดียวกัน และสิ่งที่แตกต่างกันย่อมต้องได้รับการปฏิบัติที่แตกต่างกันตามสภาพของความแตกต่าง ผู้ที่มีหน้าที่ในการใช้กฎหมายย่อมไม่อาจจะทราบได้ว่าจะเริ่มต้นกับ

หลักการดังกล่าวอย่างไร

ด้วยเหตุนี้ ในรายงานผลการวิจัยฉบับนี้ จึงนำเสนอแนวทางในการพิจารณา เมื่อเกิดข้อเท็จจริงที่อาจเป็นการกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพ ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ขึ้น เพื่อให้ผู้ปฏิบัติสามารถใช้บทบัญญัติเหล่านี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้แล้ว ในส่วนของศาลรัฐธรรมนูญเอง หากศาล ฯ มีความประสงค์ที่จะทำหน้าที่เป็นหลักประกันทางด้านสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนบทความนี้ก็มีข้อเสนอแนะให้ศาล ฯ เพิ่มบทบาทของตนโดยการให้สิทธิแก่ประชาชนในการร้องทุกข์ตามรัฐธรรมนูญต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยตรง ซึ่งจะมีส่วนช่วยให้ประชาชนได้มีความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของรัฐธรรมนูญอย่างแท้จริง

โครงการศึกษาวิจัย ลำดับที่ ๗ (๒๕๔๕)
เรื่อง การออกเสียงประชามติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ.๒๕๔๐)
โดย รองศาสตราจารย์ ดร.บันทวัฒน์ บรมานันท์

บทคัดย่อ

การออกเสียงประชามติเป็นรูปแบบที่สำคัญรูปแบบหนึ่งของการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมโดยตรงในการปกครองประเทศ โดยในประเทศไทยนั้นได้มีการนำเอากระบวนการออกเสียงประชามติมาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญรวม ๕ ฉบับด้วยกัน คือ ฉบับปี พ.ศ. ๒๔๙๒ ฉบับปี พ.ศ. ๒๕๑๑ ฉบับปี พ.ศ. ๒๕๑๗ ฉบับปี พ.ศ. ๒๕๓๔ (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๓๙) และฉบับปัจจุบัน คือ ฉบับปี พ.ศ. ๒๕๔๐ โดยบทบัญญัติเกี่ยวกับการออกเสียงประชามติในรัฐธรรมนูญสามฉบับแรกนั้นเป็นไปในทำนองเดียวกัน คือ เป็นเรื่องพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ที่จะให้ประชาชนทั้งประเทศออกเสียงประชามติเกี่ยวกับการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. ๒๕๓๔ (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๓๙) นั้น เป็นเรื่องการออกเสียงประชามติที่เกี่ยวกับการร่างรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันโดยสภาร่างรัฐธรรมนูญและสำหรับการออกเสียงประชามติตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันนั้นก็เป็นการทำคำปรึกษากับรัฐบาลในปัญหาที่รัฐบาลต้องการให้ประชาชนแสดงความคิดเห็น แต่อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการออกเสียงประชามติตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันเป็นกระบวนการที่ใหม่และแตกต่างจากการออกเสียงประชามติที่เคยบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับก่อนหน้านั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาถึงการออกเสียงประชามติตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันของไทย และนอกจากนี้ยังได้เปรียบเทียบระบบการออกเสียงประชามติของสหรัฐอเมริกาและฝรั่งเศสซึ่งเป็นประเทศที่มีการนำระบบออกเสียงประชามติมาใช้เป็นเวลานานแล้ว

จากการศึกษาพบว่า ระบบการออกเสียงประชามติตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันของไทยมีความแตกต่างทั้งจากการออกเสียงประชามติที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญของไทยในอดีตทั้ง ๔ ฉบับ และจากระบบการออกเสียงประชามติในต่างประเทศในหลาย ๆ ประเด็นโดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นที่สำคัญที่สุดที่ผู้วิจัยเห็นว่า “น่าจะ” เกิดปัญหาในวันข้างหน้า คือ การออกเสียงประชามติตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันให้อำนาจฝ่ายบริหารที่จะกำหนด “ประเด็น” ในการให้ประชาชนออกเสียงประชามติไว้อย่างกว้างโดยรัฐธรรมนูญได้วางเกณฑ์เกี่ยวกับการออกเสียงประชามติเอาไว้ว่า “กิจการในเรื่องใดอาจกระทบถึงประโยชน์ได้เสียของประเทศชาติหรือประชาชน” “มิใช่เรื่องที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้” และ “การออกเสียงประชามติที่เกี่ยวกับตัวบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือคณะบุคคลใดคณะบุคคลหนึ่งโดยเฉพาะจะกระทำมิได้” การให้ดุลพินิจอย่างกว้างในลักษณะเช่นนี้ อาจก่อให้เกิดปัญหาได้หากฝ่ายบริหารกำหนดประเด็นในการออกเสียงประชามติที่ไม่เป็นไป

ตามเกณฑ์ดังกล่าว และเนื่องจากรัฐธรรมนูญมิได้กำหนดกลไกใด ๆ ในการตรวจสอบการใช้ดุลพินิจของฝ่ายบริหารในกรณีการกำหนดประเด็นที่จะให้ประชาชนออกเสียงประชามติเอาไว้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้จัดทำข้อเสนอแนะไว้สองประการ โดยในประการแรก คือ การสร้างระบบตรวจสอบขึ้นมาใหม่โดยอาศัยผลการศึกษาเปรียบเทียบจากกลไกของการออกเสียงประชามติในประเทศฝรั่งเศสที่ให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีบทบาทในการดูแลตรวจสอบความถูกต้องของวิธีการออกเสียงประชามติด้วยการกำหนดให้รัฐบาลต้องปรึกษาหารือกับคณะตุลาการรัฐธรรมนูญในการออกเสียงประชามติก่อนว่าชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ จากข้อเสนอประการแรกนี้เองผู้วิจัยได้เสนอร่างแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๔ และร่างมาตราใหม่อีกมาตราหนึ่งเพื่อกำหนดระยะเวลาในการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นไปอย่างรวดเร็ว ส่วนข้อเสนอประการที่สองเป็นข้อเสนอแนะ “ข้างเคียง” เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งในเรื่องวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นจากการเลือกตั้งหรือการออกเสียงประชามติที่กรณีดังกล่าวสมควรเป็นหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญมากกว่าแต่อย่างไรก็ตาม ข้อเสนอประการที่สองนี้เป็นเรื่องใหญ่ที่สมควรจะทำการศึกษาวิจัยอย่างละเอียดต่อไป

โครงการศึกษาวิจัย ลำดับที่ ๘ (๒๕๔๖)
เรื่อง การให้สิทธิประชาชนฟ้องศาลรัฐธรรมนูญ
กรณีละเมิดสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ
โดย รองศาสตราจารย์ ดร.บันกวัฒน์ บรมานันท์

บทคัดย่อ

ในประเทศไทย ระบบการควบคุมกฎหมายมิให้ขัดต่อรัฐธรรมนูญถูกสร้างขึ้นมาเพื่อเป็นหลักประกันความเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศเช่นเดียวกับประเทศอื่น ๆ หลายประเทศที่ปกครองในระบอบประชาธิปไตย และมีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ การมีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศนั้นมีผลทำให้กฎหมายธรรมดาขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญมิได้ เพราะมีฉะนั้นจะทำให้หลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญหมดความหมายไป ด้วยเหตุดังกล่าวในหลาย ๆ ประเทศจึงมีการจัดตั้งองค์กรพิเศษขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย ซึ่งในประเทศไทยเองก็มีการจัดตั้งองค์กรลักษณะดังกล่าวขึ้นมาเป็นเวลาไม่ต่ำกว่า ๕๐ ปี และในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๕๐) ก็ได้จัดตั้ง “ศาลรัฐธรรมนูญ” ขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายและทำหน้าที่อื่น ๆ อีกหลายประการ

ในประเทศที่มีการจัดตั้งศาลรัฐธรรมนูญขึ้นมาตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายนั้น มักจะมอบหน้าที่อื่นที่มีความสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญให้แก่ศาลรัฐธรรมนูญด้วย ดังเช่น หน้าที่ในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนจากการใช้อำนาจอธิปไตยโดยมีเหตุผลคือ ศาลรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรสำคัญที่ทำหน้าที่เป็นหลักประกันความศักดิ์สิทธิ์ และความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ หากประชาชนได้รับผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของตนที่รัฐธรรมนูญบัญญัติรับรองไว้จากการกระทำโดยชอบด้วยกฎหมายของอำนาจรัฐชอบที่ศาลรัฐธรรมนูญจะเข้ามาพิจารณาปัญหาดังกล่าวได้ โดยมีบางประเทศ เช่น ประเทศเบลเยียม ประเทศเยอรมัน ประเทศโปรตุเกส และประเทศสเปน ที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาไว้ในงานวิจัยนี้ เปิดโอกาสให้ประชาชนผู้ได้รับผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของตนที่รัฐธรรมนูญบัญญัติรับรองไว้จากการใช้อำนาจอธิปไตยที่ชอบด้วยกฎหมายสามารถฟ้องศาลรัฐธรรมนูญได้

จากการศึกษาถึงระบบการให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ พบว่า แม้ในประเทศไทยจะมีองค์กรศาล คือ ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลยุติธรรม และศาลปกครองกับองค์กรอิสระ คือ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ที่ทำหน้าที่ให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญอยู่แล้วก็ตาม แต่การดำเนินการต่าง ๆ ขององค์กรเหล่านั้นก็ยังไม่สามารถบรรลุผลได้เท่าที่ควร เพราะแต่ละองค์กรต่างก็มีข้อจำกัด ในด้านบทบาทและอำนาจหน้าที่ของตนเองที่ทำให้ไม่สามารถคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนได้อย่างเต็มที่ แต่อย่างไรก็ตาม การแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการจัดตั้งองค์กรขึ้นมาใหม่อีกองค์กรหนึ่งเพื่อทำหน้าที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนก็เป็นสิ่งที่ไม่สมควรทำ เพราะในปัจจุบันเรามีองค์กรต่าง ๆ ที่รัฐธรรมนูญได้จัดตั้งขึ้นมาอยู่เป็นจำนวนมากอยู่แล้ว ดังนั้น จึงสมควรปรับบทบาทขององค์กรที่มีอยู่ในปัจจุบันให้สามารถดำเนินการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนได้อย่างเต็มที่ ซึ่งจากการศึกษาพบว่า องค์กรที่เหมาะสมที่จะทำหน้าที่ดังกล่าวคือ ศาลรัฐธรรมนูญ เพราะศาลรัฐธรรมนูญทำหน้าที่เป็นผู้พิทักษ์รัฐธรรมนูญอยู่แล้ว และนอกจากนี้ จากการศึกษาเปรียบเทียบถึงระบบการให้ความคุ้มครองต่อประชาชนจากการดำเนินการของอำนาจรัฐที่ไปกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในต่างประเทศรวม ๔ ประเทศ คือ ประเทศเบลเยียม เยอรมนี สเปน และโปรตุเกส พบว่าส่วนใหญ่แล้วรัฐธรรมนูญของประเทศเหล่านั้นจะกำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่เช่นศาลรัฐธรรมนูญแต่เรียกชื่ออย่างอื่นเป็นองค์กรที่เข้ามาทำหน้าที่ในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนโดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากการกระทำของอำนาจรัฐสามารถฟ้ององค์กรเหล่านั้นได้ด้วยตัวเอง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้เสนอให้มีการเพิ่มบทบาทให้แก่ศาลรัฐธรรมนูญในการเข้าไปคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน โดยผู้วิจัยได้จัดทำร่างรัฐธรรมนูญขึ้นมาจำนวน ๕ มาตรา เพื่อเป็นช่องทางในการเปิดโอกาสให้ประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากการกระทำของฝ่ายปกครองหรือฝ่ายตุลาการอันเนื่องมาจากการใช้อำนาจหน้าที่อย่างถูกต้องตามกฎหมายสามารถฟ้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแก้ไขปัญหาหรือคำพิพากษาที่มีปัญหาเรื่องความชอบด้วยรัฐธรรมนูญได้โดยตรง ข้อเสนอแนะดังกล่าว จะทำให้ประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากการดำเนินงานของฝ่ายปกครองโดยใช้กฎหมายที่มีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพหรือการพิจารณาพิพากษาคดีของฝ่ายตุลาการโดยใช้กฎหมายที่มีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของตน สามารถฟ้องศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้พิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายที่มีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของตนได้โดยตรงการเพิ่มบทบาทดังกล่าวให้กับศาลรัฐธรรมนูญจะทำให้สิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญได้รับความคุ้มครองมากยิ่งขึ้น

โครงการศึกษาวิจัย ลำดับที่ ๙ (๒๕๔๖)

เรื่อง หลักและวิธีปฏิบัติในการบังคับใช้รัฐธรรมนูญในกรณีที่มีบทบัญญัติว่า
ทั้งนี้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

โดยรองศาสตราจารย์ ดร. ศุภลักษณ์ พินิจกุลดล

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อ (๑) ตรวจสอบเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญในการกำหนดเงื่อนไขการบังคับใช้รัฐธรรมนูญที่มีบทบัญญัติว่า ทั้งนี้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ (๒) แสวงหาหลักเกณฑ์ขอบเขต และวิธีการบังคับใช้ของการกำหนดเงื่อนไขการบังคับใช้รัฐธรรมนูญที่มีบทบัญญัติว่า ทั้งนี้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ (๓) ให้การบังคับใช้ของรัฐธรรมนูญตามเงื่อนไขของการบังคับใช้ที่มีบทบัญญัติว่าทั้งนี้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผลตามเจตนารมณ์เป้าหมายของรัฐธรรมนูญในทางปฏิบัติ (๔) ให้การดำเนินการขององค์กรของรัฐและองค์กรตุลาการรัฐธรรมนูญที่จะต้องบังคับใช้รัฐธรรมนูญตามเงื่อนไขการบังคับใช้ที่มีบทบัญญัติว่า ทั้งนี้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ สามารถดำเนินการไปได้อย่างปราศจากปัญหาหรือข้อขัดข้อง (๕) สร้างต้นแบบอ้างอิงสำหรับการพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในกรณีที่มีคดีปัญหาเกี่ยวกับการบังคับใช้รัฐธรรมนูญตามเงื่อนไขการบังคับใช้ที่มีบทบัญญัติว่า ทั้งนี้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติมาสู่การพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

ระเบียบวิธีวิจัยที่นำมาใช้ในการเขียนมีลักษณะเป็นการวิจัยเอกสารโดยใช้การรวบรวมข้อมูลซึ่งแบ่งเป็นข้อคิดเห็นและข้อเท็จจริงจากหนังสือ เอกสาร ข้อมูล ในประเทศและต่างประเทศ ตลอดจนคำปรึกษาแนะนำจากผู้มีความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ

ผลการวิจัยพบว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ บัญญัติรับรองและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนอย่างชัดแจ้งหรือโดยปริยาย โดยอาศัยหลักเกณฑ์แตกต่างกันตามประเภทของสิทธิเสรีภาพ ดังนั้น องค์กรผู้ใช้อำนาจอธิปไตย บริหาร ตุลาการต้องเคารพและให้ความคุ้มครองแก่บรรดาบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญในฐานะเป็นบทบัญญัติกฎหมายที่มีผลใช้บังคับโดยตรงจากหลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญทำให้รัฐธรรมนูญประกอบด้วยเนื้อหาสาระที่เป็นกฎเกณฑ์สำคัญซึ่งใช้เป็นหลักในการปกครองประเทศจึงไม่อาจกำหนดรายละเอียดทุกประการไว้ในรัฐธรรมนูญ ทำให้ต้องมีการกำหนดรายละเอียดหรือขยายความไว้ในกฎหมายอื่นเป็นการเฉพาะในแต่ละเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นอยู่ในรูปของพระราชบัญญัติหรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญภายใต้เนื้อความแห่งบทบัญญัติที่ว่า “ทั้งนี้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ”

ซึ่งหมายถึง กฎหมายที่ได้ตราขึ้นโดยองค์กรนิติบัญญัตินั่นเอง ดังนั้นหลักและวิธีปฏิบัติในการบังคับใช้รัฐธรรมนูญในกรณีที่มียกข้อยกเว้นว่า “ทั้งนี้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ” นั้น โดยหลักการแล้ว หากเป็นบทบัญญัติที่รัฐธรรมนูญได้รับรองและคุ้มครองมีลักษณะของ “การให้สิทธิ” แก่ประชาชน ย่อมผูกพันทุกองค์กรของรัฐที่ต้องบังคับให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญโดย หลักการใช้และการตีความกฎหมาย หากปรากฏว่าองค์กรนิติบัญญัติยังมิได้ตรากฎหมายลูกออกมาบังคับให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญกำหนดวิธีปฏิบัติเพื่อบังคับใช้รัฐธรรมนูญต้องให้ผู้มีสิทธิยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ให้การช่วยเหลือ หากได้รับคำสั่งปฏิเสธ ผู้ยื่นคำขอสามารถยื่นเรื่องให้ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาตรวจสอบคำสั่งปฏิเสธ ในกรณีที่เหตุผลการปฏิเสธเพราะไม่มีกฎหมาย ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาสามารถเสนอเรื่องให้รัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย แต่หากการปฏิเสธนั้นเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาสามารถเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย แต่ถ้าเป็นเรื่องกฎหมายหรือข้อบังคับก็สามารถเสนอเรื่องให้ศาลปกครองพิจารณาวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญย่อมสามารถใช้หลักการตีความและนิติวิธีเฉพาะเพื่อบังคับการให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญได้ แต่ในทางตรงข้าม หากปรากฏว่ายังมิได้มีการตรากฎหมายลูกออกมารองรับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่มีลักษณะเป็นการ “จำกัดสิทธิ” ของประชาชน ดังนี้ ประชาชนจึงไม่อาจใช้สิทธิเสรีภาพนั้นได้จนกว่าจะมีการตรากฎหมายลูกออกมาใช้บังคับ อย่างไรก็ตาม การที่รัฐธรรมนูญบัญญัติรับรองและคุ้มครองสิทธิดังกล่าวย่อมมีผลผูกพันให้คณะรัฐมนตรีหรือองค์กรที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้มีอำนาจหน้าที่ต้องเสนอร่างพระราชบัญญัติกำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข วิธีการใช้สิทธิต่อรัฐสภา อันมีผลผูกพันรัฐสภาให้พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างกฎหมายนั้นในเวลาอันสมควร ขณะเดียวกันประชาชนก็สามารถเข้าชื่อร้องขอต่อประธานรัฐสภาเพื่อให้รัฐสภาพิจารณากฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไขและวิธีการใช้สิทธิ พร้อมทั้งจัดทำและเสนอร่างกฎหมายภายใต้เงื่อนไขและ หลักเกณฑ์ที่รัฐธรรมนูญบัญญัติ

โครงการศึกษาวิจัย ลำดับที่ ๑๐ (๒๕๔๗)
เรื่อง การยกเลิกสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเพื่อใช้สิทธิทางศาล
โดย รองศาสตราจารย์ ดร.บุญศรี มีวงศ์อุโฆษ

บทคัดย่อ

ประเด็นเกี่ยวกับการยกเลิกสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเพื่อใช้สิทธิทางศาล ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๘ วรรคสอง นับได้ว่าเป็นมิติใหม่ในระบบรัฐธรรมนูญของไทย ซึ่งนอกจากจะก่อให้เกิดสิทธิตามทฤษฎี กล่าวคือก่อให้เกิดหน้าที่สำหรับฝ่ายนิติบัญญัติ ที่จะต้องดำเนินการสร้างสรรค์ในด้านต่างๆ ตามที่สิทธิขั้นพื้นฐานแต่ละสิทธิเรียกร้อง รวมทั้งผูกมัดฝ่ายบริหารและฝ่ายตุลาการให้ต้องเคารพสิทธิและเสรีภาพของประชาชนแล้ว ยังมีประเด็นเกี่ยวกับสิทธิตามอดีตวิสัย กล่าวคือ จะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเรียกร้องบางสิ่งบางอย่างจากรัฐ หรือเรียกร้องให้รัฐดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อประโยชน์ของตนได้บนพื้นฐานของกฎหมายซึ่งมีลักษณะบังคับ และเป็นกฎหมายที่ตราขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองประโยชน์ของปัจเจกชน

ในระบบของเยอรมันและอีกหลายประเทศที่ใช้ระบบของเยอรมันเป็นต้นแบบ ยังเปิดโอกาสให้ประชาชนที่ถูกละเมิดสิทธิของตน สามารถร้องทุกข์ต่อศาลรัฐธรรมนูญแห่งสหพันธ์ได้ เมื่อได้ดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมจนสิ้นสุดกระบวนการแล้ว ซึ่งรวมถึงกรณีการร้องทุกข์ต่อคำวินิจฉัยของศาลสูงสุดแขนงต่างๆ ด้วย โดยศาลรัฐธรรมนูญจะพิจารณาเฉพาะในประเด็นที่ว่าสิทธิของผู้ร้องทุกข์ดังกล่าวถูกละเมิดหรือไม่เท่านั้น ทั้งนี้เพื่อให้รัฐธรรมนูญมีสถานะของความเป็นกฎหมายสูงสุดอย่างแท้จริง

สำหรับกรณีของไทยนั้น การร้องทุกข์ของประชาชนโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญยังคงเป็นสิ่งที่กระทำไม่ได้ ซึ่งผลก็คือ ศาลสูงสุดแขนงต่างๆ อาจตัดสินหรือวินิจฉัยคดีโดยไม่สอดคล้องกับหลักการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของรัฐธรรมนูญ แต่ศาลรัฐธรรมนูญของไทยกลับไม่อาจดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดได้ เพื่อเป็นการแก้ปัญหาดังกล่าวผู้ท้าวิจัยจึงเสนอทางออก ที่ไม่จำเป็นต้องมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญ โดยการใช้อำนาจของศาลรัฐธรรมนูญตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคแรก ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญสามารถกำหนดวิธีพิจารณาของศาลได้เอง อันจะเป็นหนทางที่ศาลรัฐธรรมนูญสามารถทำหน้าที่เป็นผู้พิทักษ์รัฐธรรมนูญได้อย่างแท้จริง

โครงการศึกษาวิจัย ลำดับที่ ๑๑ (๒๕๔๗)

เรื่อง กระบวนการกลั่นกรองคดีที่จะเข้าสู่การพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๒๖๔

โดย ศาสตราจารย์ ดร. บัณฑิตน์ บรมานันท์

บทคัดย่อ

รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดและเป็นที่มาของการตรากฎหมายทั้งปวง ที่เป็นดังนั้นก็เนื่องมาจาก รัฐธรรมนูญถูกสร้างขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่กำหนดและวางรูปแบบของรัฐและการใช้อำนาจอธิปไตย รวมทั้งยังเป็น บทบัญญัติที่มีขึ้นเพื่อรับรองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนอีกด้วย โดยที่ “บทบัญญัติแห่งกฎหมาย” เป็น บทบัญญัติพื้นฐานรองจากรัฐธรรมนูญ มีขึ้นเพื่อกำหนดสิทธิหน้าที่ของเอกชนต่อเอกชนในรัฐ กำหนดความผิด ที่รัฐห้ามมิให้ประชาชนในรัฐกระทำความผิดหรือต่อรัฐ และกำหนดโทษสำหรับความผิดนั้น รวมทั้งยังวางกลไกของ การใช้อำนาจอธิปไตยผ่านทางข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอีกด้วย การที่กฎหมายเป็นกลไกสำคัญสำหรับการ ปกครองรัฐดังกล่าวนี้เอง กฎหมายจึงต้องมาจากความเห็นชอบของตัวแทนของประชาชนของรัฐนั้นผ่านกระบวนการ นิติบัญญัติตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดขึ้น และการตรากฎหมายนั้นต้องไม่ขัดหรือแย้งต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน หรือหลักการใดๆ ที่รัฐธรรมนูญบัญญัติรับรองไว้ด้วย

ด้วยเหตุดัง นี้เอง จึงต้องมีกระบวนการหรือมีองค์กรใดองค์กรหนึ่งที่มีหน้าที่ควบคุมบทบัญญัติแห่ง กฎหมายมิให้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ แต่โดยที่ในปัจจุบัน ประเทศไทยใช้ระบบการตรวจสอบโดยองค์กร ศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งได้รับการบัญญัติให้มีอำนาจในการตรวจสอบหลายกระบวนการและหลายขั้นตอน ได้แก่ การตรวจสอบทั้งในระหว่างกระบวนการตรากฎหมาย โดยให้อำนาจทั้งฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารสามารถ ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างกฎหมายได้ และการตรวจสอบเมื่อกฎหมาย ใช้บังคับแล้ว ซึ่งมีทั้งการตรวจสอบเมื่อมีการใช้กฎหมายนั้นบังคับต่อคดี หากคู่ความหรือศาลเองเห็นว่ากฎหมาย ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญก็สามารถร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้ และในการพิจารณาตรวจสอบ ความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายที่ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเสนอมา โดยมีประชาชนร้องขอให้ ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเสนอปัญหาว่ากฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญต่อศาลรัฐธรรมนูญ

กระบวนการโต้แย้งว่ากฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญโดยกระบวนการศาลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ นั้น เป็นกระบวนการที่ประชาชนสามารถใช้สิทธิได้ง่ายที่สุด เนื่องจากรัฐธรรมนูญเปิดช่องทางให้ คู่ความในคดีสามารถโต้แย้งต่อศาลที่ตนมีคดีฟ้องร้องกันอยู่และจะใช้กฎหมายนั้นบังคับแก่คดีให้ส่งผลให้ศาล รัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้ หากเป็นเรื่องที่ยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ และบทบัญญัติที่มีปัญหา ความชอบด้วยรัฐธรรมนูญนั้นเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติหรือเทียบเท่า ซึ่งช่องทางนี้

ศาลที่เป็นผู้ส่งคดีมานั้น จะไม่มีอำนาจในการตรวจสอบความเหมาะสมและเหตุผลของการร้องคดีได้เลย เนื่องจากรัฐธรรมนูญมิได้ให้อำนาจไว้ ซึ่งกรณีนี้ก็มีทั้งคุณ ในแง่ที่ว่าประชาชนผู้อาญถูกกฎหมายที่ขัดหรือแย้งต่อ รัฐธรรมนูญบังคับแก่คดี สามารถใช้สิทธิโต้แย้งได้เต็มที่ต่อศาลรัฐธรรมนูญ โดยไม่ถูกสกัดกั้นจากองค์กรใด แต่ในอีกแง่หนึ่ง ก็เท่ากับเป็นช่องทางให้มีการใช้กระบวนการดังกล่าวเพื่อประโยชน์ในกระบวนการพิจารณาคดีของตน เนื่องจากเมื่อศาลส่งคดีให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว ศาลจะต้องรอการพิจารณาคดีนั้นไว้ จนกว่าศาล รัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัยประการใดประการหนึ่ง อย่างไรก็ตาม รัฐธรรมนูญก็ให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญในการ ไม่รับคดีไว้พิจารณาวินิจฉัยได้ หากเรื่องที่ส่งมานั้นไม่มีสาระควรได้รับการวินิจฉัย

จากการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ พบว่า จำนวนคดีที่ศาลส่งมาตามมาตรา ๒๖๔ เพื่อให้ศาล รัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยนั้นมีจำนวนมากที่สุด และหลายคดีนั้นศาลไม่รับไว้วินิจฉัยด้วยเหตุว่าคำร้องไม่มี สาระอันควรวินิจฉัย หรือมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในเรื่องนั้นแล้ว อย่างไรก็ตาม การยกคำร้องของศาล รัฐธรรมนูญในกรณีเหล่านั้นบางครั้ง เป็นการยกคำร้องเมื่อศาลรัฐธรรมนูญรับเรื่องไว้พิจารณาวินิจฉัยแล้ว และ การยกคำร้องก็ทำเป็นคำวินิจฉัยเช่นเดียวกับคดีรัฐธรรมนูญตามปกติทั่วไป ทั้งที่เมื่อพิจารณาแล้ว คดีเหล่านั้น เป็นกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญอาจไม่ต้องรับไว้พิจารณาวินิจฉัยได้เลยตั้งแต่ต้นก็ได้ เนื่องจากกรณีไม่เป็นไปตาม มาตรา ๒๖๔ นั้นเอง นอกจากนั้น ศาลรัฐธรรมนูญยังใช้อำนาจเต็มตามจำนวนของตุลาการทั้งหมดที่มีอยู่ใน ศาลรัฐธรรมนูญในขณะนั้นเพื่อการพิจารณาวินิจฉัยคดีรัฐธรรมนูญแต่ละคดีด้วย ไม่ว่าคดีนั้นจะร้องมาตามมาตรา ใดก็ตาม

จากการศึกษากระบวนการพิจารณากรณีเรื่องที่ประชาชนร้องทุกข์ทางรัฐธรรมนูญต่อศาล รัฐธรรมนูญเยอรมันแล้ว พบว่า ศาลรัฐธรรมนูญเยอรมันมีการตั้งองค์คณะย่อยเพื่อกลั่นกรองคดี ก่อนที่องค์คณะ ของศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาคดี แนวทางดังกล่าวเป็นแนวทางที่ผู้วิจัยเห็นว่าสามารถปรับใช้ได้กับศาล รัฐธรรมนูญไทยได้

รายงานวิจัยฉบับนี้จึงเสนอแนวทางเพื่อศาลรัฐธรรมนูญไทยได้พิจารณาแนวทางการกลั่นกรองคดี สามแนวทางด้วยกัน ได้แก่

ก. การแบ่งแยกองค์คณะของศาลรัฐธรรมนูญตามความสำคัญของคดี โดยใช้จำนวนองค์คณะ ขึ้นต่ำตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ ประกอบด้วยตุลาการเก้าคน ในคดีรัฐธรรมนูญทั่วไป เพื่อให้คดีสามารถ กระจายแบ่งไปในแต่ละองค์คณะได้เพื่อการพิจารณาวินิจฉัยอย่างรวดเร็ว และตุลาการแต่ละคนสามารถทุ่มเท ความสนใจให้แก่คดีที่ตนรับผิดชอบได้เต็มที่ ส่วนคดีรัฐธรรมนูญที่มีความสำคัญก็ให้เป็นการพิจารณาวินิจฉัย ขององค์คณะเต็มเท่าจำนวนของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่มีในขณะนั้นต่อไป

ข. การตั้งองค์คณะย่อยเพื่อช่วยกลั่นกรองคดีก่อนที่องค์คณะของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจะได้ พิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด ข้อเสนอนี้มีขึ้นเพื่อลดภาระในการพิจารณาในส่วนเงื่อนไขและองค์ประกอบแห่งการ ร้องคดีรัฐธรรมนูญขององค์คณะ โดยให้องค์คณะย่อยที่ประกอบด้วย ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจำนวนสามคน เป็นผู้พิจารณาหลักเกณฑ์เบื้องต้นก่อนและนำเสนอความเห็นเช่นนั้นต่อองค์คณะ ทั้งนี้ความเห็นขององค์คณะ ย่อยจะช่วยให้องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญสามารถพิจารณาว่าจะรับหรือไม่รับพิจารณาคดีได้ง่ายขึ้น

ค. การปรับแนวทางการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากกระบวนการกลั่นกรองคดีตามมาตรา ๒๖๔ ที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ให้มากที่สุด กล่าวคือให้ศาลรัฐธรรมนูญสามารถพิจารณาจำหน่ายคำร้องที่ปรากฏว่า ไม่ใช่คำร้องที่ได้แย้งบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี คำร้องที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยในเรื่องนั้นแล้ว และคำร้องที่ไม่เป็นสาระควรได้รับการพิจารณาวินิจฉัยให้ศาลรัฐธรรมนูญสามารถจำหน่ายคดีได้ทันทีโดยไม่ต้องทำคำวินิจฉัย หรืออีกแนวทางหนึ่งคือ ก่อนที่ศาลจะพิจารณารับคดีได้ไว้พิจารณาวินิจฉัย ให้ศาลพิจารณาเสียก่อนว่า กรณีนั้นมีสาระควรได้รับการวินิจฉัยหรือไม่ จึงจะรับคดีไว้พิจารณาวินิจฉัย และหากมีคดีคำร้องเกี่ยวกับบทบัญญัติแห่งกฎหมาย และกฎหมายนั้น มาตรา นั้น ในเรื่องนั้นรับไว้พิจารณาวินิจฉัยแล้ว ให้ศาลรัฐธรรมนูญรอการรับพิจารณาคำร้องที่ยื่นเข้ามาภายหลัง นั้นไว้ก่อน เพื่อให้พิจารณาคดีที่อยู่ในกระบวนการพิจารณานั้นเสร็จสิ้นมีคำวินิจฉัย และนำผลแห่งคำวินิจฉัยนั้น ผูกพันกับคำร้องที่ยื่นเข้ามาภายหลัง ทั้งนี้เพื่อมิให้คดีคำร้องที่ได้แย้งบทบัญญัติแห่งกฎหมายเดียวกัน ในมาตราและเรื่องเดียวกัน เข้าสู่การพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญไปโดยไม่จำเป็น

ในตอนท้ายของรายงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยได้เสนอต้นแบบแนวทางการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้สอดคล้องรองรับข้อเสนอดังกล่าวทั้งสามประการ เพื่อประโยชน์ต่อกระบวนการกลั่นกรองคดีรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๖๔ ต่อไป

โครงการศึกษาวิจัย ลำดับที่ ๑๒ (๒๕๔๘)
เรื่อง การคุ้มครองชั่วคราวและการบังคับให้เป็นไปตาม
คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ
โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บรรณกิจ สิงคะนัต

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องการคุ้มครองชั่วคราวและการบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญฉบับนี้ เป็นการศึกษาถึงสภาพการณ์ในทางกฎหมายในเรื่องดังกล่าวของไทย และของต่างประเทศโดยอาจสรุปประเด็นในการศึกษาได้ ดังนี้

๑. การคุ้มครองชั่วคราวในคดีข้อพิพาททางรัฐธรรมนูญของไทยและของต่างประเทศ โดยหลักทั่วไปของวิธีพิจารณาคดีของศาลต่างเป็นที่ยอมรับทั่วกันว่า ระบบการคุ้มครองชั่วคราวในคดีต่าง ๆ นั้น เป็นระบบที่จำเป็นเพื่อการคุ้มครองสิทธิของคู่ความในคดี ด้วยเหตุเช่นวิธีพิจารณาคดีของศาลต่าง ๆ จำเป็นที่จะต้องบัญญัติถึงการคุ้มครองชั่วคราวในคดีไม่ว่าจะเป็นกรณีของคดีแพ่งก็ดี คดีปกครองก็ดี กล่าวเฉพาะคดีข้อพิพาททางรัฐธรรมนูญ ซึ่งอยู่ภายใต้การพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญก็มีความจำเป็นที่จะต้องในการคุ้มครองชั่วคราวในคดีเช่นเดียวกับการพิจารณาคดีของศาลอื่น ๆ เช่นกัน ทั้งนี้ เพื่อเป็นการคุ้มครองผู้ที่เกี่ยวข้องกับคดีแต่อย่างใดก็ตาม โดยเหตุที่ลักษณะของข้อพิพาทในทางรัฐธรรมนูญแตกต่างไปจากข้อพิพาทในทางแพ่งและข้อพิพาทในคดีปกครอง ด้วยเหตุนี้ จึงไม่อาจนำหลักเกณฑ์ในคดีดังกล่าวมาใช้กับคดีข้อพิพาททางรัฐธรรมนูญได้ทั้งหมด คงนำมาใช้ได้เฉพาะส่วนที่เกี่ยวกับหลักทั่วไปในการคุ้มครองสิทธิของผู้ร้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ขอให้คุ้มครองชั่วคราวที่ไปกระทบต่ออำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญอื่น ๆ เช่น การไม่ให้กฎหมายมีผลใช้บังคับเป็นการชั่วคราวหรือกรณีที่เป็นข้อขัดแย้งในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องทางการเมือง เป็นต้น จะเห็นได้ว่าการให้ความคุ้มครองชั่วคราวในกรณีเหล่านี้ ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาด้วยความรอบคอบ และระมัดระวังอย่างยิ่ง

จากการศึกษาเรื่องการคุ้มครองชั่วคราว ในคดีข้อพิพาททางรัฐธรรมนูญของไทย ปรากฏว่าไม่มีหลักเกณฑ์ในเรื่องดังกล่าวแต่อย่างใด ขณะที่ศาลรัฐธรรมนูญของต่างประเทศก็บัญญัติเรื่องเหล่านี้ไว้ค่อนข้างน้อย เช่น คณะตุลาการรัฐธรรมนูญของฝรั่งเศสก็ไม่มีบทบัญญัติในเรื่องดังกล่าว รัฐบัญญัติว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญของออสเตรเลียก็ได้บัญญัติเรื่องนี้ไว้โดยตรง เฉพาะรัฐบัญญัติว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญสหพันธ์ของเยอรมันเท่านั้นที่บัญญัติเรื่องนี้ไว้ แต่กับบัญญัติไว้เพียงมาตราเดียว จากการศึกษาดังกล่าวจะเห็นได้ว่ากฎเกณฑ์ที่เกี่ยวกับการคุ้มครองชั่วคราวในคดีข้อพิพาททางรัฐธรรมนูญนั้นเป็นส่วนที่มีการบัญญัติเป็นกฎเกณฑ์ค่อนข้างจำกัด

โดยเหตุนี้เองการนำกฎเกณฑ์ในเรื่องดังกล่าวมาบัญญัติใช้ในชีวิตประจำวันของศาลรัฐธรรมนูญไทยจึงควรบัญญัติไว้กว้าง ๆ เพียงเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญมีพื้นฐานของกฎหมายที่จะออกคำสั่งคุ้มครองชั่วคราว ส่วนหลักเกณฑ์ในรายละเอียดให้ศาลรัฐธรรมนูญได้มีส่วนในการพัฒนาหลักการในการออกคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวในคดีข้อพิพาททางรัฐธรรมนูญต่อไป

๒. การบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ สำหรับประเด็นนี้ มีข้อพิจารณาในทางทฤษฎีที่แตกต่างกัน หากพิจารณาจากหลักว่าด้วยความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ การบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญย่อมมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะหากไม่อาจบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญได้ กรณีอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อหลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญได้ แต่หากพิจารณาตามหลักนิติรัฐที่องค์กรของรัฐทั้งหลายต้องผูกพันต่อรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และคำพิพากษาของศาลแล้ว ในคดีข้อพิพาททางรัฐธรรมนูญซึ่งส่วนใหญ่แล้วเป็นเรื่องขององค์กรของรัฐที่เข้ามาเกี่ยวข้องในข้อพิพาททางรัฐธรรมนูญ ในกรณีเช่นนี้ก็ไม่ได้มีความจำเป็นแต่อย่างใดที่จะต้องบังคับคดีต่อองค์กรของรัฐด้วยกัน หากพิจารณาจากหลักดังกล่าวประเด็นเรื่องการบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญจึงเป็นเรื่องที่ไม่มีความสำคัญมากนัก

จากการศึกษาหลักเกณฑ์เรื่องการบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศอาจสรุปได้ดังนี้ ในส่วนของวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญไทยไม่มีบทบัญญัติทั่วไปที่เกี่ยวกับการบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ในส่วนของต่างประเทศนั้นอาจแยกกลไกในการกำหนดผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการบังคับไว้ ๒ รูปแบบ คือ

ก. รูปแบบที่กำหนดให้ประมุขของรัฐเป็นองค์กรที่รับผิดชอบในการบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญคือประเทศออสเตรเลียบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และประเทศฝรั่งเศส ประธานาธิบดีเข้ามามีบทบาทในการดำเนินการให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญเป็นผลมาจากทางปฏิบัติ

ข. รูปแบบที่กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญเองเป็นผู้มีอำนาจในการกำหนดว่าจะให้องค์กรใดเป็นองค์กรที่มีหน้าที่ในการบังคับตามคำวินิจฉัยของตน รูปแบบนี้เป็นรูปแบบที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญสหพันธ์ของเยอรมัน

ทั้งสองรูปแบบดังกล่าวข้างต้นต่างมิได้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องมาตรการในการบังคับวิธีการในการบังคับจึงให้เป็นเรื่องขององค์กรที่รับผิดชอบดังกล่าวจะไปกำหนดหรือปล่อยให้องค์กรที่บังคับเป็นผู้กำหนดเอง

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร
(เรื่อง การคุ้มครองชั่วคราวและการบังคับให้เป็นไปตาม
คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ)

การศึกษาเรื่องการคุ้มครองชั่วคราวและการบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในที่นี้จะขอสรุปสาระสำคัญดังนี้

๑. การคุ้มครองชั่วคราวในคดีข้อพิพาททางรัฐธรรมนูญ

การศึกษาเรื่องการคุ้มครองชั่วคราวในคดีพิพาททางรัฐธรรมนูญแยกออกเป็นกรณีของไทยและกรณีของต่างประเทศ โดยมีสาระสำคัญดังนี้

๑.๑ การคุ้มครองชั่วคราวในคดีข้อพิพาททางรัฐธรรมนูญของไทย

จากการศึกษาเรื่องการคุ้มครองชั่วคราวในคดีข้อพิพาททางรัฐธรรมนูญของไทย โดยศึกษาจากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๖ ไม่ปรากฏว่ามีการบัญญัติหลักเกณฑ์ในเรื่องการคุ้มครองชั่วคราวไว้แต่อย่างใด แต่อย่างไรก็ตามจากการศึกษาอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ในมาตรา ๖๖ ได้บัญญัติให้ศาลมีอำนาจในการออกคำสั่งชั่วคราวได้ ในกรณีที่นายทะเบียนพรรคการเมืองเห็นสมควรจะให้ระงับการดำเนินงานของพรรคการเมือง ซึ่งจะกระทำการขัดต่อกฎหมายให้นายทะเบียนแจ้งต่ออัยการสูงสุดขอให้ศาลรัฐธรรมนูญระงับการกระทำดังกล่าวของพรรคการเมืองไว้เป็นการชั่วคราว

๑.๒ การคุ้มครองชั่วคราวในคดีข้อพิพาททางรัฐธรรมนูญของต่างประเทศ

การศึกษากรณีของต่างประเทศนั้นได้ศึกษาของประเทศเยอรมนี ประเทศออสเตรีย และประเทศฝรั่งเศส โดยสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

๑.๒.๑ ประเทศเยอรมนี

ตามมาตรา ๓๒ แห่งรัฐธรรมนูญว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญสหพันธ์ (BVerfGG) ได้บัญญัติเกี่ยวกับการออกคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวไว้เพียงมาตราเดียว โดยได้บัญญัติกำหนดหลักเกณฑ์ให้ศาลรัฐธรรมนูญอาจออกคำสั่งให้คุ้มครองชั่วคราวได้ โดยมีสาระสำคัญดังนี้

- ศาลรัฐธรรมนูญย่อมมีอำนาจในการออกคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวได้ หากเป็นกรณีที่มีความจำเป็นรีบด่วนเพื่อป้องกันความเสียหายอย่างรุนแรง หรือเพื่อเป็นการขัดขวางภัยอันตรายที่จะเกิดขึ้น หรือจากเหตุผลอันจำเป็นอื่น ๆ เพื่อประโยชน์สาธารณะ

- ศาลรัฐธรรมนูญอาจออกคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวได้ โดยไม่จำเป็นต้องออกนั่งพิจารณาด้วยวาจา

- คำสั่งคุ้มครองชั่วคราวก็ดี หรือคำสั่งปฏิเสธการให้ความคุ้มครองชั่วคราวก็ดี อาจถูกโต้แย้งได้ หากมีการโต้แย้งให้ศาลรัฐธรรมนูญออกนั่งพิจารณาด้วยวาระ ภายใน ๒ สัปดาห์
- คำสั่งคุ้มครองชั่วคราวสิ้นสุดผลบังคับเมื่อพ้นระยะเวลา ๖ เดือน แต่ศาลรัฐธรรมนูญอาจออกคำสั่งให้คุ้มครองชั่วคราวใหม่ได้ แต่จะต้องได้รับเสียง ๒ ใน ๓ ขององค์คณะ
- กรณีที่มีความจำเป็นรีบด่วนเป็นกรณีพิเศษ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไม่น้อยกว่า ๓ คน อาจออกคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวได้ หากมีมติเป็นเอกฉันท์ แต่คำสั่งคุ้มครองชั่วคราวดังกล่าวมีผลบังคับเพียง ๑ เดือน แต่หากองค์คณะให้การรับรองคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวดังกล่าว กรณีนี้ให้คำสั่งคุ้มครองชั่วคราวนั้น มีผลบังคับเป็นเวลา ๖ เดือน

๑.๒.๒ ประเทศออสเตรีย

รัฐธรรมนูญว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญ (Verfassungsgerichtshofgesetz-VerfGG) ของออสเตรีย มิได้บัญญัติเรื่องการคุ้มครองชั่วคราวไว้แต่อย่างใด แต่ในมาตรา ๓๕ (๑) VerfGG ได้บัญญัติว่า “เท่าที่กฎหมายนี้มีได้บัญญัติไว้ ให้นำบทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและกฎหมายให้ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม” ดังนั้น ในกรณีของศาลรัฐธรรมนูญของออสเตรียจะออกคำสั่งให้คุ้มครองชั่วคราวก็อาศัยมาตรา ๓๕ VerfGG ประกอบกับมาตรา ๑๘๗ และมาตรา ๔๐๔ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ZPO) เป็นพื้นฐานในการออกคำสั่งคุ้มครองชั่วคราว

๑.๒.๓ ประเทศฝรั่งเศส

จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับวิธีพิจารณาของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญของฝรั่งเศส ไม่ปรากฏว่ามีกลไกว่าด้วยการออกคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยแต่อย่างใด

๒. การบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

การศึกษาเรื่องการบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญแบ่งการศึกษาออกเป็นกรณีของไทย และกรณีของต่างประเทศ โดยสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

๒.๑ การบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญไทย

บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญก็ดี ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๖ ก็ดี ต่างก็ได้บัญญัติเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญไว้แต่อย่างใด นอกจากนี้ ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญก็ได้บัญญัติให้นำบทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม ดังเช่นที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๗๒ วรรค ๕ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ สำหรับอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ นั้น ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการบังคับให้เป็นไปตามคำสั่งหรือคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด เพราะพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนให้นายทะเบียนพรรคการเมืองเป็นผู้มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

๒.๒ การบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในต่างประเทศ

การศึกษาของต่างประเทศได้ศึกษาของประเทศเยอรมนี ประเทศออสเตรียและประเทศฝรั่งเศส

๒.๒.๑ ประเทศเยอรมนี

ตามรัฐธรรมนูญว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญสหพันธ์ (BVerfGG) ของเยอรมันได้วางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการบังคับคดีไว้ในมาตรา ๓๕ ว่า “ศาลรัฐธรรมนูญสหพันธ์อาจกำหนดไว้ในคำวินิจฉัยของตนก็ได้ว่า หน่วยงานใดมีหน้าที่บังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญสหพันธ์ นอกจากนี้ศาลรัฐธรรมนูญสหพันธ์อาจกำหนดวิธีการและมาตรการในการบังคับคดีด้วยก็ได้”

มาตรา ๓๕ BVerfGG เป็นมาตราเดียวที่ได้บัญญัติเกี่ยวกับเรื่องการบังคับคดีไว้ แต่กับบัญญัติไว้แต่เพียงหลักการ โดยประเทศเยอรมนีเลือกที่จะมอบอำนาจในการกำหนดองค์ที่จะทำหน้าที่ในการบังคับคดีให้เป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญสหพันธ์ที่จะมีอำนาจกำหนดโดยมิได้กำหนดวิธีการและมาตรการในการบังคับไว้อย่างชัดเจน ทั้งนี้ เพราะการบังคับคดีข้อพิพาทในทางรัฐธรรมนูญนั้นบางกรณีผู้ที่ถูกบังคับอาจเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญเอง ด้วยเหตุนี้เอง การใช้มาตรการบังคับต่อองค์กรตามรัฐธรรมนูญจึงต้องเลือกมาตรการที่เหมาะสมเพื่อการบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญสหพันธ์

๒.๒.๒ ประเทศออสเตรีย

ประเทศออสเตรียได้วางหลักเกี่ยวกับการบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญไว้ในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญในมาตรา ๑๔๖ B-VG โดยกำหนดหลักการสำคัญว่า การบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นภาระหน้าที่ของประธานาธิบดี โดยให้หน่วยงานของสหพันธ์รัฐหรือหน่วยงานของมลรัฐ หรือกองทัพของสหพันธ์เป็นหน่วยงานที่ดำเนินการบังคับคดีตามคำสั่งของประธานาธิบดีที่จะสั่งให้หน่วยงานใดเป็นผู้บังคับคดีตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ คำร้องขอให้มีการบังคับคดีตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้ศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้ยื่นคำร้องไปยังประธานาธิบดี คำสั่งของประธานาธิบดีที่สั่งให้หน่วยงานใดเป็นผู้บังคับตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญไม่จำเป็นต้องมีผู้ลงนามรับสนองคำสั่งแต่อย่างใด ในกรณีที่เป็นการบังคับคดีต่อสหพันธ์รัฐหรือหน่วยงานของสหพันธ์รัฐ

หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการบังคับคดีให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญของออสเตรียก็เช่นเดียวกับของประเทศเยอรมัน คือ มิได้มีการกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับมาตรการบังคับไว้เพียงแต่กำหนดหลักเกณฑ์กว้าง ๆ ในแง่ขององค์กรว่าองค์กรใดจะเป็นผู้มีภาระหน้าที่ในการที่จะดำเนินการให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ โดยประเทศออสเตรียได้กำหนดให้เป็นภาระหน้าที่ของประธานาธิบดี แต่ในขณะที่ประเทศเยอรมันนี้กำหนดให้เป็นภาระหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญสหพันธ์เอง

๒.๒.๓ ประเทศฝรั่งเศส

ประเทศฝรั่งเศสมิได้มีบทบัญญัติโดยตรงเกี่ยวกับการบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ และมีได้มีบทบัญญัติที่กำหนดให้เป็นภาระหน้าที่ขององค์กรใดในการดำเนินการให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ แต่ในทางปฏิบัติประธานาธิบดีเป็นองค์กรที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินการให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ โดยการใช้อำนาจบังคับกฎหมายหรือไม่

ประกาศใช้กฎหมายหรือการขอให้รัฐสภาพิจารณาร่างกฎหมายใหม่อีกครั้งหนึ่ง ซึ่งบทบาทดังกล่าวสอดคล้องกับสถานะ “ผู้พิทักษ์รัฐธรรมนูญ” ของประธานาธิบดี ดังที่กำหนดไว้ในมาตรา ๕ ของรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ โดยมีข้อสังเกตว่าการที่ไม่มีกลไกการติดต่อประสานโดยตรงระหว่างคณะตุลาการรัฐธรรมนูญและรัฐสภาในการดำเนินการตามคำวินิจฉัยของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญนี้ ทำให้ประธานาธิบดีที่เป็นจุดเชื่อมโยงหรือ “คนกลาง” ระหว่างอำนาจนิติบัญญัติที่ถูกตรวจสอบและคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นผู้ตรวจสอบโดยมีหน้าที่ทำให้ผลการตรวจสอบเป็นรูปธรรมในทางปฏิบัติ

๓. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

๓.๑ บทสรุป

การคุ้มครองชั่วคราวและการบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญในกระบวนการวิธีพิจารณาคดีของศาล กล่าวคือ การคุ้มครองชั่วคราวย่อมมีความมุ่งหมายที่สำคัญในอันที่จะคุ้มครองสิทธิของคุณความในคดี ตามหลักการคุ้มครองสิทธิอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การพิจารณาแก้ไขเยียวยาของศาลสามารถมีผลเป็นการแก้ไขเยียวยาความเสียหายของคุณความในคดีได้อย่างแท้จริง นอกจากนี้ คำสั่งคุ้มครองชั่วคราวยังมีความสำคัญในแง่ของการมุ่งคุ้มครองประโยชน์สาธารณะโดยเฉพาะอย่างยิ่งในคดีที่เกี่ยวข้องกับคดีในทางมหาชน เช่น คดีปกครองก็ดี หรือคดีข้อพิพาทในทางรัฐธรรมนูญก็ดี ดังนั้น เรื่องการคุ้มครองชั่วคราวในคดีจึงเป็นเรื่องที่สำคัญที่จำเป็นจะต้องบัญญัติไว้ในกฎหมายวิธีพิจารณาคดีของศาลทั้งหลาย โดยที่ในรัฐธรรมนูญก็ดี หรือในข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีก็ดี ต่างก็ได้กล่าวถึงคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวไว้แต่อย่างใด ดังนั้น เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญได้มีเครื่องมือเพื่อมุ่งคุ้มครองสิทธิของผู้เกี่ยวข้องในคดีก็ดี หรือเพื่อมุ่งคุ้มครองประโยชน์สาธารณะก็ดี จึงจำเป็นที่จะต้องมีบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการคุ้มครองชั่วคราวในการดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

สำหรับกรณีของการบังคับการให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญนั้น โดยทั่วไปแล้ววิธีพิจารณาคดีของศาลทั้งหลายย่อมจะต้องบัญญัติเกี่ยวกับการดำเนินการบังคับการให้เป็นไปตามคำพิพากษาของศาล เพราะการบังคับการให้เป็นไปตามคำพิพากษาของศาลแสดงถึงควมมีอำนาจรัฐที่จะดำเนินการโดยวิธีการบังคับการให้เป็นไปตามคำพิพากษาของศาล อันจะทำให้เกิดความเชื่อถือและเชื่อมั่นต่อกระบวนการยุติธรรมของศาลของประเทศนั้น ๆ ด้วยเหตุนี้เอง “การบังคับคดีตามคำพิพากษาของศาล” จึงถือว่าเป็นส่วนสำคัญสำหรับวิธีพิจารณาคดีของศาลทุกศาล กล่าวเฉพาะกรณีของศาลรัฐธรรมนูญเมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่สำคัญประการหนึ่งคือ เมื่อมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ และเป็นกรณีที่จะต้องดำเนินการบังคับการให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ บุคคลใดจะเป็นผู้รับผิดชอบเพื่อให้มีการดำเนินการบังคับการให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ตัวอย่างเช่น ในกรณีของประเทศออสเตรเลียกำหนดให้การบังคับตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในกรณีที่เป็นการบังคับกับสิทธิในทางทรัพย์สินให้เป็นหน้าที่ของศาลยุติธรรมที่จะดำเนินการบังคับ และหากเป็นกรณีอื่นให้เป็นอำนาจหน้าที่ของประธานาธิบดีที่จะดำเนินการสั่งการให้องค์กรของรัฐที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ดำเนินการบังคับการให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาล

รัฐธรรมนูญ ในขณะที่ประเทศเยอรมันกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญสหพันธ์ให้เป็นหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญสหพันธ์ที่จะกำหนดว่าจะให้หน่วยงานของรัฐหน่วยใดเป็นผู้มีหน้าที่ในการดำเนินการบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในเรื่องนั้น ๆ นอกจากนี้ ศาลรัฐธรรมนูญยังอาจกำหนดมาตรการในการบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้องค์กรที่มีหน้าที่นั้นดำเนินการตามที่ศาลรัฐธรรมนูญสหพันธ์กำหนด ในขณะที่ประเทศฝรั่งเศสมิได้กำหนดเรื่องดังกล่าวไว้ แต่ในทางปฏิบัตินั้นประธานาธิบดีเป็นผู้ดำเนินการเพื่อให้มีการบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ โดยที่บทบัญญัติกฎหมายของไทยไม่ว่าบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญก็ดี หรือข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญมิได้มีบทบัญญัติในเรื่องดังกล่าวแต่อย่างใด ดังนั้น เพื่อให้เกิดความชัดเจนในแง่ของความรับผิดชอบในทางกฎหมาย และเพื่อความชัดเจนในทางปฏิบัติ จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดเรื่องการบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญว่าควรให้เป็นอำนาจหน้าที่ของบุคคลใดหรือองค์กรใด

๓.๒ ข้อเสนอแนะ

๓.๒.๑ การคุ้มครองชั่วคราว

ผู้วิจัยเห็นว่า ควรกำหนดเพิ่มเติมไว้ในข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๖ เกี่ยวกับการออกคำสั่งคุ้มครองชั่วคราว เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจที่จะออกคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวได้ โดยการกำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องดังต่อไปนี้

ก. ผู้มีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ออกคำสั่งคุ้มครองชั่วคราว

ข. เงื่อนไขการที่ศาลจะอนุญาตให้ออกคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวได้ มีเงื่อนไขในทางเนื้อหาอย่างไร เช่น เป็นกรณีที่มีความจำเป็นรีบด่วนเพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นอย่างรุนแรง จนไม่อาจแก้ไขเยียวยาสิทธิของคู่ความในคดีได้ หรือมีเหตุผลจำเป็นอื่น ๆ เพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ เป็นต้น

ค. ระยะเวลาที่คู่ความอาจยื่นคำร้องขอให้คุ้มครองชั่วคราว

ง. การโต้แย้งคำสั่งปฏิเสธคำร้องที่จะออกคำสั่งให้คุ้มครองชั่วคราว หรือการโต้แย้งคำสั่งอนุญาตให้ออกคำสั่งคุ้มครองชั่วคราว รวมทั้งองค์คณะหรือวิธีการที่จะพิจารณาคำอุทธรณ์โต้แย้งดังกล่าว รวมถึงผลของการอุทธรณ์เป็นการทุเลาการบังคับตามคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวหรือไม่

จ. การมีผลของคำสั่งคุ้มครองชั่วคราว ตลอดจนการขอให้ออกคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวได้ใหม่หรือไม่เพียงใด

๓.๒.๒ การบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ผู้วิจัยเห็นควรให้แก้ไขเพิ่มเติมข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๖ โดยแนวทางในการกำหนดให้มีวิธีการบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญนั้นกำหนดเพียงหลักการกว้าง ๆ ว่า ให้ศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้กำหนดในคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในเรื่องนั้น ๆ ว่าจะให้องค์กรใดเป็นผู้มีหน้าที่ในการบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ รวมทั้งในบางกรณีศาลรัฐธรรมนูญอาจกำหนดมาตรการในการบังคับอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้องค์กรที่มีหน้าที่ในการบังคับได้ดำเนินการตามที่ศาลรัฐธรรมนูญกำหนด ทั้งนี้ โดยไม่จำเป็นต้องกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับมาตรการใน

การบังคับไว้แต่อย่างใด การบัญญัติเพิ่มเติมดังกล่าว ย่อมทำให้เกิดความชัดเจนว่าศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้มีหน้าที่ในการกำหนดผู้มีหน้าที่บังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ และทำให้เกิดความอิสระแก่ศาลรัฐธรรมนูญในการที่จะตัดสินใจเกี่ยวกับองค์กรหรือมาตรการที่จะใช้ในกรณีนั้น ๆ

๓. การกิจและหน้าที่ของส่วนราชการในสังกัดสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านคดีและวิชาการ

- สรุปคำแถลงการณ์คดี มีข้อเท็จจริง ข้อกฎหมายและการให้ความเห็นประกอบการวินิจฉัย โดยร่วมกันปฏิบัติเป็นกลุ่มทำงานหรือทีมงานในทุกคดี ควบคู่ไปกับสรุปสำนวนของกลุ่มงานคดี
- จัดทำเอกสารค้นคว้า วิเคราะห์ หรือให้ความเห็นทางวิชาการในงานคดีหรืองานอื่นใดตามที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมอบหมาย โดยปฏิบัติเป็นการเฉพาะตัวหรือปฏิบัติใน ลักษณะกลุ่มทำงานหรือทีมงาน
- ตรวจสอบ สรุปย่อคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ และบรรทัดฐานคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ที่ผ่านการจัดทำของกลุ่มงานคดี
- จัดทำบทความทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญ และบทความทางวิชาการอื่นในสาขากฎหมายมหาชน หรือประโยชน์สาธารณะอื่น รวมทั้งสิทธิและเสรีภาพของประชาชน
- วิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากผลแห่งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ
- จัดทำคำชี้แจงผลสะท้อนจากการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญเพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณชน และดำเนินการวิเคราะห์ข่าวสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำคำชี้แจงให้ทันทั่วถึงและเกิดผลดีต่อการทำความเข้าใจ
- ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือผู้บังคับบัญชามอบหมาย

สำนักประธานศาลรัฐธรรมนูญ

- เสนอความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาสั่งการของประธานศาลรัฐธรรมนูญในการกำหนดนโยบาย การประสานนโยบาย เรื่องและปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบปฏิบัติราชการที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของประธานศาลรัฐธรรมนูญ รวมทั้งติดตามผลการดำเนินงานตามนโยบายประธานศาลรัฐธรรมนูญ
- ประสานงานกับคณะรัฐมนตรี รัฐสภา หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม องค์กรและสถาบันต่าง ๆ เพื่อให้ราชการศาลรัฐธรรมนูญดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย
- ค้นคว้าทางวิชาการและดำเนินการเกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อกำหนด คำแนะนำของประธานศาลรัฐธรรมนูญ หรือปัญหาที่ประชาชนและข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญร้องทุกข์หรือร้องเรียนต่อประธานศาลรัฐธรรมนูญและคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
- ดำเนินการเกี่ยวกับคดีหรือคำร้องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของประธานศาลรัฐธรรมนูญ
- ดำเนินการเกี่ยวกับงานเลขานุการประธานศาลรัฐธรรมนูญ และคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

หรืองานอื่นใดตามที่ประธานศาลรัฐธรรมนูญ และคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมอบหมาย

- ดำเนินการเกี่ยวกับงานพระราชพิธี รัฐพิธีและพิธีการต่าง ๆ ของประธานศาลรัฐธรรมนูญ และคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

- งานพิธีการของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

- จัดพิธีการเนื่องในโอกาสต่าง ๆ และประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าร่วมพิธีของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

- จัดเวรเฝ้ารับเสด็จและเข้าร่วมในพระราชพิธีต่าง ๆ

- ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น

- ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

กลุ่มงานคดี ๑ - ๘

- งานพิจารณาคำร้อง

- งานตรวจสอบวิเคราะห์คดีหรือคำร้อง

- งานสารบบคดี

- งานสรุปสำนวนและตรวจสอบสำนวน

- งานประสานองค์กรที่เกี่ยวข้องกับคำร้อง

- งานค้นคว้าข้อกฎหมาย ย่อข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องเสนอตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

- ปฏิบัติงานนิติกรประจำองค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

- ปฏิบัติงานหน้าบัลลังก์

- งานเลขานุการในที่ประชุมเชิงคดีของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

- งานวิเคราะห์วิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการพิจารณาและระบบงานคดีหรือคำร้องของศาลรัฐธรรมนูญ

- ดำเนินการยกร่างคำวินิจฉัยกลางตามมติของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

- ดำเนินการยกร่างคำวินิจฉัยในส่วนที่มีใช้การวินิจฉัยคดีหรือคำร้อง

- งานตรวจทานร่างคำวินิจฉัย

- งานจัดทำต้นฉบับคำวินิจฉัยกลางของศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญประกาศใน

ราชกิจจานุเบกษา

- ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

สำนักอำนวยการศาลรัฐธรรมนูญ

- งานสารบรรณของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

- งานบริหารงานทั่วไป

- งานเลขานุการนักบริหาร

- งานการประชุมตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเชิงบริหาร และ อ.ศร.
- ศึกษาวิเคราะห์ให้ความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเชิงบริหาร และ อ.ศร.
- งานบริหารบุคคลของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ข้าราชการและลูกจ้างของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
- ปฏิบัติงานสนับสนุนวิชาการ ส่งเสริมประสิทธิภาพงานศาลรัฐธรรมนูญ
- งานสถานที่และยานพาหนะ
- งานบัญชีการเงินและพัสดุ
- งานสวัสดิการ
- งานประชาสัมพันธ์และโสตทัศนูปกรณ์
- งานจัดเก็บภาพถ่ายวิดีโอ และเทปบันทึกเสียง การเผยแพร่ข่าวของสื่อมวลชน การออกนัยพิจารณา และการประชุมที่เกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญ
- ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

สถาบันรัฐธรรมนูญศึกษา

- ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ
- ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาคำร้องหรือคดีรัฐธรรมนูญเพื่อเสนอแนวทางการแก้ไขรัฐธรรมนูญ
- สร้างขึ้นและนำเข้า รวมทั้งเผยแพร่และพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ คดีรัฐธรรมนูญ และศาลรัฐธรรมนูญ
- งานวิชาการสนับสนุนศาลรัฐธรรมนูญ
- งานฝึกอบรมและสัมมนาทางวิชาการ
- งานวารสารศาลรัฐธรรมนูญและเอกสารจดหมายเหตุเผยแพร่
- งานเลขานุการคณะที่ปรึกษาสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญด้านวิจัยและวิชาการและคณะผู้ทรงคุณวุฒิ
- ผลิตบทความทางวิชาการ / การจัดทำหนังสือรวมคำวินิจฉัย
- จัดทำคำชี้แจงสาธารณชนเกี่ยวกับการวิพากษ์วิจารณ์คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ผิดพลาดคลาดเคลื่อนจากหลักวิชาการและรัฐธรรมนูญ
- รวบรวมคำวิพากษ์วิจารณ์ ผลการศึกษาคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพัฒนาระบบการพิจารณา
- ร่วมมือกับองค์กรเอกชนหรือสถาบันการศึกษาในการดำเนินกิจกรรมทางวิชาการ
- จัดหาทุนสนับสนุนการวิจัยและวิชาการที่เกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญ การฝึกอบรมและศึกษาดูงานของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญในต่างประเทศ
- งานเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญแก่ประชาชนทั่วประเทศ

- งานแปลคำวินิจฉัย
- งานวิเทศสัมพันธ์
- งานศาลรัฐธรรมนูญระหว่างประเทศ
- ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

ศูนย์เทคโนโลยีและข้อมูลสารสนเทศ

- งานนโยบายและแผนของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
- งานงบประมาณ
- ติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบายและแผน
- งานพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ กฎหมายรัฐธรรมนูญ
- งานพัฒนาระบบสารสนเทศ
- งานบริการสารสนเทศ
- งานข้อมูลกฎหมายรัฐธรรมนูญไทยและต่างประเทศ
- งานข้อมูลกฎหมายไทย
- งานจดหมายเหตุศาลรัฐธรรมนูญ
- งานสิ่งพิมพ์ของศาลรัฐธรรมนูญ
- งานจัดเก็บร่างและหรือคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ
- งานบริการเอกสารจดหมายเหตุ
- งานจัดเก็บและดูแลรักษาพิพิธภัณฑ์ศาลรัฐธรรมนูญ
- งานบริการเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ศาลรัฐธรรมนูญ
- งานระบบสารสนเทศ
- งานควบคุม ดูแล บำรุงรักษาระบบคอมพิวเตอร์ เครื่องคอมพิวเตอร์
- งานบริการการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์
- งานดูแล บำรุง รักษา ระบบเสียงและภาพห้องประชุมสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ห้องพิจารณาคดี

และห้องประชุมวินิจฉัย

- ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

๓๒๖ ถนนจักรพงษ์ แขวงวังบูรพาภิรมย์ เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

โทรศัพท์ ๐ - ๒๖๒๓ - ๙๖๐๐ www.concourt.or.th

ผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ	โทรศัพท์	โทรสาร	หมายเลข ภายใน
เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (นายไพบูลย์ วราหะไพฑูรย์)	๐-๒๖๒๓-๙๖๐๐	๐-๒๖๒๓-๙๖๓๘	๑๑๑๙
รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (นายสนธิ จรอนันต์)	๐-๒๖๒๓-๙๖๐๐	๐-๒๖๒๓-๙๖๓๗	๑๑๐๕
รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (นายณกมล ช. สรพงษ์)	๐-๒๖๒๓-๙๖๐๐	๐-๒๖๒๓-๙๖๔๗	๓๑๑๔
ผู้เชี่ยวชาญด้านคดีและวิชาการ (นายเชวณะ ไตรมาศ)	๐-๒๖๒๓-๙๖๐๐	๐-๒๖๒๓-๙๖๔๖	๓๑๐๘
ผู้เชี่ยวชาญด้านคดีและวิชาการ (นายพิมล ธรรมพิทักษ์พงษ์)	๐-๒๖๒๓-๙๖๐๐	๐-๒๖๒๓-๙๖๒๘	๓๑๐๗
ผู้เชี่ยวชาญด้านคดีและวิชาการ (นางชนิษฐา โตโพธิ์ไทย)	๐-๒๖๒๓-๙๖๐๐	๐-๒๖๒๓-๙๖๔๗	๓๑๑๗
ผู้เชี่ยวชาญด้านคดีและวิชาการ (นายสาโรช โชติพันธุ์)	๐-๒๖๒๓-๙๖๐๐	๐-๒๖๒๓-๙๖๔๗	๓๑๑๕
ผู้เชี่ยวชาญด้านคดีและวิชาการ (นายปัญญา อุดชาชน)	๐-๒๖๒๓-๙๖๐๐	๐-๒๖๒๓-๙๖๒๘	๓๑๑๐
ผู้เชี่ยวชาญด้านคดีและวิชาการ (นางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์)	๐-๒๖๒๓-๙๖๐๐	๐-๒๖๒๓-๙๖๔๗	๓๐๐๐
ผู้อำนวยการสำนักประธานศาลรัฐธรรมนูญ (นางวิภาวรรณ หะวานนท์)	๐-๒๖๒๓-๙๖๐๐	๐-๒๖๒๓-๙๖๓๗	๑๑๐๐
ผู้อำนวยการสำนักอำนวยการศาลรัฐธรรมนูญ (นายสุทธิรักษ์ ทรงศิริไล)	๐-๒๖๒๓-๙๖๐๐	๐-๒๖๒๓-๙๖๓๙	๓๑๑๒
ผู้อำนวยการส่วนบริหารงานทั่วไป (นายเดชภัทร โพธิ์เดช)	๐-๒๖๒๓-๙๖๐๐	๐-๒๖๒๓-๙๖๓๙	๓๑๖๐

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

๓๒๖ ถนนจักรพงษ์ แขวงวังบูรพาภิรมย์ เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

โทรศัพท์ ๐ - ๒๖๒๓ - ๙๖๐๐ www.concourt.or.th

ผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ	โทรศัพท์	โทรสาร	หมายเลข ภายใน
ผู้อำนวยการส่วนการคลังและพัสดุ (นางอัจฉริยา อนันต์พงศ์)	๐-๒๖๒๓-๙๖๐๐	๐-๒๖๒๓-๙๖๔๒	๒๑๑๕
ผู้อำนวยการส่วนประชาสัมพันธ์ (นายชวลิต ศรีโถมงาม)	๐-๒๖๒๓-๙๖๐๐	๐-๒๖๒๓-๙๖๓๙	๓๑๓๒
ผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีและข้อมูลสารสนเทศ (นางจริยา อัครวัชร)	๐-๒๖๒๓-๙๖๐๐	๐-๒๖๒๓-๙๖๔๔	๒๑๑๐
ผู้อำนวยการส่วนนโยบายและแผน (นายถิรวิวัฒน์ เดชมโนไพบุลย์)	๐-๒๖๒๓-๙๖๐๐	๐-๒๖๒๓-๙๖๔๔	๓๑๓๑
ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาระบบและข้อมูลสารสนเทศ (นายชาญฉกรรจ์ วีระขจร)	๐-๒๖๒๓-๙๖๐๐	๐-๒๖๒๓-๙๖๔๔	๒๑๐๙
ผู้อำนวยการส่วนสารนิเทศ (นางนันท์นภัส อุดมรัตน์นันท์)	๐-๒๖๒๓-๙๖๐๐	๐-๒๖๒๓-๙๖๔๔	๓๑๑๑
ผู้อำนวยการกลุ่มงานคดี ๑ (นายสมฤทธิ์ ไชยวงศ์)	๐-๒๖๒๓-๙๖๐๐	๐-๒๖๒๓-๙๖๒๘	๓๑๕๘
ผู้อำนวยการกลุ่มงานคดี ๒ (นางฉัตรแก้ว เลิศไพฑูรย์)	๐-๒๖๒๓-๙๖๐๐	๐-๒๖๒๓-๙๖๔๗	๓๑๕๑
ผู้อำนวยการกลุ่มงานคดี ๓ (พันโท ภาคภูมิ ศิลารัตน์)	๐-๒๖๒๓-๙๖๐๐	๐-๒๖๒๓-๙๖๒๘	๓๑๓๗
ผู้อำนวยการกลุ่มงานคดี ๔ (นายกมล สอดธิโกคา)	๐-๒๖๒๓-๙๖๐๐	๐-๒๖๒๓-๙๖๒๘	๓๑๓๖
ผู้อำนวยการกลุ่มงานคดี ๕ (นายปราวณพงษ์ ดิลภัทร)	๐-๒๖๒๓-๙๖๐๐	๐-๒๖๒๓-๙๖๔๗	๓๑๓๕
ผู้อำนวยการกลุ่มงานคดี ๖ (นายสิทธิพร เสาภายน)	๐-๒๖๒๓-๙๖๐๐	๐-๒๖๒๓-๙๖๒๘	๓๑๔๗
ผู้อำนวยการกลุ่มงานคดี ๗ (พันโท ฤทธิพน สุขย้ง)	๐-๒๖๒๓-๙๖๐๐	๐-๒๖๒๓-๙๖๒๘	๓๑๑๑

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

๓๒๖ ถนนจักรพงษ์ แขวงวังบูรพาภิรมย์ เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

โทรศัพท์ ๐ - ๒๖๒๓ - ๕๖๐๐ www.concourt.or.th

ผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ	โทรศัพท์	โทรสาร	หมายเลข ภายใน
ผู้อำนวยการกลุ่มงานคดี ๘ (นายกาญจน์ วรกุล)	๐-๒๖๒๓-๕๖๐๐	๐-๒๖๒๓-๕๖๒๘	๓๑๕๙
ผู้อำนวยการสถาบันรัฐธรรมนูญศึกษา (นายเชาวนะ ไตรมาศ)	๐-๒๖๒๓-๕๖๐๐	๐-๒๖๒๓-๕๖๔๖	-
ผู้อำนวยการกลุ่มงานสัมมนาและเผยแพร่กฎหมายรัฐธรรมนูญ (นายวิทยา เลิศฤทธิ์)	๐-๒๖๒๓-๕๖๐๐	๐-๒๖๒๓-๕๖๔๖	๒๑๑๒
ผู้อำนวยการกลุ่มงานวิจัยและพัฒนารัฐธรรมนูญ (นายบุญเสริม นาคสาร)	๐-๒๖๒๓-๕๖๐๐	๐-๒๖๒๓-๕๖๔๖	๓๑๔๘
ผู้อำนวยการกลุ่มงานประสานงานศาลรัฐธรรมนูญระหว่างประเทศและวิเทศสัมพันธ์ (นายมนตรี กนกาวรี)	๐-๒๖๒๓-๕๖๐๐	๐-๒๖๒๓-๕๖๔๖	๓๑๕๗

๔. คณะทำงานจัดทำหนังสือรายงานประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๘ - ๒๕๔๙ ศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ปรึกษา

นายไพฑูรย์ วราหะไพฑูรย์

เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

คณะทำงาน

นายสนธิ จรอนันต์

รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

นายณภดล ข. สรพงษ์

รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

นายเชาวนะ ไตรมาศ

ผู้เชี่ยวชาญด้านคดีและวิชาการ

นายพิมล ธรรมพิทักษ์พงษ์

ผู้เชี่ยวชาญด้านคดีและวิชาการ

นางชนินฐา โตโพธิ์ไทย

ผู้เชี่ยวชาญด้านคดีและวิชาการ

นายสาโรช โชติพันธุ์

ผู้เชี่ยวชาญด้านคดีและวิชาการ

นายปัญญา อุดชาชน

ผู้เชี่ยวชาญด้านคดีและวิชาการ

นางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์

ผู้เชี่ยวชาญด้านคดีและวิชาการ

นายสุทธิรักษ์ ทรงศิริไฉ

ผู้อำนวยการสำนักอำนวยการศาลรัฐธรรมนูญ

นางจริยา อัครวัชร

ผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีและข้อมูลสารสนเทศ

นางวิภาวรรณ หะวานนท์

ผู้อำนวยการสำนักประธานศาลรัฐธรรมนูญ

นายกมล โสทธิโกคา

ผู้อำนวยการกลุ่มงานคดี ๔

นางอัจฉรียา อนันตพงศ์

ผู้อำนวยการส่วนการคลังและพัสดุ

นายชัยวิทย์ เดชมโนไพฑูรย์

ผู้อำนวยการส่วนนโยบายและแผน

นายชวลิต ศรีโณมงาม

ผู้อำนวยการส่วนประชาสัมพันธ์

นางสาวณัฐชนก ลิกชะไชย

เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ๕